

13 მარტი 2023

**არაარსებითი ფაქტის (მოვლენის) შესახებ ცვლილების ამსახველი ოფიციალური წერილი
სს „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალი“**

სს „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალი“ (ს/ნ 212896570) 25,000,000 (ოცდახუთ მილიონ) ლარამდე ჯამური ნომინალური ღირებულების სოციალური ობლიგაციების ემისიის პროსპექტში, რომელიც დამტკიცდა ეროვნული ბანკის ვიცე-პრეზიდენტის მეორ 2023 წლის 3 თებერვლის N50 განკარგულებით.

ცვლილების მიზეზი: ცვლილების მიზეზს (საფუძველს) წარმოადგენს ემისიის პროსპექტში რეგისტრატორის დასახელების კორექტირება.

ცვლილების შინაარსი:

1. ობლიგაციების საბოლოო შეთავაზების პირობების 3-ე გვერდზე, „ფასიანი ქაღალდების ძირითადი მახასიათებლების“ თავში ამოღებული იყოს სს „სი ეს არ“ (ს/ნ 405141190) ვაკე-საბურთალოს რაიონი, გამზირი ი.ჭავჭავაძე, N 74/11, თბილისი, საქართველო. infok@kavkasreestri.ge და ჩანაცვლებული იყოს შემდეგი რეგისტრატორის დასახელებით: სს „კავკასრეესტრი“ (ს/ნ 211369115). თბილისი, 0179, ჭავჭავაძის გამზირი #74; ტელ: (+995) 599-55-24-95, info@kavkasreestri.ge

ცვლილების სავარაუდო ზეგავლენა არსებულ თუ პოტენციურ ინვესტორთა გადაწყვეტილებაზე: იქიდან გამომდინარე, რომ ზემოთ წარმოდგენილი ცვლილებები არაარსებითი ხასიათისაა და პროსპექტში არსებული ტექნიკური ხარვეზის გასწორებას ან პროსპექტითვე განსაზღვრული ცვლილებების შესახებ ინფორმაციის დაზუსტებას ემსახურება, ემიტენტის შეფასებით, ცვლილებებს არ ექნება ზეგავლენა არც არსებული და არც პოტენციური ინვესტორების გადაწყვეტილებაზე. აღნიშნულის მიუხედავად, წინამდებარე ცვლილების ამსახველი ოფიციალური წერილი გახდება საბოლოო პროსპექტის განუყოფელი ნაწილი, რის შემდეგაც აღნიშნულის კომუნიკაცია არსებულ თუ პოტენციურ ინვესტორებთან განხორციელდება საბოლოო პროსპექტის სახით

ინტერესთა კონფლიქტი ემიტენტს ან მის მაკონტროლებელ პირებსა და რეგისტრატორს შორის არ იარსებებს.

დოკუმენტის მომზადებაზე პასუხისმგებელი პირები

ილია რევია - სს „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის“ გენერალური დირექტორი
დავით ბენდელიანი - სს „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის“ ფინანსური დირექტორი

ხელმოწერილია „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის“ სახელით:

ხელმოწერი:

სახელი, გვარი: დავით ბენდელიანი

თანამდებობა: უფროსი ფინანსური ოფიცერი

ხელმოწერა:

თარიღი: 13.03.2023

ხელმოწერი

სახელი, გვარი: არჩილ ბაკურიძე

თანამდებობა: სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარე

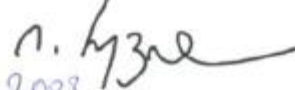
ხელმოწერა:

თარიღი: 13.03.2023

ხელმოწერი

სახელი, გვარი: ილია რევია

თანამდებობა: გენერალური დირექტორი

ხელმოწერა:

თარიღი: 13.03.2023

ხელმოწერილია სს „გალტ ენდ თაგარტის“ სახელით:

ხელმოწერი

სახელი, გვარი: ირაკლი კირტაძე

თანამდებობა: გენერალური დირექტორი

ხელმოწერა:

თარიღი: 13.03.2023

სააქციო საზოგადოება

„მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალი“

(საიდენტიფიკაციო კოდი 212896570)

ობლიგაციების საბოლოო შეთავაზების პირობების დოკუმენტი

საბოლოო შეთავაზების პირობების დოკუმენტი ადგენს შეთავაზების პირობებს და წარმოადგენს ობლიგაციების ემისიის საბოლოო პროსპექტის პირობების დოკუმენტს.

აღნიშნული დოკუმენტი განსაზღვრავს 25,000,000 (ოცდახუთი მილიონ) ლარამდე ჯამური ნომინალური ღირებულების ცვლადი საპროცენტო სარგებლის მქონე კუპონური ობლიგაციების შეთავაზების პირობებს. განაღდება (დაფარვის) ვადა: გამოშვებიდან 24 თვის შემდეგ. თითო ობლიგაციის ნომინალური ღირებულება გამოშვებისას: 125,000 (ას ოცდახუთი ათასი) ლარი. ობლიგაციების გამოშვება მოხდება 2023 წლის 8 თებერვალს.

ფასიანი ქაღალდის დასახელება	სს „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის“ („კრისტალი“, „კომპანია“ ან „ემიტენტი“) ობლიგაციები
ემიტენტის დასახელება, სამართლებრივი ფორმა, საიდენტიფიკაციო ნომერი და საკონტაქტო ინფორმაცია	სააქციო საზოგადოება „კრისტალის“, ს/ნ (212896570), მის.: N15, ისნის რაიონი, ქეთევან დედოფლის გამზირი, N68, თბილისი, საქართველო. ტელეფონი: +(995 32 2) 202-20-20, ელ-ფოსტა: d.bendeliani@crystal.ge, ვებ-გვერდი: www.crystal.ge
განთავსების აგენტის/შეთავაზების განმახორციელებელი პირის დასახელება და საკონტაქტო ინფორმაცია	სს „გალტ ენდ თაგარტი“; (ს/ნ: 211359206) მის.: N3, ჭუჭუბინის ქ., 0105, თბილისი ელ-ფოსტა: gt@gt.ge; sales@gt.ge ვებ-გვერდი: https://galtandtaggart.com/en ტელ.: (+995 32) 2444-132; (+995 32) 2401-111
პროსპექტისა და შეთავაზების პირობების დამტკიცებაზე პასუხისმგებელი ორგანოს დასახელება და საკონტაქტო ინფორმაცია	საქართველოს ეროვნული ბანკი, სანაპიროს 2, თბილისი, 0114 ტელ: +995 322 406 406; ელ-ფოსტა: info@nbg.gov.ge; ვებ-გვერდი: www.nbg.gov.ge
პროსპექტის დამტკიცების თარიღი	2023 წლის 27 იანვარი
პროსპექტის მოქმედების ვადა	კანონმდებლობის შესაბამისად, საბოლოო შეთავაზების პირობების დოკუმენტის დამტკიცებიდან 12 თვე
ემისიის სახელმწიფო რეგისტრაციის ნომერი	GE2700604277-1-03
ემისიის საერთაშორისო რეგისტრაციის ნომერი ISIN	GE2700604277

შეთავაზების პირობების დოკუმენტი წარმოადგენს პროსპექტის განუყოფელ ნაწილს.

საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ ემისიის პროსპექტის დამტკიცება შეეხება პროსპექტის ფორმას და იგი არ შეიძლება განხილულ იქნეს, როგორც დასკვნა მისი შინაარსის სისწორის ან მასში აღწერილი ინვესტიციების ღირებულებების შესახებ.

დამტკიცებულია ეროვნული ბანკის მიერ

3 თებერვალი, 2023წ.

დოკუმენტის მომზადებაზე პასუხისმგებელი პირები

ილია რევია - სს „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის“ გენერალური დირექტორი
დავით ბენდელიანი - სს „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის“ ფინანსური დირექტორი

ხელმოწერილია „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის“ სახელით:

ხელმოწერი:

სახელი, გვარი: დავით ბენდელიანი

თანამდებობა: უფროსი ფინანსური ოფიცერი

ხელმოწერა:

თარიღი: 01.02.2023

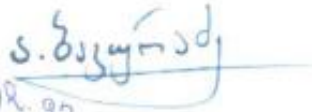
ხელმოწერი

სახელი, გვარი: არჩილ ბაკურიძე

თანამდებობა: სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარე

ხელმოწერა:

თარიღი:

01.02.23

ხელმოწერი

სახელი, გვარი: ილია რევია

თანამდებობა: გენერალური დირექტორი

ხელმოწერა:

თარიღი:

01.02.2023

ხელმოწერილია სს „გალტ ენდ თაგარტის“ სახელით:

ხელმოწერი

სახელი, გვარი: ირაკლი კირტავა

თანამდებობა: გენერალური დირექტორი

ხელმოწერა:

თარიღი:

01.02.2023

ფასიანი ქაღალდების ძირითადი მახასიათებლები

ობლიგაციის საპროცენტო სარგებელი (კუპონი)	ობლიგაციაზე საპროცენტო განაკვეთი განისაზღვრება მისი ნომინალური ღირებულებიდან, TIBR6M-ს (https://nbg.gov.ge/monetary-policy/tibr) დამატებული 475 საბაზისო პუნქტი, კანონმდებლობით დადგენილი გადასახადების ჩათვლით.
ობლიგაციების ამორტიზაციის პირობები	ობლიგაციების ძირი თანხის გადახდა სრულად მოხდება ობლიგაციების დაფარვის თარიღში.
სარგებლის (პროცენტის) დარიცხვა და გადახდა	ობლიგაციებს პროცენტის სახით დაერიცხება საპროცენტო სარგებელი ზემოთ მითითებული განაკვეთით ობლიგაციების გამოშვების თარიღიდან ობლიგაციების განაღდების (დაფარვის) თარიღამდე. პროცენტის დარიცხვა მოხდება წელიწადში 365 დღის საფუძველზე. ობლიგაციებზე დარიცხული პროცენტი გადაიხდება 6 თვეში ერთხელ 2023 წლის 8 აგვისტოს, 2024 წლის 8 თებერვალს, 2024 წლის 8 აგვისტოს და 2025 წლის 10 თებერვალს. დარიცხული პროცენტის პირველი გადახდა მოხდება 2023 წლის 8 აგვისტოს.
ობლიგაციების ვალუტა	ობლიგაციები დენომინირებულია ლარში
ობლიგაციებთან დაკავშირებული უფლებები და მასთან დაკავშირებული შეზღუდვები	ობლიგაციებთან დაკავშირებული რამე განსაკუთრებული უფლებები და შეზღუდვები პროსპექტით არ არის გათვალისწინებული
ფასიანი ქაღალდების თავისუფალი მიმოქცევის ნებისმიერი შეზღუდვა	ფასიანი ქაღალდების მიმოქცევა შეზღუდული არ არის
ობლიგაციების რეიტინგი	კომპანიას აქვს რეიტინგი Fitch Ratings-სგან - B-სტაბილური.
სოციალური (გენდერული) ობლიგაციების ჩარჩო და მეორე მხარის მოსაზრება	ემისიასთან დაკავშირებით, კომპანიამ შეადგინა სოციალური (გენდერული) ობლიგაციების ჩარჩო. ჩარჩოსთან დაკავშირებით ემიტენტს მოპოვებული აქვს მეორე მხარის მოსაზრება სქოლუფ რეიტინგისგან. დამატებითი ინფორმაციისთვის, იხილეთ პროსპექტის ქვეთავი <i>შეთავაზების მიზეზები და მოზიდული სახსრების გამოყენება</i>
ობლიგაციების დაფარვის თარიღი	ობლიგაციების განაღდება, ანუ მისი ძირითადი თანხისა და დარიცხული და გადაუხდელი სარგებლის (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) გადახდა მოხდება 2025 წლის 10 თებერვალს.
რეგისტრატორის საკონტაქტო ინფორმაცია	სს „სი ეს არ“ (ს/ნ 405141190). ვაკე-საბურთალოს რაიონი, გამზირი ი.ჭავჭავაძე, N 74/11, თბილისი, საქართველო. info@kavkasreestri.ge

სავაჭროდ დაშვება	ემიტენტს გამიზნული აქვს ობლიგაციების განთავსების შემდგომ განაცხადით მიმართოს „საქართველოს საფონდო ბირჟას“ ობლიგაციების სავაჭრო სისტემაში და საფონდო ბირჟის ლისტინგში დაშვების თაობაზე. მენეჯმენტის შეფასებით, ბირჟის ლისტინგში დაშვებისთვის კომპანია აკმაყოფილებს ყველა პირობას (საკუთარი კაპიტალის მოცულობა, მომგებიანობა, გამოშვებული ფასიანი ქაღალდების რაოდენობა და ა.შ). საფონდო ბირჟის წესებთან შესაბამისობის ნაწილს შეაფასებს საფონდო ბირჟა. ლისტინგის პირობები შეგიძლიათ იხილოთ ბმულზე: https://gse.ge/upload/_28.05.2020_6f4d6e87.pdf
ობლიგაციის კლასი და სტატუსი	ობლიგაციები წარმოადგენს კომპანიის არაუზრუნველყოფილ და არასუბორდინირებულ ვალდებულებას. ყველა ობლიგაციას აქვს თანაბარი, იდენტური სამართლებრივი სტატუსი, ერთმანეთთან რაიმე უპირატესობის გარეშე. შესაბამისი კანონმდებლობით გათვალისწინებული გამონაკლისების გარდა, ობლიგაციებს ექნებათ კომპანიის ყველა სხვა არაუზრუნველყოფილი და არასუბორდინირებული კრედიტორის მოთხოვნის თანაბარი სტატუსი გადახდის უფლებასთან (პრიორიტეტულობასთან) მიმართებაში.
დივიდენდის გაცემის პოლიტიკა	ჩვეულებრივი აქციის მფლობელებს უფლება აქვთ დროდადრო მიიღონ დივიდენდები. პრივილეგირებული აქციების მფლობელები უფლებამოსილი არიან მიიღონ დივიდენდები წლიური საპროცენტო განაკვეთით 10%. საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად, დივიდენდის ნებისმიერი დაპირება უქმდება და ეფუძნება წლის მოგებას და ხელმძღვანელობის გადაწყვეტილებას. გთხოვთ, გაეცნოთ კომპანიის დივიდენდის გაცემის პოლიტიკას, რომელიც აღწერილია პროსპექტის ქვეთავში „დივიდენდების პოლიტიკა“. გარდა ამისა, დივიდენდის გაცემასთან დაკავშირებით არსებობს გარკვეული შეზღუდვები, რაც განსაზღვრულია „ობლიგაციების გამოშვების პირობებით“.

ინფორმაცია შეთავაზების შესახებ:

შეთავაზება	25,000,000 (ოცდახუთ მილიონ) ლარამდე ჯამური ნომინალური ღირებულების სასესხო ფასიანი ქაღალდები (ობლიგაციები), დაფარვის ვადით 2025 წლის 10 თებერვალს
ობლიგაციების განთავსების მინიმალური მოცულობა	1 (ერთი) ობლიგაცია.
ინსტრუმენტი	კუპონური ობლიგაცია (ცვლადი საპროცენტო განაკვეთის მქონე სასესხო ფასიანი ქაღალდი).
ობლიგაციის ნომინალური ღირებულება	125,000 (ას ოცდახუთი ათასი) ლარი.
ობლიგაციების რაოდენობა	200 (ორასი) ცალი ობლიგაცია
მთლიანი ემისიის ნომინალური ღირებულება	25,000,000 (ოცდახუთ მილიონ) ლარამდე.
გამოშვების ფასი	ობლიგაციის ნომინალური ღირებულების 100%.
ემისიის დამტკიცების შესახებ პარტნიორთა (აქციონერთა) კრების ოქმებისა და ხელმძღვანელობის გადაწყვეტილებების მითითება;	კომპანიის სამეთვალყურეო საბჭოს 2022 წლის 24 ნოემბრის გადაწყვეტილება
ობლიგაციების გამოშვების თარიღი	ობლიგაციები გამოშვებული იქნება 2023 წლის 8 თებერვალს
ობლიგაციების გადავადებული განთავსების თარიღი	ნებისმიერი თარიღი ობლიგაციების გამოშვების თარიღიდან შეთავაზების დასრულების თარიღამდე, როდესაც ხდება ობლიგაციის განთავსება გადავადებული განთავსების ფასით.
ობლიგაციების გადავადებული განთავსების ფასი	ობლიგაციების ნომინალური ღირებულებას დამატებული ობლიგაციების გამოშვების თარიღიდან ობლიგაციების გადავადებული განთავსების თარიღამდე დარიცხული სარგებელი.
შეთავაზების დასრულების თარიღი	დროის მონაკვეთი საბოლოო შეთავაზების პირობების დოკუმენტის დამტკიცებიდან შეთავაზების დასრულებამდე, რომლის განმავლობაშიც შესაძლებელი იქნება ფასიანი ქაღალდების შექმნა.
შეთავაზების პერიოდი	შეთავაზების პერიოდის დასრულების თარიღად განისაზღვრება ისეთი თარიღი, რომელზეც დადგება ერთ-ერთი შემდეგი ფაქტი: ა) ემისიის პროსპექტის მოქმედების ვადის გასვლა; ბ) საჯაროდ შეთავაზებული ფასიანი ქაღალდების სრულად განთავსება; გ) საჯარო შეთავაზების შეწყვეტა.

ობლიგაციების დაფარვის თარიღი	ობლიგაციების განაღდება, ანუ მისი ძირითადი თანხისა და დარიცხული და გადაუხდელი სარგებლის (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) გადახდა მოხდება 2025 წლის 10 თებერვალს.
ობლიგაციების ვალუტა	ობლიგაციები დენომინირებულია ლარში.
ფასიანი ქაღალდების რიგითობა კაპიტალის სტრუქტურაში გადახდისუუნარობის/გაკოტრების შემთხვევაში	გაკოტრების შემთხვევაში, ფასიანი ქაღალდების მფლობელები წარმოადგენენ არაუზრუნველყოფილ კრედიტორებს. „რეაბილიტაციის და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ“ კანონით გათვალისწინებული რიგითობა შემდეგია: ა) გაკოტრების რეჟიმის ხარჯები (რომელიც თავის მხრივ მოიცავს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის V თავით გათვალისწინებული პროცესის ხარჯებს; გაკოტრების მმართველის ანაზღაურებას; და საქმის წარმოებასთან დაკავშირებული ხარჯს, მათ შორის, გაკოტრების საქმის წარმოების პროცესში წარმოშობილი შრომითი ურთიერთობიდან გამომდინარე ხარჯს, ქონების მართვის ხარჯს, აგრეთვე მმართველის გადაწყვეტილებით შესყიდული სხვადასხვა პროფესიული მომსახურების ხარჯს); ბ) სასამართლოს მიერ გადახდისუუნარობის შესახებ განცხადების დასაშვებად ცნობისა და გაკოტრების რეჟიმის გახსნის თაობაზე განჩინების გამოტანის შემდეგ მოვალის მიმართ წარმოშობილი დავალიანება, მათ შორის, გაკოტრების საქმის წარმოების დაწყების შემდეგ წარმოშობილი საგადასახადო ვალდებულებები; გ) პრეფერენციული მოთხოვნები; დ) პრეფერენციული საგადასახადო მოთხოვნები; ე) არაუზრუნველყოფილი მოთხოვნები, მათ შორის, გადახდისუუნარობის შესახებ განცხადების დასაშვებად ცნობამდე წარმოშობილი გადასახადების თანხა, რომლებსაც „რეაბილიტაციის და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ“ კანონის 104(1) პუნქტის სხვა ქვეპუნქტები არ მოიცავს - ამ კატეგორიას მიეკუთვნება „ობლიგაციონერთა“ მოთხოვნები. დამატებითი ინფორმაცია იხილეთ პროსპექტის ქვეთავში „ობლიგაციების უფლებებთან დაკავშირებული რისკები“.
ობლიგაციებთან დაკავშირებული უფლებები და შეზღუდვები	არ არსებობს სპეციალური და მატერიალური უფლებები და შეზღუდვები ობლიგაციებთან დაკავშირებით, გარდა პროსპექტის პროსპექტში ობლიგაციების გამოშვების პირობებში წარმოდგენილისა.
ობლიგაციების თავისუფალი მიმოქცევის შეზღუდვები	არ არსებობს სპეციალური შეზღუდვები ობლიგაციების თავისუფალ მიმოქცევაში
კალკულაციის და გადახდის აგენტი	სს „გალტ ენდ თაგარტი“ (ს/ნ: 211359206).
დეფოლტი	თუ ადგილი ექნება „დეფოლტის შემთხვევას“ ობლიგაციონერებს შეუძლიათ პროსპექტით განსაზღვრული პირობებით მიმდინარე მოთხოვნები გამოაცხადოს ვადამოსულად და მოითხოვოს „ემიტენტისაგან“ „ობლიგაციების“ დაუყოვნებლივ განაღდება და ძირითადი თანხის (ნომინალის) 100 პროცენტისა და დარიცხული საპროცენტო სარგებლის (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) გადახდა: (იხილეთ პროსპექტის თავის „ობლიგაციების გამოშვების პირობები“, ქვეპუნქტი - 10, „დეფოლტის შემთხვევები“).

შეთავაზების მიზეზები და მოზიდული სახსრების გამოყენება	ობლიგაციების გამოშვებიდან მიღებული წმინდა შემოსავალი გამოყენებული იქნება ქალთა მიკრო, მცირე და საშუალო ბიზნესებისთვის სესხების გასაცემად (WMSME¹-ები), მათ შორის კლიმატის ცვლილებისა და მცირე ენერგოეფექტიანი დანადგარების შესაძენად განკუთვნილი სესხები. იხილეთ პროსპექტის ქვეთავი <i>შეთავაზების მიზეზები და მოზიდული სახსრების გამოყენება</i> გამოშვებული ობლიგაციების სრულად განთავსების შემთხვევაში, ობლიგაციებიდან მოზიდული წმინდა სახსრები არ იქნება 24,650,000 ლარზე ნაკლები
წმინდა სახსრები	გამოშვებული ობლიგაციების სრული განთავსების შემთხვევაში, ობლიგაციებიდან მოზიდული წმინდა სახსრები არ იქნება გამოშვებული ჯამური ნომინალური ღირებულების 98.5%-ზე ნაკლები.
რეალიზაციის და გასხვისების შეზღუდვები	ობლიგაციების შეთავაზება მოხდება მხოლოდ საქართველოს იურისდიქციის ფარგლებში, საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული წესით.
მარეგულირებელი კანონმდებლობა	საქართველოს კანონმდებლობა.
იურისდიქცია	ნებისმიერი დავა, დაპირისპირება ან სარჩელი, რომელიც წარმოიქმნება ან დაკავშირებულია ამ პროსპექტთან და/ან ობლიგაციებთან (მათ შორის, ნებისმიერი სარჩელი, დავა ან განსხვავება ემისიასთან, არსებობასთან, შეწყვეტასთან ან მოქმედების ან რაიმე არასახელმწიფო ვალდებულებასთან დაკავშირებით, რომელიც წარმოიქმნება ან უკავშირდება პროსპექტს ან ობლიგაციებს), რომლებიც არ შეიძლება მეგობრულად გადაწყდეს მხარეებს შორის დროულად (რომლებიც შეეცდებიან მის მოგვარებას მშვიდობიანად) უნდა მიმართონ და საბოლოოდ გადაწყდეს არბიტრაჟის მიერ UNCITRAL-ის საარბიტრაჟო წესების შესაბამისად, ერთი არბიტრის მიერ დანიშნული LCIA-ს (ლონდონის საერთაშორისო არბიტრაჟის სასამართლო) მიერ. არბიტრაჟის ადგილსამყოფელი და ადგილი იქნება ლონდონი, ინგლისი და ინგლისური ენა გამოყენებული იქნება საარბიტრაჟო განხილვისას. ამით მხარეები უარს აცხადებენ 1996 წლის საარბიტრაჟო აქტით გათვალისწინებულ ნებისმიერ უფლებაზე, ან სხვაგვარად გაასაჩივრონ ნებისმიერი საარბიტრაჟო გადაწყვეტილება ან მოითხოვონ წინასწარი კანონის დებულება ინგლისის სასამართლოების მიერ.
განთავსების აგენტი	სს „გალტ ენდ თაგარტი“ (ს/ნ: 211359206). მის: N3, პუშკინის ქ., 0105, თბილისი, ელ-ფოსტა: gt@gt.ge; ვებ-გვერდი: https://galtandtaggart.com/en ტელ.: (+995 32) 2401-111
ობლიგაციების განთავსების ხელშეკრულების ძირითადი პირობები	ხელშეკრულება სს „გალტ ენდ თაგარტს“ ავალდებულებს უზრუნველყოს ობლიგაციების ანდერაიტინგი მხოლოდ არაგარანტირებულ საფუძველზე. განთავსების აგენტის მოვალეობაა მოამზადოს ობლიგაციების განთავსებისთვის საჭირო დოკუმენტაცია (მათ შორის ობლიგაციების პროსპექტი), შეასრულოს განთავსების აგენტის ფუნქცია და კომპანიას გაუწიოს ობლიგაციების გამოშვებასთან, რეალიზაციასთან და ანგარიშსწორებასთან დაკავშირებული კონსულტაციები.

¹ WMSME - განისაზღვრება როგორც კრისტალის ქალი კლიენტები, რომელთა ხელმოწერილი განცხადებითაც ხდება ბიზნეს სესხის გაცემა, რომლის გადახდის მთავარი წყაროც იქნება აღნიშნული ბიზნესი.

განთავსების საკომისიო

განთავსების საკომისიო არ აღემატება განთავსებული ობლიგაციების 1.5%-ს. საკომისიოს სრულად ფარავს ემიტენტი და ინვესტორებზე არ იქნება დაკისრებული არანაირი ხარჯი.

ინვესტორებზე დაწესებული შესაძლო გადასახადები

ობლიგაციების განთავსებასთან დაკავშირებული ხარჯების ანაზღაურება ხდება ემიტენტის მიერ სრულად და შეთავაზების ფარგლებში ინვესტორს არ დაეკისრება რაიმე სახის დამატებითი დანახარჯი.

შეთავაზებასთან დაკავშირებული ინტერესთა კონფლიქტი

კომპანია და განთავსების აგენტი დაკავშირებული პირები არ არიან და არ არსებობს მათ შორის რაიმე სახის ინტერესთა კონფლიქტი.

კომპანია ინფორმირებული არ არის შეთავაზებასთან დაკავშირებული სხვა არსებული ან პოტენციური ინტერესთა კონფლიქტების შესახებ.

1 თებერვალი 2022

**არაარსებითი ფაქტის (მოვლენის) შესახებ ცვლილების ამსახველი ოფიციალური წერილი
სს „კრისტალი“**

სს „კრისტალი“ (ს/ნ 204517399) 25,000,000 (ოცდახუთ მილიონ) ლარამდე ჯამური ნომინალური ღირებულების სოციალური ობლიგაციების ემისიის პროსპექტში, რომელიც დამტკიცებულ იქნა საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ 2023 წლის 27 იანვარს N28 განკარგულებით, შედის ერთი არაარსებითი ხასიათის ცვლილება.

ცვლილების მიზეზი: ცვლილების მიზეზს (საფუძველს) წარმოადგენს ემისიის პროსპექტში ქვემოთ აღწერილი დაზუსტების კორექტირება:

ცვლილების შინაარსი:

1. ობლიგაციების პროსპექტის 154-ე გვერდზე „ობლიგაციების გამოშვების პირობების“ თავში, მე-6 პუნქტი „საპროცენტო სარგებლის“ (დ) ქვეპუნქტში განმარტება „**ADB-ის კალკულაციისა და გადახდის აგენტი**“ დაზუსტდეს როგორც:

„**ADB-ის კალკულაციისა და გადახდის აგენტი**“ ნიშნავს სს „საქართველოს ბანკს“ (სააქციო საზოგადოება რომელიც დაფუძნებულია საქართველოს კანონმდებლობით, რეგისტრირებული ოფისი არის გაგარინის ქ. #29, თბილისი, საქართველო, სნ 204378869) ან ნებისმიერი ჩამნაცვლებელ კალკულაციისა და გადახდის აგენტს (კალკულაციისა და გადახდის აგენტთან შეთანხმების პირობებით, რომელიც თარიღდება/ან დაახლოებით თარიღდება 2023 წლის 1-ლი თებერვლით“), რომელიც დანიშნული იქნება აზიის განვითარების ბანკის მიერ (ADB) (საერთაშორისო ორგანიზაცია, რომელიც დაფუძნებულია აზიის განვითარების ბანკის შექმნის შეთანხმების ქვეშ, მისი სათაო ოფისი არის ADB გამზირი #6, Mandaluyong City 1550, ეტრო მანილა, ფილიპინები) მისი 18,750,000 ლარის მცურავი განაკვეთის (ვადა - 2025 წლის 11 თებერვალი), ობლიგაციების გამოსაშვებად, რომელიც გამოყენებული იქნება ობლიგაციების შესყიდვის დასაფინანსებლად.

2. ობლიგაციების წინასწარი შეთავაზების პირობების 4-ე გვერდზე, „ობლიგაციების ძირითადი მახასიათებლების“ თავში ამოღებული იყოს შემდეგი ნაწილი: „საპროცენტო განაკვეთი დამოკიდებულია კომპანიის საერთაშორისო საკრედიტო რეიტინგზე და ის შეიძლება შეიცვალოს ობლიგაციების პირობებსა და წესებში განსაზღვრული წესების შესაბამისად (ობლიგაციების პროსპექტში იხილეთ „ობლიგაციების გამოშვების პირობები“, ქვეთავი 6 „საპროცენტო განაკვეთი“)“.

ცვლილების სავარაუდო ზეგავლენა არსებულ თუ პოტენციურ ინვესტორთა გადაწყვეტილებაზე: იქიდან გამომდინარე, რომ ზემოთ წარმოდგენილი ცვლილებები არაარსებითი ხასიათისაა და პროსპექტში არსებული ტექნიკური ხარვეზის გასწორებას ან პროსპექტივით განსაზღვრული ცვლილებების შესახებ ინფორმაციის დაზუსტებას ემსახურება, ემიტენტის შეფასებით, ცვლილებებს არ ექნება ზეგავლენა არც არსებული და არც პოტენციური ინვესტორების გადაწყვეტილებაზე. აღნიშნულის მიუხედავად, წინამდებარე ცვლილების ამსახველი ოფიციალური წერილი გახდება საბოლოო პროსპექტის

განუყოფელი ნაწილი, რის შემდეგაც აღნიშნულის კომუნიკაცია არსებულ თუ პოტენციურ ინვესტორებთან განხორციელდება საბოლოო პროსპექტის სახით

დოკუმენტის მომზადებაზე პასუხისმგებელი პირები

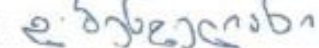
ილია რევია - სს „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის“ გენერალური დირექტორი
დავით ბენდელიანი - სს „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის“ ფინანსური დირექტორი

ხელმოწერილია „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის“ სახელით:

ხელმომწერი:

სახელი, გვარი: დავით ბენდელიანი

თანამდებობა: უფროსი ფინანსური ოფიცერი

ხელმოწერა:

თარიღი: 01.02.2023

ხელმომწერი

სახელი, გვარი: არჩილ ბაკურიძე

თანამდებობა: სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარე

ხელმოწერა:

თარიღი:
01.02.23

ხელმომწერი

სახელი, გვარი: ილია რევია

თანამდებობა: გენერალური დირექტორი

ხელმოწერა:

თარიღი:
01.02.2023

ხელმოწერილია სს „გალტ ენდ თაგარტის“ სახელით:

ხელმომწერი

სახელი, გვარი: ირაკლი კირტავა

თანამდებობა: გენერალური დირექტორი

ხელმოწერა:

თარიღი:
01.02.2023

სააქციო საზოგადოება

„მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალი“

(საიდენტიფიკაციო კოდი: 212896570)

სოციალური ობლიგაციების ემისიის წინასწარი პროსპექტი

25,000,000 (ოცდახუთ მილიონ) ლარამდე ჯამური ნომინალური ღირებულების ცვლადი საპროცენტო სარგებლის მქონე კუპონური ობლიგაციები და მისი დეტალური პირობები განსაზღვრულია „საბოლოო შეთავაზების პირობების“ დოკუმენტებითა და აღნიშნული პროსპექტით.

ობლიგაციები წარმოადგენს კომპანიის არაუზრუნველყოფილ და არასუბორდინირებულ ვალდებულებას.

მოცემული წარმოადგენს სოციალურ ობლიგაციებს, რაც რეგულირდება კომპანიის მიერ შემუშავებული სოციალური ობლიგაციების ჩარჩოთი. კომპანიას ჩარჩოსთან დაკავშირებით მოპოვებული აქვს მეორე მხარის მოსაზრება გერმანული სარეიტინგო სააგენტო „Scope Ratings“-ისგან. დეტალური ინფორმაციისთვის იხილეთ *შეთავაზების მიზეზები და მოზიდული სახსრების გამოყენების* ქვეთავი პროსპექტში.

ობლიგაციებთან დაკავშირებული ტრანზაქციების შესრულება მოხდება მხოლოდ საბროკერო და საბანკო შუამავლების მიერ.

სს „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალი“ (შემდგომში „კომპანია“) პასუხისმგებელია წინამდებარე პროსპექტში წარმოდგენილ ინფორმაციაზე. კომპანიის ხელთ არსებული ინფორმაციით (რომლის სიზუსტის დასადასტურებლადაც კომპანიამ მიმართა ყველა გონივრულად შესაძლო ძალისხმევას) წინამდებარე პროსპექტში მოყვანილი მონაცემები ეფუძნება ფაქტებს და არ არის გამოტოვებული იმგვარი ინფორმაცია, რასაც შეეძლო მნიშვნელოვანი გავლენა მოეხდინა ინფორმაციის უტყუარობაზე და სისრულეზე. ამასთან, წინამდებარე პროსპექტში შესულია კომპანიისთვის *ცნობილი ყველა არსებითი ფაქტი და ადგილი არ ჰქონია ისეთი ინფორმაციის გამოტოვებას, რაც გავლენას მოახდენდა პროსპექტის შინაარსზე.*

საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ პროსპექტის დამტკიცება შეეხება პროსპექტის ფორმას და იგი არ შეიძლება განხილულ იქნეს როგორც დასკვნა მისი შინაარსის სისწორის ან აქ აღწერილი ინვესტიციების ღირებულების შესახებ.

დოკუმენტის მომზადებაზე პასუხისმგებელი პირები

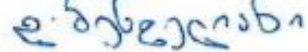
ილია რევია - სს „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის“ გენერალური დირექტორი
დავით ბენდელიანი- სს „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის“ ფინანსური დირექტორი

ხელმოწერილია „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის“ სახელით:

ხელმოწერი:

სახელი, გვარი: დავით ბენდელიანი

თანამდებობა: უფროსი ფინანსური ოფიცერი

ხელმოწერა:

თარიღი: 26.01.2023

ხელმოწერი

სახელი, გვარი: არჩილ ბაკურიძე

თანამდებობა: სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარე

ხელმოწერა:

თარიღი:

 26.01.2023

ხელმოწერი

სახელი, გვარი: ილია რევია

თანამდებობა: გენერალური დირექტორი

ხელმოწერა:

თარიღი:

 26.01.2023

ხელმოწერილია სს „გალტ ენდ თაგარტის“ სახელით:

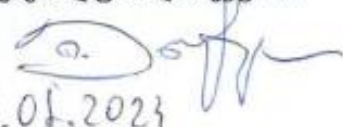
ხელმოწერი

სახელი, გვარი: ირაკლი კირტავა

თანამდებობა: გენერალური დირექტორი

ხელმოწერა:

თარიღი:

 26.01.2023

მნიშვნელოვანი ინფორმაცია ინვესტორთათვის:

ამ დოკუმენტის კითხვის გაგრძელებამდე, პოტენციური ინვესტორი ჯერ უნდა გაეცნოს წინამდებარე დათქმას. დათქმა ეხება თანდართულ პროსპექტს (შემდგომში „პროსპექტი“) და შესაბამისად, პოტენციური ინვესტორი უპირველეს ყოვლისა გულდასმით უნდა გაეცნოს მას. პროსპექტის გაცნობით და მისი გამოყენებით (მათ შორის, ინვესტირების მიზნით) ინვესტორი თანხმობას აცხადებს, რომ დაექვემდებარება და შეასრულებს ქვემოთ მოცემულ პირობებს (დროდადრო მათში შეტანილი შესწორებებისა და ცვლილებების ჩათვლით). იმ შემთხვევაში, თუ ინვესტორს პროსპექტი მიეწოდა ელექტრონული გზავნილის ფორმით, იგი ეთანხმება, რომ ელექტრონული გზავნილი (მასზე დართული პროსპექტიურად) კონფიდენციალურია და მოწოდებულია მხოლოდ ადრესატისათვის. შესაბამისად, ინვესტორი ეთანხმება, რომ არც ერთ სხვა პირს არ გაუგზავნის ან მიაწვდის ელექტრონულ გზავნილს ან/და წინამდებარე პროსპექტის ელექტრონულ ვერსიას და არ გაასაჯაროებს მას.

პროსპექტის დამტკიცებაზე პასუხისმგებელი ორგანო:

საქართველოს ეროვნული ბანკი - მის. ზვიად გამსახურდიას სანაპირო #1, 0114, თბილისი, საქართველო. ტელ: 2 406 406. ელ-ფოსტა: info@nbg.gov.ge. ვებ-გვერდი: www.nbg.gov.ge

პასუხისმგებლობის შეზღუდვა:

საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ პროსპექტის დამტკიცება შეეხება პროსპექტის ფორმას და იგი არ შეიძლება განხილულ იქნეს როგორც დასკვნა მისი შინაარსის სისწორის ან აქ აღწერილი ინვესტიციების ღირებულების შესახებ.

ამასთანავე, გარდა იმ შემთხვევებისა, რაც შესაძლოა ცალსახად იქნას გათვალისწინებული შესაბამისი კანონმდებლობით, არც ერთი პირი, გარდა ემიტენტისა, მათ შორის, არც განთავსების აგენტი, ანგარიშსწორებისა და გადამხდელი აგენტი, რეგისტრატორი, კომპანიის სხვა მრჩეველები ან მათთან დაკავშირებული რომელიმე პირი, ან მათი რომელიმე დირექტორი, მრჩეველი ან აგენტი არ არიან პასუხისმგებელი წინამდებარე პროსპექტის შინაარსზე, მასში წარმოდგენილი ინფორმაციის უტყუარობაზე ან სისრულეზე, ან მათ მიერ ან მათი სახელით კომპანიასთან დაკავშირებით გაკეთებულ რომელიმე განცხადებაზე, ან წინამდებარე პროსპექტით განსაზღვრული ფასიანი ქაღალდების გამოშვებასა და შეთავაზებაზე. შესაბამისად, განთავსების აგენტი და კომპანიის მრჩეველები არ იღებენ არანაირ კანონისმიერ თუ სხვაგვარ პასუხისმგებლობას წინამდებარე პროსპექტთან ან მათ რაიმე სხვა განცხადებასთან დაკავშირებით.

მოცემული შეთავაზების მიზნებისთვის, განთავსების აგენტი მოქმედებს ექსკლუზიურად ემიტენტისთვის, ისინი არ წარმოადგენენ არცერთ სხვა პირს მოცემულ შეთავაზებასთან დაკავშირებით და არ მიიჩნევენ არცერთ სხვა პირს (მიუხედავად იმისა, ამგვარ პირს მიღებული აქვს თუ არა წინამდებარე პროსპექტი) თავიანთ კლიენტად მოცემულ შეთავაზებასთან დაკავშირებით. შესაბამისად, ისინი არ არიან ვალდებული გაუწიონ ვინმეს, გარდა კომპანიისა, მომსახურება ან მისცენ რჩევა შეთავაზებასთან ან წინამდებარე დოკუმენტში მითითებულ რაიმე ოპერაციასთან ან გარიგებასთან დაკავშირებით.

წინამდებარე პროსპექტი არ წარმოადგენს და ვერ იქნება გამოყენებული შეთავაზების მიზნით რომელიმე ისეთ იურისდიქციაში, სადაც ამგვარი ქმედება ნებადართული არ არის, ან რომელიმე ისეთი პირისადმი, რომლისთვისაც ამგვარი შეთავაზება უკანონოა. არც ერთ იურისდიქციაში

(საქართველოს გარდა) არ ხორციელდება არანაირი ქმედება წინამდებარე პროსპექტში განსაზღვრული ობლიგაციების შეთავაზებისთვის ნებართვის მისაღებად, ან პროსპექტის (ან ობლიგაციებთან დაკავშირებული სხვა შეთავაზების მასალების) გასაერცელებლად.

ინვესტორის დადასტურება: პროსპექტი ინვესტორს მიეწოდება მისივე თხოვნის საფუძველზე, იმ პირობით, რომ იგი უდასტურებს შესაბამის განთავსების აგენტს სს „გალტ ენდ თაგარტს“; (ს/ნ 211359206), მის: საქართველო, თბილისი 0179, პუშკინის ქ. N3, ტელ: (995 32) 2444-132 (995 32) 24401-111; ელ-ფოსტა: st@gt.ge (შემდგომში „განთავსების აგენტი“) და სს „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალს“ (შემდგომში „კომპანია“ ან „ემიტენტი“), რომ ინვესტორი (i) იმყოფება ამერიკის შეერთებული შტატების ფარგლებს გარეთ და არ არის ამერიკის მოქალაქე (აშშ-ს 1933 წლის ფასიანი ქაღალდების შესახებ აქტის „S“ რეგულაციით განსაზღვრული მნიშვნელობით) და (ii) იმყოფება გაერთიანებული სამეფოს და ევროპის ეკონომიკური სივრცის გარეთ, და (iii) არის პირი, რომლისთვისაც წინამდებარე პროსპექტი შეიძლება კანონიერად იქნეს მოწოდებული იმ იურისდიქციის კანონების შესაბამისად, სადაც იგი იმყოფება.

იმ შემთხვევაში, თუ წინამდებარე პროსპექტი ინვესტორს მიეწოდა ელექტრონული ფორმით, კომპანია, განთავსების აგენტი ან/და რომელიმე მათთან აფილირებული პირები არ იქნებიან რაიმე სახით ვალდებული ან პასუხისმგებელი ელექტრონული და ნაბეჭდი ფორმატით გავრცელებული პროსპექტის ვარიანტებს შორის არსებულ რაიმე სხვაობაზე ან/და კომპიუტერული პროგრამის ვირუსებისაგან ან სხვა დამაზიანებელი ელემენტებისაგან დაცვაზე, რაც შესაძლოა გამოწვეულ იქნას ელექტრონული ფორმატით დოკუმენტების მიწოდებით გამოწვეული ცვლილებით მათი გადაზავნის პროცესში. პროსპექტზე წვდომის განხორციელებით, ინვესტორი თანხმობას აცხადებს მის ელექტრონული ფორმით მიღებაზე.

ყოველგვარი ეჭვის გამოსარიცხად, უპირატესობა ენიჭება კომპანიის მიერ გამოქვეყნებულ/გასაჯაროვებულ პროსპექტს (რომელიც საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ დამტკიცებულის იდენტურია).

პროსპექტის წარდგენიდან მის დამტკიცებამდე არსებითი (მატერიალური) ცვლილება არ მომხდარა, ხოლო თუკი რამე მსგავსი ცვლილება მოხდება დამტკიცებიდან შეთავაზებამდე, პროსპექტში შესაბამისად განახლდება.

ნაბეჭდი სახით პროსპექტი ხელმისაწვდომია განთავსების აგენტისადმი მიმართვის საფუძველზე.

შეზღუდვა: თუ პირმა წინამდებარე დოკუმენტზე წვდომა მოიპოვა ზემოაღნიშნული დათქმებისა და შეზღუდვების მიუხედავად და გაუთვალისწინებლად, იგი არ არის უფლებამოსილი შეიძინოს წინამდებარე პროსპექტით განსაზღვრული რომელიმე ფასიანი ქაღალდი.

დამტკიცებულია საქართველოს ეროვნული
ბანკის მიერ

დამტკიცების თარიღი

27 იანვარი, 2023 წ.

სარჩევი

სარჩევი	5
პროსპექტის ზოგადი მიმოხილვა.....	8
შესავალი	8
ინფორმაცია ემიტენტის შესახებ	12
მოკლე ინფორმაცია საქართველოს მიკროსაფინანსო სექტორთან დაკავშირებით	13
მოკლე ინფორმაცია ემიტენტის ბიზნესისთვის და შეთავაზებული ფასიანი ქაღალდებისთვის დამახასიათებელი მატერიალური რისკ ფაქტორების შესახებ:.....	24
მოკლე ინფორმაცია ინდუსტრიისა და ეკონომიკისათვის დამახასიათებელი რისკების შესახებ.....	24
მოკლე ინფორმაცია ემიტენტის საქმიანობისთვის დამახასიათებელი რისკების შესახებ	25
მოკლე ინფორმაცია შესათავაზებული ფასიანი ქაღალდებისათვის დამახასიათებელი რისკების შესახებ.....	26
შეთავაზების პირობები.....	28
რისკის ფაქტორები	29
<i>ინდუსტრიისა და ეკონომიკისათვის დამახასიათებელი რისკები .....</i>	<i>30</i>
<i>ემიტენტის საქმიანობისთვის დამახასიათებელი რისკები .....</i>	<i>42</i>
<i>შესათავაზებული ფასიანი ქაღალდებისათვის დამახასიათებელი რისკები.....</i>	<i>51</i>
შეთავაზების მიზეზები და მოზიდული სახსრების გამოყენება	56
სარეგისტრაციო დოკუმენტი	57
დოკუმენტის მომზადებაზე პასუხისმგებელი პირები	57
ძირითადი საქმიანობა.....	58
ძირითადი ბაზრები	65
სამომავლო სტრატეგია და მიზნები.....	71
ემიტენტის კონკურენტული გარემოსა და ბაზარზე მისი პოზიციის აღწერა.....	73
საოპერაციო შედეგები.....	81
კაპიტალიზაცია და დავალიანება	86
ფულადი ნაკადების მოძრაობის უწყისის მიმოხილვა.....	93
მარეგულირებელი ჩარჩო	96
მმართველი ორგანო და მენეჯმენტი	103
ტრანზაქციები დაკავშირებულ მხარეებთან.....	113
საბალანსო უწყისი	115

მოგება-ზარალის უწყისი.....	116
დივიდენდების პოლიტიკა	119
სასამართლო პროცესები.....	121
ემიტენტის ფინანსურ ან კომერციულ მდგომარეობაში მნიშვნელოვანი ცვლილებების აღწერა	122
დოკუმენტების ჩამონათვალი, რომლებიც ნახსენებია/მითითება არის გაკეთებული რეგისტრაციის დოკუმენტში	125
ფასიანი ქაღალდების მიმოხილვა	126
განაცხადი საბრუნავი კაპიტალის შესახებ.....	126
შეთავაზების განხორციელებაში ჩართული ფიზიკური და იურიდიული პირების ინტერესის აღწერა.....	127
შეთავაზების პირობები, მოსალოდნელი გრაფიკი და შეთავაზებაში მონაწილეობისათვის საჭირო პროცედურები.....	128
ობლიგაციების გამომშვების პირობები.....	128
1. ფორმა, ნომინალური ღირებულება და საკუთრების უფლება	129
2. ობლიგაციების შეთავაზებისა და განთავსების პროცედურა, შეთავაზებაში ცვლილებების შეტანა და ობლიგაციების შემდგომი გასხვისება.....	129
3. სტატუსი.....	133
4. ფასიანი ქაღალდების სავაჭროდ დაშვება ბირჟაზე.....	133
5. დათქმები	133
6. საპროცენტო სარგებელი	142
7. ობლიგაციების განაღდება და გამოსყიდვა	146
8. გადახდები.....	146
9. დაბეგვრა.....	148
10. დეფოლტის შემთხვევები	148
11. „ობლიგაციონერების“ კრებები, ცვლილებები და უფლებებზე უარის თქმა	151
12. აღსრულება.....	154
13. პუნქტის ბათილობა.....	154
14. შეტყობინებები	154
15. ტერმინთა განმარტება.....	155
16. მარეგულირებელი სამართალი და იურისდიქცია.....	163

ობლიგაციების დაბეგვრა საქართველოში 165

პროსპექტის ზოგადი მიმოხილვა

შესავალი

ფასიანი ქაღალდის დასახელება	„სს მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალ“-ის ობლიგაციები
ემიტენტის დასახელება, სამართლებრივი ფორმა, საიდენტიფიკაციო ნომერი და საკონტაქტო ინფორმაცია	სააქციო საზოგადოება „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალი“; საიდენტიფიკაციო კოდით 212896570, მის: ისნის რაიონი, ქეთევან დედოფლის გამზირი, N68, თბილისი, საქართველო. იურ. მის: ნიკეას ქ. 22, ქუთაისი, იმერეთი, 4600 ტელ: (995 32) 202-20-20 ; ელ-ფოსტა: info@cystal.com.ge
განთავსების აგენტის/შეთავაზების განმახორციელებელი პირის დასახელება და საკონტაქტო ინფორმაცია	სს „გალტ ენდ თაგარტი“; (ს/ნ 211359206), მის: საქართველო, თბილისი 0179, პუშკინის ქ. N3, ტელ: (995 32) 2444-132 (995 32) 24401-111; ელ-ფოსტა: st@gt.ge
პროსპექტის დამტკიცებაზე პასუხისმგებელი ორგანოს დასახელება და საკონტაქტო ინფორმაცია	საქართველოს ეროვნული ბანკი, მის. ზვიად გამსახურდიას სანაპირო #1, 0114, თბილისი, ტელ: +995 322 406 406; ელ-ფოსტა: info@nbg.gov.ge; ვებ-გვერდი: www.nbg.gov.ge
პროსპექტის დამტკიცების თარიღი	27 იანვარი, 2023 წ.

მნიშვნელოვანი მითითებები:

ზოგადი მიმოხილვა წარმოადგენს პროსპექტის განუყოფელ ნაწილს;

ინვესტორის მიერ მიღებული ნებისმიერი გადაწყვეტილება ინვესტირების შესახებ მიღებულ უნდა იქნეს მთლიანი პროსპექტიდან და არა მხოლოდ ზოგადი მიმოხილვის ნაწილიდან გამომდინარე;

ემიტენტს შესაძლებელია დაეკისროს პასუხისმგებლობა, თუ ზოგადი მიმოხილვის ნაწილი შეცდომაში შემყვანია, ან არაზუსტი, ან არ არის ძირითადი პროსპექტის შესაბამისი ან თუ არ იძლევა ძირითად ინფორმაციას, რათა დაეხმაროს ინვესტორებს მიიღონ გადაწყვეტილება, იმის შესახებ დააბანდონ თუ არა სახსრები ამ შესათავაზებელ ფასიან ქაღალდებში;

ობლიგაციებში ინვესტირება საკმაოდ რისკიანია. ნებისმიერი ინვესტორი, რომელიც შეიძენს ობლიგაციებს, მზად უნდა იყოს მისი ინვესტიციის ეკონომიკური რისკიანობისათვის და გაითვალისწინოს, რომ მის მიერ შეძენილი ობლიგაციების ძირითადი თანხისა და დარიცხული პროცენტის დაბრუნება დამოკიდებული იქნება ემიტენტის გადახდისუნარიანობაზე. არც პროსპექტი და არც კომპანიის ან/და განთავსების აგენტის მიერ შეთავაზებასა და განთავსებასთან დაკავშირებით მოწოდებული რაიმე / ნებისმიერი სხვა ინფორმაცია არ არის გამიზნული ობლიგაციებში კაპიტალდაბანდებასთან დაკავშირებული რისკების შეფასებისათვის. ყველა ინვესტორმა თავად უნდა შეაფასოს შესაბამისი პოტენციური რისკები. გარდა ამისა, ინვესტორმა შესაძლოა დაკარგოს მთლიანი ინვესტირებული თანხა ან მისი ნაწილი.

წინასწარი პროსპექტი და მასში მოყვანილი ინფორმაცია, შესაძლოა დაექვემდებაროს შესაბამის შესწორებას და დამატებას ვითარების ცვლილებიდან გამომდინარე, რისი ასახვაც ხდება საბოლოო პროსპექტში (მაგ. საპროცენტო განაკვეთის დაზუსტება, ტექნიკური ხარვეზის გასწორება, ემისიის მოცულობის დაზუსტება, და ა.შ.). აღნიშნულის თაობაზე ემიტენტი მოახდენს ინვესტორთა ინფორმირებას კანონით დადგენილი წესით. აქ აღნიშნული ობლიგაციების გაყიდვა, ან ობლიგაციების

ყიდვის საჯარო შეთავაზება არ შეიძლება გაკეთდეს მანამ, სანამ არ მოხდება პროსპექტის დამტკიცება საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ.

ამ პროსპექტით განსაზღვრული ობლიგაციების შეთავაზება ხდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ და საქართველოს იურისდიქციის ფარგლებში. აღნიშნული არ წარმოადგენს შეთავაზებას ობლიგაციების ნასყიდობაზე ნებისმიერ იმ იურისდიქციაში, სადაც ამგვარი შეთავაზება ჩაითვლება უკანონოდ.

არც კომპანია და არც განთავსების აგენტი არ აკეთებს არანაირ განცხადებას და არ იძლევა გარანტიას ობლიგაციების პოტენციური ან ფაქტიური მყიდველების მიმართ, ამ უკანასკნელთა მიერ ობლიგაციებში ინვესტირების კანონიერების შესახებ რომელიმე საინვესტიციო ან მსგავსი კანონმდებლობის მიხედვით, რომელსაც ექვემდებარება ან შესაძლოა დაექვემდებაროს ამგვარი მყიდველი.

არცერთი პირი არ არის უფლებამოსილი კომპანიის ან განთავსების აგენტის სახელით გასცეს რაიმე ისეთი ინფორმაცია, ან გააკეთოს რაიმე განცხადება, რაც არ არის გათვალისწინებული წინამდებარე პროსპექტში და ნებისმიერი ასეთი ინფორმაცია ან განცხადება არ შეიძლება მიჩნეულ იქნეს კომპანიის ან განთავსების აგენტის მიერ ნებადართულად. წინამდებარე პროსპექტის მიწოდება ან მასთან დაკავშირებული ობლიგაციების რეალიზაცია არცერთ შემთხვევაში არ უნდა იქნეს აღქმული იმგვარად, რომ წინამდებარე პროსპექტის დამტკიცების თარიღიდან კომპანიის საქმიანობაში ცვლილებები არ განხორციელებულა.

წინამდებარე პროსპექტი არ უნდა იქნას განხილული, როგორც იურიდიული, საინვესტიციო, საქმიანი ან საგადასახადო რჩევა. საინვესტიციო გადაწყვეტილების მიღებისას, ყველა ინვესტორმა კონსულტაციები საჭიროებისამებრ უნდა გაიაროს საკუთარ მრჩეველთან და თავად განსაზღვროს, რამდენად კანონიერია მის მიერ ამ პროსპექტით განსაზღვრული ფასიანი ქაღალდების შექმნა შესაბამისი საინვესტიციო კანონების ან მსგავსი კანონმდებლობისა და მარეგულირებელი ნორმების ფარგლებში.

გაფრთხილება

ობლიგაციების ემისიის პროსპექტი მარტივი დოკუმენტი არ არის და შესაძლებელია რთული იყოს ინვესტორისთვის ამ პროსპექტით შეთავაზებული პროდუქტის სწორად აღქმა და შეფასება. ნებისმიერი საინვესტიციო გადაწყვეტილებების მიღებისას ინვესტორები უნდა დაეყრდნონ საკუთარ ანალიზს კომპანიასთან, ობლიგაციებთან, შემოთავაზებულ პირობებთან, სარგებელსა და რისკებთან მიმართებაში. აღნიშნულთან დაკავშირებით, იხილეთ თავი „რისკის ფაქტორები“. ყველა პოტენციურმა ინვესტორმა უნდა განსაზღვროს ობლიგაციებში კაპიტალდაბანდების მიზანშეწონილობა საკუთარი გარემოებების გათვალისწინებით. პროსპექტით გათვალისწინებული ემისია საჯაროა, ამასთან ყველა პოტენციურ ინვესტორს უნდა:

- (i) გააჩნდეს საკმარისი ცოდნა და გამოცდილება ობლიგაციების, მათში კაპიტალდაბანდების სარგებლისა და რისკების, ასევე წინამდებარე პროსპექტში და ნებისმიერ შესაბამის შესწორებაში მოყვანილი ინფორმაციის ჯეროვანი შეფასებისთვის;
- (ii) გააჩნდეს შესაბამის ანალიტიკურ ინსტრუმენტებზე წვდომა და ცოდნა, რათა შეაფასოს ობლიგაციებში კაპიტალდაბანდების მიზანშეწონილობა და ამგვარი ინვესტიციის გავლენა მის მთლიან საინვესტიციო პორტფელზე მისი კონკრეტული ფინანსური გარემოების კონტექსტში;
- (iii) გააჩნდეს საკმარისი ფინანსური რესურსები და ლიკვიდური პოზიცია ობლიგაციებში კაპიტალდაბანდების ყველა რისკის ასაღებად, მათ შორის, როდესაც ძირითადი ნაწილისა და

პროცენტის ვალუტა (ლარი) განსხვავდება იმ ვალუტისაგან, რომელშიც ინვესტიციებს იზიდავს ან ახორციელებს პოტენციური ინვესტორი;

- (iv) ობლიგაციების პირობების სრულყოფილი გაგება და ის უნდა იცნობდეს შესაბამისი ფინანსური ბაზრის მახასიათებლებს;
- (v) შესაძლებლობა შეაფასოს (თავად ან ფინანსური მრჩევლის დახმარებით) ეკონომიკური, საპროცენტო განაკვეთის და სხვა ფაქტორების შესაძლო განვითარების სცენარები, რამაც შეიძლება გავლენა იქონიოს მის ინვესტიციებზე და შესაბამისი რისკის აღების შესაძლებლობაზე.
- (vi) გააჩნდეს ინფორმაცია, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსში 2017 წლის იანვარში შეტანილი ცვლილების თანახმად, თუ მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია იზიდავს ფულად სახსრებს 20-ზე მეტი ფიზიკური პირისგან, თითოეული ფიზიკური პირისგან მოზიდული თანხის ოდენობა არ უნდა იყოს 100,000 ლარზე ნაკლები (ან უცხოური ვალუტით მის ექვივალენტზე). თუ მიკროსაფინანსო ორგანიზაციას წარმოეშობა ასეთი ვალდებულება, მან ფიზიკური პირ(ებ)ისგან, ზემოაღნიშნული შეზღუდვის დაცვით, მოზიდული თანხა უნდა გადაიხადოს ვალდებულების წარმოშობიდან 1 წლის განმავლობაში.
- (vii) გააჩნდეს ინფორმაცია, რომ აღნიშნულ პროსპექტს აქვს დათქმა ეკონომიკური ნორმატივებისა და ლიმიტების გავრცელების შესახებ, რომელიც წარმოდგენილია *მარეგულირებელი ჩარჩოს* თავში „შეთანხმება ემიტენტსა და საქართველოს ეროვნულ ბანკს შორის ეკონომიკური ნორმატივებისა და ლიმიტების გავრცელების შესახებ“.
- (viii) ემიტენტისთვის პანდემიის ეფექტის შემსუბუქების მიზნით, დაწესებული იყო ვეივერი საზედამხედველო კაპიტალის კოეფიციენტზე. კერძოდ ვეივერი ითვალისწინებდა ლიმიტის 12%-მდე შემცირებას, რომელიც 2023 წლის მარტამდე ეტაპობრივად დაუბრუნდება თავდაპირველ 18%-იან ნიშნულს. სანაცვლოდ ემიტენტს დაწესებული აქვს დამატებითი შეზღუდვები, რომელთა დაცვასაც კრისტალი ზედამხედველ ორგანოსთან შეთანხმების გზით ახორციელებს.

აღნიშნული ჩანაწერი ატარებს მხოლოდ გამაფრთხილებელ ხასიათს და არ მოიაზრებს ემიტენტის პასუხისმგებლობის შეზღუდვას.

გამოყენებული წყაროები:

პროსპექტში გამოყენებული ძირითადი წყაროებია:

- აუდიტირებული წლიური ფინანსური ანგარიშგებები 2021 და 2020 წლებისთვის (<https://reportal.ge/>)
- ემიტენტის ნახევარ-წლიური (არააუდიტირებული) ფინანსური ანგარიშგება 2022 და 2021 წლების ნახევარი წლისთვის (<https://reportal.ge/>)
- საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური (www.geostat.ge)
- საქართველოს ეროვნული ბანკი (<https://nbg.gov.ge/>)
- „გალტ ენდ თაგარტის“ კვლევების დეპარტამენტი (www.gt.ge)
- საქართველოს მთავრობის კორონავირუსის პრევენციის პორტალი (www.stopcov.ge)
- ანგარიშგების პორტალი (<https://reportal.ge/>)
- სარეიტინგო სააგენტო “Scope Ratings” (<https://scoperatings.com/>)

პასუხისმგებელი პირები აცხადებენ, რომ “როდესაც ხდება მესამე მხარის მიერ მოწოდებული ინფორმაციის გამოყენება, მითითებულია წყარო და გაკეთებულია დათქმა, რომ ეს ინფორმაცია სწორადაა გადამუშავებული. ამ ინფორმაციიდან არ არის მათთვის ცნობილი გამოტოვებული მნიშვნელოვანი ფაქტები, რაც ინფორმაციას გახდიდა არატსა და შეცდომაში შემყვანს.”

ინფორმაცია ემიტენტის შესახებ

სს „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალი“ (კრისტალი) დაარსდა 2007 წლის 23 აგვისტოს „კრისტალის ფონდის“ გადაწყვეტილების საფუძველზე. კომპანია თავისი საქმიანობით ხელს უწყობს მიკრო და მცირე ბიზნეს სექტორის განვითარებას საქართველოში. მომხმარებელს სთავაზობს მიკრო, საშუალო და აგრო სესხების დაწესებას და მოქმედი ბიზნესებისთვის; სარემონტო და სამომხმარებლო სესხებს; ვალუტის გაცვლის ოპერაციებს; გზავნილებს; კომუნალური გადახდის მომსახურებას და ა.შ. კრისტალის სათაო ოფისი იურიდიულად მდებარეობს ქუთაისში (დასავლეთ საქართველო), თუმცა ფაქტობრივი სათაო ოფისი თბილისშია განლაგებული. კომპანია ძირითადად ორიენტირებულია რეგიონებსა და მოშორებულ ადგილებში მოღვაწე მიკრო მეწარმეებისა და ფერმერების განვითარებაზე. კომპანია საქართველოშია რეგისტრირებული და მის სააღრიცხვო ჩანაწერებს საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად აწარმოებს საიდენტიფიკაციო ნომრით 212896570.

კომპანიას სრულად ფლობენ „აქციონერთა ჯგუფის“ წევრები. არ არსებობს კომპანიის ერთპიროვნული მაკონტროლებელი¹ მხარე. 2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით, „კომპანიის“ აქციებს ფლობდნენ შემდეგი აქციონერები და შეადგენდნენ „აქციონერთა ჯგუფს“:

აქციონერები	30-ივნ-2022	31-დეკ-2021	31-დეკ-2020
Agrif Cooperatief U.A.	38.7%	38.7%	38.7%
DWM Funds S.C.A. – SIVAC - SIF	12.4%	12.4%	12.4%
არჩილ ბაკურაძე	14.3%	14.3%	14.3%
მალხაზ ძაძუა	11.1%	11.1%	11.1%
დავით ბენდელიანი	6.8%	6.8%	6.8%
სხვა	16.7%	16.7%	16.7%
სულ	100%	100%	100%

კომპანიის საკრედიტო მიმართულება პროდუქტების ფართო სპექტრს სთავაზობს როგორც საცალო, ისე ბიზნეს მომხმარებლებს. ჯგუფის ძირითადი საქმიანობაა მიკრო სესხების გაცემა. მისი მიზანია საქართველოში მიკრო, მცირე და საშუალო ბიზნესების მხარდაჭერა და განვითარება, კლიენტების სოციალური და ეკონომიკური პირობების გაუმჯობესება, მათთვის მისაღები ფინანსური მომსახურების შეთავაზების გზით. ფინანსური პროდუქტები მოიცავს:

- ინდივიდუალური ბიზნეს სესხები;
- სასოფლო-სამეურნეო სესხები;
- სამომხმარებლო სესხები;
- სალომბარდო სესხები;
- სესხები უძრავი ქონების შემენისთვის;
- სესხები მცირე და საშუალო მეწარმეებისთვის.

¹ განიმარტება ფასს 10 -ის მიხედვით, რომელიც კონტროლს განმარტავს როგორც შემთხვევას, როდესაც სრულდება ყოველი შემდეგი პირობა: ინვესტორს გააჩნია ძალაუფლება კომპანიაზე - გააჩნია უფლებები, რათა მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინოს კომპანიის შემოსავლებზე; ინვესტორს გააჩნია უფლება მიიღოს ცვლადი შემოსავლები კომპანიაში ჩართულობიდან გამომდინარე; ინვესტორს გააჩნია შესაძლებლობა, თავისი ძალაუფლებით გავლენა მოახდინოს ინვესტორის შემოსავლებზე.

2022 წლის ივნისის მდგომარეობით კომპანიას საქართველოს მასშტაბით აქვს ერთი სათაო ოფისი და 50 ფილიალი და ემსახურება 115,000-ზე მეტ მომხმარებელს.

მოკლე ინფორმაცია საქართველოს მიკროსაფინანსო სექტორთან დაკავშირებით

2010 წლის შემდეგ მიკროსაფინანსო სექტორი მნიშვნელოვნად გაიზარდა, სექტორის აქტივების ზრდის ტემპმა (CAGR) 2010-2016 წლებში 36.7% შეადგინა, ხოლო მთლიანი სესხების პორტფელის საშუალო ზრდის მაჩვენებელი (CAGR) ამავე პერიოდში 35.9% იყო. თუმცა 2017-19 წლებში განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებების გამო, მიკროსაფინანსო კომპანიების რაოდენობა მნიშვნელოვნად შემცირდა. დამატებით, სექტორის ერთ-ერთი ყველაზე მსხვილი წარმომადგენელი სს კრედო 2017 წლის დასაწყისში გახდა კომერციული ბანკი, რამაც საკანონმდებლო ცვლილებებთან ერთად დიდი ზეგავლენა მოახდინა მიკროსაფინანსო სექტორის აგრეგირებულ ინდიკატორებზე.

შედეგად 2022 წლის მეორე კვარტლის მდგომარეობით, მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების მთლიანი აქტივები 1,708 მლნ ლარია (წლიური 8.6%-იანი ზრდა) აქედან 1,096 მლნ ლარი ვალდებულებებით (წლიური 6.7%-იანი ზრდა), ხოლო 612 მლნ ლარი (წლიური 12.2%-იანი ზრდა) საკუთარი კაპიტალით ფინანსდება.

მიკროსაფინანსო სექტორთან დაკავშირებით, დეტალური მიმოხილვა წარმოდგენილია პროსპექტის სარეგისტრაციო დოკუმენტის ქვეთავში „ბაზრის მიმოხილვა - მიკროსაფინანსო სექტორი“.

ემიტენტის დირექტორები

ილია რევია - უფროსი აღმასრულებელი ოფიცერი

პროექტების მენეჯერი და IT მენეჯმენტის სპეციალისტი. მას აქვს მრავალწლიანი გამოცდილება მენეჯმენტში, IT მენეჯმენტსა და საბანკო სექტორში. 2019 წლის ივნისიდან ილია რევია დაინიშნა მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის უფროს აღმასრულებელ ოფიცრად.

დავით ბენდელიანი - უფროსი ფინანსური ოფიცერი

2004 წლის აგვისტოდან 2011 წლამდე ეკავა ფონდ „კრისტალის“ ფინანსური მენეჯერის თანამდებობა. იგი სწავლობდა თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის უნივერსიტეტის ეკონომიკის ფაკულტეტზე, მიღებული აქვს სერთიფიკატი მრავალ ბიზნეს მიმართულებაში.

მელანია კუჭუხიძე - უფროსი ბიზნეს ოფიცერი

მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის უფროსი ბიზნეს ოფიცერი. ფინანსურ სექტორში აქვს 20წლიანი მენეჯერული გამოცდილება, 4 წლიანი გამოცდილება უძრავი ქონების სექტორში. მუშაობდა ვითიბი ბანკში, ბანკ კონსტანტაში და თიბისი ბანკში. ასევე ადგილობრივი კონსულტანტის პოზიციაზე ევროპის რეკონსტრუქციის და განვითარების ბანკში. კრისტალის გუნდს შეუერთდა 2018 წელს. მელანია სწავლობდა სოხუმის სუბტროპიკულ უნივერსიტეტში ეკონომიკის მართვის ფაკულტეტზე. მელანია არის ვითიბი ბანკის კორპორატიული უნივერსიტეტის მაგისტრანტი მენეჯმენტში.

მანუჩარ ჩიტაიშვილი - ადამიანების უფროსი ოფიცერი

2005 წელს იყო ქუთაისის თვითმმართველობის დეპარტამენტის უფროსი. 2001 წლიდან მუშაობდა სხვადასხვა პოზიციაზე კერძო და სახელმწიფო სექტორებში. კრისტალს 2006 წელს შეუერთდა. მას დამთავრებული აქვს საქართველოს საზოგადოებრივ საქმეთა ინსტიტუტი, არის საჯარო ადმინისტრირების მაგისტრი.

ბექა ციციშვილი - უფროსი საინფორმაციო ოფიცერი

უფროსი საინფორმაციო ოფიცერი 2018 წლიდან, იყო „აჭარა გრუპის“ უფროსი საინფორმაციო ოფიცერი, მუშაობდა შპს „ავიატორისა“ და ბანკ რესპუბლიკაში საინფორმაციო სფეროს ხელმძღვანელ თანამდებობებზე, არის შპს „ნექსტ სტეპის“ თანადამფუძნებელი. მიღებული აქვს ბიზნესის ადმინისტრირების მაგისტრის ხარისხი ბიზნესისა და კავკასიის ბიზნესის სკოლის გრენობლის ბიზნესის სკოლაში, კომპიუტერული მეცნიერების მაგისტრის ხარისხი – ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამოყენებითი მათემატიკისა და კომპიუტერულ მეცნიერებათა ფაკულტეტზე

გიორგი მეგენიშვილი - უფროსი რისკების ოფიცერი

2005 წლიდან სხვადასხვა თანამდებობებს იკავებდა. მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა კომპანიის განვითარებაში და რისკების მართვის კლასიკური ხაზის ფორმირებაში. ის არის სერთიფიცირებული რისკ მენეჯერი, სერთიფიცირებული საერთაშორისო მიკროსაფინანსო მენეჯერი (ფრანკფურტის სკოლა, ფინანსები და მენეჯმენტი) და აქვს ეკონომიკის ბაკალავრის ხარისხი ქუთაისის აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტში.

კახა გაბესკირია - უფროსი აღმასრულებელ ოფიცერი - სს კრისტალ ლიზინგი

სს კრისტალ ლიზინგი – კრისტალის გუნდს შეუერთდა 2009 წელს და ეკავა სხვადასხვა აღმასრულებელი თანამდებობები. 2020 წლიდან იგი დაინიშნა კრისტალ ლიზინგის უფროს აღმასრულებელ ოფიცრად. აქვს 20 წლიანი გამოცდილება MSME სექტორში მენეჯერულ პოზიციებზე პროკრედიტ ბანკში. მას აქვს საქართველოს სუბტროპიკული სოფლის მეურნეობის ინსტიტუტის ეკონომიკის ბაკალავრის ხარისხი.

გიორგი ჯანელიძე - უფროსი აღმასრულებელი ოფიცერი - სს კრისტალ კონსალტინგი

შპს კრისტალ კონსალტინგი – ბოლო ცხრა წლის განმავლობაში იგი მუშაობდა მისო კრისტალში სხვადასხვა თანამდებობებზე და ამჟამად არის აღმასრულებელი ბიზნეს კონსულტაციის მიმართულებით. მას აქვს მიკროსაფინანსო, მარკეტინგის, IT, პროექტების მენეჯმენტისა და MSE სექტორის გამოცდილება.

ემიტენტის აუდიტორები და პროსპექტში ჩართული მესამე პირები ან ექსპერტები

ემიტენტის ფინანსური აუდიტორი: შპს “დელოიტი”. საიდენტიფიკაციო კოდი: 204422240. .
მისამართი: საქართველო, ქ. თბილისი, მერაბ ალექსიძის ქ. 12. ელ-ფოსტა: getbiinfo@deloitte.ge

შეთავაზების განხორციელებაში ჩართული ფიზიკური და იურიდიული პირები

განთავსების აგენტი: სს „გალტ ენდ თაგარტი“; (ს/ნ 211359206), მის: საქართველო, თბილისი 0179, პუშკინის ქ. N3, ტელ: (995 32) 2444-132 (995 32) 24401-111; ელ-ფოსტა: st@gt.ge

კომპანიას ხელშეკრულება აქვს გაფორმებული განთავსების აგენტ სს „გალტ ენდ თაგარტთან“. ხელშეკრულება სს „გალტ ენდ თაგარტს“ ავალდებულებს უზრუნველყოს ობლიგაციების ანდერატიინგი მხოლოდ არაგარანტირებულ საფუძველზე. განთავსების აგენტის მოვალეობაა მოამზადოს ობლიგაციების განთავსებისთვის საჭირო დოკუმენტაცია (მათ შორის ობლიგაციების პროსპექტი), შეასრულოს განთავსების აგენტის ფუნქცია და კომპანიას გაუწიოს ობლიგაციების გამოშვებასთან, რეალიზაციასთან და ანგარიშსწორებასთან დაკავშირებული კონსულტაციები.

კომპანია და განთავსების აგენტი დაკავშირებული პირები არ არიან და არ არსებობს მათ შორის რაიმე სახის ინტერესთა კონფლიქტი.

კომპანია ინფორმირებული არ არის შეთავაზებასთან დაკავშირებული სხვა არსებული ან პოტენციური ინტერესთა კონფლიქტების შესახებ.

ძირითადი ფინანსური მაჩვენებლები

ცხრილში შეჯამებულია კომპანიის ძირითადი ფინანსური მაჩვენებლები, რომლებიც 2021 და 2020 წლებისთვის ეფუძნება ემიტენტის აუდიტირებულ წლიურ ფინანსურ ანგარიშგებას, ხოლო 2022 და 2021 წლების 6 თვის მდგომარეობით - 2022 წლის ნახევარი წლის ფინანსურ ანგარიშგებას. აღნიშნული ფინანსური ანგარიშგებები მომზადებულია ფინანსური აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების (IFRS-ის) შესაბამისად:

საბალანსო უწყისი ('000 ლარი)	30-ივნ-2022 (არააუდიტირებული)	31-დეკ-2021 (აუდიტირებული)	31-დეკ-2020 (აუდიტირებული)	
აქტივები				
ფული და ფულის ექვივალენტები	21,477	19,127	17,884	
გაცემული სესხები	359,752	347,941	315,880	
სხვა აქტივები	30,408	29,111	32,310	
მთლიანი აქტივები	411,637	396,179	366,074	
ვალდებულებები				
სასესხო ვალდებულებები	332,796	314,405	292,693	
სალიზინგო ვალდებულებები	7,335	9,127	12,522	
სხვა ვალდებულებები	9,845	12,452	2,848	
მთლიანი ვალდებულებები	349,976	335,984	308,063	
კაპიტალი				
სააქციო კაპიტალი	3,635	3,635	3,635	
სააქციო პრემია	22,110	22,110	22,110	
გაუნაწილებელი მოგება	35,916	34,450	32,266	
მთლიანი კაპიტალი	61,661	60,195	58,011	
მთლიანი ვალდებულებები და კაპიტალი	411,637	396,179	366,074	
მოგება-ზარალის უწყისი ('000 ლარი)	30-ივნ-2022 (არააუდიტირებული)	30-ივნ-2021 (არააუდიტირებული)	31-დეკ-2021 (აუდიტირებული)	31-დეკ-2020 (აუდიტირებული)
საპროცენტო შემოსავალი	51,895	46,122	95,124	80,948
საპროცენტო ხარჯი	(16,326)	(14,831)	(31,744)	(29,236)
წმინდა საპროცენტო შემოსავალი	35,569	31,291	63,380	51,712
სესხის გაუფასურების ხარჯი	(3,744)	(1,353)	(2,693)	(5,300)
წმინდა საპროცენტო შემოსავალი სესხის გაუფასურების ანარიცხის შემდეგ	31,825	29,938	60,687	46,412
წმინდა საკომისიო ხარჯი	(5,874)	(10,664)	(14,980)	(1,690)
წმინდა შემოსულობა/(ზარალი) ფინანსურ აქტივებსა და ვალდებულებებზე სამართლიანი ღირებულებილ მოგებაში ან ზარალში ასახვით	(9,794)	1,517	(4,620)	13,699
საკურსო სხვაობიდან მიღებული წმინდა შემოსავალი/(ზარალი)	8,895	4,579	7,569	(20,050)
წმინდა ზარალი სესხის მოდიფიკაციიდან	-	-	-	(2,601)
თანამშრომლებზე გაწეული ხარჯი	(13,631)	(12,519)	(26,506)	(22,567)
ცვეთისა და ამორტიზაციის ხარჯები	(3,074)	(1,991)	(6,759)	(4,942)
სხვა შემოსავალი	231	468	580	851
საოპერაციო საქმიანობაზე გაწეული სხვა ხარჯები	(5,200)	(5,827)	(9,788)	(9,181)
მოგება დაბეგვრამდე	3,378	5,501	6,183	(69)
მოგების გადასახადის ხარჯი	(1,417)	(1,518)	(3,003)	(783)
საანგარიშგებო წლის მოგება და მთლიანი სრული შემოსავალი	1,961	3,983	3,180	(852)

მოგება-ზარალის უწყისი ('000 ლარი)	30-ივნ-2022 (არააუდირებული)	30-ივნ-2021 (არააუდირებული)	31-დეკ-2021 (აუდირებული)	31-დეკ-2020 (აუდირებული)
საპროცენტო შემოსავალი	51,895	46,122	95,124	80,948
საპროცენტო ხარჯი	(16,326)	(14,831)	(31,744)	(29,236)
წმინდა საპროცენტო შემოსავალი	35,569	31,291	63,380	51,712
სესხის გაუფასურების ხარჯი	(3,744)	(1,353)	(2,693)	(5,300)
წმინდა საპროცენტო შემოსავალი სესხის გაუფასურების ანარიცხის შემდეგ	31,825	29,938	60,687	46,412
წმინდა საკომისიო ხარჯი	(5,874)	(10,664)	(14,980)	(1,690)
წმინდა შემოსულობა/(ზარალი) ფინანსურ აქტივებსა და ვალდებულებებზე სამართლიანი ღირებულებიდან მოგებაში ან ზარალში ასახვით	(9,794)	1,517	(4,620)	13,699
საკურსო სხვაობიდან მიღებული წმინდა შემოსავალი/(ზარალი)	8,895	4,579	7,569	(20,050)
წმინდა ზარალი სესხის მოდიფიკაციიდან თანამშრომლებზე გაწეული ხარჯი	-	-	-	(2,601)
თანამშრომლებზე გაწეული ხარჯი	(13,631)	(12,519)	(26,506)	(22,567)
ცვეთისა და ამორტიზაციის ხარჯები	(3,074)	(1,991)	(6,759)	(4,942)
სხვა შემოსავალი	231	468	580	851
საოპერაციო საქმიანობაზე გაწეული სხვა ხარჯები	(5,200)	(5,827)	(9,788)	(9,181)
მოგება დაბეგვრამდე	3,378	5,501	6,183	(69)
მოგების გადასახადის ხარჯი	(1,417)	(1,518)	(3,003)	(783)
საანგარიშგებო წლის მოგება და მთლიანი სრული შემოსავალი	1,961	3,983	3,180	(852)

სხვა მნიშვნელოვანი ინფორმაცია

თანდართული ფინანსური ანგარიშგებების შესახებ აუდიტის დასკვნის ტიპი: აუდიტის ანგარიშში, კომპანიის დამოუკიდებელი ფინანსური აუდიტორი აცხადებს, რომ მათი დასკვნა არის **უპირობო**.

არც ბოლო საანგარიშო პერიოდში და არც პროსპექტის წარდგენის თარიღამდე არ მომხდარა ისეთი მნიშვნელოვანი მოვლენა, რომელიც შეიძლება მატერიალური იყოს ემიტენტის გადახდისუნარიანობის შესაფასებლად.

კომპანიას მინიჭებული აქვს საკრედიტო რეიტინგი, საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ აღიარებული საკრედიტო რეიტინგის სააგენტოს - Fitch Ratings-ის მიერ. კომპანიის კორპორატიული რეიტინგი არის B-/სტაბილური. ამასთან, კომპანიის მხრიდან ობლიგაციების რეიტინგის მოპოვება არ იგეგმება. კომპანიამ შესაძლოა მომავალში დამატებით მოიძიოს რეიტინგი იგივე ან სხვა, საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ აღიარებული საკრედიტო რეიტინგის სააგენტოსგან. (კომპანიის საკრედიტო რეიტინგთან დაკავშირებით უფრო ვრცელი ინფორმაციისთვის, გთხოვთ, იხილოთ ქვეთავი „კომპანიის საკრედიტო რეიტინგი“)

კომპანიის სხვადასხვა ფინანსური კოეფიციენტები პერიოდების მიხედვით წარმოდგენილია ქვემოთ:

	30-ივნ-22 ²	30-ივნ-22	31-დეკ-21	31-დეკ-20	
მომგებიანობის კოეფიციენტები					
1	უკუგების კოეფიციენტი კაპიტალზე	1.6%	1.6%	4.5%	-1.3%
2	უკუგების კოეფიციენტი აქტივებზე	0.3%	0.3%	0.8%	-0.2%
3	ჩადებული კაპიტალის ამონაგების კოეფიციენტი	14.5%	15.3%	23.7%	40.1%
4	წმინდა საპროცენტო მარჟა	68.5%	68.5%	66.6%	63.9%
5	საოპერაციო მოგების მარჟა	8.2%	8.2%	3.4%	7.8%
6	წმინდა მოგების მარჟა	3.8%	3.8%	3.3%	-1.1%
7	შეწონილი საპროცენტო განაკვეთები	35.33%	35.33%	34.67%	31.50%
8	საოპერაციო ხარჯი/საპროცენტო შემოსავალი	42.2%	42.2%	45.3%	45.3%
9	დანახარჯები მოზიდულ სახსრებზე	9.4%	9.7%	10.2%	10.2%
10	საპროცენტო განაკვეთის სპრედი	17.2%	17.7%	17.3%	15.1%
საზედამხედველო მაჩვენებლები³					
11	საზედამხედველო კაპიტალის კოეფიციენტი (სებ) >15%	19.4%	19.4%	20.5%	19.3%
12	ლიკვიდობის კოეფიციენტი (სებ) >16%	22.7%	22.7%	33.8%	37.2%
13	მ.ს.-ში ინვესტიციის კოეფიციენტი (სებ) <40%	6.6%	6.6%	6.2%	6.3%
14	დაგირევეული აქტივების კაპიტალთან თანაფარდობის კოეფიციენტი (სებ) <90%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
აქტივების ხარისხი					
15	PAR 30 მთლიან სესხებთან (IFRS)	2.1%	2.3%	2.0%	2.4%
16	სესხების შესაძლო დანაკარგების რეზერვი (IFRS)	3.6%	3.8%	3.9%	4.1%
17	PAR 90 მთლიან სესხებთან	1.1%	1.1%	1.1%	1.2%
18	პორტფელის ჩამოწერა/პორტფელთან	1.9%	2.0%	1.9%	2.1%
19	ჩამოწერილი პორტფელის ამოღება	1.1%	1.2%	1.1%	0.5%

² 2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით კოეფიციენტები გადათვლილია ახალი ემისიის გათვალისწინებით. ის კოეფიციენტები, რომლებიც არარელევანტურია ან სადაც ემისიის გათვალისწინება სუბიექტურია, დაწერილია ემისიის გათვალისწინების გარეშე მონაცემები.

³ აღნიშნული კოეფიციენტების შესახებ დეტალური ინფორმაცია მოცემულია საოპერაციო შედეგების ანალიზის ნაწილში.

20	პორტფელის რესტრუქტურირება/პორტფელთან	4.2%	4.5%	4.5%	2.1%
ლიკვიდობა/ლევერიჯი					
21	ფულადი სახსრები/მთლიანი აქტივები	4.9%	5.2%	4.8%	4.9%
22	ფულადი სახსრები/მოკლევადიანი ვალდებულებები	11.1%	11.1%	12.8%	6.0%
23	კაპიტალი/წმინდა სასესხო პორტფელი	19.8%	21.2%	21.8%	20.4%
24	მთლიანი ვალის კოეფიციენტი	78.6%	77.3%	75.4%	78.2%
25	მთლიანი სესხებისა და კაპიტალის თანაფარდობის კოეფიციენტი	4.49	4.17	3.95	4.43
26	პროცენტის დაფარვის კოეფიციენტი	1.21	1.21	1.20	1.00
მსესხებლებთან არსებული ფინანსური კოვენანტები					
27	კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტი ($\geq 14\%$, 2022)	14.15%	15.0%	15.1%	15.9%
28	ლიკვიდობის კოეფიციენტი (≥ 1.5 , 2022)	1.23	1.23	1.51	0.67
29	მთლიანი ვალდებულება კაპიტალთან (< 5 , 2022)	4.71	4.39	4.26	4.67
30	პორტფელის ხარისხი (PAR 30) ($\leq 3\%$, 2022)	1.82%	1.9%	1.8%	2.0%
31	რეზერვის ადეკვატურობის კოეფიციენტი ($\geq 75\%$, 2022)	67.2%	67.2%	69.7%	60.7%
32	ღია სავალუტო პოზიცია USD ($< 10\%$)	2.6%	2.6%	1.8%	40.5%
33	ღია სავალუტო პოზიცია EUR ($< 10\%$)	0.5%	0.5%	2.8%	24.0%

ზოგადი შენიშვნები:

1. ზემოთ წარმოდგენილია ის ძირითადი ფინანსური კოეფიციენტები, რომლებიც ემიტენტის შეფასებით რელევანტურია მისი ბიზნეს საქმიანობისა და სპეციფიკის შესაფასებლად.
2. ზემოთ წარმოდგენილი კოეფიციენტების მიზნებისთვის საოპერაციო ხარჯები არის თანამშრომლებზე გაწეული ხდარჯების, ცვეთისა და ამორტიზაციის ხარჯებისა და საოპერაციო საქმიანობაზე გაწეული სხვა ხარჯების ჯამი.
3. ზემოთ წარმოდგენილი კოეფიციენტების მიზნებისთვის საოპერაციო მოგება არის წმინდა საპროცენტო შემოსავალს დაკლებული საოპერაციო ხარჯები, დაკლებული წმინდა საკომისიო ხარჯი/მოგება, დაკლებული წმინდა ზარალი სესხის მოდიფიკაციიდან და დამატებული სხვა შემოსავალი.
4. სებ-ის საზედამხედველო კოვენანტების განმარტებები შეგიძლიათ იხილოთ შემდეგ ბმულზე - <https://bit.ly/3fMlckKy>
5. ისეთი კოეფიციენტების შემთხვევაში, სადაც მოცემულია მოგება-ზარალის ანგარიშგებისა და საბალანსო ანგარიშგების, ან ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგებისა და საბალანსო ანგარიშგების მაჩვენებლების ფარდობა, მოგება-ზარალის და ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგების მაჩვენებლები დათვლილია უკანასკნელი 12 თვისთვის (LTM)
6. ქვემოთ მოცემული კოეფიციენტების განმარტებების მიზნებისთვის საპროცენტო ხარჯი გულისხმობს მოგება-ზარალის შესაბამისი დასახელების მუხლს (მოიცავს საპროცენტო ხარჯს სესხებზე, საიჯარო ვალდებულებებსა და გამოშვებულ ობლიგაციებზე)
7. ზემოთ წარმოდგენილ კოეფიციენტებისა და დათქმების მიზნებისთვის კაპიტალი არის მთლიან კაპიტალს დამატებული სუბორდინირებული სესხები (არ მოიცავს საიჯარო ვალდებულებებს).

8. ზემოთ წარმოდგენილი კოეფიციენტებისა და დათქმების მიზნებისთვის სასესხო ვალდებულებები არის ნასესხებ სახსრებს დამატებული გამოშვებული სავალო ფასიანი ქაღალდები და დაკლებული სუბორდინირებული სესხები.
9. მსესხებლებთან არსებული შემდეგი ფინანსური კოეფიციენტები: კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტი, ლიკვიდობის კოეფიციენტი, მთლიანი ვალდებულებების კაპიტალთან თანაფარდობა, პორტფელის ხრისხი (PAR30), რეზერვის ადეკვატურობის კოეფიციენტი, ღია სავალუტო პოზიცია (აშშ დოლარი/ევრო) - ითვლება უშუალოდ მსესხებელთან შეთანხმებით ინდივიდუალური ანგარიშებიდან.

1. **უკუგების კოეფიციენტი კაპიტალზე** - წმინდა მოგება შეფარდებული უკანასკნელი ორი წლის საშუალო კაპიტალთან
2. **უკუგების კოეფიციენტი აქტივებზე** - წმინდა მოგება შეფარდებული უკანასკნელი ორი წლის საშუალო აქტივებთან
3. **ჩადებული კაპიტალის ამონაგების კოეფიციენტი** - მოგება მოგების გადასახადის დარიცხვამდე შეფარდებული უკანასკნელი ორი წლის საშუალო კაპიტალისა და გრძელვადიანი ვალდებულებების ჯამზე
4. **წმინდა საპროცენტო მარჟა** - წმინდა საპროცენტო შემოსავალი შეფარდებული საპროცენტო შემოსავალთან
5. **საოპერაციო მოგების მარჟა** - საოპერაციო მოგება შეფარდებული საპროცენტო შემოსავალზე
6. **წმინდა მოგების მარჟა** - მოგება შეფარდებული საპროცენტო შემოსავალთან
7. **შეწონილი საპროცენტო განაკვეთები** - გაცემული სესხების (საკრედიტო პორტფელის) საშუალო შეწონილი საპროცენტო განაკვეთი
8. **საოპერაციო ხარჯი/საპროცენტო შემოსავალი** - საოპერაციო ხარჯი შეფარდებული საპროცენტო შემოსავალთან
9. **დანახარჯები მოზიდულ სახსრებზე** - საპროცენტო ხარჯი(არ შეიცავს იაჯრის საპროცენტო ხარჯს) შეფარდებული საშუალო ნასესხებ სახსრებთან (სუბორდინირებული სესხების ჩათვლით)
10. **საპროცენტო განაკვეთის სპრედი** - საპროცენტო შემოსავალი შეფარდებული უკანასკნელი ორი წლის საშუალო გროს პორტფელთან, გამოკლებული საპროცენტო ხარჯი შეფარდებული ნასესხებ საშუალებებთან (სუბორდინირებული სესხების ჩათვლით).
11. **კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტი (სებ)** - მთლიან კაპიტალს დამატებული სუბორდინირებული ვალდებულებები, გამოკლებული ჯამური დაქვითვები (არამატერიალური აქტივების ნარჩენი ღირებულება), შეფარდებული მთლიან აქტივებს გამოკლებული ზემოაღნიშნული დაქვითვები.
12. **ლიკვიდურობის კოეფიციენტი (სებ)** - დეკემბრის თვის, ყოველდღიური ლიკვიდური აქტივების საშუალო (გამოთვლილი როგორც, ნაღდ ფულს დამატებული ანგარიშები კომერციულ ბანკებში და სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდები, გამოკლებული გაცვლილი ფულადი სახსრები, დაჯავშნილი/დაგირავებული დეპოზიტები და გამოუთხოვადი დეპოზიტები) შეფარდებული ამავე თვის ყოველდღიური მთლიანი საბალანსო ვალდებულებების ლიკვიდობის მიზნებისთვის, საშუალოზე (გამოთვლილი როგორც, ჯამურ საბალანსო ვალდებულებებს, გამოკლებული, 6 თვეზე მეტი ნარჩენი დაფარვის ვადის მქონე სუბორდინირებული/კონვერტირებადი ვალდებულებები, ბანკებიდან და ფინ. ინსტიტუტებიდან მიღებული 6 თვეზე მეტი ნარჩენი დაფარვის ვადის მქონე სახსრები, გაცვლილი ფულადი სახსრების სანაცვლოდ ბანკებიდან და ფინ. ინსტიტუტებიდან მიღებული სახსრები და ვალდებულებები ფულადი გზავნილების მიხედვით იმ ოდენობით, რაც არ აღემატება იგივე შინაარსის მოთხოვნებს ერთი კონტრაგენტის მიმართ.)
13. **მ.ს.-ში ინვესტიციების კოეფიციენტი (სებ)** - მ.ს. ნარჩენი საბალანსო ღირებულება შეფარდებული ჯამურ კაპიტალთან.

14. დაგირავებული აქტივების კაპიტალთან თანაფარდობის კოეფიციენტი (სებ) - დაგირავებული აქტივები, შეფარდებული ჯამურ კაპიტალს გამოკლებული აქტივების გადაფასების რეზერვი.
15. **PAR 30 მთლიან სესხებთან (IFRS)** – PAR 30 სესხები (ფასს-ის მიხედვით) შეფარდებული მთლიან (გროს) სასესხო პორტფელთან
16. **სესხების შესაძლო დანაკარგების რეზერვი (IFRS)** - სესხების რეზერვი (ფასს-ის მიხედვით) შეფარდებული (გროს) სესხების პორტფელთან
17. **PAR 90 მთლიან სესხებთან** - PAR 90 სესხების მოცულობა შეფარდებული მთლიან (გროს) სესხების პორტფელთან
18. **პორტფელის ჩამოწერა/პორტფელთან** - ჩამოწერილი პორტფელი შეფარდებული ბოლო ორი წლის საშუალო მთლიან (გროს) სასესხო პორტფელთან
19. **ჩამოწერილი პორტფელის ამოღება** - ამოღებული პორტფელი შეფარდებული ბოლო ორი წლის საშუალო მთლიან (გროს) პორტფელთან.
20. **პორტფელის რესტრუქტურისა/პორტფელთან** - რესტრუქტურისებური სესხების შეფარდება მთლიან სასესხო პორტფელთან. კოეფიციენტის მიზნებისთვის. რესტრუქტურისებულ სესხებში იგულისხმება მხოლოდ გაპრობლემებული პორტფელის რესტრუქტურისა და გამორიცხავს სტანდარტული პირობების ცვლილებებს.
21. **ფულადი სახსრები/მთლიანი აქტივები** - ფული და ფულის ექვივალენტები შეფარდებული მთლიან აქტივებთან
22. **ფულადი სახსრები/მოკლევადიანი ვალდებულებები** - ფული და ფულის ექვივალენტები შეფარდებული მოკლევადიან ვალდებულებებთან
23. **კაპიტალი/წმინდა სასესხო პორტფელი** - ჯამური კაპიტალი შეფარდებული წმინდა სასესხო პორტფელთან
24. **მთლიანი ვალის კოეფიციენტი** - კომპანიის სასესხო ვალდებულებები შეფარდებული მთლიან აქტივებთან
25. **მთლიანი სესხებისა და კაპიტალის თანაფარდობის კოეფიციენტი** - კომპანიის სასესხო ვალდებულებები შეფარდებული კაპიტალთან
26. **პროცენტის დაფარვის კოეფიციენტი** - მოგება დაბეგვრამდე და საპროცენტო ხარჯამდე შეფარდებული საპროცენტო ხარჯთან (იჯარის საპროცენტო ხარჯის გარეშე).
27. **კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტი** - კაპიტალი სუბორდინირებული სესხების გარეშე შეფარდებული მთლიან აქტივებთან.
28. **ლიკვიდობის კოეფიციენტი** - მიმდინარე აქტივები შეფარდებული მიმდინარე ვალდებულებებთან.
29. **მთლიანი ვალდებულებები კაპიტალთან** - მთლიანი ვალდებულებები (სუბორდინირებული სესხების გარეშე) შეფარდებული კაპიტალთან სუბორდინირებული სესხების ჩათვლით.
30. **პორტფელის ხარისხი (PAR 30)*** – PAR 30 სესხები შეფარდებული მთლიან სასესხო პორტფელთან.
31. **რეზერვის ადეკვატურობის კოეფიციენტი** - შესაძლო დანაკარგების რეზერვი შეფარდებული PAR 30 სესხებისა და რესტრუქტურისებური სესხების ჯამთან.
32. **ღია სავალუტო პოზიცია USD** - ღია სავალუტო პოზიცია დოლარში გაყოფილი მთლიან კაპიტალზე (სუბ. სესხების გარეშე). აღნიშნული კოეფიციენტი ითვლება აბსოლუტური მნიშვნელობით (მოდულში)
33. **ღია სავალუტო პოზიცია EUR** - ღია სავალუტო პოზიცია ევროში გაყოფილი მთლიან კაპიტალზე (სუბ. სესხების გარეშე). აღნიშნული კოეფიციენტი ითვლება აბსოლუტური მნიშვნელობით (მოდულში)

*მსესხებლების მოთხოვნების მიხედვით გამოთვლილი მაჩვენებლები და კლასიკურად (IFRS-ით) გამოთვლილი მაჩვენებლები განსხვავდება ერთმანეთისგან, მსესხებლებთან არსებული Adjustment-ების გამო.

კომპანიის საკრედიტო რეიტინგი

კომპანიას მინიჭებული აქვს საკრედიტო რეიტინგი Fitch Ratings-ის მიერ, რომელიც არის საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ აღიარებული საკრედიტო სარეიტინგო სააგენტო. კომპანიის კორპორატიული რეიტინგი არის B- სტაბილური პერსპექტივით. ამასთან, კომპანიის მხრიდან ობლიგაციების რეიტინგის მოპოვება არ იგეგმება. კომპანიამ შესაძლოა დამატებით მოიპოვოს ისეთივე ან სხვა ფორმის რეიტინგი საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ აღიარებული საკრედიტო რეიტინგების სააგენტოსგან.

ქვემოთ მოცემულია საკრედიტო რეიტინგის სააგენტოს მიერ კომპანიის შეფასების ძირითადი განმსაზღვრელი ფაქტორები (წყარო: <https://www.fitchratings.com/research/non-bank-financial-institutions/fitch-affirms-georgian-microfinance-lender-crystal-at-b-outlook-stable-05-07-2022>)

რეიტინგის განმსაზღვრელი ფაქტორები :

- კრისტალის არსებული რეიტინგი ასახავს, რომ კომპანიის პროგრესი აქტივების ხარისხის გაუმჯობესებასა და დაფინანსებაზე ხელმისაწვდომობა შეფერხებულია მოგებაზე მუდმივი ზეწოლით და ლიცენზირებულ ბანკად დაგეგმილ ტრანსფორმაციასთან დაკავშირებულ აღსრულების რისკით.
- კრისტალის რეიტინგი ასახავს მის, როგორც ცალკე მდგომი კომპანიის, პროფილს. კომპანია ფოკუსირებულია უფრო მაღალი რისკის მსესხებლებზე, ხშირად არაფორმალური შემოსავლის მქონე ადამიანებზე, რომლებსაც სოფლად აქვთ ბიზნესები. მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებს შორის კრისტალი გამორჩეული კომპანიაა (13% ბაზრის წილი სესხის მოცულობის მიხედვით 2022 წლის პირველი კვარტლის ბოლოს; მთლიანი სასესხო პორტფელი 364 მლნ ლარი). თუმცა მიკროსაფინანსო დაკრედიტება საქართველოს ფინანსური სექტორისთვის წარმოადგენს მცირე ნიშას, რომელიც სექტორის მთლიანი სესხების მოცულობის 10%-ზე ნაკლებია. კრისტალი 2022 წლის მეოთხე კვარტალში გეგმავს მიკრო-საბანკო ლიცენზიაზე განცხადების გაკეთებას, მაგრამ ამან არსებითად არ უნდა შეცვალოს მისი ბიზნეს მოდელი.
- საკრედიტო რისკის პროაქტიულმა მართვამ ხელი შეუწყო კრისტალის სასესხო პორტფელის გაუარესების შემცირებას პანდემიის დროს, მაგრამ რესტრუქტურირებული სესხების რაოდენობა კვლავ მაღალია. 30 ან მეტი დღით ვადაგადაცილებული სესხები, რესტრუქტურირებული და ჩამოწერილი სესხები ჯამურად შეადგენდა მთლიანი პორტფელის 8.1%-ს 2022 წლის პირველი კვარტლის ბოლოს. Fitch მოელის, რომ აქტივების ხარისხის რისკები შემცირდება მომდევნო 12-18 თვეში, მაგრამ პრობლემური სესხების ამოღება, სავარაუდოდ, თავდაპირველად დაგეგმილზე მეტ დროს მოითხოვს, რაც გამოიწვევს პრობლემური სესხებისა და მთლიანი სესხების ფარდობის ისტორიულ საშუალოზე უფრო მაღალ დონეს.
- მომგებიანობა რჩება შეზღუდულ დონეზე, რადგან კრისტალის მოკრძალებულ საოპერაციო მარჟაზე მნიშვნელოვან ზეწოლას ახდენს საკრედიტო ზარალი და დაფინანსებისა და ჰეჯირების ხარჯები. კრისტალის 7.3 მლნ ლარის მოგება 2021 წელს და 1.9 მლნ ლარი 2022 წლის პირველ კვარტალში ძირითადად განპირობებული იყო იმ გაუფასურების ამობრუნებით, რომელიც დაფიქსირდა პანდემიის საწყის ფაზაში. Fitch ელოდება, რომ სტრესი მომგებიანობაზე გავრძელდება საშუალოვადიან პერიოდში, საქართველოში კრედიტორებს შორის მწვავე კონკურენციის გათვალისწინებით. გლობალურმა მონეტარული პოლიტიკის გამკაცრებულმა ციკლმა შეიძლება შეამციროს საკრედიტო დაფინანსების მიწოდება, მაგრამ სავარაუდოდ გაზრდის ჰეჯირების ხარჯებს.

- კრისტალის კაპიტალის ადეკვატურობა (საერთო კაპიტალის კოეფიციენტი 20.3% 2021 წლის მაისის ბოლოს) მისაღება და შეესაბამება მის ბიზნეს მოდელს, ხოლო საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ მინიმალური კაპიტალის მოთხოვნის შემცირება ამცირებს რეგულაციების დარღვევის რისკს. კრისტალი მიკრო-საბანკო ლიცენზიის მოპოვებისთანავე გადაინაცვლებს კაპიტალიზაციისა და დავალიანების ახალ ჩარჩოში.
- დაფინანსებაზე წვდომა განახლდა მას შემდეგ, რაც კრისტალმა 2021 წლის შუა რიცხვებში საერთაშორისო ფინანსური ინსტიტუტებიდან (IFIs) კრედიტზე წვდომა დაიბრუნა. პანდემიის დროს კრისტალის ლიკვიდობას დაეხმარა ეროვნული ბანკის საკრედიტო ხაზი (33 მლნ ლარი ხელმისაწვდომი იყო 2022 წლის მაისის ბოლოს, საიდანაც 14 მლნ ლარი ჯერ კიდევ გამოუყენებელი იყო). 2023 წლის დასაწყისში საბანკო ლიცენზიის დამატება უზრუნველყოფს კრისტალის პირდაპირ წვდომას ეროვნული ბანკის დაფინანსებაზე და დეპოზიტების მოზიდვის შესაძლებლობას, მაგრამ Fitch მოელის, რომ დაფინანსება დარჩება დამოუკიდებელი საერთაშორისო ფინანსური ინსტიტუტებისგან დაბალპროცენტიან სესხებზე და გავლენას მოახდენს ინვესტორებზე მინიმუმ საშუალოვადიან პერიოდში.
- კრისტალს აქვს ESG რელევანტურობის ქულა 4 მმართველობითი სტრუქტურისთვის, დამფუძნებელ არჩილ ბაკურაძესთან, ანუ საკვანძო პირთან (key-person) დაკავშირებული მაღალი რისკის გამო. ეს ქულა შეესაბამება სხვა რეიტინგ მინიჭებულ კონკურენტებს, სადაც დამფუძნებელი ასრულებს მნიშვნელოვან როლს სტრატეგიაში ან ოპერაციაში.
- მენეჯმენტის სტრატეგიის ნაწილში, კრისტალს აქვს ESG რელევანტურობის ქულა 4 . ეს ხაზს უსვამს მისი რეიტინგის სენსიტიურობას კომპანიის საოპერაციო სტრატეგიის განხორციელების მიმართ. მათ შორის საბანკო ლიცენზიის მოპოვებისა და უცხოელი კრედიტორებისგან მოზიდულ სესხებზე დამოკიდებულების ნაწილში.

რეიტინგის ცვლილების განმსაზღვრელი დადებითი ფაქტორები:

- პრობლემური სესხების შემცირება, მომგებიანობის გაუმჯობესება და კომპანიის საშუალოვადიანი სტრატეგიის მეტი სიცხადე დადებითი იქნება საკრედიტო პროფილისთვის.
- კრისტალის გრძელვადიანი IDR (Issuer Default Ratings)-ის განახლება მოითხოვს მისი დაფინანსების პროფილის გაძლიერებას, რაც მოიცავს როგორც დაფინანსების დივერსიფიკაციას, ისე ხარჯების შემცირებას;
- უფრო ფართო მასშტაბი და უფრო სტაბილური/დივერსიფიცირებული ბიზნეს მოდელი განაპირობებდა რეიტინგის განახლებას;

რეიტინგის ცვლილების განმსაზღვრელი უარყოფითი ფაქტორები:

- განახლებული შეზღუდვები გარე დაფინანსებაზე ხელმისაწვდომობის შესახებ;
- აქტივების ხარისხის რისკების მატერიალიზაცია, რაც იწვევს მნიშვნელოვან ზარალს, რომელიც საფრხეს შეუქმნის გადახდისუნარიანობას.
- სტრუქტურული მომგებიანობის შესუსტება და მარეგულირებელი კაპიტალის ბუფერის შემცირება.

მოკლე ინფორმაცია ემიტენტის ბიზნესისთვის და შეთავაზებული ფასიანი ქაღალდებისთვის დამახასიათებელი მატერიალური რისკ ფაქტორების შესახებ:

მოკლე ინფორმაცია ინდუსტრიისა და ეკონომიკისათვის დამახასიათებელი რისკების შესახებ

2022 წლის 24 თებერვალს რუსეთსა და უკრაინას შორის შეიარაღებული კონფლიქტი დაიწყო. უკრაინაში რუსეთის ინტერვენციის შემდეგ ორივე მხარემ დიდი ზიანი განიცადა. აღნიშნულ კონფლიქტთან დაკავშირებით მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანამ გარკვეული სანქციები დაუწესა რუსეთის ფედერაციას. საერთაშორისო კომპანიების საკმაოდ მსხვილმა ნაწილმა შეაჩერა ოპერირება რუსეთში, უკრაინაში აგრესიის შეჩერების მიზნით. რუსეთის მოქალაქეებს დაუწესდათ დოლარის ქვეყნიდან გატანის ლიმიტი, კერძოდ ქეშის გადინება რუსეთის საზღვრებიდან 10,000\$-ს არ უნდა აღემატებოდეს. ბუნებრივია, ამან მსოფლიო ეკონომიკა გამოწვევების წინაშე დააყენა, განსაკუთრებით საქართველო, რომლის ძირითადი სავაჭრო პარტნიორები სწორედ რუსეთი და უკრაინა არიან მრავალ სექტორში.

მიუხედავად რეგიონში არსებული მდგომარეობისა, კრისტალის კლიენტებზე რუსეთ-უკრაინის ომს დიდი გავლენა არ ჰქონია დღევანდელი მდგომარეობით.

მოკლე ინფორმაცია ინდუსტრიისა და ეკონომიკისთვის დამახასიათებელი რისკების შესახებ

1. ეკონომიკური არასტაბილურობისა და ინვესტირების რისკი მაღალია ისეთ განვითარებად ქვეყნებში, როგორც საქართველოა
  - 1.1. პოლიტიკური და სამთავრობო არასტაბილურობა საქართველოში მნიშვნელოვან უარყოფით გავლენას მოახდენს ადგილობრივ ეკონომიკასა და კომპანიის ბიზნესზე;
  - 1.2. არსებობს დამატებითი რისკის ფაქტორები, რომლებიც უკავშირდება ისეთ განვითარებად ბაზრებზე ინვესტირებას, როგორც საქართველოა.
  - 1.3. კომპანიის საქმიანობაზე შესაძლოა მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზეგავლენა მოახდინოს ლარის გაუფასურებამ აშშ დოლართან და სხვა ეკონომიკურად დაკავშირებული ქვეყნების ვალუტებთან მიმართებით.
  - 1.4. ვინაიდან კომპანია მხოლოდ საქართველოში ოპერირებს, საქართველოს ეკონომიკის პირობებში ცვლილებები მასზე გავლენას მოახდენს.
2. მეზობელ ქვეყნებსა და რეგიონთან დაკავშირებული რისკები
  - 2.1. რეგიონულმა დაძაბულობამ შეიძლება უარყოფითად იმოქმედოს ადგილობრივ ეკონომიკაზე და კომპანიის ბიზნესზე.
  - 2.2. საქართველოს მეზობელი ბაზრების მკვეთრ დასუსტებას შესაძლოა ჰქონდეს უარყოფითი გავლენა საქართველოს ეკონომიკაზე;
3. კონკურენციასა და ბაზრის მოთხოვნებთან დაკავშირებული რისკები
  - 3.1. საბანკო და მიკროსაფინანსო სექტორში არსებულმა მწვავე კონკურენციამ შესაძლოა უარყოფითად იმოქმედოს კომპანიის ამჟამინდელ ოპერაციებსა და მომავალი ზრდის გეგმებზე.
  - 3.2. ბაზრის ცვალებად პრეფერენციებთან სწრაფად მორგების უუნარობა უარყოფითად აისახება კომპანიის მომგებიანობაზე.
4. საკანონმდებლო და სასამართლო სისტემებთან დაკავშირებული რისკები
  - 4.1. ანტიკორუფციული კანონმდებლობის შემადგენელი სამართლებრივი დებულებების დარღვევამ შეიძლება უარყოფითად იმოქმედოს კომპანიის რეპუტაციასა და ბიზნესზე.
  - 4.2. საქართველოს სასამართლო სისტემაში არსებულმა გაურკვეველობამ, მათ შორის საქართველოში სახელმწიფოს ნებისმიერმა თვითნებურმა ან არათანმიმდევრულმა მომავალმა

- ქმედებამ შესაძლოა უარყოფითი ზემოქმედება მოახდინოს ადგილობრივ ეკონომიკაზე, რამაც, თავის მხრივ, შეიძლება ზიანი მიაყენოს კომპანიის ბიზნესს.
- 4.3. შესაძლოა თავი იჩინოს გამოწვევებმა, რომლებიც დაკავშირებული იქნება საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან ჰარმონიზაციით, რასაც თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ ღრმა და ყოვლისმომცველი შეთანხმება მოითხოვს.
  - 4.4. საქართველოს საგადასახადო სისტემაში არსებულმა ბუნდოვანებამ შესაძლოა მომავალში გამოიწვიოს კომპანიის საგადასახადო ვალდებულებების კორექტირება ან კომპანიისთვის ჯარიმების დაკისრება. ასევე შესაძლებელია, შეიცვალოს საქართველოში მოქმედი საგადასახადო კანონმდებლობა და პოლიტიკა.
5. საზედამხებდევლო ჩარჩოსა და მოთხოვნებთან დაკავშირებული რისკები
    - 5.1. კომპანიის საქმიანობა რეგულირდება საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ. სექტორის მარეგულირებელი საკანონმდებლო ჩარჩო შემუშავების და დახვეწის პროცესშია; მარეგულირებელ ჩარჩოში ხშირ ცვლილებებთან სწრაფად მორგების საჭიროებამ შესაძლოა უარყოფითად იმოქმედოს კომპანიის ოპერაციებსა და ფინანსურ მდგომარეობაზე.
    - 5.2. არსებულ და სამომავლო მარეგულირებელ მოთხოვნებთან, მათ შორის მიკრო ბანკების რეგულაციასთან, შესაბამისობამ შესაძლოა შეაფერხოს კომპანიის ჩვეული საქმიანობა ან გააუარესოს კომპანიის ფინანსური მდგომარეობა
    - 5.3. ანტიმონოპოლიურმა რეგულაციებმა შესაძლოა უარყოფითი ზეგავლენა მოახდინოს კომპანიის საქმიანობაზე.
    - 5.4. კომპანია ობლიგაციების ემისიის შემდეგ გახდება ანგარიშვალდებული საწარმო და მასზე დამატებითი რეგულაციები და ანგარიშგების მოთხოვნები გავრცელდება
    - 5.5. შეუსაბამობა "ფულის გათეთრებისა და ტერორიზმის დაფინანსების აღკვეთის ხელშეწყობის შესახებ" 2019 წლის 30 ოქტომბრის საქართველოს კანონთან შეიძლება უარყოფითად აისახოს კომპანიის რეპუტაციაზე და ბიზნესის ფუნქციონირებაზე.

მოკლე ინფორმაცია ემიტენტის საქმიანობისთვის დამახასიათებელი რისკების შესახებ

6. ლიკვიდობასა და დაფინანსებასთან დაკავშირებული რისკები
  - 6.1. კომპანიის უუნარობამ, მოიზიდოს საკმარისი ფულადი სახსრები ოპერირებისთვის, ბიზნესისთვის დამახასიათებელმა ლიკვიდურობის რისკმა, ვალუტის გაცვლითი კურსის ცვალებადობამ და ბაზარზე საპროცენტო განაკვეთების მერყეობამ შესაძლოა უარყოფითი გავლენა მოახდინოს კომპანიის ფინანსურ მდგომარეობაზე და მის მომავალ ოპერაციებზე.
  - 6.2. არსებულმა და მომავალმა კოვენანტებმა შესაძლოა ფინანსური და საოპერაციო შეზღუდვები დააწესოს კომპანიის საქმიანობაზე.
  - 6.3. საკრედიტო რეიტინგის კლება გაზრდის კომპანიის მიერ ფულადი სახსრების მოზიდვის ხარჯს და კომპანიას გაურთულებს მომავალში ახალი ფულადი სახსრების მოზიდვას ან იმ ვალუტის განახლებას, რომელთა დაფარვის ვადაა დამდგარი.
7. საკრედიტო რისკები
  - 7.1. პოტენციური მსესხებლების საკრედიტო რისკის სამართლიანად შეფასებასთან დაკავშირებულმა სირთულეებმა შეიძლება უარყოფითად იმოქმედოს საკრედიტო პორტფელის ხარისხზე.
  - 7.2. აქტივების გაუფასურების ზარალის რეზერვი შეიძლება არ იყოს საკმარისი მომავალი საკრედიტო დანაკარგების დასაფარად.
  - 7.3. გირაო ან გარანტიები, რომლებითაც უზრუნველყოფილია გაცემული სესხები შესაძლოა არ იყოს საკმარისი პოტენციური დანაკარგების დასაფარად ან არ იქნეს სრულად რეალიზებული.

- 7.4. კომპანია ფოკუსირებულია შედარებით მაღალი რისკის მსესხებლებზე, რაც დამატებით რისკებს წარმოშობს.
8. საოპერაციო რისკები
- 8.1. თუ კომპანია ვერ შეძლებს მომავალში შეინარჩუნოს ეფექტიანი შიდა კონტროლი, ამან შესაძლოა უარყოფითად იმოქმედოს კომპანიის პროცესებზე, ოპერაციებსა და მომავალი ზრდის გეგმებზე.
- 8.2. ბიზნეს ოპერაციები მნიშვნელოვანწილად არის დამოკიდებული საინფორმაციო სისტემების ეფექტიან და უწყვეტ ფუნქციონირებაზე.
9. საბაზრო რისკები
- 9.1. კომპანიას გააჩნია აქტივებისა და ვალდებულებების რისკის პოზიცია საპროცენტო განაკვეთის ჭრილში
- 9.2. კომპანიას გააჩნია აქტივებისა და ვალდებულებების რისკის პოზიცია უცხოური ვალუტის ჭრილში
10. რეპუტაციული რისკები
- 10.1. კომპანიის საფირმო ნიშნის და რეპუტაციის შელახვამ ან მომსახურების ხარისხის გაუარესებამ შეიძლება შეასუსტოს კომპანიის შესაძლებლობა, მოიზიდოს ახალი და შეინარჩუნოს არსებული მომხმარებლები.
- 10.2. საზოგადოებაში ბიზნესის ნეგატიურმა აღქმამ შეიძლება გამოიწვიოს მოთხოვნის შემცირება და ბიზნეს ოპერაციების გაუარესება.
11. სტრატეგიული განვითარებასთან დაკავშირებული და სხვა რისკები
- 11.1. კომპანიის ბიზნესი დაზარალდება, თუ ის ვერ მოახერხებს მოიზიდოს ან შეინარჩუნოს ძირითადი მენეჯმენტი, თანამშრომლები ან სხვა კვალიფიციური პერსონალი.
- 11.2. კომპანია ზე შესაძლოა უარყოფითი გავლენა ჰქონდეს საკონტრაქტო მოთხოვნებს, საჩივრებს, სასამართლო განხილვას და ნეგატიურ საჯარო ინფორმაციას.
12. მოულოდნელ მოვლენებთან დაკავშირებული რისკები:
- 12.1. მოულოდნელმა მოვლენებმა, როგორცაა ბუნებრივი კატასტროფები, საგანგებო მდგომარეობა, პანდემია, სტიქიური მოვლენები და ა.შ. შესაძლოა სერიოზული უარყოფითი გავლენა იქონიოს კომპანიაზე;

მოკლე ინფორმაცია შესათავაზებელი ფასიანი ქაღალდებისათვის დამახასიათებელი რისკების შესახებ

13. „ობლიგაციების“ საბაზრო ფასთან, ლიკვიდურობასთან და სარგებელთან დაკავშირებული რისკები
- 13.1. ობლიგაციების საბაზრო ფასი შეიძლება ცვალებადი იყოს.
- 13.2. ობლიგაციებისთვის შესაძლოა არ არსებობდეს აქტიური სავაჭრო ბაზარი.
- 13.3. ობლიგაციების საპროცენტო შემოსავალი შესაძლოა შემცირდეს ან გაიზარდოს მცურავი საპროცენტო განაკვეთის ცვლილების გამო.
- 13.4. ინვესტორებმა, რომელთა ფინანსური საქმიანობა დენომინირებულია ობლიგაციების ვალუტისგან განსხვავებულ ვალუტაში ან ფულად ერთეულში, ობლიგაციებზე შესაძლოა მიიღონ ნაკლები პროცენტი ან ძირითადი თანხა, ვიდრე ელიან, გაცვლის კურსებში რყევების ან სავალუტო ოპერაციების რეგულირების შედეგად.
14. "ობლიგაციების" უფლებებთან დაკავშირებული რისკები
- 14.1. ობლიგაციები წარმოადგენს კომპანიის არაუზრუნველყოფილ ვალდებულებებს.
- 14.2. ობლიგაციების გასხვისება ექვემდებარება გარკვეულ შეზღუდვებს.

- 14.3. მომავალში ობლიგაციების პირობები შეიძლება შეიცვალოს ან უარი ითქვას ობლიგაციების პირობების დარღვევიდან გამომდინარე უფლებებზე.
15. "ობლიგაციების" და მათი ფლობის საკანონმდებლო/მარეგულირებელ ჩარჩოსთან დაკავშირებული რისკები
- 15.1. ინვესტორები უნდა დაეყრდნონ რეგისტრატორის და, შესაბამის შემთხვევებში, ობლიგაციების ნომინალური მფლობელის პროცედურებს.
- 15.2. საქართველოს კანონმდებლობაში ნებისმიერმა ცვლილებამ მომავალში შეიძლება არსებითად უარყოფითი გავლენა მოახდინოს ობლიგაციებზე, მათ შორის საქართველოს საფონდო ბირჟაზე მათ რეგისტრაციაზე და ობლიგაციების ფლობიდან მიღებული სარგებელის დაბეგვრაზე.
- 15.3. ობლიგაციებში კაპიტალდაბანდება გულისხმობს ინვესტიციის კანონიერებასთან დაკავშირებული მოსაზრებების გათვალისწინებას.
- 15.4. ობლიგაციის შესყიდვის შესახებ განაცხადი შეიძლება დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ.

შეთავაზების პირობები

ფასიანი ქაღალდების ძირითადი მახასიათებლები განსაზღვრულია შეთავაზების პირობების დოკუმენტით.

ინვესტორზე დაკისრებული შესაძლო დანახარჯები

ობლიგაციების განთავსებასთან დაკავშირებული ხარჯების ანაზღაურება ხდება ემიტენტის მიერ სრულად და შეთავაზების ფარგლებში ინვესტორს არ დაეკისრება რაიმე სახის დამატებითი დანახარჯი.

შეთავაზებასთან დაკავშირებული ინტერესთა კონფლიქტები

კომპანია და განთავსების აგენტი დაკავშირებული პირები არ არიან და არ არსებობს მათ შორის რაიმე სახის ინტერესთა კონფლიქტი.

კომპანია ინფორმირებული არ არის შეთავაზებასთან დაკავშირებული სხვა არსებული ან პოტენციური ინტერესთა კონფლიქტების შესახებ.

რისკის ფაქტორები

ობლიგაციებში კაპიტალდაბანდება გულისხმობს გარკვეულ რისკებს. ინვესტირების თაობაზე გადაწყვეტილების მიღებამდე ობლიგაციების პოტენციურმა მყიდველებმა ყურადღებით უნდა წაიკითხონ წინამდებარე პროსპექტი. პროსპექტში მოცემული სხვა ინფორმაციის გარდა, პოტენციურმა ინვესტორებმა, ობლიგაციებში ინვესტიციის განხორციელებამდე, ყურადღებით უნდა შეისწავლონ, საკუთარი ფინანსური მდგომარეობისა და ინვესტიციათა მიზნების გათვალისწინებით, ქვემოთ აღწერილი რისკები. ქვემოთ აღწერილი რისკებიდან ნებისმიერს შეუძლია არსებითი უარყოფითი ზეგავლენის მოხდენა კომპანიის საქმიანობაზე, ფინანსურ მდგომარეობასა და საქმიანობის შედეგებზე. ნებისმიერი ამ რისკის რეალურად წარმოქმნის შემთხვევაში ობლიგაციების საბაზრო ღირებულებამ შესაძლოა უარყოფითი ზემოქმედება განიცადოს. გარდა ამისა, ქვემოთ ასევე აღწერილია ის ფაქტორები, რომლებიც მნიშვნელოვანია ობლიგაციებთან დაკავშირებული საბაზრო რისკების შესაფასებლად. და თუმცა კომპანიას მიაჩნია, რომ ქვემოთ აღწერილი რისკის ფაქტორები წარმოადგენს ობლიგაციებში ინვესტიციის განხორციელებასთან დაკავშირებულ ძირითად რისკებს, შესაძლოა წარმოიქმნას დამატებითი რისკები და გაურკვეველი ვითარება, რომლებიც კომპანიას ამჟამად არ მიაჩნია მნიშვნელოვნად ან რომელთა შესახებ არა აქვს ინფორმაცია, და ნებისმიერს ამ რისკთაგან და გაურკვეველი გარემოებებიდან შესაძლოა მოჰყვეს ქვემოთ აღწერილის მსგავსი ზემოქმედება. შესაბამისად, კომპანია არ ამტკიცებს, რომ ობლიგაციების ფლობასთან დაკავშირებით ქვემოთ მოცემული რისკების შესახებ განცხადებები ამომწურავია.

2022 წლის მთავარი გამოწვევა რეგიონში მიმდინარე პოლიტიკური მოვლენებია. 2022 წლის 24 თებერვალს რუსეთ-უკრაინას შორის დაიწყო შეიარაღებული ომი. დღეის მდგომარეობით ომის შედეგად ორივე მხარემ საკმაოდ დიდი ზარალი განიცადა. რუსეთს მსოფლიოს წამყვანმა სახელმწიფოებმა დაუწესეს სანქციები და შეუზღუდეს წვდომა უცხოურ ვალუტასა და საბანკო ტრანზაქციებზე. ომმა საქართველოზეც იქონია გავლენა, იმდენად, რამდენადაც ერთ-ერთი მთავარი სავაჭრო პარტნიორები სწორედ რუსეთი და უკრაინა არიან.

კომპანიამ ომამდე ჩაატარა სტრეს ტესტი, როლის მიზანი იყო ბოლო პერიოდის რუსეთ-უკრაინას შორის არსებული კონფლიქტის გავლენის დადგენა კომპანიის საქმიანობაზე. შესაბამისმა სტრეს ტესტმა კომპანია წინასწარ შეამზადა ყველა შესაძლოა სცენარისთვის და 2022 წელს ომის დაწყების შემდგომ ოპერირება ჩვეულ რეჟიმში გააგრძელა.

კრისტალმა გამოყო 100.000 ლარი ჰუმანიტარული დახმარებისთვის დაზარალებული უკრაინელებისთვის. პირველი ინიციატივის ფარგლებში, საქართველოში უკრაინის საელჩოსთან თანამშრომლობით, კომპანიამ უკვე გამოიყენა 50,000 ლარამდე სხვადასხვა ჯგუფის მიერ შეგროვებული ჰუმანიტარული ტვირთის ტრანსპორტირების ხარჯების დასაფინანსებლად. დარჩენილი თანხა ეტაპობრივად გადანაწილდება უკრაინელი ხალხის ჰუმანიტარული საჭიროებისთვის. წითელი ჯვრის ადგილობრივი წარმომადგენლობა აქტიურად არის ჩართული უკრაინის საზოგადოებასთან, რომელიც იქცა საქართველოდან ჰუმანიტარული დახმარების მიწოდების არხად.

კომპანიის მენეჯმენტის შეფასება მიმდინარე მოვლენებთან დაკავშირებით შემდეგია: რადგან რუსეთი და უკრაინა კომპანიის სავაჭრო პარტნიორები არ არიან, და ამავდროულად არც კრისტალის კლიენტები არიან ამ ქვეყნების კომპანიების სავაჭრო პარტნიორები, ომს არ ექნება გავლენა კომპანიის ოპერაციებზე. მიმდინარე სცენარიდან კი წარმოდგენილი არ არის გვერდითი ეფექტები და მოლოდინი, რომ ადგილი ექნება ფასების სერიოზულ ცვლილებებსა და დიდ მასშტაბებს. 2022 წლის 6 თვის მონაცემების მიხედვით კომპანიის პორტფელზე ომს არ მოუხდენია მკაფიოდ უარყოფითი გავლენა, რა მოლოდინებიც მენეჯმენტს 2022 წლის თებერვლის დასაწყისში ჰქონდა. ასევე, გასათვალისწინებელია, რომ საშუალო სესხის მოცულობა არ აღემატება 10,000 ლარს, რაც მომხმარებლებისთვის სესხის მომსახურების სიმარტივეზე მეტყველებს.

ინდუსტრიისა და ეკონომიკისათვის დამახასიათებელი რისკები

1. ეკონომიკური არასტაბილურობისა და ინვესტირების რისკი მაღალია ისეთ განვითარებად ქვეყნებში, როგორც საქართველოა

1.1. პოლიტიკური და სამთავრობო არასტაბილურობა საქართველოში მნიშვნელოვან უარყოფით გავლენას მოახდენს ადგილობრივ ეკონომიკასა და კომპანიის ბიზნესზე;

1991 წელს ყოფილი საბჭოთა კავშირიდან დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ საქართველომ მნიშვნელოვანი პოლიტიკური ტრანსფორმაცია განიცადა ფედერალური სოციალისტური სახელმწიფოს შემადგენლობაში მყოფი რესპუბლიკიდან დამოუკიდებელ, სუვერენულ დემოკრატიამდე.

საქართველო რამდენიმე გამოწვევის წინაშე დგას, რომელთაგან ერთ-ერთი შემდგომი ეკონომიკური და პოლიტიკური რეფორმების გატარებაა. თუმცა ბიზნესისა და ინვესტირებისთვის ხელსაყრელი რეფორმების გატარება შესაძლოა აღარ გაგრძელდეს ან უკუსვლა განიცადოს; ასევე, ასეთი რეფორმები და ეკონომიკური ზრდა შესაძლოა შეფერხდეს რაიმე ისეთი ცვლილებით, რომელიც „ქართული ოცნების“ მთავრობის მოქმედების გაგრძელებასა თუ სტაბილურობაზე იქონიებს გავლენას, ან/და პრეზიდენტის, პარლამენტისა თუ სხვა ინსტიტუტების მიერ სარეფორმო პოლიტიკის გატარებაზე უარის თქმის შედეგად.

2010 წლის ოქტომბერში საქართველოს პარლამენტმა დაამტკიცა ცვლილებები საქართველოს კონსტიტუციაში, რომლებიც ითვალისწინებდა პარლამენტის მმართველობითი უფლებამოსილების გაფართოებას, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის უფლებამოსილებების გაზრდას და პრეზიდენტის ფუნქციების შეკვეცას. 2013 წლის მარტში პარლამენტმა ერთხმად დაუჭირა მხარი საკონსტიტუციო ცვლილებებს, რომლებითაც კიდევ უფრო შეიკვეცა საქართველოს პრეზიდენტის ფუნქციები. საქართველოს პარლამენტის, პრეზიდენტის ან პრემიერ-მინისტრის უფლებამოსილებების ნებისმიერმა შემდგომმა ცვლილებამ შესაძლოა პოლიტიკური კრიზისი ან პოლიტიკური დესტაბილიზაცია გამოიწვიოს ან სხვაგვარი უარყოფითი შედეგი მოუტანოს პოლიტიკურ კლიმატს საქართველოში.

2020 წლის ოქტომბერ-ნოემბერში (პარლამენტის არჩევნები მოიცავდა 31 ოქტომბერს ჩატარებულ I ტურს და 21 ნოემბერს გამართულ II ტურს) ჩატარებულ საპარლამენტო არჩევნებში ქართულმა ოცნებამ 150 წევრიან პარლამენტში მიიღო 90 მანდატი, 36 მანდატი მოიპოვა ოპოზიციურმა პარტიამ - ერთიანი ნაციონალური მოძრაობა, დანარჩენი კი სხვა პარტიებმა. თუმცა პარლამენტში ოპოზიციური სპექტრი არ შევიდა და საპროტესტო რეჟიმში გადავიდნენ. პოლიტიკური დამაბულობის გასაწესებლად ორმხრივ მოლაპარაკებებში აქტიურად იყვნენ ჩართული ევროკავშირის და აშშ-ს წარმომადგენლები, რომელთაც მიაღწიეს შეთანხმებას და 2021 წლის გვიან გაზაფხულზე პარლამენტში ყველა პარტია შევიდა. მოკლევადიანმა პოლიტიკურმა კრიზისმა, რომელიც 2020 წლის ნოემბრიდან დაიწყო გარკვეული გავლენა იქონია ეკონომიკურ და საინვესტიციო აქტიურობაზე. ამასთან, 2021 წლის ივლისში პრესის წარმომადგენლებზე თავდასხმამ და მმართველი პარტიის მიერ ევროკავშირის ვეგით გაფორმებული 2021 წლის 19 აპრილის ხელშეკრულებიდან გამოსვლამ ან შესაბამისად, ნებისმიერმა შემდგომმა პოლიტიკურმა არასტაბილურობამ შესაძლოა უარყოფითად იმოქმედებს საქართველოს ეკონომიკურ განვითარებაზე, მათ შორის საინვესტიციო კლიმატზე და კერძო ბიზნესის საქმიანობაზე.

1.2. არსებობს დამატებითი რისკის ფაქტორები, რომლებიც უკავშირდება ისეთ განვითარებად ბაზრებზე ინვესტირებას, როგორც საქართველოა

განვითარებად ბაზრებს ახასიათებს უფრო დიდი არასტაბილურობა, შეზღუდული ლიკვიდურობა, ნაკლები მოცულობის საექსპორტო ბაზა და მათზე უფრო მეტად მოქმედებს ხშირი ცვლილებები პოლიტიკურ, ეკონომიკურ, სოციალურ, სამართლებრივ და მარეგულირებელ გარემოში, ვიდრე განვითარებულ ბაზრებზე. განვითარებადი ბაზრები სწრაფად იცვლება და ისინი განსაკუთრებით დაუცველები არიან საბაზრო პირობებისა და მსოფლიოს ნებისმიერ ადგილას მომხდარი ეკონომიკური კრიზისების წინაშე.

გადა ამისა, საერთაშორისო ინვესტირების რეაქცია მოვლენებთან დაკავშირებით ზოგჯერ „ჯაჭვური ეფექტით“ ხასიათდება, როდესაც ინვესტორები უარყოფენ მთლიანად რეგიონს ან ინვესტიციის კლასს. თუ ადგილი ექნება ამგვარ ჯაჭვურ ეფექტს, საქართველოზე შესაძლოა უარყოფითად იმოქმედოს სხვა განვითარებად ბაზრებზე მომხდარმა ნეგატიურმა ეკონომიკურმა ან ფინანსურმა მოვლენებმა. საქართველომ წარსულში უკვე განიცადა ჯაჭვური ეფექტი, მათ შორის რუსეთის 1998 წლის ფინანსური კრიზისის და უფრო გვიანდელი გლობალური ფინანსური კრიზისის შემდეგ და შესაძლებელია, რომ ქვეყანამ მსგავსი უარყოფითი ზეგავლენა მომავალშიც განიცადოს.

ამასთან, ქვეყნის ეკონომიკაზე უარყოფითი გავლენა შეიძლება იქონიოს ფინანსურმა და პოლიტიკურმა არასტაბილურობამ. აღნიშნულის რეალიზების შემთხვევაში ადგილი ექნება კაპიტალის გადინებას, რომელმაც შეიძლება მნიშვნელოვნად დააზიანოს ფინანსური სისტემა და საბოლოოდ ეკონომიკა სტაგნაციაში გადაიყვანოს.

პროსპექტის წარდგენის თარიღისთვის, საერთაშორისო სარეიტინგო სააგენტოების მიერ საქართველოსთვის მინიჭებულია შემდეგი რეიტინგი, 2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით:

- Fitch Ratings – BB (Stable Outlook);
- Moody’s – Ba2 (Stable Outlook);
- S&P Global Ratings – BB (Negative Outlook);

1.3. კომპანიის საქმიანობაზე შესაძლოა მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზეგავლენა მოახდინოს ლარის გაუფასურებამ აშშ დოლართან/სხვა ეკონომიკურად დაკავშირებული ქვეყნების ვალუტებთან მიმართებით

მიუხედავად იმისა, რომ ლარი სრულად კონვერტირებადი ვალუტაა, მისი საქართველოს ფარგლებს გარეთ კონვერტირებისთვის საერთოდ არ არსებობს სავალუტო ბაზარი. საქართველოში არსებობს ბაზარი ლარის სხვა ვალუტებში კონვერტირებისთვის, მაგრამ მისი მოცულობა შეზღუდულია. ეროვნული ბანკის მონაცემებით, 2020 წელს, ლარის-აშშ დოლარის და ლარის-ევროს ბაზრებზე სავაჭრო ბრუნვის საერთო მოცულობამ (მათ შორის, გაყიდვებისა და შესყიდვების ჯამი, ეროვნული ბანკის საქმიანობის გარდა) შესაბამისად 52.1 მილიარდი აშშ დოლარი და 26.7 მილიარდი ევრო შეადგინა.

საქართველოს ეროვნული ბანკის მონაცემებით მისმა ოფიციალურმა რეზერვმა 4.3 მილიარდი აშშ დოლარი შეადგინა 2022 წლის 30 სექტემბრის მდგომარეობით, რომელიც წლიურად 5.8%-ით არის შემცირებული. მიმდინარე რეზერვების დონე ადეკვატურია საერთაშორისო სავალუტო ფონდის შეფასებით, რომლითაც ქვეყანას შეუძლია თავი გაართვას კრიზისულ სიტუაციებს მოკლევადიან პერიოდში. გარდა ამისა, რეზერვები შეიძლება გამოყენებულ იქნას იმ შემთხვევაში თუ ლარის გაცვლითი კურსი ერთჯერადი ფაქტორების გამო მნიშვნელოვნად გაუფასურდა, რადგან ვალუტის გაუფასურებამ შეიძლება არსებითი უარყოფითი გავლენა მოახდინოს ქვეყნის ეკონომიკაზე.

წლების მანძილზე ლარის კურსი დოლართან მიმართებაში მნიშვნელოვნად იცვლებოდა როგორც საგარეო შოკების, ასევე სეზონური ფაქტორების გამო. მათგან აღსანიშნავია: 2015 წლის ნავთობის და ინდუსტრიული საქონლის ფასების გლობალური შოკი, 2019 წელს რუსეთის მიერ პირდაპირი საჭაერო ფრენები აკრძალვა, კორონავირუსის პანდემიით გამოწვეული პრობლემებმა (რა დროსაც გაცვლითმა კურსმა ისტორიულ

მაქსიმუმს, 3.48 ლარს 1 აშშ დოლარზე, მიაღწია), რუსეთის შეჭრა უკრაინაში. რუსეთ-უკრაინის ომის საწყის ფაზაში ლარმა რეგიონის სხვა ვალუტებთან ერთად მოულოდნელი გაუფასურება დაიწყო. 24 თებერვალსა და 10 მარტს შორის პერიოდში ლარი დოლართან მიმართებით 12.8%-ით გაუფასურდა და 1 დოლარის ღირებულებამ 3.40 ლარი შეადგინა. მომდევნო თვეებში საქართველოს ეკონომიკამ აჩვენა მდგრადობა რეგიონული შოკის მიმართ და შეინარჩუნა კაპიტალის შემოდინებისა და ქვეყნის შიდა აქტივობის დონე, რის შედეგადაც ლარმა გამყარება დაიწყო და აღიდგინა ყველა ის დანაკარგი, რომელიც თებერვალსა და მარტში მიიღო. საქართველოს ეროვნულმა ბანკმა ადგილობრივი ვალუტის სიმყარის შენარჩუნებას მკაცრი მონეტარული პოლიტიკითაც შეუწყო ხელი, რაც გამოიხატა მარტში გამართულ სავალუტო აუქციონზე 39.6 მილიონი აშშ დოლარის გაყიდვით. 2022 წლის 31 ივლისის მდგომარეობით, წლის დასაწყისიდან ლარი 10.7%-ითაა გამყარებული.

აგრეთვე, ლარის ნებისმიერი არასტაბილურობა დამოკიდებულია არაერთ პოლიტიკურ და ეკონომიკურ ფაქტორზე, მათ შორის ეროვნული ბანკის მხრიდან ინფლაციის კონტროლზე. საქსტატის შეფასებით, საქართველოში სამომხმარებლო ფასების საშუალო წლიური ინფლაცია 2018 წელს 2.6%, 2019 წელს 4.9%, 2020 წელს 5.2% და 2021 წელს 9.6% იყო. 2021 წლის გაზაფხულიდან ინფლაციურმა წნეხმა მნიშვნელოვნად მოიმატა და 2021 წლის ივლისში წლიურმა ინფლაციამ 11.9% შეადგინა. ინფლაციის ზრდის საპასუხოდ ეროვნულმა ბანკმა მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი მარტი-დეკემბრის პერიოდში ოთხჯერ გაზარდა, ჯამურად 250 საბაზისო პუნქტით 10.5%-მდე. 2022 წლის დასაწყისიდან, წინა წლის ბაზის გავლენისა და საკვებისა და ენერჯის რუსეთ-უკრაინის ომით გამოწვეული გაზრდილი ფასების ფონზე ინფლაციამ ზრდა განაგრძო. ამის საპასუხოდ 2022 წლის მარტში სებ-მა რეფინანსირების განაკვეთი კიდევ 0.5 პროცენტული ერთეულით, 11%-მდე გაზარდა. მიუხედავად იმისა, რომ ინფლაციის არსებული მაღალი დონე გლობალური ფენომენია და ძირითადად გამოწვეულია მიწოდების მხარის ფაქტორებით, მკაცრი მონეტარული პოლიტიკა დაეხმარება სებ-ს ინფლაციის მიზნობრივ დონემდე შემცირებაში მას შემდეგ, რაც ფასების მიმართ წნეხი შედარებით შესუსტდება.

ინფლაციის მიზნობრივ დონეზე შენარჩუნებას მნიშვნელოვანი როლი აქვს ეკონომიკის სტაბილური განვითარებისათვის. მაღალმა ინფლაციამ შეიძლება გამოიწვიოს სავალუტო და ფინანსური ბაზრების არასტაბილურობა, მომხმარებლების მსყიდველობითი უნარის დაქვეითება და მათი ნდობის შემცირება. ამ ყველაფერს კი შეუძლია განაპირობოს საქართველოს ეკონომიკური მაჩვენებლების გაუარესება და არსებითი უარყოფითი გავლენა მოახდინოს კომპანიის კორპორაციული კლიენტების ბიზნესებზე, რაც, თავის მხრივ, უარყოფითად აისახება კომპანიაზე.

1.4. ვინაიდან კომპანია მხოლოდ საქართველოში ოპერირებს, საქართველოს ეკონომიკის პირობებში ცვლილებები მასზე გავლენას მოახდენს.

კომპანია ოპერაციებს საქართველოში აწარმოებს და მთელი მისი შემოსავლები საქართველოდანაა. კომპანიის ოპერაციების შედეგებზე მნიშვნელოვნად ზემოქმედებს საქართველოში მიმდინარე ან საქართველოსთან დაკავშირებული ფინანსური და ეკონომიკური მოვლენები, განსაკუთრებით საქართველოს ეკონომიკური აქტივობა, და ეს ზემოქმედება მომავალშიც გაგრძელდება. ისეთი ფაქტორები, როგორებიცაა მთლიანი შიდა პროდუქტი (მშპ), ინფლაცია, საპროცენტო განაკვეთი და ვალუტის გაცვლის კურსი, ასევე, უმუშევრობა, პირადი შემოსავალი და კომპანიების ფინანსური მდგომარეობა, მნიშვნელოვან ზემოქმედებას ახდენს კომპანიის პროდუქტებსა და სერვისებზე მომხმარებლის მოთხოვნაზე.

კოვიდ-19 პანდემიიდან მომდინარე კრიზისმა მნიშვნელოვანი ნეგატიური გავლენა მოახდინა საქართველოს ეკონომიკაზე, რაც მნიშვნელოვნად შეეხო ტურიზმის სექტორს, რომლის წილი საქართველოს ეკონომიკაში საგრძნობლად მაღალია. საქსტატის წინასწარი მონაცემებით, 2020 წელს საქართველოს ეკონომიკა 6.8%-ით შემცირდა 2019 წელთან შედარებით.

ამასთან, კორონავირუსის პანდემიის მართვისთვის დაწესებული შეზღუდვების ეტაპობრივი მოხსნის შედეგად, 2021 წლის მარტიდან საქართველოს ეკონომიკის გაჯანსაღება დაიწყო და 2021 წელს საქართველოს ეკონომიკა 2020 წელთან შედარებით 10.4%-ით გაიზარდა, ხოლო 2019 წლის დონესთან შედარებით- 2.9%-ით.

2022 წლის დასაწყისში რუსეთ-უკრაინის ომმა გაზარდა ბუნდოვანება, შეფერხებები ვაჭრობაში და ნედლეულის ფასები, რამაც განსაკუთრებულად უარყოფითი გავლენა მოახდინა რეგიონზე. ომის მოსალოდნელმა უარყოფითმა შედეგებმა ქართულ ეკონომიკაზე გამოიწვია ეკონომიკის ზრდის მიმართ მოლოდინების გაუარესება. მიუხედავად ამისა, მას შემდეგ, რაც საქართველოს ეკონომიკამ მდგრადობა გამოავლინა რეგიონული შოკისადმი და შეინარჩუნა კაპიტალის შემოდინებისა და ქვეყნის შიდა ეკონომიკური აქტივობის დონე, ზრდის მოლოდინებმა გაუმჯობესება დაიწყო. ტურიზმის აღდგენა სტაბილური ტემპით მიმდინარეობს ნედლეულის ექსპორტის ზრდის პარალელურად, რაც თავის მხრივ ნედლეულის სწრაფად მზარდი ფასებითაა გამოწვეული. ადგილობრივ ბაზარზე მთლიანი მოთხოვნა მყარი რჩება, რასაც ცხადყოფს მთლიანი საკრედიტო პორტფელის ჯანსაღი ზრდა და ფისკალური დანახარჯები. საქსტატის წინასწარ მონაცემებზე დაყრდნობით, მშპ-ს წლიური ზრდა 10.8% იყო 2022 წლის პირველ ოთხ თვეში. მსოფლიო ბანკის პროგნოზით საქართველოს ეკონომიკა 2022 წელს 8.8%-ით გაიზრდება, საერთაშორისო სავალუტო ფონდი კი 9%-იან ზრდას ვარაუდობს. საქართველოს ეროვნული ბანკი 10.0%-იან ზრდას ელის 2022-ში, ხოლო საქართველოს მთავრობა 8.5%-იან ზრდას პროგნოზირებს. აღსანიშნავია, რომ პროგნოზებს შორის არსებული ასეთი სხვაობები იმ ბუნდოვანებითაა გამოწვეული, რასაც რეგიონული არასტაბილურობა განაპირობებს. ინფორმაციისათვის, საქართველოს ეკონომიკა 2019 წელს 5%-ით, 2018 და 2017 წლებში- 4.8%-ით, ხოლო 2015 და 2016 წლებში საშუალოდ 3%-ით იზრდებოდა.

საქართველოს ეკონომიკური ზრდის პერსპექტივა კვლავ მნიშვნელოვანი საფრთხეების წინაშე დგას, მათ შორის გაცვლითი კურსის მერყეობის, ფინანსური სტაბილურობის შესუსტების, ინფლაციის, ბიუჯეტის შესრულებისა და კაპიტალის გადინების რისკების წინაშე. ამასთან, ეკონომიკური ზრდაზე უარყოფითად მოქმედებს ხშირი პოლიტიკური არასტაბილურობა, რომელმაც შეიძლება დააყოვნოს უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა ქვეყანაში. საბაზრო კრიზისმა და ეკონომიკის გაუარესებამ საქართველოში შეიძლება მომხმარებლების მხრიდან დანახარჯების შემცირება გამოიწვიოს და მნიშვნელოვანი უარყოფითი გავლენა მოახდინოს საქართველოში კომპანიის მომხმარებელთა ლიკვიდურობასა და ფინანსურ მდგომარეობაზე. ვირუსიდან მომდინარე გაურკვეველმა და არასტაბილურმა გლობალურმა ეკონომიკურმა პირობებმა, შეიძლება გამოიწვიოს მნიშვნელოვანი პოლიტიკური და მაკროეკონომიკური რეფორმები მსოფლიო მასშტაბით, რაც, თავის მხრივ, მნიშვნელოვან გავლენას იქონიებს საქართველოს ეკონომიკაზე, რაც შესაბამისად უარყოფით გავლენას მოახდენს კომპანიის ბიზნესზე, ფინანსურ მდგომარეობაზე და ოპერაციების შედეგებზე.

2. მეზობელ ქვეყნებსა და რეგიონთან დაკავშირებული რისკები

2.1. რეგიონულმა დამაბულობამ შეიძლება უარყოფითად იმოქმედოს ადგილობრივ ეკონომიკაზე და კომპანიის ბიზნესზე.

საქართველო რუსეთს, აზერბაიჯანს, სომხეთსა და თურქეთს ესაზღვრება და პოლიტიკურმა დამაბულობამ მის საზღვრებს შიგნით და მეზობელ ქვეყნებში მასზე შეიძლება უარყოფითად იმოქმედოს. კერძოდ, 1991 წელს დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ საქართველოს კონფლიქტები აქვს აფხაზეთის და ცხინვალის რეგიონის/სამხრეთ ოსეთის სეპარატისტულ რეგიონებთან და რუსეთთან. ამ კონფლიქტებმა ქვეყანა ძალადობის ცალკეულ აქტებსა და სამშვიდობო ოპერაციების დარღვევასთან მიიყვანა. 2008 წლის აგვისტოში ცხინვალის რეგიონის/სამხრეთ ოსეთის კონფლიქტი გამწვავდა. საქართველოს სამხედრო ძალები ბრძოლაში ჩაებნენ ადგილობრივ შეიარაღებულ ჯგუფებსა და რუსეთის არმიასთან, რომელმაც საქართველოს საერთაშორისო საზღვარი გადმოკვეთა და საქართველომ საომარი მდგომარეობა გამოაცხადა. მიუხედავად იმისა, რომ საქართველომ და რუსეთმა, საფრანგეთის შუამავლობით, ცეცხლის შეწყვეტის შეთანხმება გააფორმეს, რომლის თანახმადაც რუსეთის სამხედრო ძალები ქვეყნიდან იმ თვის ბოლომდე უნდა გასულიყვნენ, რუსეთმა დაარღვია ეს შეთანხმება და სეპარატისტული რეგიონების დამოუკიდებლობა აღიარა. შესაბამისად, დამაბულობა გრძელდება, რადგან რუსეთის არმია კვლავ ოკუპირებული აქვს აფხაზეთი და ცხინვალის რეგიონი/სამხრეთ ოსეთი. მაგალითად, 2013 წლის ზაფხულში რუსეთის სასაზღვრო ძალებმა მავთულხლართის ღობეები აღმართეს საქართველოსა და სამხრეთ ოსეთის სადემარკაციო ხაზის ზოგიერთი ნაწილის გასწვრივ. მომავალში ასეთი ქმედებები დამაბულობას გაამწვავებს. რუსეთი ეწინააღმდეგება ასევე

ნატოს აღმოსავლეთით გაფართოებას, რაც პოტენციურად ყოფილი საბჭოთა კავშირის ისეთი ქვეყნების მოცვას გულისხმობს როგორც საქართველოა. საქართველოს ხელისუფლებამ გარკვეული ნაბიჯები გადადგა რუსეთთან ურთიერთობების გასაუმჯობესებლად, მაგრამ ამ ნაბიჯებს დღეისათვის რაიმე ოფიციალური ან იურიდიული ცვლილება ორი ქვეყნის ურთიერთობებში არ მოუტანია.

ამასთან, აღსანიშნავია სომხეთ-აზერბაიჯანის ომი 2020 წლის სექტემბერ-ოქტომბრის პერიოდში, რომელიც უარყოფითად მოქმედებდა რეგიონის ეკონომიკურ მდგომარეობაზე, აჩენდა უარყოფით მოლოდინებს 2021 წლის რეგიონის ეკონომიკების აღდგენის პროცესზე. 2020 წლის 10 ოქტომბერს მოსკოვში ხელი მოეწერა ცეცხლის შეწყვეტის შესახებ შეთანხმებას, თუმცა 11 ოქტომბერს სომხეთი და აზერბაიჯანი ერთმანეთის მხრიდან ქალაქების დაბომბვას იუწყებოდნენ. აზერბაიჯანმა სომხეთი ღამით დიდ ქალაქებზე თავდასხმაში დაადანაშაულა და მიუთითა, რომ ამ ქვეყანამ დაარღვია მოსკოვში 10 ოქტომბერს მიღწეული ცეცხლის შეწყვეტის შეთანხმება. საბოლოოდ, 10 ნოემბერს მოხერხდა ცეცხლის შეწყვეტის შეთანხმების მიღწევა, რომელმაც შემოატრიალა სიტუაცია - ჩააცხრო რეგიონში პოლიტიკური დამაბულობა და შესაბამისად განეიტრალა უარყოფითი მოლოდინებიც.

ყარაბაღის კონფლიქტის გაგრძელებამ შესაძლოა უარყოფითი გავლენა მოახდინოს რეგიონში და მათ შორის საქართველოში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების განხორციელებასა და ტურიზმის სექტორზე.

2019 წლის 8 ივლისიდან რუსეთიდან საქართველოს მიმართულებით პირდაპირი საჰაერო ფრენები აიკრძალა, რამაც გავლენა იქონია ტურიზმის სექტორზე. ამავდროულად, რუსეთიდან ტურისტული ნაკადების შემცირებამ მნიშვნელოვანი გავლენა იქონია სავალუტო ბაზარზე. საქართველოს ეროვნული ბანკის შეფასებით რუსეთიდან პირდაპირი საჰაერო ფრენების აკრძალვით ქვეყანამ ტურიზმიდან დაახლოებით 300 მლნ აშშ დოლარით ნაკლები შემოსავალი მიიღო მოსალოდნელთან შედარებით. ამასთან, აღნიშნული შოკის მიუხედავად, საქართველოს საგარეო ბალანსი 2019 წელს გაუმჯობესდა 2018 წელთან შედარებით.

რუსეთის შეჭრამ უკრაინაში 2022 წლის თებერვალში შეიძლება ასევე მოახდინოს უარყოფითი გავლენა საქართველოს ეკონომიკაზე. უკრაინაში მიმდინარე ომმა უკვე გამოიწვია ჰუმანიტარული კრიზისი და მოუტანა უზარმაზარი ეკონომიკური ზარალი არამხოლოდ ომში ჩართული ქვეყნების, არამედ რეგიონისა და გლობალურ ეკონომიკასაც. ომის დაწყებიდანვე ამერიკის შეერთებულმა შტატებმა და ევროკავშირმა რუსეთს არაერთი სანქცია დაუწესა, რომელთა მიზანაც რუსეთზე წნეხის გაზრდა იყო, რათა მას შეეჩერებინა საომარი მოქმედებები. მოსალოდნელია, რომ ამ ფართომასშტაბიანი სამხედრო კონფლიქტის უარყოფითი ეფექტები რეგიონულ და გლობალურ ეკონომიკას ნედლეულის ბაზრების, ვაჭრობისა და ფინანსური არხების გავლით დააზარალებს. ომის დაწყებასთან ერთად საწვავისა და საკვების ფასები გაიზარდა, რამაც კიდევ უფრო შეუწყო ხელი ისედაც მზარდი ინფლაციის კიდევ უფრო გაზრდას. ფასებზე არსებული გაზრდილი წნეხის პასუხად, მოსალოდნელია, რომ დასავლური ცენტრალური ბანკები გაზრდიან საპროცენტო განაკვეთებს, რაც გამოიწვევს უფრო გამკაცრებულ გლობალურ ფინანსურ მდგომარეობას. რუსეთ-უკრაინის კონფლიქტის შემდგომი ესკალაცია ან გადადებული რეზოლუცია, რაიმე დამატებითი სანქციები რუსეთზე, გაზრდილი გაურკვევლობის დონე, რეგიონის პოლიტიკური და ეკონომიკური არასტაბილურობის ზრდა და ნებისმიერი სამომავლო გაუარესება საქართველოს ურთიერთობისა რუსეთთან, შეიძლება გახდეს უარყოფითი ეფექტის მქონე საქართველოს პოლიტიკური თუ ეკონომიკური სტაბილურობისათვის.

ასევე, საქართველოს პოლიტიკურ თუ ეკონომიკურ სტაბილურობაზე შეიძლება იმოქმედოს ნებისმიერმა ვითარებამ ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან:

- რუსეთთან საქართველოს ურთიერთობების, მათ შორის სასაზღვრო და ტერიტორიულ დავებთან დაკავშირებული ურთიერთობის, გაუარესება;
- ცვლილებები საქართველოს როგორც ენერგომატარებლების სატრანზიტო ქვეყნის მნიშვნელობაში;
- ცვლილებები საქართველოსთვის გაწეული დახმარების მოცულობაში ან ქართველი მწარმოებლების შესაძლებლობაში, ხელი მიუწვდებოდეთ მსოფლიოს საექსპორტო ბაზრებთან;

- რეგიონის ქვეყნებს შორის ურთიერთობების მნიშვნელოვანი გაუარესება .
- რეგიონის ქვეყნებში ეკონომიკური და ფინანსური მდგომარეობის გაუარესება.

2.2. საქართველოს მეზობელი ბაზრების მკვეთრ დასუსტებას შესაძლოა ჰქონდეს უარყოფითი გავლენა საქართველოს ეკონომიკაზე;

საქართველოს ეკონომიკა დამოკიდებულია მის რეგიონში არსებული ქვეყნების (აზერბაიჯანი, სომხეთი, რუსეთი, თურქეთი) ეკონომიკებზე. აზერბაიჯანი და სომხეთი ისტორიულად წარმოადგენდა ორ უდიდეს ბაზარს საქართველოს ექსპორტისათვის და საქსტატის მიხედვით, მათმა წილმა საქართველოს მთლიან ექსპორტში, 2019 წელს შეადგინა 13.4% და 11.4%, შესაბამისად. 2020 წელს კი აზერბაიჯანის წილი მცირედით, ხოლო სომხეთის წილი მნიშვნელოვნად შემცირდა საქართველოს მთლიან ექსპორტში და შესაბამისად შეადგინა 12.5% და 6.1%. რუსეთი არის ასევე ერთ-ერთი უდიდესი ბაზარი საქართველოს ექსპორტისათვის. საქსტატის მიხედვით, რუსეთის წილი მთლიან ექსპორტში 2019 წელს 13.1%-ს, 2020 წელს- 13.2%-ს, ხოლო 2021 წელს- 14.4%-ს შეადგენდა. თურქეთი წარმოადგენს უდიდეს იმპორტიორს საქართველოსთვის, და საქსტატის მიხედვით მისი წილი საქართველოს მთლიან იმპორტში შეადგენდა 17.0%-ს 2019 წელს, 17.5%-ს 2020 წელს, ხოლო 18.1%-ს 2021 წელს. მნიშვნელოვანი სავაჭრო პარტნიორია უკრაინაც, რომლის წილმაც 2021 წელს ექსპორტში- 7.5%, ხოლო იმპორტში- 4.5% შეადგინა. შესაბამისად რეგიონის ქვეყნებზე მნიშვნელოვანი დამოკიდებულება და ამ ქვეყნებში შესაძლო პოლიტიკური და ეკონომიკური გამოწვევები წარმოადგენს პოტენციურ დაბრკოლებებს შემდგომი ეკონომიკური ზრდისთვის. ბოლო რამდენიმე წელია, საქართველოს რუსეთზე დამოკიდებულება ექსპორტის, ტურიზმის და ფულადი გზავნილების კუთხით საკმაოდ მაღალია. მაგალითად, 2021 წელს საქართველოდან რუსეთში ექსპორტირებული საქონლის ღირებულება, ტურიზმიდან მიღებულმა შემოსავლებმა რუსი ვიზიტორებისგან და რუსეთიდან მიღებულმა ფულადმა გზავნილებმა ჯამში მშპ-ს 6.3% შეადგინა. ასეთი მაღალი დამოკიდებულება ერთ ქვეყანაზე გარკვეული რისკების მატარებელია, რომლებიც მატერიალიზდა 2022 წლის დასაწყისში რუსეთ-უკრაინის ომის მიმდინარეობისას. აღსანიშნავია, რომ ჯერ კიდევ არაა ცხადი, ზუსტად რა მასშტაბის უარყოფითი გავლენა ჰქონდა ამ ფაქტს საქართველოს ეკონომიკაზე. ეს დამოკიდებული იქნება ომის ხანგრძლივობასა და კრიზისის მომავალ ესკალაციაზე, რასაც, თავის მხრივ, ექნება უარყოფითი არსებითი გავლენა კომპანიის ბიზნესზე, ფინანსურ მდგომარეობასა და საოპერაციო შედეგებზე. ნებისმიერმა შემდგომმა ეკონომიკურმა ჩავარდნამ ან კრიზისმა საქართველოს მეზობელ ქვეყნებში, შესაძლოა ძლიერი ნეგატიური გავლენა იქონიოს ქვეყნის ეკონომიკაზე.

კორონავირუსის პანდემიის გავრცელებამ საქართველოში და რეგიონის ქვეყნებში, რომელიც 2020 წლის გაზაფხულიდან დაიწყო და დღესაც გრძელდება, უარყოფითი გავლენა იქონია ეკონომიკურ აქტივობებზე როგორც რეგიონში, ასევე საქართველოში.

3. კონკურენციასა და ბაზრის მოთხოვნებთან დაკავშირებული რისკები

3.1. საბანკო და მიკროსაფინანსო სექტორში არსებულმა მწვავე კონკურენციამ შესაძლოა უარყოფითად იმოქმედოს კომპანიის ამჟამინდელ ოპერაციებსა და მომავალი ზრდის გეგმებზე.

მიკროსაფინანსო ბაზარი საკმაოდ კონკურენტულია და კომპანიასაც ბევრი ბიზნეს კონკურენტი ჰყავს. მიკროსაფინანსო ბაზრის მოთამაშეები მნიშვნელოვნად განსხვავდებიან ბიზნესმოდელებით, რაც მნიშვნელოვნად განაპირობებს მათ მარეგულირებელ მოთხოვნებთან შესაბამისობის რისკებს; თუმცა, კომპანიის მსგავსი ბიზნესმოდელის მქონე მსხვილი მიკროსაფინანსო ორგანიზაციები, როგორებიცაა “ლაზიკა”, „მიკრო ბიზნეს კაპიტალი“, „რიკო კრედიტი“, „სვის კაპიტალი“ და კომერციული ბანკებიც კი, ძლიერ კონკურენტებად მიიჩნევიან. კომპანიის სამიზნე მომხმარებელი განსხვავდება კომერციული ბანკების სამიზნე კლიენტისგან, თუმცა, დაკრედიტების გამკაცრებულმა სტანდარტებმა და შემცირებულმა დასაკრედიტებელმა მომხმარებელთა ბაზამ საფინანსო სექტორში კონკურენცია კიდევ უფრო გაამძაფრა, მათ შორის საბანკო სექტორს უბიძგა სამიზნედ მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების კლიენტებიც გაეხადა.

თუმცა, უნდა აღინიშნოს რომ კომპანია დაარსების დღიდან რისკების მართვის კონსერვატიული მიდგომებით ხელმძღვანელობდა, შესაბამისად აღნიშნულ რეგულაციებს მნიშვნელოვანი გავლენა კომპანიის სამიზნე

მომხმარებელზე არ ჰქონია, რაც ასევე დასტურდება კომპანიის სტაბილურად დაბალი რისკების მაჩვენებლებით, როგორც რეგულაციების ამოქმედებამდე ასევე მათი ამოქმედების შემდგომ.

მიუხედავად ამისა, არ არსებობს გარანტია, რომ კომპანია წარმატებით გაუწევს მეტოქეობას, რომელიმე ან ყველა მის ამჟამინდელ, თუ მომავალ კონკურენტს. ამ კონკურენციის შედეგად შესაძლოა კომპანიას ზრდის ტემპი და შემოსავლები შეუმცირდეს, რაც იმოქმედებს კომპანიის შესაძლებლობაზე, მიიღოს საკმარისი დაფინანსება საკუთარი ვალდებულებების მომსახურების ან ოპერაციების დაფინანსებისთვის.

3.2. ბაზრის ცვალებად პრეფერენციებთან სწრაფად მორგების უუნარობა უარყოფითად აისახება კომპანიის მომგებიანობაზე.

მიკროსაფინანსო სექტორი შედარებით ახალი და ძალიან დინამიური სფეროა. კომპანიამ ფეხი უნდა აუწყოს სწრაფად ცვალებად სამომხმარებლო ჩვევებს, წონასწორულ ფასს და საკანონმდებლო ცვლილებებს. კომპანიას გააჩნია სათანადოდ შემუშავებული გამართული კორპორაციული მმართველობის და რისკის მართვის პოლიტიკები, რაც კომპანიას ეხმარება სწრაფად ადაპტირდეს ცვალებად გარემოსთან და ოპერაციების შეუფერხებლად დანერგოს და განახორციელოს ახალი მოთხოვნები.

მომხმარებელთა ცვალებადი პრეფერენციების საპასუხოდ, კომპანია მათ სთავაზობს ახალ პროდუქტებსა და სერვისებს. თუმცა არსებობს რისკი, რომ ახალი პროდუქტების და სერვისების შემოღება შესაძლოა წარუმატებელი აღმოჩნდეს და უარყოფითად იმოქმედოს ბიზნესის მომგებიანობაზე. კომპანიის შემოსავალი უმთავრესად დამოკიდებულია ბიზნეს და აგრო კრედიტების გაცემაზე (2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით აღნიშნული სესხების პორტფელმა მთლიანი პორტფელის 75% შეადგინა). კომპანია აქტიურად აფართოებს მისი ფილიალების ქსელს, რაც ხელს უწყობს ბიზნეს და აგრო სესხების დივერსიფიკაციას, მოთხოვნის ზრდას და რისკების შემცირებას. პროდუქტებზე მოთხოვნის კლებას მნიშვნელოვანი ზეგავლენის მოხდენა შეუძლია კომპანიის შემოსავლებზე. კომპანიის პროდუქტებზე მოთხოვნა შეიძლება სხვადასხვა ფაქტორის ზეგავლენით შეიცვალოს. ასეთ ფაქტორებს შორისაა, მარეგულირებელი შეზღუდვები, რომლებიც აფერხებს მომხმარებლის წვდომას კონკრეტულ ფინანსურ სერვისთან; კონკურენტული ფინანსური პროდუქტის ხელმისაწვდომობის ან მიმზიდველობის ზრდა; მომხმარებელთა მოლოდინების და ხარჯვის თუ სესხების მოდელის ცვლილება; ცვლილებები კომპანიის არსებული მომხმარებლების ფინანსურ მდგომარეობაში, რაც უბიძგებს მათ, სხვა საკრედიტო ინსტიტუტებისგან მიიღონ უფრო გრძელვადიანი და/ან დიდი მოცულობის სესხები ან პირიქით, საერთოდ გავიდნენ საკრედიტო ბაზრიდან. თუ კომპანია ვერ შეძლებს ახალ საბაზრო ტენდენციებისთვის ფეხის აწყობას და ახალი სერვისების და პროდუქტების დანერგვას, რომლებიც ფინანსურ ბაზარზე ჩნდება, ეს უარყოფითად აისახება მის ოპერაციებზე. ამასთანავე, ახალი სერვისების და პროდუქტების შემოღება შესაძლოა წარუმატებელი აღმოჩნდეს და მომხმარებლებმა არ მიიღონ ისინი. ამრიგად, პროდუქტის დივერსიფიკაცია ან ცვლილება არანაირ გარანტიას არ იძლევა, რომ ეს დადებითად იმოქმედებს ბიზნეს ოპერაციებზე და შესაძლოა შემოსავლების დაკარგვა გამოიწვიოს და მნიშვნელოვანი უარყოფითი გავლენა იქონიოს ბიზნესზე, ფინანსურ მდგომარეობაზე, საოპერაციო შედეგებზე, პერსპექტივებსა ან ფულად ნაკადებზე.

4. საკანონმდებლო და სასამართლო სისტემებთან დაკავშირებული რისკები

4.1. ანტიკორუფციული კანონმდებლობის შემადგენელი სამართლებრივი დებულებების დარღვევამ შეიძლება უარყოფითად იმოქმედოს კომპანიის რეპუტაციასა და ბიზნესზე.

კორუფცია ერთ-ერთი რისკია, რის წინაშეც კომპანია დგას საქართველოში ოპერირებიდან გამომდინარე. საერთაშორისო სავალუტო ფონდის თანახმად, საქართველო განვითარებადი ბაზარია და ამრიგად, უფრო მოწყვლადია კორუფციის წინაშე. „საერთაშორისო გამჭვირვალობის“ 2021 წლის კორუფციის აღქმის ინდექსის მიხედვით, რითიც შეფასებულია კორუფციის დონე მსოფლიოს ქვეყნებში 0-დან (კორუფციის ყველაზე მაღალი დონე) 100-მდე (კორუფციის ყველაზე დაბალი დონე), საქართველო შეფასებულია 55-ით (45-ე ადგილი შეფასებული 180 ქვეყნიდან). კომპანიას აქვს ნაკისრი ვალდებულება, განახორციელოს ბიზნესი

ანტიკორუფციული კანონმდებლობის სამართლებრივი დებულებების შესაბამისად. მიუხედავად ამისა, იგი მაინც დგას თანდაყოლილი რისკის წინაშე, რომ რომელიმე დაინტერესებულმა მხარემ - იქნება ეს დირექტორი, თანამშრომელი თუ ბიზნესპარტნიორი - ჩაიდინოს ისეთი ქმედებები ან დაამყაროს ისეთი ურთიერთობები, რითიც დაარღვევს სამართლებრივ დებულებებს. კორუფციის ზეგავლენის განსაზღვრა კომპანიის ბიზნეს ოპერაციებზე რთული შესაფასებელია. რიგ შემთხვევაში ამან შესაძლოა გამოიწვიოს რეპუტაციის შელახვა, რამაც შესაძლოა უარყოფითი გავლენა იქონიოს ბიზნესზე, ფინანსურ მდგომარეობაზე, ოპერაციების შედეგებზე, პერსპექტივებსა ან ფულად ნაკადებზე.

4.2. საქართველოს სასამართლო სისტემაში არსებულმა გაურკვევლობამ, მათ შორის საქართველოში სახელმწიფოს ნებისმიერმა თვითნებურმა ან არათანმიმდევრულმა მომავალმა ქმედებამ შესაძლოა უარყოფითი ზემოქმედება მოახდინოს ადგილობრივ ეკონომიკაზე, რამაც, თავის მხრივ, შეიძლება ზიანი მიყენოს კომპანიის ბიზნესს;

საქართველოში ჯერ კიდევ შემუშავების პროცესშია საბაზრო ეკონომიკის სათანადო ფუნქციონირებისათვის საჭირო ადეკვატური სამართლებრივი ბაზა. მხოლოდ ახლახანს ამოქმედდა რამდენიმე ფუნდამენტური სამოქალაქო, საგადასახადო და ადმინისტრაციული კანონი. (მაგალითად სისხლის სამართლის ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტის ამოქმედება, იურიდიული პირისთვის სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის დაკისრება, მოგების გადასახადის ესტონური მოდელი). აღნიშნული კანონმდებლობის ახლახან მიღებამ და საკანონმდებლო სისტემის სწრაფად განვითარებამ გამოიწვია ექვები კანონების ხარისხში და აღსრულების საკითხში, ასევე გაურკვევლობა და არათანმიმდევრულობა მათ გამოყენებაში. გარდა ამისა, საქართველოს სასამართლო სისტემა განიცდის პროფესიონალთა ნაკლებობას და ამ სისტემაში მნიშვნელოვანი რეფორმები მიმდინარეობს. მოსამართლეებსა და სასამართლოებს საქართველოში ზოგადად ნაკლები გამოცდილება აქვთ ბიზნესისა და კორპორატიული სამართლის სფეროში, ვიდრე სხვა ქვეყნებში, კერძოდ, ევროპის ქვეყნებში და ამერიკის შეერთებულ შტატებში. საქართველოს სასამართლო სისტემაში არსებულმა გაურკვევლობამ შესაძლოა უარყოფითი ზემოქმედება მოახდინოს ქვეყნის ეკონომიკაზე, რამაც, თავის მხრივ, შესაძლოა მნიშვნელოვანი საზიანო ზეგავლენა მოახდინოს კომპანიის ბიზნესზე, მის ფინანსურ მდგომარეობასა და საქმიანობის შედეგებზე.

4.3. შესაძლოა თავი იჩინოს გამოწვევებმა, რომლებიც დაკავშირებული იქნება საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან ჰარმონიზაციით, რასაც თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ ღრმა და ყოვლისმომცველი შეთანხმება მოითხოვს.

2014 წლის 27 ივნისს საქართველომ ხელი მოაწერა ევროკავშირთან ასოცირების შესახებ შეთანხმებას და ამოქმედდა ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცე ევროკავშირთან, რაც ითვალისწინებს ევროკავშირთან ორმხრივი ვაჭრობის ლიბერალიზაციას. მოსალოდნელია, რომ ევროკავშირთან გაფორმებული ასოცირების შესახებ შეთანხმების განხორციელება წარმოქმნის ახალ შესაძლებლობებს ბიზნესისათვის, თუმცა შესაძლოა გამოწვევებიც შექმნას საწარმოებისათვის, საოჯახო მეურნეობებისა და სახელმწიფოსათვის. ევროკავშირთან ხელმოწერილი ასოცირების შესახებ შეთანხმებისა და თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ ღრმა და ყოვლისმომცველი შეთანხმების განხორციელებისათვის საჭიროა, რომ საქართველომ მოახდინოს თავისი კანონმდებლობის შესაბამისობის დამყარება ევროკავშირის სავაჭრო და სექტორულ კანონმდებლობასთან, რაც გამოწვევებთან იქნება დაკავშირებული, განსაკუთრებით გარემოს დაცვისა და მომხმარებლის უსაფრთხოების, მათ შორის პროდუქტისა და ინფორმაციის უსაფრთხოებასთან დაკავშირებულ სფეროებში. აღნიშნულიდან გამომდინარე, ემიტენტის საქმიანობის მიმართ არსებული საკანონმდებლო მოთხოვნების ჭრილში, მნიშვნელოვანი ცვლილებები შევიდა ან შესაძლოა შევიდეს კორპორაციული სამართლისა თუ ფასიანი ქაღალდების ბაზრის კანონმდებლობებში:

- **საქართველოს კანონი „მეწარმეთა შესახებ“:** 2021 წლის 02 აგვისტოს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო მეწარმეთა შესახებ საქართველოს კანონის ახალი რედაქცია („ახალი მეწარმეთა კანონი“), რომელიც ამოქმედდა 2022 წლის 01 იანვრიდან. განახლებული კანონმდებლობა მნიშვნელოვან გავლენას იქონიებს საწარმოთა რეგისტრაციის, სადამფუძნებლო დოკუმენტების, კორპორაციული მართვისა და სხვა საკითხების საკანონმდებლო რეგულაციაზე. საწარმოს ხელმძღვანელობასთან მიმართებით, კანონში ასევე მნიშვნელოვნად არის წარმოდგენილი კორპორაციული მართვის თანამედროვე პრინციპები. განახლებული კანონის ფარგლებში ხდება კაპიტალის ტიპების გამიჯვნა, საქმიანი წერილის ცნების შემოტანა, განიმარტება დირექტორსა და საწარმოს შორის არსებული ურთიერთობის სამართლებრივ ბუნება და ა.შ.
- **ფასიანი ქაღალდების ბაზრის კანონმდებლობა:** ევროასოციირების ხელშეკრულების ფარგლებში ხდება ფასიანი ქაღალდებთან დაკავშირებული კანონმდებლობის დაახლოება ევროპის კანონმდებლობასთან. მაგალითისთვის, 2020 წელს ძალაში შევიდა მთელი რიგი საკანონმდებლო ცვლილებები, რომლებიც სწორედ ევროპის კანონმდებლობასთან დაახლოების მიზანს ემსახურებოდა, მათ შორის: კანონი ინსაიდერული ინფორმაციის გამოყენებით ვაჭრობის, ბაზრის მანიპულაციისა და ინსაიდერული ინფორმაციის არამართლზომიერი გამჟღავნების აკრძალვის შესახებ, ასევე შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებით დაიხვეწა საჯარო ფასიანი ქაღალდების ემიტენტების გამჭვირვალობის ჩარჩო. განისაზღვრა მოთხოვნები მათ მიერ პერიოდული თუ მიმდინარე ანგარიშგებების წარდგენასა და გამოქვეყნებასთან დაკავშირებით.

გარდა ამისა, რაც საქართველო 2000 წელს ვაჭრობის მსოფლიო ორგანიზაციის წევრი გახდა, იგი თანდათანობით ახდენდა თავისი სავაჭრო სფეროს კანონმდებლობის ჰარმონიზაციას ევროკავშირის ნორმებსა და პრაქტიკასთან. ბოლოდროინდელი ცვლილებები რეგულირებაში მოიცავს შრომის კოდექსში 2013 წელს შეტანილ ცვლილებებს, რომლებიც მიზნად ისახავდა საქართველოს შრომის სფეროში არსებული რეგულაციების დაახლოებას ევროკავშირთან ხელმოწერილი ასოციირების შესახებ შეთანხმებისა და თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ ღრმა და ყოვლისმომცველი შეთანხმების საფუძველზე ნაკისრ ვალდებულებებთან. აღნიშნული ცვლილებები დამსაქმებლებისგან მოითხოვდა ზეგანაკვეთურად ნამუშევარი საათების ანაზღაურებას, გაზრდილ კომპენსაციას სამსახურიდან გათავისუფლებისას (ერთიდან ორი თვის ხელფასის ოდენობით), მუშაკთა გაძლიერებულ უფლებებს დამსაქმებლების გადაწყვეტილებათა სასამართლოში გასაჩივრებისთვის, სამსახურიდან გათავისუფლების აკრძალვას მკაფიო მიზეზის გარეშე და გარანტირებულ საბაზისო სამუშაო პირობებს.

დამატებით, შესაძლოა ადგილი ჰქონდეს სხვა ცვლილებებს სამთავრობო პოლიტიკაში, მათ შორის ცვლილებებს ადრე გამოცხადებული სამთავრობო ინიციატივების განხორციელებაში ან მათდამი მიდგომაში. გარდა ამისა, ევროკავშირთან ხელმოწერილი ასოციირების შესახებ შეთანხმების განხორციელებამ შესაძლოა მნიშვნელოვანი ტვირთი დააკისროს მარეგულირებელ უწყებებს, მათი რესურსები მიმდინარე რეფორმებიდან სხვა მიმართულებით გადაიტანოს და შეანელოს მათი ეფექტიანობა.

ევროკავშირის კანონმდებლობასთან ჰარმონიზაციის მისაღწევად ან სხვა განხორციელებული, რეგულირების სფეროში მოსალოდნელი ცვლილებების შედეგად კომპანიას შესაძლოა მოეთხოვოს მისი პოლიტიკისა და პროცედურების შეცვლა კანონებსა და რეგულაციებში შეტანილ ნებისმიერ ცვლილებებთან შესაბამისობის დასამყარებლად. მაგალითად, კომპანიამ ცვლილებები შეიტანა თავის შრომით ხელშეკრულებებში, რათა აესახა შრომის კოდექსში შეტანილი ზემოხსენებული ცვლილებები. კომპანია ელის, რომ მოხდება კიდევ ახალი ცვლილებები, თუმცა მას არ შეუძლია იმის პროგნოზირება, თუ რამხელა ზეგავლენას მოახდენს მასზე ეს ცვლილებები ან რამდენად შეძლებს შესაბამისობის დამყარებას ნებისმიერ ასეთ ცვლილებებთან.

4.4. საქართველოს საგადასახადო სისტემაში არსებულმა ბუნდოვანებამ შესაძლოა მომავალში გამოიწვიოს კომპანიის საგადასახადო ვალდებულებების კორექტირება ან კომპანიისთვის ჯარიმების დაკისრება. ასევე შესაძლებელია, შეიცვალოს საქართველოში მოქმედი საგადასახადო კანონმდებლობა და პოლიტიკა.

უფრო განვითარებული საბაზრო ეკონომიკის მქონე ქვეყნებთან შედარებით საქართველოში საგადასახადო კანონმდებლობა დიდი ხანი არ არის, რაც არსებობს. ეს პრობლემებს ქმნის საგადასახადო კანონმდებლობის შესრულებისას, რადგან აღნიშნული კანონმდებლობა ბუნდოვანია ან განსხვავებულ ინტერპრეტაციას ექვემდებარება, რაც რისკს უქმნის კომპანიებს, რომ საგადასახადო კანონმდებლობასთან შესაბამისობის მათი მცდელობა შესაძლოა ეჭვს ქვეშ დააყენონ საგადასახადო ორგანოებმა.

გარდა ამისა, აღნიშნული საგადასახადო კანონმდებლობა ცვლილებებს და დამატებებს განიცდის, რამაც უჩვეულო სირთულეები შეიძლება შეუქმნას კომპანიას და მის საქმიანობას. ახალი საგადასახადო კოდექსი 2011 წლის 1 იანვარს შევიდა ძალაში. საგადასახადო კოდექსის სხვადასხვა დებულების ინტერპრეტაციასთან დაკავშირებით განსხვავებული აზრები არსებობს სახელმწიფო სამინისტროებსა და ორგანიზაციებს შორის და მათ შიგნითაც, მათ შორის საგადასახადო ორგანოებშიც, რაც ქმნის გაურკვეველობას, არათანმიმდევრულობას და კოლიზიურ შემთხვევებს. ამასთან, საგადასახადო კოდექსი ითვალისწინებს საქართველოს საგადასახადო ორგანოების მიერ წინასწარი საგადასახადო გადაწყვეტილების მიღებას გადასახადის გადამხდელების მიერ წამოჭრილ საგადასახადო საკითხებზე. მაშინ, როდესაც კომპანიას მიაჩნია, რომ კომპანია ამჟამად ასრულებს საგადასახადო კანონმდებლობას, შესაძლებელია, რომ სათანადო ორგანოებმა განსხვავებული პოზიცია დაიჭირონ მათ ინტერპრეტაციასთან დაკავშირებით, რასაც შეუძლია გამოიწვიოს საგადასახადო კორექტირებები ან ჯარიმები. იმის რისკიც არსებობს, რომ რეგულარული საგადასახადო შემოწმებების შედეგად კომპანიას ჯარიმები და საურავები დაეკისროს.

გარდა ამისა საგადასახადო კანონმდებლობა და მთავრობის საგადასახადო პოლიტიკა შეიძლება შეიცვალოს მომავალში, მათ შორის მთავრობის შეცვლის შედეგად (იხილეთ „პოლიტიკურ და მთავრობის არასტაბილურობას საქართველოში შეუძლია მნიშვნელოვანი უარყოფითი გავლენა მოახდინოს ადგილობრივ ეკონომიკაზე და ჩვენზე“). ამგვარი ცვლილებები შეიძლება მოიცავდეს ახალი გადასახადების შემოღებას ან კომპანიის ან მისი მომხმარებლების მიმართ გამოყენებული გადასახადების განაკვეთის გაზრდას, რაც, თავის მხრივ, სერიოზულ უარყოფით გავლენას მოახდენს კომპანიის ბიზნესზე.

2016 წლის მაისიდან ამოქმედდა ცვლილებები კორპორაციულ საშემოსავლო გადასახადთან დაკავშირებულ წესებში. დაბეგვრას ექვემდებარება მხოლოდ განაწილებული მოგება, რომელიც განისაზღვრება როგორც ფულადი ან არაფულადი დივიდენდი, განაწილებული მფლობელებს - კერძო პირებს ან არარეზიდენტ იურიდიულ პირებს - შორის - რეინვესტირებული მოგება აღარ იბეგრება. აღსანიშნავია, რომ აღნიშნული ცვლილება არ მოქმედებს ფინანსური სექტორის კომპანიებზე და მათთვის ძველი მეთოდით ხდება მოგების დაბეგვრა (დასაბეგრი მოგების 15%-ის ოდენობით). საგადასახადო კოდექსის ყველა მნიშვნელოვანი ცვლილება ძალაში შევიდა 2017 წლის 1 იანვრიდან.

5. საზედამხებდელი ჩარჩოსა და მოთხოვნებთან დაკავშირებული რისკები

5.1. კომპანიის საქმიანობა რეგულირდება საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ. სექტორის მარეგულირებელი საკანონმდებლო ჩარჩო შემუშავების და დახვეწის პროცესშია; მარეგულირებელ ჩარჩოში ხშირ ცვლილებებთან სწრაფად მორგების საჭიროებამ შესაძლოა უარყოფითად იმოქმედოს კომპანიის ოპერაციებსა და ფინანსურ მდგომარეობაზე.

კომპანიის ბიზნესი რეგულირდება საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ. თუ კომპანია ვერ შეძლებს ბიზნეს ოპერაციების მარეგულირებელ კანონებსა და რეგულაციებთან დროულ შესაბამისობას, ასევე, ბიზნეს ოპერაციების საწარმოებლად საჭირო ყველა პირობების დაცვას ან/და თუ საქართველოს ეროვნული ბანკი ან/და საგადასახადო ინსპექცია აღმოაჩენს დარღვევებს და მარეგულირებელ ჩარჩოსთან შეუსაბამობებს, კომპანიას

შეიძლება დაუწესდეს მნიშვნელოვანი საურავები და ჯარიმები ან უფრო მკაცრი სანქციები, მათ შორის კომპანიის ბიზნეს აქტივობის მნიშვნელოვანი ნაწილის შეწყვეტა, რეგისტრაციის შეჩერება ან გაუქმება ან/და სისხლისსამართლებრივი სასჯელის გამოყენება მომუშავე თანამშრომლების მიმართ.

თუ კომპანია ვერ შეძლებს ბიზნეს ოპერაციების მარეგულირებელ კანონებსა და რეგულაციებთან შესაბამისობას, კომპანიას შესაძლოა აეკრძალოს სესხების გაცემა.

მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოს ეროვნული ბანკი მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების რეგულირებისთვის იყენებს კომერციულ ბანკებთან შედარებით მსუბუქ საზედამხედველო რეჟიმს, ნებისმიერი ცვლილება მარეგულირებელ ჩარჩოში და ამ ცვლილებებთან დროული შეუსაბამობა რისკის ქვეშ აყენებს კომპანიის მომავალ ოპერაციებს. მოსალოდნელია ცვლილებები არსებულ რეგულაციებში, მიმდინარეობს ცვლილების პროექტების განხილვა. (მსუბუქი ზედამხედველობის რეჟიმის შესახებ მეტი ინფორმაციისთვის იხილეთ „მარეგულირებელი ჩარჩო“).

5.2. არსებულ და სამომავლო მარეგულირებელ მოთხოვნებთან, მათ შორის მიკრობანკების რეგულაციასთან, შესაბამისობამ შესაძლოა შეაფერხოს კომპანიის ჩვეული საქმიანობა ან გააუარესოს კომპანიის ფინანსური მდგომარეობა

სექტორში ოპერირებისთვის მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებმა უნდა შეასრულონ ეროვნული ბანკის მოთხოვნები. მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების მიმართ მთავარი მოთხოვნებია: 1) მიკროსაფინანსო ორგანიზაციის საზედამხედველო კაპიტალი უნდა იყოს არანაკლებ 1 000 000 (ერთი მილიონი) ლარი, 2) კაპიტალის კოეფიციენტი - საზედამხედველო კაპიტალის თანაფარდობა დაქვითვის შემდგომ მთლიან აქტივებთან - მინიმუმ 18%, 3) ლიკვიდობის კოეფიციენტი - საშუალო ლიკვიდური აქტივების საშუალო ვალდებულებებთან თანაფარდობა მინიმუმ 18% და სხვა. (მეტი ინფორმაციისთვის გთხოვთ იხილოთ „პროსპექტის ზოგადი მიმოხილვის“ თავი – ქვეთავი „სხვა მნიშვნელოვანი ინფორმაცია“)

მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებს გააჩნიათ უფლებამოსილება მომხმარებლებს მიაწოდონ როგორც საკრედიტო ისე საოპერაციო პროდუქტები (კომუნალური გადახდები, ფულადი გზავნილები და სავალუტო ოპერაციები), ასევე ფიზიკური პირებისგან და ფინანსური ინსტიტუტებისგან სესხების მიღების უფლებამოსილება, თუმცა მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების შესახებ კანონით განსაზღვრული საქმიანობა არ მოიცავს მომხმარებლისგან დეპოზიტების მიღებას.

აქტიური ცვლილებები მარეგულირებელ ჩარჩოში 2016 წლიდან დაიწყო და ეტაპობრივად ამოქმედდა. 2017 წლის იანვრიდან ეფექტურ საპროცენტო განაკვეთზე ზედა ზღვრის 100%-ის დაწესების შედეგად რამდენიმე მიკროსაფინანსო ორგანიზაციამ შეწყვიტა საქმიანობა, მიზეზი მნიშვნელოვნად შემცირებული მოგების მარჟა და ფუნქციონირებისთვის საჭირო საოპერაციო მოგების ვერ დაგენერირება გახდა. 2018 წლის სექტემბრიდან აღნიშნული ზღვარი განახევრდა და 50%-მდე შემცირდა, რამაც სექტორის კიდევ უფრო მეტი მოთამაშე აიძულა დაეტოვებინა ბაზარი, რადგან ფუნქციონირებისთვის საჭირო საოპერაციო მოგებას ვეღარ იღებდა. ამრიგად, არსებულ მოთხოვნებში რაიმე ცვლილებამ ან ახალი მოთხოვნების შემოღებამ შეიძლება კომპანია აიძულოს, შეწყვიტოს ოპერირება მოთხოვნებთან შეუსაბამობის გამო ან იმის გამო, რომ ბიზნესი ვერ აკმაყოფილებს ამგვარ მკაცრ მოთხოვნებს.

2018 წლის სექტემბრიდან ასევე ამოქმედდა ეროვნული ბანკის შემუშავებული ორი ახალი წესი, „მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების ზედამხედველობისა და რეგულირების წესი“ და „მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების აქტივების კლასიფიკაციისა და შესაძლო დანაკარგების ფორმირების წესი“. ასევე მნიშვნელოვანი რეგულაცია, რომელიც ძალაში 2019 წლის იანვრიდან შევიდა და შეეხო ყველა სესხის გამცემ ორგანიზაციას, მათ შორის მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებს, უკავშირდება ფიზიკური პირების პასუხისმგებლიან დაკრედიტებას. სესხის გამცემი ორგანიზაციები ვერ გასცემენ სესხებს ფიზიკურ პირებზე

თუ ისინი ვერ აკმაყოფილებენ დებულებით განსაზღვრულ კრიტერიუმებს, რომელიც ეროვნული ბანკის მიერ ამ დებულებით არის დადგენილი, მეტი დეტალისთვის იხ. „მარეგულირებელი ჩარჩო“.

კომპანიის გრძელვადიანი სტრატეგიის მნიშვნელოვანი ნაბიჯი არის მიკრო-ბანკის ლიცენზიის მოპოვება. ამ მიმართულებით მიმდინარეობს მარეგულირებელი ჩარჩოს შემუშავება. არსებობს რისკი, რომ კომპანია არ იქნება შესაბამისობაში აღნიშნული კანონმდებლობის მოთხოვნებთან. ლიცენზიის მოსაპოვებლად კომპანიას შეიძლება მოუწიოს გარკვეული საოპერაციო ცვლილებების დანერგვამ. გარდა ამისა, შეიძლება ასევე საჭირო გახდეს დაფინანსების სტრუქტურის მიმართულებით ცვლილებების განხორციელებაც. ამგვარი ცვლილებები შეიძლება მნიშვნელოვან დანახარჯებთან იყოს დაკავშირებული, რამაც შეიძლება მნიშვნელოვანი უარყოფითი გავლენა მოახდინოს კომპანიის ფინანსურ მდგომარეობაზე.

არსებობს რისკი, რომ არსებულ და სამომავლო მარეგულირებელ მოთხოვნებთან შესაბამისობის გამო შეფერხდეს კომპანიის ჩვეული საქმიანობა ან გაუარესდეს კომპანიის ფინანსური მდგომარეობა.

5.3 ანტიმონოპოლიურმა რეგულაციებმა შესაძლოა უარყოფითი ზეგავლენა მოახდინოს კომპანიის საქმიანობაზე.

2014 წლის მარტში მნიშვნელოვანი ცვლილებები იქნა შეტანილი საქართველოს კანონში „კონკურენციის შესახებ“ („კანონი კონკურენციის შესახებ“). შემოღებული იქნა სხვადასხვა შეზღუდვა ეკონომიკურ აგენტთა კონცენტრაციასთან, დომინანტური პოზიციის ბოროტად გამოყენებასთან, სახელმწიფოს მხრიდან დახმარებასთან და ა.შ. დაკავშირებით, მაშინ, როცა ადრე საქართველოში არ არსებობდა ზოგადი მოქმედების კონკურენციის მარეგულირებელი ნორმები (გარდა ზოგიერთი დარგისა, როგორებიც არის საბანკო სექტორი და ტელეკომუნიკაციები). 2014 წლის აპრილში „კონკურენციის შესახებ“ კანონის საფუძველზე შეიქმნა კონკურენციის სააგენტო. კონკურენციის სააგენტო უფლებამოსილია, მონიტორინგი გაუწიოს კერძო ორგანიზაციების მიერ საქართველოს ანტიმონოპოლიური კანონმდებლობის შესრულებას და აქვს ასევე სხვადასხვა უფლებამოსილება, მათ შორის „კონკურენციის შესახებ“ კანონის დარღვევისათვის ჯარიმების დაკისრების უფლება. მოსალოდნელია, რომ კონკურენციის სააგენტო უახლოეს მომავალში „კონკურენციის შესახებ“ კანონის საფუძველზე გამოუშვებს სხვადასხვა ნორმატიულ აქტს. ანტიმონოპოლიური რეგულაციების სიახლემ და სააგენტოს მიერ ამ რეგულაციათა აღსრულების პროცესის არაპროგნოზირებადმა ხასიათმა შესაძლოა კომპანიისთვის რეგულირებასთან დაკავშირებული დამატებითი ტვირთი წარმოქმნას და ნეგატიური ზემოქმედება მოახდინოს მისი გაფართოების გეგმებზე.

5.4 კომპანია ობლიგაციების ემისიის შემდეგ გახდება ანგარიშვალდებული საწარმო და მასზე დამატებითი რეგულაციები და ანგარიშგების მოთხოვნები გავრცელდება

ობლიგაციების ემისიის შედეგად, კომპანია „ფასიანი ქაღალდების ბაზრის შესახებ“ საქართველოს კანონით („ფასიანი ქაღალდების შესახებ კანონი“) გახდება ანგარიშვალდებული საწარმო და საჯარო ობლიგაციების ემიტენტი, რის საფუძველზეც მასზე შესაბამისად გავრცელდება ფასიანი ქაღალდების შესახებ კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნები გამჭვირვალობასთან, პერიოდული და მიმდინარე ინფორმაციის გამჟღავნებასთან, კორპორაციულ მართვასთან და სხვა საკითხებთან მიმართებით (დეტალებისთვის, გთხოვთ იხ. სარეგისტრაციო დოკუმენტის ქვეთავი „მარეგულირებელი ჩარჩო“)

აღნიშნული მოთხოვნები კომპანიისათვის დამატებითი მარეგულირებელი ტვირთი შეიძლება აღმოჩნდეს და გარკვეულ შემთხვევებში, კომპანიამ შესაძლოა ვერ შეძლოს ამ მოთხოვნების სრულად დაკმაყოფილება.

5.5 შეუსაბამობა "ფულის გათეთრებისა და ტერორიზმის დაფინანსების აღკვეთის ხელშეწყობის შესახებ" 2019 წლის 30 ოქტომბრის საქართველოს კანონთან შეიძლება უარყოფითად აისახოს კომპანიის რეპუტაციაზე და ბიზნესის ფუნქციონირებაზე.

ბიზნესზე თანდაყოლილად ვრცელდება ფულის გათეთრებისა და ტერორიზმის დაფინანსების რისკები. შესაბამისად, კომპანიას, როგორც მიკროსაფინანსო ორგანიზაციას, მოეთხოვება ფულის გათეთრებისა და ტერორიზმის დაფინანსების აღკვეთის ხელშეწყობისთვის არსებულ რეგულაციებთან შესაბამისობა, კომპანიას დანერგილი აქვს ფულის გათეთრებისა და ტერორიზმის დაფინანსების წინააღმდეგ ბრძოლის სტრატეგიები და პოლიტიკა/პროცედურები შიდა კონტროლის ეფექტურად განსახორციელებლად. თუმცა, რიგ შემთხვევებში აღნიშნულმა ზომებმა შეიძლება ვერ აღკვეთოს საკანონმდებლო მოთხოვნების ყველა შესაძლო დარღვევა. თუ კომპანიაში არსებული ნებისმიერი პროცესი არ იქნა წარმართული ფულის გათეთრებისა და ტერორიზმის დაფინანსების წინააღმდეგ ბრძოლის ყველა შესაბამისი საკანონმდებლო მოთხოვნების დაცვით, მასზე შესაძლოა გავრცელდეს სისხლის და ადმინისტრაციული სამართლის სანქციები და სხვა გამოსასწორებელი ზომები, მათ შორის: წერილობითი გაფრთხილება, უფლებამოსილი/პასუხისმგებელი პირის (ადმინისტრატორის) ხელმოწერის შეჩერება ან თანამდებობიდან გათავისუფლება, მაკონტროლებელი პირისათვის კონტროლის გაუქმება, გარკვეული ტიპის ოპერაციების/საქმიანობის აკრძალვა/შეზღუდვა, ფულადი ჯარიმა, დროებით ადმინისტრაციული რეჟიმი, ლიცენზიის ჩამორთმევა/რეგისტრაციის გაუქმება და ა.შ. ნებისმიერი სანქცია, გამოსასწორებელი ზომა ან გამოძიება ფულის გათეთრებისა და ტერორიზმის დაფინანსების წინააღმდეგ ბრძოლის კანონის სავარაუდო დარღვევისთვის შელახავს კომპანიის რეპუტაციას და სერიოზულ უარყოფით გავლენას იქონიებს ბიზნესზე, კომპანიის ფინანსურ მდგომარეობაზე, საოპერაციო საქმიანობის შედეგებზე, პერსპექტივებზე ან პოტენციურ ინვესტიციებზე.

ემიტენტის საქმიანობისთვის დამახასიათებელი რისკები

6. ლიკვიდობასა და დაფინანსებასთან დაკავშირებული რისკები

6.1. კომპანიის უუნარობამ, მოიზიდოს საკმარისი ფულადი სახსრები ოპერირებისთვის, ბიზნესისთვის დამახასიათებელმა ლიკვიდურობის რისკმა, ვალუტის გაცვლითი კურსის ცვალებადობამ და ბაზარზე საპროცენტო განაკვეთების მერყეობამ შესაძლოა უარყოფითი გავლენა მოახდინოს კომპანიის ფინანსურ მდგომარეობაზე და მის მომავალ ოპერაციებზე.

2018 წლის სექტემბრის თვეში ამოქმედებული ორი ახალი რეგულაცია, „მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების ზედამხედველობისა და რეგულირების წესი“ და „მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების აქტივების კლასიფიკაციისა და შესაძლო დანაკარგების ფორმირების წესი“ არეგულირებს კომპანიის ლიკვიდურობის მაჩვენებლებს. (დეტალებისთვის გთხოვთ იხილოთ ქვეთავი „მარეგულირებელი ჩარჩო“). გარდა ეროვნული ბანკის მიერ მიღებული რეგულაციისა, კომპანიის ლიკვიდურობაზე და საბრუნავ კაპიტალზე მოთხოვნებს ასევე განაპირობებს საკრედიტო პროდუქტებზე სესხებზე მოთხოვნა, კერძოდ მომხმარებლის მხრიდან სესხზე მოთხოვნის ზრდა ან კლება. კომპანიის მომავალი ფუნქციონირების მნიშვნელოვანი ფაქტორია მისი უნარი, მართოს ამ ბიზნესისთვის დამახასიათებელი ლიკვიდურობის რისკები. კომპანია ამ ეტაზე ლიკვიდობის რისკების სამართავად ერთ-ერთ ინსტრუმენტად აქტიურად იყენებს საფინანსო ინსტიტუტებში არსებულ საკრედიტო ხაზებს, რაც ლიკვიდობის მართვას ამარტივებს. თუ ოპერაციებიდან მიღებული ფულადი ნაკადები და არსებული საკრედიტო ხაზები არ იქნება საკმარისი მიმდინარე ფულადი საჭიროებების დასაფინანსებლად, კომპანიას, ამ საჭიროებების დასაკმაყოფილებლად, შესაძლოა მოუხდეს დამატებითი საკრედიტო ინსტრუმენტების, ასევე, დამატებითი კაპიტალის პოტენციური წყაროების მოძიება. ასევე, ეკონომიკის ან ინდუსტრიის დაღმასვლამ შეიძლება პრობლემური სესხების დონე გაზარდოს. ვალის ამოღების

მნიშვნელოვანი გაუარესება გავლენას მოახდენს ფულის ნაკადზე და საბრუნავ კაპიტალზე და ასევე უარყოფითად იმოქმედებს კომპანიისთვის მისაცემი დაფინანსების ღირებულებაზე ან ხელმისაწვდომობაზე.

თუ კომპანიის ფინანსური რესურსები არ იქნება საკმარისი ფინანსებზე მოთხოვნების დასაკმაყოფილებლად, კომპანიას დამატებითი ფულადი სახსრების მოზიდვა მოუწევს. (2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობისთვის კომპანიის Debt/Equity (სუბორდინირებული სესხების ჩათვლით) 4.17-ია) კომპანიამ შესაძლოა ვერ მოიზიდოს (საერთოდ თუ მოიზიდა) საკმარისი დამატებითი ფულადი სახსრები ბიზნესისთვის ხელსაყრელი პირობებით. თუ კომპანია ვერ შეძლებს ფულის მოზიდვას, მნიშვნელოვნად შეიზღუდება მისი შესაძლებლობა, დააფინანსოს მიმდინარე ოპერაციები, ისარგებლოს სტრატეგიული უპირატესობებით ან სხვაგვარად მოახდინოს რეაგირება კონკურენციის ზეწოლაზე, რაც სერიოზულ უარყოფით გავლენას იქონიებს ბიზნესზე, ფინანსურ მდგომარეობაზე, ოპერაციების შედეგებზე, პერსპექტივებსა ან ფულად ნაკადებზე.

ფინანსური რისკის მართვის შიდა პროცედურები და გაცვლითი კურსისადმი მოწყვლადობის მინიმუმამდე შემცირების უწყვეტი პრაქტიკა, რაც უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული დაფინანსების ჰეჯირების გზით ხდება, შესაძლებლობას აძლევს კომპანიას, მართოს ლიკვიდურობის პოტენციური პრობლემები. თუმცა, მომავალში, კომპანიის უუნარობამ, მართოს ლიკვიდურობის რისკი, შესაძლოა უარყოფითად იმოქმედოს მის ოპერაციებზე.

ასევე, ბიზნეს ოპერაციებში არსებობს საპროცენტო განაკვეთის მერყეობის რისკი. როდესაც ბაზრის საპროცენტო განაკვეთები მოქმედებს კომპანიის შემოსავლების ნაკადებზე, რომლებიც საპროცენტო შემოსავლის სახით მიიღება, და კომპანიის საპროცენტო ხარჯებზე, რომლებითაც ხდება მისი დავალიანებების დაფარვა, ბაზრის საპროცენტო განაკვეთების მკვეთრი მერყეობები პირდაპირ ზემოქმედებს კომპანიის დაფინანსების ღირებულებაზე, საპროცენტო შემოსავალზე, წმინდა საპროცენტო მარჟაზე, კომპანიის მოგების მარჟაზე და მთლიანად ფინანსურ მდგომარეობაზე. ბაზრის საპროცენტო განაკვეთების მერყეობებს განაპირობებს კომპანიის კონტროლს მიღმა არსებული სხვადასხვა ფაქტორი, მაგალითად, სექტორების მარეგულირებელი ჩარჩო და ეკონომიკური და პოლიტიკური გარემო საქართველოში.

6.2. არსებულმა და მომავალმა კოვენანტებმა შესაძლოა ფინანსური და საოპერაციო შეზღუდვები დააწესოს კომპანიის საქმიანობაზე.

კომპანიის არსებული დაფინანსების პირობები შეიძლება მოიცავდეს რამდენიმე ჩვეულებრივ შემზღუდავ ვალდებულებას, რომლებიც ეხება ლევერიჯს (ფინანსურ რისკს), ბიზნესის პროფილის შეცვლას, კონტროლის შეცვლას, დივიდენდების გადახდის პოლიტიკას, აქტივების შეძენას, რეალიზაციას, პორტფელის გირავნობას და სხვა. ამ ვალდებულებებმა შეიძლება შეზღუდოს კომპანიის შესაძლებლობა, დააფინანსოს თავისი ოპერაციები ან განახორციელოს კაპიტალური ხარჯები, შესყიდვები ან სხვა ინვესტიციები მომავალში. არსებული და მომავალი დაფინანსების ხელშეკრულებით განსაზღვრულ რომელიმე ასეთ ვალდებულებასთან შეუსაბამობა შეიძლება დეფოლტად ჩაითვალოს, რაც კრედიტორებს, სხვა უფლებებთან ერთად, აძლევს უფლებას, შეწყვიტონ მომავალი კრედიტის ხელმისაწვდომობა, გაზარდონ საპროცენტო განაკვეთი დაუფარავ ვალზე ან/და შეამცირონ დაუფარავი ვალდებულებების დაფარვის ვადა. მომავალში ვალდებულების მნიშვნელოვანი ზრდის შემთხვევაში კომპანია დადგება იმ რისკის წინაშე რომ შესაძლოა დაარღვიოს არსებული კოვენანტი, რაც გამოიწვევს კრედიტორისგან დაფინანსებაზე წვდომის შეზღუდვას და არსებული დაფინანსების გამოთხოვას. მომავალში ვალდებულებების ზრდის გამო, ნებისმიერი ასეთი დეფოლტი სერიოზულ უარყოფით გავლენას იქონიებს ბიზნესზე, ფინანსურ მდგომარეობაზე, ოპერაციების შედეგებზე, პერსპექტივებსა ან ფულად ნაკადებზე.

6.3. საკრედიტო რეიტინგის კლება გაზრდის კომპანიის მიერ ფულადი სახსრების მოზიდვის ხარჯს და კომპანიას გაურთულებს მომავალში ახალი ფულადი სახსრების მოზიდვას ან იმ ვალეების განახლებას, რომელთა დაფარვის ვადაა დამდგარი.

საკრედიტო რეიტინგის კლება, ასეთი ფაქტის დადგომის შემთხვევაში, გაზრდის კომპანიის მიერ ფულადი სახსრების მოზიდვის ხარჯს. გარდა ამისა, კომპანიისთვის უფრო რთული და ძვირი იქნება იმ ვალეების განახლება, რომელთა დაფარვის ვადაა დამდგარი. საკრედიტო რეიტინგის კლება და უუნარობა, განახლოს ის ვალეები, რომელთა დაფარვის ვადაა დამდგარი უარყოფითად იმოქმედებს კომპანიის ფინანსური სტაბილურობის შესახებ აღქმაზე.

7. საკრედიტო რისკები

7.1. პოტენციური მსესხებლების საკრედიტო რისკის სამართლიანად შეფასებასთან დაკავშირებულმა სირთულეებმა შეიძლება უარყოფითად იმოქმედოს საკრედიტო პორტფელის ხარისხზე.

მიუხედავად იმისა, რომ კომპანიას აქვს სესხის დამტკიცების რთული პროცედურები და ჰყავს სესხის დამტკიცების სხვადასხვა დონის კომიტეტები (სესხის დამტკიცების პროცესის შესახებ დეტალური ინფორმაციისთვის, იხილეთ *სესხის გაცემის პროცედურა* ქვეთავში *ძირითადი საქმიანობა*), მან შეიძლება ვერ შეძლოს თითოეული პოტენციური მსესხებლის მიმდინარე ფინანსური მდგომარეობის და მისი გადახდისუნარიანობის სწორად შეფასება. გადაწყვეტილებები ნაწილობრივ ემყარება იმ ინფორმაციას, რომელსაც სესხზე განაცხადის შემომტანი წარმოადგენს. პოტენციურმა მსესხებლებმა შესაძლოა თაღლითური გზით წარმოადგინონ არასწორი ინფორმაცია და თუ ეს თაღლითობა შეუმჩნეველი დარჩა, საკრედიტო კომიტეტმა შესაძლოა ამ ინფორმაციაზე დაყრდნობით არასწორად განსაზღვროს მომხმარებლის საკრედიტო რისკები. პოტენციური მომხმარებლების საკრედიტო რისკის არასწორად შეფასება - მოხდება ეს მომხმარებლის არასათანადოდ შეფასების თუ მომხმარებლის მიერ თაღლითურად წარმოდგენილი არასწორი ინფორმაციის გამო - სერიოზულ უარყოფით გავლენას იქონიებს ბიზნესზე, ფინანსურ მდგომარეობაზე, ოპერაციების შედეგებზე, პერსპექტივებსა ან ფულად ნაკადებზე და შეიძლება მარეგულირებელი სანქციების დაკისრებაც კი გამოიწვიოს (მათ შორის საურავები და ჯარიმები, ფუნქციონირების შეჩერება ან არსებული რეგისტრაციის გაუქმება).

საკრედიტო რისკების მართვის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი კომპონენტი სესხების დანაკარგების ადეკვატური რეზერვის შექმნა და პორტფელის დივერსიფიკაციაა. დივერსიფიკაცია ხორციელდება მომხმარებლის, გეოგრაფიული არეალის, საქმიანობის და სექტორის კონცენტრაციის მიხედვით. გაცემული სესხები შედარებით მოკლევადიანია, დენომინირებულია ეროვნულ ვალუტაში და გამყარებულია უზრუნველყოფით, რაც ასევე ამცირებს საკრედიტო რისკებს.

7.2. აქტივების გაუფასურების ზარალის რეზერვი შეიძლება არ იყოს საკმარისი მომავალი საკრედიტო დანაკარგების დასაფარად.

კომპანია თავისი სესხების გაუფასურების რეზერვს აღრიცხავს ფინანსური და ბუღალტრული ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების მიხედვით. როგორც წესი, მომავალი საკრედიტო რისკები გარკვეული პერიოდის განმავლობაში საჭიროებს არსებით განსჯასა და შეფასებას, კომპანიამ შეიძლება სათანადოდ ვერ შეაფასოს მომავალი რისკები და ამდენად, რეზერვი შეიძლება არაადეკვატური იყოს ფაქტობრივი საკრედიტო დანაკარგების დასაფარავად. კომპანიის რეზერვი შეიძლება არასაკმარისი აღმოჩნდეს, თუ საქართველოს

ეკონომიკაში გაუთვალისწინებელი ან არასასურველი ცვლილებები მოხდება, ან კანონებსა და რეგულაციებში მოხდება ცვლილებები ან თუ სხვა მოვლენები უარყოფითად იმოქმედებს კონკრეტულ მსესხებელზე, დარგზე ან ბაზარზე. ასეთ გარემოებებში კომპანიას შესაძლოა დამატებითი რეზერვის შექმნა დასჭირდეს, რაც მნიშვნელოვნად შეამცირებს კომპანიის მოგებას და მატერიალურად და უარყოფითად იმოქმედებს მის ბიზნესზე, ფინანსურ მდგომარეობასა და ოპერაციების შედეგებზე.

როგორც წესი, მომავალი საკრედიტო რისკები გარკვეული პერიოდის განმავლობაში საჭიროებს არსებით განსჯასა და შეფასებას, კომპანიამ შეიძლება სათანადოდ ვერ შეაფასოს მომავალი რისკები და ამდენად, რეზერვი შეიძლება არაადეკვატური იყოს ფაქტობრივი საკრედიტო დანაკარგების დასაფარავად. კომპანიის რეზერვი შეიძლება არასაკმარისი აღმოჩნდეს, თუ საქართველოს ეკონომიკაში გაუთვალისწინებელი ან არასასურველი ცვლილებები მოხდება, ან კანონებსა და რეგულაციებში მოხდება ცვლილებები ან თუ სხვა მოვლენები უარყოფითად იმოქმედებს კონკრეტულ მსესხებელზე, დარგზე ან ბაზარზე. ასეთ გარემოებებში კომპანიას შესაძლოა დამატებითი რეზერვის შექმნა დასჭირდეს, რაც მნიშვნელოვნად შეამცირებს კომპანიის მოგებას და მატერიალურად და უარყოფითად იმოქმედებს მის ბიზნესზე, ფინანსურ მდგომარეობასა და ოპერაციების შედეგებზე.

7.3. გირაო ან გარანტიები, რომლებითაც უზრუნველყოფილია გაცემული სესხები შესაძლოა არ იყოს საკმარისი პოტენციური დანაკარგების დასაფარად ან არ იქნეს სრულად რეალიზებული.

კომპანიის პორტფელის 82% შედგება არაუზრუნველყოფილი სესხებისგან. LTV კოეფიციენტი 2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით პორტფელის 3% შემთხვევებში აღემატება 100%-ს. არაუზრუნველყოფილი სესხების წილი მთლიან პორტფელში 82%-ია.

LTV კოეფიციენტი	წილი პორტფელში
50%-ზე ნაკლები	7%
51%-70%	4%
71%-90%	3%
91%-100%	1%
100%-ზე მეტი	3%
არაუზრუნველყოფილი	82%

*არ არსებობს LTV დაცვის მოთხოვნები მარეგულირებელი ორგანოს ან მსესხებლების მხირდან.

საკრედიტო ხელშეკრულების პირობების დარღვევის შემთხვევაში კომპანიას აქვს უფლება, აამოქმედოს თავისი უზრუნველყოფის უფლებები ასეთი გირაოს მიმართ და/ან ამოიღოს სესხი უზრუნველყოფილი აქტივების გაყიდვის გზით. მიუხედავად იმისა, რომ კომპანია გირაოს ამოწმებს სესხის დამტკიცების წინა ეტაპზე, გირაოს ღირებულება შესაძლოა მნიშვნელოვნად შემცირდეს და მასზე მნიშვნელოვანი უარყოფითი გავლენა მოახდინოს სხვადასხვა ფაქტორმა, როგორებიცაა ზარალი, დანაკარგები, ჭარბი მიწოდება, დევალვაცია ან საბაზრო მოთხოვნის კლება. ამ რისკის თავიდან აცილების მიზნით კომპანიას აქვს უფლება გაუფასურების შემთხვევაში მოითხოვოს უზრუნველყოფის დამატება უზრუნველყოფის ხელშეკრულების თანახმად.

თუ სესხის უზრუნველყოფი გირაოს ღირებულება არასაკმარისი აღმოჩნდა, შესაბამისი სესხების გადაუხდელობით მიღებული დანაკარგების კომპენსაციისთვის კომპანიას შესაძლოა დასჭირდეს დამატებითი უზრუნველყოფის მოპოვება მსესხებლისგან ან სხვა წყაროებიდან. თუმცა, არანაირი გარანტია არ

არსებობს, რომ კომპანია ამას შეძლებს. სესხის უზრუნველყოფი გირაოს ღირებულების ნებისმიერმა შემცირებამ ან კომპანიის წარუმატებლობამ, მოიპოვოს დამატებითი უზრუნველყოფა შესაძლოა კომპანია აიძულოს, შექმნას დამატებითი რეზერვები კომპანიის გადაუხდეელი სესხების დასაფარად ან ჩამოწეროს ისინი, რაც, თავის მხრივ, უარყოფითად აისახება კომპანიის ბიზნეს ოპერაციებზე და ფინანსურ მდგომარეობაზე.

ასევე, კომპანიამ შესაძლოა ვერ შეძლოს დეფოლტისთანავე უზრუნველყოფილი აქტივების ლიკვიდირება ან სხვაგვარად რეალიზაცია; გირაოს ღირებულების ლიკვიდირების ან სხვაგვარად რეალიზების პროცედურები შეიძლება გახანგრძლივდეს; ასევე, ასეთი გირაო ლიკვიდური შესაძლოა არც იყოს. ამიტომ, გართულდება ასეთი უზრუნველყოფის თუ გირაოს აღსრულება.

7.4. კომპანია ფოკუსირებულია შედარებით მაღალი რისკის მსესხებლებზე, რაც დამატებით რისკებს წარმოშობს.

კომპანია ფოკუსირებულია უფრო მაღალი რისკის მსესხებლებზე, ხშირად არაფორმალური შემოსავლის მქონე ადამიანებზე, რომლებსაც სოფლად აქვთ ბიზნესები. გაცემული სესხების 82%-ზე მეტი არაუზრუნველყოფილია, რაც ზრდის რისკს, რმ ვერ მოხდეს სესხების დროული დაფარვა.

საკრედიტო რისკის პროაქტიულმა მართვამ ხელი შეუწყო კრისტალის სასესხო პორტფელის გაუარესების შემცირებას პანდემიის დროს, მაგრამ რესტრუქტურირებული სესხების რაოდენობა კვლავ მაღალია. 30 ან მეტი დღით ვადაგადაცილებული სესხები, რესტრუქტურირებული და ჩამოწერილი სესხები ჯამურად შეადგენდა მთლიანი პორტფელის 8.1%-ს 2022 წლის პირველი კვარტლის ბოლოს.

8. საოპერაციო რისკები

8.1. თუ კომპანია ვერ შეძლებს მომავალში შეინარჩუნოს ეფექტიანი შიდა კონტროლი, ამან შესაძლოა უარყოფითად იმოქმედოს კომპანიის პროცესებზე, ოპერაციებსა და მომავალი ზრდის გეგმებზე.

კომპანია მუდმივად დგამს ნაბიჯებს ბიზნესის შიდა კონტროლის გაძლიერებისთვის თუმცა, შეუძლებელია შეცდომებისა და თაღლითობის რისკის სრულად აღმოფხვრა. თუ კომპანია ვერ უზრუნველყოფს მაღალი დონის შიდა კონტროლის სისტემის გამართულად მუშაობას, ამან შესაძლოა გავლენა იქონიოს პროცესების/ოპერაციების ეფექტიანად წარმართვაზე, შეცდომებისა და თაღლითობის პრევენციაზე, ფულადი სახსრების მიზნობრივად გახარჯვასა და კომპანიის შედეგების ანგარიშგების სიზუსტეზე. (შიდა კონტროლის მექანიზმების შესახებ მეტი ინფორმაციისთვის იხილეთ *სესხის გაცემის პროცედურა ქვეთავში ძირითადი საქმიანობა*).

აღნიშნული რისკების მისაღებ დონემდე შემცირების მიზნით კომპანიაში არსებული შიდა აუდიტის განყოფილება ახორციელებს შიდა კონტროლის სისტემის ეფექტიანობის შეფასებას, სერვის ცენტრების საქმიანობის პერიოდულ მონიტორინგს, პროცესებისა და ოპერაციების გარე და შიდა რეგულაციებთან შესაბამისობის კონტროლს, ფულადი სახსრების გახარჯვის ადეკვატურობის შეფასებას, პროცესების ეფექტიანად წარმართვისთვის და გამოვლენილი ხარვეზების გამოსწორებისთვის რეკომენდაციების შემუშავებას.

8.2. ბიზნეს ოპერაციები მნიშვნელოვანწილად არის დამოკიდებული საინფორმაციო სისტემების ეფექტიან და უწყვეტ ფუნქციონირებაზე.

ინფორმაციული აქტივები და საინფორმაციო სისტემები მოწყვლადია რამდენიმე თანდაყოლილი რისკ ფაქტორის მიმართ, მათ შორის კომპიუტერული ვირუსების, არავტორიზებული წვდომის, სერვერის ფიზიკური დაზიანების და კომპიუტერული პროგრამის ან აპარატურის გაუმართაობის წინაშე. საინფორმაციო სისტემების ნებისმიერმა შეფერხებამ ან მათი უსაფრთხოების დარღვევამ შეიძლება სერიოზული გავლენა იქონიოს ისეთ ბიზნეს ოპერაციებზე, როგორცაა მომხმარებლის დროული მომსახურება, ფინანსური მონაცემების სწორად აღრიცხვა და ბიზნესის და მომხმარებლის დაცვა ფინანსური თაღლითობის თუ ქურდობისგან. კომპანიის ბიზნეს ოპერაციების შესახებ მონაცემების მოპოვების ან/და გამჟღავნების შემთხვევაში, შესაძლოა დაზარალდეს კომპანიის რეპუტაცია, შემცირდეს კლიენტის ნდობა ბიზნესის მიმართ და შედეგად, კომპანიამ მიიღოს მნიშვნელოვანი ფინანსური დანაკარგები.

გარდა ამისა, არსებობს რისკის იმისა, რომ კომპანია ფინანსური თუ ტექნიკური შეზღუდვების გამო, ვერ შეძლებს, ფეხი აუწყოს უახლეს ტექნოლოგიურ განვითარებას. თუ კომპანია ვერ შეძლებს წარმატებით განახორციელოს ან დაასრულოს კომპანიის საინფორმაციო სისტემების და ინფრასტრუქტურის განახლება ან/და ბიზნეს ოპერაციების და პროგრამული უზრუნველყოფის ადაპტირება მისი საჭიროებების, ან რეგულატორული მოთხოვნების შესაბამისად, ამან შესაძლებელია უარყოფითი გავლენა იქონიოს ბიზნესზე, ფინანსურ მდგომარეობაზე, ოპერაციების შედეგებზე, პერსპექტივებსა და ფულადი სახსრების მოძრაობაზე.

ინფორმაციული ტექნოლოგიების სწრაფად განვითარების პირობებში, კომპანია უწყვეტ რეჟიმში განსაზღვრავს, ნერგავს და აახლებს სხვადასხვა მიდგომებს, რათა უზრუნველყოს ინფორმაციული აქტივების და საინფორმაციო სისტემების დაცულობა და უსაფრთხოება. ქსელის დაცვის სისტემების ფარგლებში, კომპანია ახდენს ინფორმაციის დაცვას არავტორიზებული წვდომებისგან, მაგრამ მიუხედავად ამისა, საინფორმაციო სისტემების შეფერხების რისკი მაინც არსებობს.

9. საბაზრო რისკები

9.1. კომპანიას გააჩნია აქტივებისა და ვალდებულებების რისკის პოზიცია საპროცენტო განაკვეთის კრილში

კომპანიის ბალანსზეა საპროცენტო განაკვეთის მატარებელი აქტივები და ვალდებულებები. არსებობს რისკი, რომ კომპანიის საპროცენტო განაკვეთის მატარებელ ვალდებულებებზე გაეზრდება საპროცენტო განაკვეთი და ის ვერ მოახერხებს რომ შესაბამისად ან საერთოდ გაზარდოს საპროცენტო განაკვეთი საპროცენტო განაკვეთის მატარებელი აქტივებზე. (დამატებითი ინფორმაციისთვის, გთხოვთ იხილოთ ქვეთავი „კაპიტალიზაცია და დავალიანება“). ამან შესაძლოა გამოიწვიოს წმინდა საპროცენტო მარჟის შემცირება, რაც უარყოფით შედეგს იქონიებს კომპანიის ფინანსურ მდგომარეობაზე. (დამატებითი ინფორმაციისთვის, გთხოვთ იხილოთ ქვეთავი „კაპიტალიზაცია და დავალიანება“). ვალდებულებების ნაწილი (ჯამური ვალდებულებების 57%), რომლებიც დენომინირებულია ლარში ცვლადია და მიბმულია რეფინანსირების განაკვეთის ინდექსზე, რაც დამატებით ქმნის საპროცენტო განაკვეთის რისკს. ინდექსის ზრდის შემთხვევაში იზრდება საპროცენტო ხარჯი (დეტალებისთვის, იხილეთ ქვეთავი „კაპიტალიზაცია და დავალიანება“).

9.2. კომპანიას გააჩნია აქტივებისა და ვალდებულებების რისკის პოზიცია უცხოური ვალუტის კრილში

2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით, კომპანიის ფინანსური აქტივები და ვალდებულებები რამდენიმე ვალუტაშია დენომინირებული (ლარი, აშშ დოლარი, ევრო, რუბლი). მათ შორის, აშშ დოლარში კომპანიას აქვს უარყოფითი სავალუტო პოზიცია.

	ევრო	აშშ დოლარი	სხვა	სულ
აქტივები				
ფულადი სახსრები და მათი ექვივალენტები	2,921	5,659	820	9,399
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები	-	545	-	545

სხვა ფინანსური აქტივები	-	550	2	552
სულ აქტივები	2,921	6,754	822	10,496
ვალდებულებები				
ნასესხები სახსრები	-	167,907	-	167,907
საიჯარო ვალდებულება	-	6,075	-	6,075
სხვა ფინანსური ვალდებულებები	19	8	-	27
სულ ვალდებულებები	19	173,990	-	174,009
წმინდა პოზიცია	2,902	(167,236)	822	(163,513)
რისკის სამართავად ფლობილი წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტების ეფექტი	(3,190)	168,322	(5,545)	159,587
წმინდა პოზიცია რისკის სამართავად ფლობილი წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტების ეფექტის გათვალისწინებით	(288)	1,086	(4,723)	(3,926)

არსებობს რისკი, რომ სავალუტო ბაზარზე გაცვლითი კურსის რყევებმა არასახარბიელო შედეგი იქონიონ კომპანიის ფინანსურ მდგომარეობაზე. კომპანიის სავალუტო პოზიციის შესახებ დამატებითი ინფორმაციისთვის, გთხოვთ იხილოთ ქვეთავი *კაპიტალიზაცია და დავალიანება*.

10. რეპუტაციული რისკები

10.1. კომპანიის საფირმო ნიშნის და რეპუტაციის შელახვამ ან მომსახურების ხარისხის გაუარესებამ შეიძლება შეასუსტოს კომპანიის შესაძლებლობა, მოიზიდოს ახალი და შეინარჩუნოს არსებული მომხმარებლები.

კომპანიის შესაძლებლობა, მოიზიდოს ახალი და შეინარჩუნოს არსებული მომხმარებლები გარკვეულწილად დამოკიდებულია მის რეპუტაციაზე, საფირმო ნიშნის აღიარებაზე, ხარისხიანი მომსახურების მიწოდებაზე. ტექნიკური სირთულეების, მარეგულირებელი სანქციების, მომსახურების მიწოდების შეფერხების, მომსახურების ხარისხის გაუარესების და სხვა თანდაყოლილი გარემოებების შედეგად, კომპანიის საფირმო ნიშანი და რეპუტაცია შესაძლოა შეილახოს, რამაც შესაძლოა უარყოფითი გავლენა იქონიოს ბიზნესზე, ფინანსურ მდგომარეობაზე, ოპერაციების შედეგებზე, პერსპექტივებსა ან ფულად ნაკადებზე.

10.2. საზოგადოებაში ბიზნესის ნეგატიურმა აღქმამ შეიძლება გამოიწვიოს მოთხოვნის შემცირება და ბიზნეს ოპერაციების გაუარესება.

სექტორი, რომელშიც კომპანია ოპერირებს, არ არის დაცული საზოგადოების ანტიპათიის და ნეგატიური მედიაგაშუქებისგან. ბოლო წლებში ინტერესი სექტორის მიმართ იზრდება, რადგან ამ სექტორის საკრედიტო პორტფელის მოცულობა გაექვსმავდა (1,411 მილიონი ლარი 2022 წლის ივნისის ბოლოს შედეგებით მაშინ, როდესაც 2010 წლის ბოლოს ის მხოლოდ 229 მილიონი ლარის ტოლი იყო). (წყარო: *საქართველოს ეროვნული ბანკი*). სხვადასხვა ჯგუფები, არასამთავრობო ორგანიზაციები და პოლიტიკოსები მოითხოვდნენ მთავრობისგან ისეთი ნაბიჯების გადადგმას, რომლებიც დაიცავდა მომხმარებლებს მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების არაპროპორციულად მაღალი საპროცენტო განაკვეთებისგან და დააწესებდა მკაცრ შეზღუდვებს მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების საქმიანობაზე. მარეგულირებელი ჩარჩოს ცვლილებამ და ოპერირებისთვის სტანდარტული წესების შემოღებამ მნიშვნელოვნად გააუმჯობესა სექტორის კვალიფიკაცია და გამჭვირვალობა, რაც სექტორის მიმართ მომხმარებელთა ნდობის ზრდის აუცილებელი წინაპირობაა.

კომპანიის უნარი, მოიზიდოს ახალი მომხმარებლები და შეინარჩუნოს არსებული მომხმარებლები მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული კომპანიის მარკეტინგული კამპანიების წარმატებასა და მის რეპუტაციაზე საზოგადოებაში. მიკროსაფინანსოების დაკრედიტების უარყოფითმა აღქმამ ან გაშუქებამ

შეიძლება შეამციროს კომპანიისადმი ნდობა და შელახოს კომპანიის რეპუტაცია არსებულ და პოტენციურ მომხმარებლებს შორის, რაც გაართულებს მომხმარებელთა ბაზის შენარჩუნებას თუ გაფართოებას ან შეამცირებს მოთხოვნას ფინანსურ პროდუქტებსა და სერვისებზე, რამაც შეიძლება მნიშვნელოვანი უარყოფითი გავლენა იქონიოს ბიზნესზე, ფინანსურ მდგომარეობაზე, ოპერაციების შედეგებზე, პერსპექტივებსა ან ფულად ნაკადებზე.

11. სტრატეგიული განვითარებასთან დაკავშირებული და სხვა რისკები

11.1. კომპანიის ბიზნესი დაზარალება, თუ ის ვერ მოახერხებს მოიზიდოს ან შეინარჩუნოს ძირითადი მენეჯმენტი, თანამშრომლები ან სხვა კვალიფიციური პერსონალი.

2022 წლის ნახევარი წლის მდგომარეობით კომპანიას 1000-მდე სრულ განაკვეთზე მომუშავე თანამშრომელი ჰყავდა. კომპანიის ბიზნესმოდელის წარმატება ნაწილობრივ დამოკიდებულია ძირითადი მენეჯმენტის და თანამშრომლების საქმიანობის უწყვეტობაზე და კომპანიის უნარზე, მოიზიდოს, შეინარჩუნოს და წახალისოს კვალიფიციური პერსონალი. გარდა ამისა, კომპანიის ძირითად მენეჯმენტს და სხვა პერსონალს დამყარებული აქვთ მნიშვნელოვანი სამუშაო ურთიერთობები მარეგულირებლებთან და კარგად იცნობენ კომპანიას და იმ ბაზარს, რომელშიც კომპანია ოპერირებს. კომპანიის წარმატება ნაწილობრივ დამოკიდებული იქნება მის უნარზე, შეინარჩუნოს ასეთი პერსონალი და საჭიროებისამებრ დაიქირაოს კვალიფიციური პერსონალი. არანაირი გარანტია არ არსებობს, რომ კომპანია შეძლებს, მოიზიდოს, დაიქირაოს და შეინარჩუნოს საკმარისად კვალიფიციური პერსონალი. ამის შეუძლებლობა სერიოზულ უარყოფით გავლენას იქონიებს ბიზნესზე, ფინანსურ მდგომარეობაზე, ოპერაციების შედეგებზე, პერსპექტივებსა ან ფულად ნაკადებზე.

ასევე, მიუხედავად იმისა, რომ დღემდე კომპანიას არ ჰქონია შემთხვევა, რომელიც საქართველოს კანონის და შრომის კოდექსის 49-ე მუხლის თანახმად ჩაითვლებოდა გაფიცვად, სასამართლო პროცესად ან საკონტრაქტო ვალდებულებების შესრულების ნებაყოფლობით უარყოფად, არ არსებობს გარანტია, რომ ეს არ მოხდება მომავალში. გაფიცვებმა და სხვა აქციებმა შეიძლება შეაფერხოს კომპანიის ფუნქციონირება ან გააძვიროს კომპანიის ობიექტების ოპერირება, რამაც შესაძლოა უარყოფითად იმოქმედოს კომპანიის ფინანსურ მდგომარეობაზე.

11.2. კომპანიაზე შესაძლოა უარყოფითი გავლენა ჰქონდეს საჩივრებს, სასამართლო განხილვას და ნეგატიურ საჯარო ინფორმაციას.

კომპანიაზე შესაძლოა უარყოფითად იმოქმედოს საკონტრაქტო მოთხოვნებმა, საჩივრებმა და სასამართლო პროცესმა, რომლებიც პარტნიორებთან, მომხმარებლებთან, კონკურენტებსა თუ მარეგულირებელ ორგანოებთან ურთიერთობებიდან გამომდინარეობს, ასევე ნეგატიურმა საჯარო ინფორმაციამ კომპანიის შესახებ. ნებისმიერმა ასეთმა სასამართლო პროცესმა, საჩივარმა ან ნეგატიურმა საჯარო ინფორმაციამ შესაძლოა მნიშვნელოვანი უარყოფითი გავლენა იქონიოს ბიზნესზე, ფინანსურ მდგომარეობაზე, ოპერაციების შედეგებზე, პერსპექტივებსა ან ფულად ნაკადებზე.

ისტორიულად, კომპანიის სასამართლო პროცესები მენეჯმენტისგან დიდ დროსა და ძალისხმევას არ მოითხოვდა, თუმცა კომპანია არ არის დაზღვეული ისეთი დავების მოპასუხეობისგან, რომლებმაც შეიძლება მენეჯმენტის დიდი დრო და ყურადღება მოითხოვოს და მსხვილი დანახარჯები გამოიწვიოს იურიდიული მოსაკრებლებისა და სხვა თანამდევი ხარჯების სახით. ბიზნესზე ვრცელდება მარეგულირებელი ჩარჩოც და კომპანიამ შეიძლება მარეგულირებელ ჩარჩოში მოქმედი კანონების, წესებისა და რეგულაციების ინტერპრეტაციამ დააზარალოს. ნებისმიერმა ასეთმა მოვლენამ შეიძლება მნიშვნელოვანი უარყოფითი

გავლენა იქონიოს ბიზნესზე, ფინანსურ მდგომარეობაზე, ოპერაციების შედეგებზე, პერსპექტივებსა ან ფულად ნაკადებზე.

12. მოულოდნელ მოვლენებთან დაკავშირებული რისკები:

12.1. მოულოდნელმა მოვლენებმა, როგორცაა ბუნებრივი კატასტროფები, საგანგებო მდგომარეობა, პანდემია, სტიქიური მოვლენები და ა.შ. შესაძლოა სერიოზული უარყოფითი გავლენა იქონიოს კომპანიაზე;

მოულოდნელმა მოვლენებმა, როგორცაა ბუნებრივი კატასტროფები, საგანგებო მდგომარეობა და ა.შ. შესაძლოა მნიშვნელოვანი უარყოფითი გავლენა იქონიოს კომპანიის ოპერაციებზე, ზიანი მიაყენოს მის ქონებას ან სხვაგვარად, ნეგატიურად იმოქმედოს მის საქმიანობაზე.

2020 წლის 11 მარტს ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციამ Covid-19-ის გავრცელება გლობალურ პანდემიად გამოაცხადა. არავინ იცის, როდის მოხდება ვირუსის აღმოფხვრა. ასევე, არ არსებობს შესადარისი ისტორიული მაგალითი, რაც ართულებს ეკონომიკის პროგნოზირებას. აღნიშნულმა კრიზისმა მსოფლიო მასშტაბით გამოიწვია როგორც მოთხოვნის ისე მიწოდების შემცირება (წარმოების შემცირების და მიწოდების ჯაჭვის შეფერხების გამო). პანდემიით გამოწვეულ კრიზისს მნიშვნელოვანი გავლენა ჰქონდა ტურიზმის სექტორზე, რომელიც საქართველოს ეკონომიკის შედარებით მაღალ წილს იკავებს. ამან თავის მხრივ გავლენა იქონია მთლიანად საქართველოს ეკონომიკაზე. საქსტატის მონაცემებით, 2020 წელს საქართველოს ეკონომიკა 2019 წელთან შედარებით 6,8%-ით შემცირდა. რამაც, ბუნებრივია, უარყოფითი გავლენა მოახდინა ეკონომიკური სექტორების უმრავლესობაზე.

პანდემიის დაწყებისთანავე, 2020 წლის პირველ თვეებში, მკაცრმა „ლოქდაუნმა“ შეანელა ვირუსის გავრცელება; თუმცა, 2020 წლის გაზაფხულზე შეზღუდვების თანდათანობითი შემსუბუქებით, წლის მეორე ნახევარში საქართველოში პანდემიის მეორე ტალღა დაიწყო. 2020 წლის ნოემბრის ბოლოდან 2021 წლის თებერვლის დასაწყისამდე მთავრობამ შემოიღო ნაწილობრივი შეზღუდვები, მათ შორის კომენდანტის საათი 21:00 საათიდან 05:00 საათამდე, დახურა რესტორნები და კვების სხვა ობიექტები, შეაჩერა საზოგადოებრივი ტრანსპორტი და ა.შ. ამან შეამცირა ინფიცირების შემთხვევები, რამაც მთავრობას მისცა საშუალება ეტაპობრივად გაეხსნა ეკონომიკა 2021 წლის მარტიდან.

2021 წლის ივლისსა და აგვისტოში Covid-19-ის შემთხვევები კვლავ გაიზარდა. შედეგად, გამკაცრდა გარკვეული შეზღუდვები, მათ შორის სავალდებულო გახდა გარეთ ნიღბების ტარება, აიკრძალა ფართო შეკრებები, შეჩერდა მუნიციპალური ტრანსპორტი და ა.შ. ივლისიდან, მოსახლეობის აცრის პროცესში შესამჩნევი ჩართულობა შეიმჩნეოდა, ამასთან მთავრობას ჰქონდა საკმარისი რაოდენობის ვაქცინა. 2021 წლის ბოლოსთვის გაჩნდა კორონავირუსის ახალი ვარიანტი სახელწოდებით „ომიკრონი“, პროსპექტის წარდგენის მომენტისთვის აღნიშნული ვარიანტი საქართველოშიც დაფიქსირდა. Covid-19-ის ახალი ვარიანტების წარმოშობა წარმოადგენს ახალ რისკ ფაქტორებს და ზრდის ახალი შეზღუდვების დაწესების რისკს როგორც ადგილობრივ ისე საერთაშორისო დონეზე. 2022 წელს Covid-19 ინფიცირების შემთხვევების რაოდენობა მნიშვნელოვნად შემცირდა და მთავრობამ გააუქმა პანდემიასთან დაკავშირებული შეზღუდვების უდიდესი ნაწილი.

მიუხედავად Covid-19 პანდემიის გავლენა კომპანიის ფინანსურ მდგომარეობაზე დეტალურად არის აღწერილი პროსპექტის *სარეგისტრაციო დოკუმენტის* ნაწილში (ქვეთავები: *ფინანსური მდგომარეობა, საოპერაციო შედეგები*).

შესათავაზებელი ფასიანი ქაღალდებისათვის დამახასიათებელი რისკები

13. „ობლიგაციების“ საბაზრო ფასთან, ლიკვიდურობასთან და სარგებელთან დაკავშირებული რისკები

13.1 ობლიგაციების საბაზრო ფასი შეიძლება ცვალებადი იყოს.

ობლიგაციების საბაზრო ფასი შეიძლება მნიშვნელოვნად მერყეობდეს ისეთი მიმდინარე ან მოსალოდნელი ცვლილებების საპასუხოდ, როგორებიცაა: კომპანიის საოპერაციო შედეგების ფაქტობრივი ან მოსალოდნელი ცვლილებები; კომპანიის კონკურენტების საოპერაციო შედეგების ფაქტობრივი ან მოსალოდნელი ცვლილებები; ბიზნესის არასახარბიელო განვითარება; კომპანიის მარეგულირებელი გარემოს ცვლილება; ფასიანი ქაღალდების ანალიტიკოსის ფინანსური შეფასების ცვლილება; ობლიგაციების დიდი რაოდენობით გაყიდვა ან მოსალოდნელი გაყიდვა; ასევე ბევრი სხვა ფაქტორი, რომელიც კომპანიაზე ახდენს გავლენას, მათ შორის საქართველოს ეკონომიკური და საბაზრო პირობები. გარდა ამისა, ბოლო წლებში გლობალური ფინანსური ბაზრების ფასმა და მოცულობამ მნიშვნელოვანი რყევები განიცადა. თუ ასეთი რამ მომავალშიც განმეორდა, ეს, კომპანიის საქმიანობის, ფინანსური მდგომარეობის და ოპერაციის შედეგების მიუხედავად, უარყოფითად იმოქმედებს ობლიგაციების საბაზრო ფასზე. თუ ობლიგაციების აქტიური სავაჭრო ბაზარი განვითარდება, არანაირი გარანტია არ არსებობს იმისა, რომ საქართველოში თუ სხვაგან განვითარებული მოვლენები არ გამოიწვევს ბაზარზე რყევებს ან ეს რყევები უარყოფით გავლენას არ მოახდენს ლიკვიდურობასა თუ ობლიგაციების ფასზე ან/და ეკონომიკური და საბაზრო პირობები რაიმე სხვა სახის უარყოფით გავლენას არ მოახდენს. თუ ობლიგაციებით ვაჭრობა მათი პირველადი გამოშვების შემდეგ ხდება, შესაძლოა ისინი შეთავაზების ფასთან შედარებით დისკონტირებულ ფასად გაიყიდოს იმ მომენტისათვის არსებული საპროცენტო განაკვეთის, მსგავსი ობლიგაციების ბაზრის, ზოგადი ეკონომიკური პირობების, კომპანიის ფინანსური პირობების ან სხვა ფაქტორების გათვალისწინებით, რომლებიც შესაძლოა არ ექვემდებარებოდეს კომპანიის კონტროლს.

13.2 ობლიგაციებისთვის შესაძლოა არ არსებობდეს აქტიური სავაჭრო ბაზარი.

არ არსებობს იმის გარანტია, რომ ობლიგაციების აქტიური სავაჭრო ბაზარი განვითარდება. არც იმის გარანტია არსებობს, რომ განვითარების შემთხვევაში ამგვარი ბაზარი შენარჩუნდება. თუ ობლიგაციების აქტიური სავაჭრო ბაზარი არ განვითარდება ან არ შენარჩუნდება, ამან შესაძლოა არსებითად უარყოფითად იმოქმედოს ობლიგაციების ბაზარზე ან სავაჭრო ფასსა და ლიკვიდურობაზე ბევრი ფაქტორის გამო, რომელთა გარკვეული ნაწილი შესაძლოა არ ექვემდებარებოდეს კომპანიის კონტროლს. თუ ობლიგაციებით ვაჭრობა მათი პირველადი გამოშვების შემდეგ ხდება, შესაძლოა ისინი გაიყიდოს შეთავაზების ფასთან შედარებით დისკონტირებულ ფასად იმ მომენტისათვის არსებული საპროცენტო განაკვეთის, მსგავსი ობლიგაციების ბაზრის, ზოგადი ეკონომიკური პირობებისა და კომპანიის ფინანსური მდგომარეობის გათვალისწინებით.

მიუხედავად იმისა, რომ უცხოური ვალუტით დენომინირებული ობლიგაციების სეგმენტის მეორადი ბაზრის მაჩვენებელი ლარით დენომინირებულს მნიშვნელოვნად აჭარბებს, აქტიური სავაჭრო ბაზარი ობლიგაციებით სავაჭროდ შესაძლოა არ არსებობდეს, მითუმეტეს ისეთ განვითარებად ეკონომიკებში, როგორც საქართველოა. 2021 წლის განმავლობაში, არაერთი გაუთვალისწინებელი გარემოების გათვალისწინებით, მეორადი ბაზრის აქტივობის მაჩვენებელი 16%-მდეა გაზრდილი წინა წლის 8%-თან შედარებით (წლის განმავლობაში მეორადი ბაზრის გარიგებების მოცულობის ფასიანი ქაღალდების საშუალო წლიურ ნაშთებთან შედარდება).

მიუხედავად 8 პროცენტული პუნქტის ზრდისა, 2021 წლის მაჩვენებელი მაინც ჩამორჩება პანდემიამდელი პერიოდის, კერძოდ 2019 წლის 25%-იან მაჩვენებელს.

13.3 ობლიგაციების საპროცენტო შემოსავალი შესაძლოა შემცირდეს ან გაიზარდოს მცურავი საპროცენტო განაკვეთის ცვლილების გამო.

აღნიშნული ობლიგაციების გამოშვება ხდება მცურავი საპროცენტო განაკვეთით, კერძოდ TIBR6m (რომელიც გამოქვეყნებულია შემდეგ მისამართზე: <https://nbg.gov.ge/en/monetary-policy/tibr>) დამატებული 4.75 საბაზისო პუნქტით, კანონმდებლობით დადგენილი გადასახადების ჩათვლით. თუ ეროვნული ბანკი შეამცირებს ან გაზრდის TIBR6m-ს განაკვეთს, შესაბამისად დაკორექტირდება აღნიშნული ობლიგაციების საპროცენტო განაკვეთი და ინვესტორი მიიღებს ნაკლებ ან მეტ საპროცენტო შემოსავალს.

13.4 ინვესტორებმა, რომელთა ფინანსური საქმიანობა დენომინირებულია ობლიგაციების ვალუტისგან განსხვავებულ ვალუტაში ან ფულად ერთეულში, ობლიგაციებზე შესაძლოა მიიღონ ნაკლები პროცენტი ან ძირითადი თანხა, ვიდრე ელიან, გაცვლის კურსებში რყევების ან სავალუტო ოპერაციების რეგულირების შედეგად.

კომპანია ობლიგაციებზე პროცენტებსა და ძირითად თანხას გადაიხდის ლარში. ეს წარმოშობს ვალუტის კონვერტაციასთან დაკავშირებულ გარკვეულ რისკებს, თუ ინვესტორის ფინანსური საქმიანობა ძირითადად დენომინირებულია ლარისგან განსხვავებულ ვალუტაში ან ფულად ერთეულში (ინვესტორის ვალუტაში). ეს მოიცავს იმის რისკსაც, რომ ვალუტის კონვერტაციის კურსები შესაძლოა მნიშვნელოვნად შეიცვალოს (იგულისხმება ის ცვლილებებიც, რომლებიც შეიძლება გამოიწვიოს ლარის დევალვაციამ ან ინვესტორის ვალუტის რევალვაციამ) და ასევე იმის რისკს, რომ ხელისუფლებამ, რომლის იურისდიქციაშიც არის კომპანიის ან ინვესტორის ვალუტა, შეიძლება დააწესოს ან შეცვალოს სავალუტო ოპერაციების რეგულირება. ინვესტორის ვალუტის გამყარება ლართან მიმართებით შეამცირებს (i) ობლიგაციებზე ინვესტორის ვალუტის ეკვივალენტურ შემოსავალს, (ii) ობლიგაციებზე გადასახდელი ინვესტორის ვალუტის ეკვივალენტური ძირითადი თანხის ოდენობას და (iii) ინვესტორის ვალუტის ეკვივალენტურ ობლიგაციების საბაზრო ღირებულებას.

ხელისუფლებამ და ფისკალურმა ორგანოებმა შეიძლება დააწესონ (მსგავსი გამოცდილება არსებობს სხვა ქვეყნებშიც) სავალუტო ოპერაციების იმგვარი რეგულირება, რომელიც უარყოფით ზეგავლენას მოახდენს შესაბამის გაცვლით კურსზე. შედეგად ინვესტორებმა ობლიგაციებზე შესაძლოა მიიღონ ნაკლები პროცენტები ან ძირითადი თანხა, ვიდრე ელიან.

14. "ობლიგაციების" უფლებებთან დაკავშირებული რისკები

14.1 ობლიგაციები წარმოადგენს კომპანიის არაუზრუნველყოფილ ვალდებულებებს.

ობლიგაციებით ნაკისრი კომპანიის ვალდებულებები კომპანიის არაუზრუნველყოფილი ვალდებულებებია. შესაბამისად, ობლიგაციებთან დაკავშირებით კომპანიისთვის წაყენებული ნებისმიერი მოთხოვნა არ იქნება უზრუნველყოფილი. „რეაბილიტაციის და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ“ საქართველოს კანონის მიხედვით, კანონმდებლობით, უზრუნველყოფილ კრედიტორებს გააჩნიათ უპირატესობა არაუზრუნველყოფილი კრედიტორების მიმართ მათ, ანუ უზრუნველყოფილი კრედიტორების, სასარგებლოდ დადებული უზრუნველყოფის საშუალებასთან მიმართებით. ემიტენტის არსებული სასესხო ვალდებულებები წარმოადგენს უზრუნველყოფილი კრედიტორების კატეგორიას, ხოლო „ობლიგაციონერთა“ მოთხოვნები მიეკუთვნება არაუზრუნველყოფილ მოთხოვნათა კატეგორიას. აღნიშნული კანონის მიხედვით, ემიტენტის გაკოტრების შემთხვევაში გადახდის უუნარობის მასა შემდეგი თანამიმდევრობით განაწილდება: ა)

გაკოტრების რეჟიმის ხარჯები (რომელიც თავის მხრივ მოიცავს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის V თავით გათვალისწინებული პროცესის ხარჯებს; გააკოტრების მმართველის ანაზღაურებას; და საქმის წარმოებასთან დაკავშირებული ხარჯს, მათ შორის, გააკოტრების საქმის წარმოების პროცესში წარმოშობილი შრომითი ურთიერთობიდან გამომდინარე ხარჯს, ქონების მართვის ხარჯს, აგრეთვე მმართველის გადაწყვეტილებით შესყიდული სხვადასხვა პროფესიული მომსახურების ხარჯს); ბ) სასამართლოს მიერ გადახდისუუნარობის შესახებ განცხადების დასაშვებად ცნობისა და გააკოტრების რეჟიმის გახსნის თაობაზე განჩინების გამოტანის შემდეგ ემიტენტის მიმართ წარმოშობილი დავალიანება, მათ შორის, გააკოტრების საქმის წარმოების დაწყების შემდეგ წარმოშობილი საგადასახადო ვალდებულებები; გ) პრეფერენციული მოთხოვნები - გადახდისუუნარობის შესახებ განცხადების დასაშვებად ცნობამდე გადასახდელი, 3 თვის ხელფასისა და შვებულების ხარჯების (გარდა მოვალის დირექტორებისა და სამეთვალყურეო საბჭოს წევრების, აგრეთვე მათი ოჯახის წევრების ხელფასისა და შვებულების ხარჯებისა) ასანაზღაურებელი თანხები, საწარმოო ტრავმის გამო გადასახდელი თანხები (თითოეული კრედიტორისთვის – ბარაუმეტეს 1 000 ლარის ოდენობით); დ) პრეფერენციული საგადასახადო მოთხოვნები - სასამართლოს მიერ გადახდისუუნარობის შესახებ განცხადების დასაშვებად ცნობამდე ბოლო 3 წლის შესაბამის საგადასახადო პერიოდზე წარმოშობილი, საქართველოს საგადასახადო კოდექსით გათვალისწინებული არაპირდაპირი გადასახადების თანხები; ე) არაუზრუნველყოფილი მოთხოვნები, მათ შორის, გადახდისუუნარობის შესახებ განცხადების დასაშვებად ცნობამდე წარმოშობილი გადასახადების თანხა, რომლებსაც „რეაბილიტაციის და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ“ კანონის 104(1) პუნქტის სხვა ქვეპუნქტები არ მოიცავს - ამ კატეგორიას მიეკუთვნება „ობლიგაციონერთა“ მოთხოვნები. კომპანიის უნარი, დააკმაყოფილოს მსგავსი მოთხოვნები დამოკიდებული იქნება, სხვა ფაქტორებთან ერთად, მის ლიკვიდურობაზე, ზოგად ფინანსურ სიძლიერესა და აქტივების მოზიდვის შესაძლებლობაზე.

14.2 ობლიგაციების გასხვისება ექვემდებარება გარკვეულ შეზღუდვებს.

ობლიგაციები არ ყოფილა და არ იქნება რეგისტრირებული აშშ-ის 1933 წლის ფასიანი ქაღალდების შესახებ კანონის („აშშ-ის ფასიანი ქაღალდების შესახებ კანონი“) ან რომელიმე შტატის კანონმდებლობის საფუძველზე. პოტენციურ ინვესტორებს არ შეეძლებათ ობლიგაციების შეთავაზება ან რეალიზაცია გარდა იმ შემთხვევებისა, რომლებიც თავისუფლდება აშშ-ის ფასიანი ქაღალდების კანონის და რომელიმე შტატის ფასიანი ქაღალდების კანონმდებლობით გათვალისწინებული რეგისტრაციის მოთხოვნებისგან ან/და იმ ოპერაციებში, რომლებიც არ ექვემდებარება აღნიშნულ მოთხოვნებს. პოტენციური ინვესტორების ვალდებულებაა, უზრუნველყონ, რომ მათ მიერ ობლიგაციების შეთავაზება და რეალიზაცია შეერთებულ შტატებსა თუ სხვა ქვეყნებში აკმაყოფილებდეს ფასიანი ქაღალდების შესაბამისი კანონმდებლობის მოთხოვნებს.

14.3 მომავალში ობლიგაციების პირობები შეიძლება შეიცვალოს ან უარი ითქვას ობლიგაციების პირობების დარღვევიდან გამომდინარე უფლებებზე.

ობლიგაციების პირობები მოიცავს ობლიგაციონერების კრების მოწვევის წესებს, რათა განხილული იქნეს ის საკითხები, რომლებიც ზოგადად გავლენას ახდენს ობლიგაციონერების ინტერესებზე. აღნიშნული პირობები უშვებს განსაზღვრული უმრავლესობის მიერ დანარჩენი ობლიგაციონერებისთვის სავალდებულო გადაწყვეტილების მიღებას, იმ ობლიგაციონერების ჩათვლით, რომლებიც არ ესწრებოდნენ კრებას და რომლებმაც ხმა მისცეს უმრავლესობის წინააღმდეგ. (იხილეთ პროსპექტის თავის „ობლიგაციების გამოშვების პირობები“ ქვეპუნქტი 11. „ობლიგაციონერების კრებები, ცვლილებები და უფლებებზე უარის თქმა“)

15. "ობლიგაციების" და მათი ფლობის საკანონმდებლო/მარეგულირებელ ჩარჩოსთან დაკავშირებული რისკები

15.1. ინვესტორები უნდა დაეყრდნონ რეგისტრატორის და, შესაბამის შემთხვევებში, ობლიგაციების ნომინალური მფლობელის პროცედურებს.

კომპანია ობლიგაციებთან დაკავშირებულ გადასახდელებს გადაუხდის ობლიგაციონერებს და ობლიგაციების ნომინალურ მფლობელებს, რომლებიც რეგისტრირებულნი არიან რეგისტრატორის მიერ წარმოებულ რეესტრში (ობლიგაციების პირობებში განსაზღვრული თარიღისათვის). ობლიგაციებთან დაკავშირებული გადასახდელების მიღებისას ობლიგაციონერი უნდა დაეყრდნოს რეგისტრატორის და, შესაბამის შემთხვევებში, ნომინალური მფლობელის პროცედურებს. კომპანია არ კისრულობს არანაირ პასუხისმგებლობას ჩანაწერების სიზუსტეზე ან ობლიგაციების ბენეფიციარების მიერ თანხის მიღებაზე. ასევე აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ ანგარიშსწორების დროს ემიტენტი პასუხისმგებლობას არ იღებს სხვა პირის მიერ დაშვებულ შეცდომაზე.

15.2. საქართველოს კანონმდებლობაში ნებისმიერმა ცვლილებამ მომავალში შეიძლება არსებითად უარყოფითი გავლენა მოახდინოს ობლიგაციებზე, მათ შორის საქართველოს საფონდო ბირჟაზე მათ რეგისტრაციაზე და ობლიგაციების ფლობიდან მიღებული სარგებლის დაბეგვრაზე.

ობლიგაციების პირობები და ვადები ეფუძნება წინამდებარე პროსპექტის გამოცემის თარიღისთვის მოქმედ საქართველოს კანონმდებლობას. არ არსებობს რაიმე გარანტია იმისა, თუ რა გავლენას იქონიებს მათზე საქართველოს რომელიმე სასამართლო განჩინება, ცვლილება კანონმდებლობაში ან ადმინისტრაციულ პრაქტიკაში წინამდებარე პროსპექტის შედგენის თარიღის შემდეგ.

მომავალში, ობლიგაციონერების მიერ ობლიგაციებიდან მიღებული შემოსავლის დაბეგვრის რეჟიმის ცვლილებამ შესაძლოა უარყოფითი გავლენა მოახდინოს ობლიგაციონერების მიერ მისაღებ წმინდა შემოსავლის ოდენობაზე.

ფასიანი ქაღალდების კანონმდებლობაში შესაძლოა განხორციელდეს ცვლილებები, მათ შორის გამორიცხული არ არის შევიდეს ისეთი სახის ცვლილებებიც, რომლებმაც შესაძლოა უარყოფითად იმოქმედოს ობლიგაციების ემისიებზე, მათ რეგისტრაციაზე, განთავსებებზე, საფონდო ბირჟაზე სავაჭროდ დაშვებაზე, ასევე გარიგებების დადების და ანგარიშსწორების პროცედურებზე როგორც საბირჟო ასევე არასაბირჟო მეორად ბაზარზე.

15.3. ობლიგაციებში კაპიტალდაბანდება გულისხმობს ინვესტიციის კანონიერებასთან დაკავშირებული მოსაზრებების გათვალისწინებას.

ცალკეული ინვესტორების საინვესტიციო საქმიანობა ექვემდებარება ინვესტიციების კანონიერების მარეგულირებელ კანონმდებლობასა და ნორმატიულ აქტებს, ან ცალკეული უწყებების ზედამხედველობას ან რეგულირებას. ყველა პოტენციურმა ინვესტორმა კონსულტაციები უნდა გაიაროს საკუთარ იურიდიულ მრჩეველთან იმის გადასაწყვეტად, თუ რამდენად და რა მოცულობით (i) არის ობლიგაციები მათთვის კანონიერი კაპიტალდაბანდება, (ii) შეიძლება ობლიგაციების გამოყენება გირაოს სახით სხვადასხვა ტიპის კრედიტის უზრუნველსაყოფად და (iii) ეხება სხვა შეზღუდვები ობლიგაციების შექმნას ან დაგირავებას. ფინანსურმა ინსტიტუტებმა კონსულტაციები უნდა გაიარონ საკუთარ იურიდიულ მრჩეველებთან ან შესაბამის მარეგულირებლებთან იმის დასადგენად, თუ როგორ კლასიფიცირდება ობლიგაციები მინიმალური სარეზერვო მოთხოვნების ან მსგავსი რეგულაციების მიზნებისათვის.

15.4 ობლიგაციის შესყიდვის შესახებ განაცხადი შეიძლება დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;

თუ საპროცენტო სარგებლის საბოლოო განაკვეთის ფორმირების (Book-building-ის) პროცესში პოტენციური ინვესტორებისაგან ობლიგაციების შესყიდვის თაობაზე განაცხადებით გამოხატულია ინტერესი იმაზე მეტი ობლიგაციის შექმნაზე, ვიდრე ამ პროსპექტით არის გათვალისწინებული, მაშინ განაცხადების დაკმაყოფილება

მოხდება ნაწილობრივ, შემოსულ განაცხადებში მითითებული ოდენობების პროპორციულად ან სხვაგვარად, ემიტენტის გადაწყვეტილებისამებრ. ამასთანავე, იმ შემთხვევაში, თუ პოტენციური ინვესტორის განაცხადი დაკმაყოფილდა მხოლოდ ნაწილობრივ, პოტენციური ინვესტორი უფლებამოსილია უარი განაცხადოს ან გააგრძელოს ობლიგაციების შესყიდვის პროცესში მონაწილეობა. დეტალური ინფორმაცია წარმოდგენილია ქვეთავში: „ობლიგაციის გამოშვების პირობები“.

შეთავაზების მიზნები და მოზიდული სახსრების გამოყენება

ობლიგაციებისგან მოზიდული წმინდა სახსრებით კომპანია გეგმავს ქალთა მიკრო, მცირე და საშუალო საწარმოებზე (Women's Micro, Small and Medium Enterprises ანუ ე.წ. WMSME) სასესხო დაფინანსების გაცემას, როგორც ეს გაწერილია კომპანიის გენდერული ობლიგაციების ჩარჩოში. გენდერული ობლიგაციების ჩარჩო არ არის სავალდებულო დოკუმენტი, რომლის შედგენაც ემიტენტს ევალება გენდერული ობლიგაციების გამოშვების შემთხვევაში. მისი წარდგენა რეკომენდებულია ICMA (International Capital Market Association)-ს მიერ (გენდერული ობლიგაციების ჩარჩოს შესახებ ინფორმაცია იხილეთ ქვემოთ). ასევე მეორე მხარის მოსაზრებაც არასავალდებულო დოკუმენტია, რომელიც კომპანია კრისტალმა გარე ექსპერტის დახმარებით შეადგინა (მეორე მხარის მოსაზრების შესახებ ინფორმაცია იხილეთ ქვემოთ). არ არსებობს მხოლოდ რეგულაცია სოციალური ობლიგაციების ჩარჩოსთან და მეორე მხარის მოსაზრებასთან დაკავშირებით.

კომპანიას შედგენილი აქვს გენდერული იგივე, სოციალური ობლიგაციების ჩარჩო (Framework), რომელზეც მოსაზრება გაცემული აქვს გარე შემფასებელს Scope Ratings-ს.

სოციალური ობლიგაციების ჩარჩოს დოკუმენტი მოიცავს:

- **ობლიგაციების გამოშვების მიზნობრიობა** - ბონდების წმინდა სახსრების 100% გამოყენებული იქნება ქალი მცირე და საშუალო მეწარმეების დასახმარებლად. სასესხო დაფინანსების გასაცემად. მათ შორის, კლიმატის ცვლილებასთან, მცირე ენერგო-ეფექტიანი და განახლებადი ენერჯის აქტივების შექმნასთან დაკავშირებული სესხების გასაცემად.
- **პროექტის შეფასებისა და შერჩევის პროცესი.** „კრისტალის“ Underwriting-ის სტანდარტების აღწერა; - შესაბამის პროექტებად ჩაითვლება კლიენტების სესხები, რომლებსაც მიმართავენ, იღებენ და ხელს აწერენ ქალები იმ ბიზნესისთვის, რომელიც წარმოადგენს ამ სესხის დაფარვის ძირითად წყაროს სესხის განაცხადის მიხედვით.
- **შემოსავლების მართვა** - „კრისტალის“ პორტფელის მონიტორინგის სტანდარტების აღწერა; გენდერული ობლიგაციების ჩარჩოს მიხედვით გაწერილია თუ როგორ მოხდება ობლიგაციებიდან შემოსული სახსრების მართვა, რათა არ მოხდეს აღნიშნული თანხების მიზნობრიობის გარდა სხვა საქმიანობაში დახარჯვა.
- **რეპორტირება** - ჩარჩოს მიხედვით გაწერილია ინდიკატორების სია, რომლებზეც „კრისტალი“ ყოველწლიურ ინფორმაციას მიაწვდის ინვესტორებს. ამ ინდიკატორებში შედის:
  1. მსესხებლების რაოდენობა ვინც აკმაყოფილებს ქალთა მცირე და საშუალო საწარმოს კრიტერიუმს;
  2. ქალთა მცირე და საშუალო საწარმოს მიერ აღებული კლიმატის ცვლილებასთან დაკავშირებული სესხები;
  3. სოფლად არსებული ქალთა მცირე და საშუალო საწარმოს მიერ აღებული სესხები;

გენდერული ობლიგაციის ჩარჩოსა და მასზედ გაცემული მეორე მხარის მოსაზრების შესახებ დამატებითი ინფორმაციისთვის, ეწვიეთ გვერდს - <https://ir.crystal.ge/>

სოციალური ბონდის პრინციპები

სოპ ნებაყოფლობითი პროცესის გზამკვლევა, რომელიც რეკომენდაციას უწევს ინფორმაციის საჯაროობასა და გამჭვირვალობას და სოციალური ობლიგაციების გამოშვების მეთოდის განმარტებით, ხელს უწყობს სოციალური ობლიგაციის ბაზრის განვითარებასა და ერთიანობას. სოპ გამიზნულია

ბაზრის მიერ ფართო გამოყენებისთვის: იგი ემიტენტებს უზრუნველყოფს გზამკვლევით სანდო სოციალური ობლიგაციის გამოშვებისთვის საჭირო ძირითადი კომპონენტების შესახებ; საჭირო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფით სოპ ეხმარება ინვესტორებს მოახდინონ თავიანთი სოციალური ინვესტიციის დადებითი ეფექტების შეფასება; სოპ ასევე ეხმარება ანდერრაიტერებს ბაზრის ინფორმაციის გასაჯაროების სტანდარტებზე გადასვლით, რაც, თავის მხრივ, ხელს უწყობს ტრანზაქციების ზრდას. სოციალური ობლიგაციების პრინციპები იძლევა რეკომენდაციას, რომ ემიტენტებმა უზრუნველყონ სოციალური ობლიგაციების გამოშვების პროცესის გამჭვირვალობა და მასთან დაკავშირებული ინფორმაციის საჯაროობა, რაც ინვესტორებს, ბანკებს, ანდერრაიტერებს, და სხვა შუამავლებს საშუალებას მისცემს გაიგონ მოცემული სოციალური ობლიგაციის მახასიათებლები. სოპ ხაზს უსვამს იმ ინფორმაციის გამჭვირვალობის, სიზუსტის და მთლიანობის აუცილებლობას, რომელსაც ემიტენტი დაინტერესებულ მხარეებს წარუდგენს. (icmagroup.org).

კომპანიამ მოამზადა გარე შემფასებლის დახმარებით Second Party Opinion (SPO) იგივე მეორე მხარის მოსაზრება. მეორე მხარის მოსაზრების გამცემი ინსტიტუტი უნდა იყოს სოციალური ობლიგაციის ჩარჩოს საკითხებში ემიტენტის მრჩეველისგან დამოუკიდებელი (ამ შემთხვევაში „გალტ&თაგარტისგან“) (icmagroup.org) ან ინსტიტუტის ფარგლებში უნდა არსებობდეს შესაბამისი პროცედურები, როგორცაა მაგალითად საინფორმაციო ბარიერები, რაც მეორე მხარის მოსაზრებების დამოუკიდებლობას უზრუნველყოფს. ეს ჩვეულებრივ მოიცავს სოციალური ობლიგაციის პრინციპებთან შესაბამისობის შეფასებას. კერძოდ, მასში შეიძლება შეფასებულ იქნას ემიტენტის ფართო მიზნები, სტრატეგია, სოციალურ მდგრადობასთან დაკავშირებული პოლიტიკა და/ან პროცესები. აგრეთვე, იგი შეიძლება მოიცავდეს ემისიიდან მიღებული თანხების გამოყენებისათვის განკუთვნილი პროექტების სოციალური მახასიათებლების შეფასებას.

სარეგისტრაციო დოკუმენტი

დოკუმენტის მომზადებაზე პასუხისმგებელი პირები

ილია რევია - სს „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის“ უფროსი აღმასრულებელი დირექტორი.

დავით ბენდელიანი - სს „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის“ ფინანსური დირექტორი.

პასუხისმგებელი პირების განცხადება

პასუხისმგებელი პირები აცხადებენ, რომ „სარეგისტრაციო დოკუმენტში წარმოდგენილ ინფორმაციაში შესულია მათთვის ცნობილი ყველა არსებითი ფაქტი და ადგილი არ ჰქონია ისეთი ინფორმაციის გამოტოვებას, რაც გავლენას მოახდენდა პროსპექტის შინაარსზე.“

ემიტენტის ფინანსური აუდიტორი

ემიტენტის ფინანსური აუდიტორია შპს “დელოიტი და ტუში“ საიდენტიფიკაციო კოდი: 204422240 .
მისამართი: მისამართი: საქართველო, ქ. თბილისი, მერაბ ალექსიძის ქ. 12, მე-15 სართული, ტელ: +995
322 244 566 12, ელ-ფოსტა: getbiinfo@deloitte.ge

წარმოდგენილი პერიოდების მანძილზე არ მომხდარა კომპანიის ფინანსური აუდიტორების ცვლილება.

ინფორმაცია ემიტენტის შესახებ

სს „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალი“ (შემდგომში „კრისტალი“) ფონდი „კრისტალის“ პლატფორმაზე ჩამოყალიბდა 2007 წელს, „მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად. მანამდე ფონდი „კრისტალი“ საფინანსო საქმიანობას ეწეოდა და მიკროსესხების გაცემით იყო დაკავებული. 2007 წელს ამოქმედდა საქართველოს კანონი „მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების შესახებ“ და აუცილებელი გახდა, შექმნილიყო სს მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია „კრისტალი“. ფონდი „კრისტალის“ პლატფორმის ფორმირება 2004 წლით თარიღდება, როდესაც ის დამოუკიდებელი სუბიექტის სახით გამოეყო ჰუმანიტარულ ცენტრ „აფხაზეთს“ და დარეგისტრირდა, როგორც ფონდი „კრისტალი“.

„კრისტალის“ პირველი ინსტიტუციური ინვესტორი ამერიკული საინვესტიციო ბანკი „განვითარებადი მსოფლიო ბაზრები“ (DWM) გახდა 2011 წელს.

„კრისტალი“ მხარს უჭერს ადგილობრივ მიკრო და მცირე ზომის საწარმოებსა და ფერმერებს და სთავაზობს მათ მიკრო, მცირე და საშუალო და აგრობიზნესისთვის განკუთვნილ სესხებს. კომპანია ფინანსურ მომსახურებას და პროდუქტებს უზრუნველყოფს აგრეთვე საშუალო და დაბალი შემოსავლის მქონე პირებისთვის.

კომპანიის სათავო ოფისი მდებარეობს დასავლეთ საქართველოში, ქუთაისში.

„კრისტალს“ რამდენიმე პრესტიჟული საერთაშორისო ჯილდო აქვს მიღებული გამჭვირვალობისა და სოციალური პასუხისმგებლობისთვის:

MICROFINANZA MFR
RATING A 2020

CORPORATE SOCIAL
RESPONSIBILITY AWARD
2020

BEST ANNUAL REPORT
AND TRANSPARENCY
AWARD 2019

CORPORATE SOCIAL
RESPONSIBILITY AWARD
2019

MOST RESPONSIBLE LARGE
COMPANY OF THE YEAR
2018

ძირითადი საქმიანობა

„კრისტალი“ არის ბაზრის ერთ-ერთი ლიდერი მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია აქტივების მიხედვით (30/06/2022: მეორე, 412 მლნ ლარის აქტივებით). კომპანია მართავს 360 მლნ ლარის მოცულობის

პორტფელს, ჰყავს 1000-მდე თანამშრომელი დეკვენის მასშტაბით ოპერირებს 50 ფილიალის მეშვეობით, რომლებიც ემსახურება 120,000-მდე მომხმარებელს.

მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის შვილობილი კომპანიების შესახებ ინფორმაცია მოცემულია ცხრილში:

კომპანიის დასახელება	საიდენტიფიკაციო ნომერი	კაპიტალში მონაწილეობა	დაარსების თარიღი	საქმიანობა
Crystal Consulting, LTD	412734359	100%	26-იან-2018	საკონსულტაციო საქმიანობა
Akido LTD	412746015	100%	01-მაი-2019	ონლაინ გაყიდვები, მიწოდების სერვისი
JSC Crystal Leasing	412752098	100%	13-მარ-2020	სალიზინგო საქმიანობა

*ემიტენტი ჯგუფში შემავალ კომპანიებზე მნიშვნელოვნად დამოკიდებული არ არის.

კომპანიის ძირითადი საქმიანობა არის მიკრო, მცირე და საშუალო სესხების გაცემა. კრისტალი მომხმარებლებს სთავაზობს შემდეგ პროდუქტებსა და სერვისებს:

პროდუქტები

- მიკრო ბიზნეს სესხები;
- სოფლის მეურნეობის სესხები;
- სამომხმარებლო სესხები;
- მცირე და საშუალო საწარმოების სესხები;
- განვადებები;
- სალომბარდე სესხები;
- იპოთეკური სესხები.

მომსახურება

- ვალუტის გაცვლა;
- ფულადი გზავნილები;
- კომუნალური გადასახადების გადახდა.

ჩამოთვლილი სესხების ძირითადი მახასიათებლები წარმოდგენილია ქვემოთ:

#	პროდუქტის სახელი	სესხის თანხა (ლარი)	ვალუტა	ვადა (თვე)	წლიური ნომინალური ისაპროცენტ ო განაკვეთი	ასაკობრივი შეზღუდვა (წელი)	პირგასამტეხლო ვადაგადაცილებულ დღეზე	მიზნობრიობა	უზრუნველყოფა

1	ბიზნეს სესხი(მიკრო ბიზნეს სესხები და მცირე და საშუალო საწარმოების სესხები)	100,000-მდე	ლარი	84 თვემდე	16%-38%	70 წელი	20 ლარი	1. ბიზნეს საქმიანობა; 2. ბიზნესის წამოწყება; 3. სამომხმარებლო დანიშნულება; 4. უძრავი ქონების შეძენა; 5. საბრუნავი საშუალებების შეძენა;	1. <30,000 ლარზე თავდებობა - >30,000 ლარზე უძრავი ქონება. 2. >10,000 ლარიდან თავდებობა; 3. >10,000 ლარიდან თავდებობა / უძრავი ქონება; 4. <30,000 ლარზე თავდებობა - >30,000 ლარზე უძრავი ქონება; 5. არ მოითხოვება
2	სოფლის მეურნეობის სესხები	100,000-მდე	ლარი	84 თვემდე	16%-38%	70 წელი	20 ლარი	1. აგრო საქმიანობა; 2. აგრო მეურნეობის წამოწყება; 3. აგრო დანიშნულება; 4. უძრავი ქონების შეძენა; 5. საბრუნავი საშუალებები აგრო მეურნეობისთვის; 6. აგრო მეურნეობა.	1. < 30 000 ლარზე თავდებობა - > 30 000 ლარზე უძრავი ქონება; 2. > 10 000 ლარიდან თავდებობა; 3. > 10 000 ლარიდან თავდებობა/ უძრავი ქონება; 4. უძრავი ქონება 5. < 30 000 ლარზე თავდებობა - > 30 000 ლარზე უძრავი ქონება; 6. არ მოითხოვება
3	სამომხმარებლო სესხები	100,000-მდე	ლარი	84 თვემდე	16%-38%	70 წელი	20 ლარი	1. აგრო დანიშნულება; 2. აგრო მეურნეობის წამოწყება; 3. ბიზნესი; 4. უძრავი ქონების შეძენა;	1. > 10 000 ლარიდან თავდებობა/ უძრავი ქონება; 2. > 10 000 ლარიდან თავდებობა; 3. არ მოითხოვება; 4. უძრავი ქონება
4	განვადებები	100,000-მდე	ლარი	48 თვემდე	0%-35%	70 წელი	20 ლარი	1. ტექნიკის, მომსახურების, აგრო/ბიზნეს ტექნიკის ან საბრუნავი საშუალებების შეძენა; 2. ნივთებისა და მომსახურების შეძენა; 3. მოსავლის დაზღვევა.	1. > 15000 არ მოითხოვება > 5000 თავდებობა ან უძრავი ქონება; 2. არ მოითხოვება; 3. არ მოითხოვება
5	სალომბარდე სესხები	100,000-მდე	ლარი	1 თვემდე 36 თვემდე (გრავი კიანი სესხი)	16%-36%	70 წელი	20 ლარი	1. სამომხმარებლო დანიშნულება	1. ოქროს ნივთი
6	იპოთეკური/ (ავტო) სესხები	100,000-მდე	ლარი	60 თვემდე	18%-48%	70 წელი	20 ლარი	1. სამომხმარებლო დანიშნულება 2. ავტომობილის შეძენა	1. სატრანსპორტო საშუალება; 2. სატრანსპორტო საშუალება.

ჯგუფის მიზანია საქართველოში მიკრო, მცირე და საშუალო ბიზნესების მხარდაჭერა და განვითარება, კლიენტების სოციალური და ეკონომიკური პირობების გაუმჯობესება, მათთვის მისაღები ფინანსური მომსახურების შეთავაზების გზით.

სესხის გაცემის პროცედურა

- მსესხებელთან შეთავაზება - პერმანენტულად ხდება როგორც დახურულ ისე მიმდინარე კლიენტებთან სატელეფონო ან პირდაპირი მარკეტინგით შეთავაზებების გაკეთება მისი მომსახურე ექსპერტის მიერ;
- ვიზიტი ფილიალში - ძირითად შემთხვევაში ხდება მსესხებელთან შეხვედრა ფილიალში;
- განაცხადის შევსება - კლიენტი მის მიერ მოთხოვნილ თანხას აფიქსირებს სასესხო განაცხადში , ასევე ხელს აწერს თანხმობას კრედიტ ინფოში გადამოწმებაზე და სახელმწიფო სერვისებში მისი მონაცემების გადამოწმების შესახებ.
- გადამოწმება შიდა პროგრამაში (ძველი ისტორია, კავშირების შემოწმება, ფილიალის და ექსპერტის გადამოწმება, თუ ვინ უნდა დაამუშაოს სესხი)- კომპანიაში არსებობს სპეციალური ინსტრუქცია იმის შესახებ თუ როგორ უნდა მოხდეს კლიენტის მომსახურება თუ ის არის სხვა ფილიალის ან ექსპერტის მიმდინარე კლიენტი, ასევე გასათვალისწინებელია შეზღუდვა , დაკავშირებული პირების მიერ კომპანიაში ჯამური ვალდებულების შესახებ, შესაბამისად ექსპერტი ზედმიწევნით ახდენს განმცხადებლის გადამოწმებას შიდა პროგრამაში.
- გადამოწმება კრედიტ ინფოში - იმისთვის რომ სესხის დამუშავება განხორციელდეს აუცილებელია მოხდეს მსესხებლის გადამოწმება კრედიტ ინფო საქართველოს ბაზაში, რათა თავიდან იქნას აცილებული მთელი რიგი გართულებები სამომავლოდ ასევე, როგორც პასუხისმგებლიანი დამკრედიტებლები, ცვდილობთ ხელი შევუშალოთ მსესხებლის ჭარბვალიანობას.
- განაცხადის დამატება პროგრამაში - ყველა ზემოთ ჩამოთვლილი პროცედურის შემდეგ, ხდება სესხის განაცხადის პროგრამაში დამატება, სადაც დეტალურად ეთითება განაცხადის მიხედვით მოთხოვნილი სასესხო პარამეტრები, ეს საკითხი ძალიან პრიორიტეტულია რადგან თუნდაც განაცხადის დაუარებისას, კომპანიაში უნდა იყოს დარჩენილი მონაცემი, თუ ვინ ამუშავებდა სესხს და რა მიზეზით დაუარდა.
- ვიზიტინი დაგეგმვა - როდესაც დეტალურად მოხდება სესხის თანხის , ვადის , საპროცენტო განაკვეთის, უზრუნველყოფის და ა.შ. დაზუსტება და შეთანხმება მსესხებელთან, საჭიროა გაიგეგმოს ვიზიტი როგორც ბიზნეს/საცხოვრებელ მისამართზე, ან უზრუნველყოფის შესაფასებლად.

უზრუნველყოფის შეფასება

- ნებისმიერი ტიპის უზრუნველყოფის ინსპექტირებას ახორციელებენ საკრედიტო ოფიცრები. სტანდარტული და არასტანდარტული (სპეც. ტექნიკა: ავტობუსი, ტვირთმზიდი, ტვირთამწე და ა.შ.) ტიპის მექანიკური სატრანსპორტო საშუალების ინსპექტირებას ხორციელდება მიკროსაფინანსო ორგანიზაციის სერვის ცენტრთან, თუ სპეც. ტექნიკის სერვის ცენტრთან მოყვანის შესაძლებლობა არ არსებობს, ექსპერტები ადგილზე ეწვევიან ინსპექტირების მიზნებისთვის. უძრავი ქონებისაგან განსხვავებით, სატრანსპორტო საშუალების შეფასებას ახორციელებს სპეციალიზებული შემფასებელი, ინსპექტირების შედეგად ოფიცრის მიერ მოწოდებული ინფორმაციისა და ფოტო მასალის საფუძველზე.

- ბიზნეს სესხის შემთხვევაში, საკრედიტო ოფიცერი ეწვევა ბიზნესის ლოკაციას, რათა დეტალურად შეისწავლოს ბიზნეს ოპერაციები, ბიზნესის შემოსავლები და ხარჯები, განახორციელოს უზრუნველყოფის ინსპექტირება.

უზრუნველყოფის ინსპექტირების შემდგომ, საკრედიტო ოფიცერი დოკუმენტურად ინახავს მოპოვებულ ინფორმაციას და უზრუნველყოფის ფოტო სურათებს. ასევე, ხდება უზრუნველყოფის საშუალების შეფასება ბაზრის მოკვლევის გზით. საბოლოო სარეალიზაციო ფასი ადეკვატურობა მოწმდება და დასტურდება საკრედიტო კომიტეტის წევრ(ებ)ის მიერ, მოპოვებულ ინფორმაციაზე, სურათებსა და საორიენტაციო ფასზე დაყრდნობით.

საჭირო დოკუმენტაციის კომიტეტისთვის გადაგზავნა და სესხის დამტკიცება

- სესხის განაცხადის წარმატებით დასრულების შემდეგ, საკრედიტო ოფიცერი სისტემაში ქმნის სესხის პროექტს, სადაც ის ატარებს მსესხებლის ფინანსური ინფორმაციის ანალიზს. საკრედიტო ოფიცერი ატარებს მსესხებლის ფინანსური ინფორმაციის ანალიზს და მიღებულ ინფორმაციას ასახავს სამუშაო ფორმაში (სესხის რეზიუმე) და სისტემაში ქმნის სესხის პროექტს;
- თუ მსესხებლის შემოსავლები არ აკმაყოფილებს სესხის მომსახურების კოეფიციენტს, საკრედიტო ოფიცერი კომიტეტზე გაგზავნის გარეშე უფლებამოსილია სისტემაში დაარეგისტრიროს და დააუაროს სესხის განაცხადი; თუ მსესხებლის შემოსავლები აკმაყოფილებს სესხის მომსახურების კოეფიციენტს, საკრედიტო ოფიცერი არეგისტრირებს სესხს სესხების მართვის პროგრამაში, ატვირთავს მოპოვებულ დოკუმენტაციას და სურათებს (სურათები სავალდებულო არ არის) და გზავნის საკრედიტო კომიტეტზე განსახილველად.
- საკრედიტო კომიტეტის წევრთა რაოდენობა განისაზღვრება სესხის ტიპის და მოცულობის მიხედვით. კომიტეტი შედგება მინიმუმ ერთი წევრისგან. საკრედიტო კომიტეტი უფლებამოსილია დაამტკიცოს, უარი განაცხადოს ან შეცვალოს სესხის პირობები - მოცულობა, ვადა და გადახდის გრაფიკი. სესხის დამტკიცების შემთხვევაში დგება გადაწყვეტილების ოქმი.

საოპერაციო მომსახურება

- სესხის დამტკიცების შემთხვევაში საკრედიტო ოფიცერი/საკრედიტო ადმინისტრატორი უკავშირდება მსესხებელს და აცნობს დამტკიცებული სესხის პირობებს.
- დამტკიცებული პირობების გაცნობის შემდეგ, მომხმარებლის მხრიდან თანხმობის გაცხადების შემთხვევაში, დამტკიცებული ოქმის საფუძველზე, საკრედიტო ოფიცერი/საკრედიტო ადმინისტრატორი იურიდიულ სამსახურთან თანამშრომლობით ადგენს სესხის ხელშეკრულებას.
- ხელშეკრულებების ორივე მხარის მიერ ხელმოწერით დადასტურების შემდეგ, საკრედიტო ოფიცერი/საკრედიტო ადმინისტრატორი სერვის ცენტრის მენეჯერს აწვდის სესხის სრულ დოკუმენტაციას გადამოწმების მიზნით. გადამოწმების შემდგომ, მენეჯერი ახდენს სესხის ავტორიზაციას.

სესხის ავტორიზაციის შემდგომ მსესხებელს შეუძლია გაიტანოს თანხა კომპანიის სალაროდან ან ელექტრონული საფულის საშუალებით.

2022-23 წლების მარკეტინგული გეგმა და მარკეტინგის ძირითადი მიმართულებები

კრისტალის მარკეტინგული-საკომუნიკაციო შინაარსი განისაზღვრება კრისტალის ბრენდ პლატფორმით. ბრენდის პოზიციონირების მიხედვით კრისტალი არის განვითარების პლატფორმა მიკრო და მცირე მეწარმეებისთვის. მეწარმეობის ხელშეწყობის და განვითარების მიზნით კრისტალი მომხმარებლებს სთავაზობს საფინანსო და საკონსულტაციო სერვისებს.

კრისტალის საკომუნიკაციო გეგმა, სწორედ, მეწარმეობის განვითარების 2 ძირითად მიმართულებად იშლება:

- მომხმარებლის საჭიროებებზე მორგებული ფინანსური პროდუქტების შეთავაზება:
  - სამეწარმეო პროდუქტები;
  - არასამეწარმეო პროდუქტები (სხვა ადექვატური საჭიროებებისთვის).
- მეწარმეობის განვითარება და ქალთა გაძლიერება:
  - მოტივაცია, იყო წარმატებული მეწარმე და თავდაჯერებულობა;
  - ცოდნა, პროფესიული და ინფორმაციული.

ფინანსური პროდუქტები

პროდუქტების შერჩევის/შეთავაზების კუთხით მარკეტინგი ყოველკვარტალურად ხელმძღვანელობს გამოცდილების, ანალიტიკის და კვლევებზე დაფუძნებით.

სეზონების და სხვა გარე ფაქტორების მიხედვით კომუნიკაცია/რეკლამა არაერთ შეთავაზებაზე კეთდება, თუმცა მთავარი აქცენტები სამეწარმეო პროდუქტებზეა (ბიზნეს და აგრო სესხები, სამეწარმეო განვადებები).

კომპანიის ძირითადი საკომუნიკაციო არხებია:

- სოციალური მედია;
- რადიო;
- სმს;
- ვებ გვერდი.

2022 წლის ბოლომდე ინტეგრირებული მარკეტინგული კომუნიკაცია შემდეგ 5 ძირითად საკრედიტო პროდუქტზეა დაგეგმილი: ბიზნეს სესხი, აგრო სესხი, ავტო სესხი, სამომხმარებლო სესხი და განვადებები.

მესამე კვარტლის მეორე ნახევარში აქტიურდება რეკლამები ბიზნეს და აგრო სესხების მიმართულებით, საშემოდგომო და საახალწლო სეზონების სამზადისთვის.

ავტო სესხების პროდუქტი კომპანიამ რამდენიმე თვის წინ განავითარა, წლის ბოლომდე ამ პროდუქტის ცნობადობის გაზრდა და გაყიდვების აქტიური ზრდაა დაგეგმილი.

სამომხმარებლო სესხი ერთ-ერთი ყველაზე მოთხოვნადი პროდუქტია და კრისტალი ამ მიმართულებით მოთხოვნის გენერირებას სოციალური არხებიდან ეფექტურად ახდენს.

განვადებები მე-4 კვარტლის ყველაზე გაყიდვადი პროდუქტია რაოდენობის მიხედვით, შესაბამისად ამ პერიოდში მარკეტინგული კამპანიებიც აქტიურად ჩაეშვება.

კომპანიამ მიმდინარე წელს შექმნა ახალი ტურისტული პროდუქტი „მოიარე“, ამ მიმართულებით კომპანია მუშაობს კონკრეტულ სეგმენტზე ცნობადობის გაზრდისა და ე.წ. ლიდების გენერირების კუთხით.

ციფრული არხის საშუალებით ასევე წარმატებით ხდება ლიზინგის პროდუქტის რეკლამირება და ლიდების გენერირება, სადაც ეტაპობრივად იზრდება მომხმარებლების შენარჩუნების მაჩვენებელიც.

კრისტალი სისტემატურად იკვლევს დაფინანსებული კლიენტების მოზიდვის არხებს, აკვირდება არხების განვითარების ტენდენციებს და შესაბამის ინფორმაციას იყენებს კვარტალურ დაგეგმარებაში.

2023 წლიდან ბანკად ტრანსფორმირებასთან დაკავშირებული ბრენდის იმიჯის გასაძლიერებლად კრისტალის მარკეტინგი გეგმავს კრისტალის როგორც ბანკის პოპულარიზაციის მიზნით სპეციალური კამპანიის განხორციელებას. სპეციალური საკომუნიკაციო კამპანიები მიეძღვნება ისეთ პროდუქტებს, როგორცაა საკრედიტო ბარათი, საბანკო ანგარიში და თუ ამის ტექნიკური შესაძლებლობა იქნება - დეპოზიტი. დაგეგმილია მარკეტინგის ბიუჯეტის 20%-ით ზრდა უფრო აქტიური კამპანიის დასაწერგად.

ინფორმაცია კომპანიის მატერიალური კონტრაქტების შესახებ

ემიტენტის ბიზნეს სპეციფიკა ძირითადად დაკავშირებულია ფინანსური სახსრების მოზიდვასა და ფინანსური სახსრების ფიზიკურ პირებსა და მცირე და საშუალო მეწარმეებზე გასესხებასთან. მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების კანონმდებლობიდან გამომდინარე, კომპანიებს შეზღუდული აქვთ 100,000 ლარზე მსხვილი თანხების გასესხება, რაც გამორიცხავს კომპანიებისთვის ერთ კონკრეტულ მხარესთან მატერიალური კონტრაქტების არსებობას. კომპანიის მიერ მოზიდული სახსრების ძირითადი პირობები (სესხების მოცულობები, ვალუტები, საპროცენტო განაკვეთები და ა.შ.) დეტალურად არის განხილული ქვეთავში *კაპიტალიზაცია და დავალიანება*. კომპანიის ბიზნესიდან გამომდინარე არ არსებობს სხვა ტიპის მატერიალური კონტრაქტები.

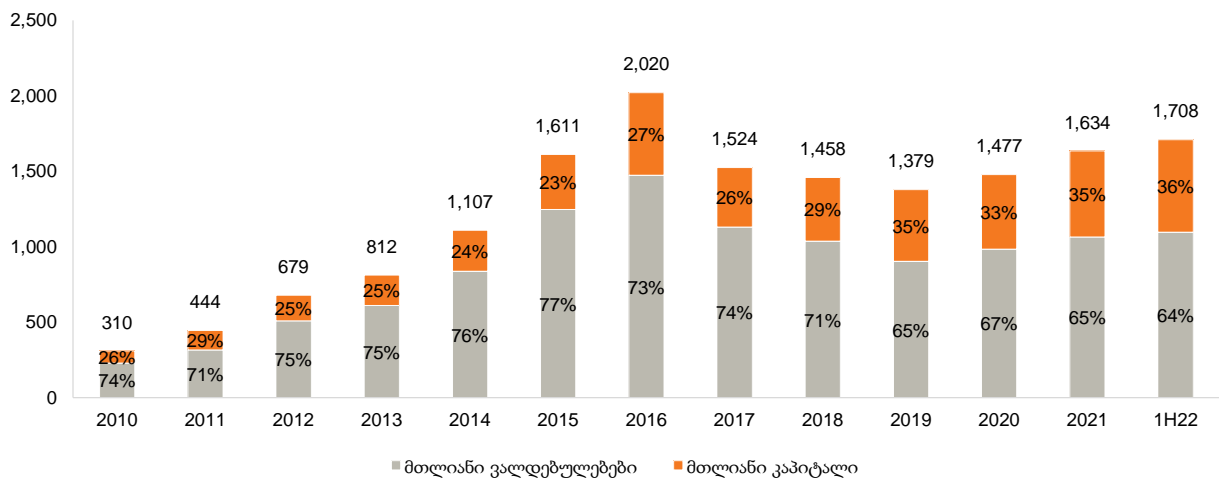
ძირითადი ბაზრები

ბაზრის მიმოხილვა - მიკროსაფინანსო სექტორი

საქართველოს მიკროსაფინანსო სექტორი დასაბამს 2006 წლიდან იღებს, როდესაც საქართველოს პარლამენტმა მიიღო კანონი მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების შესახებ, შემდეგი ათწლეულის განმავლობაში მიკროსაფინანსო სექტორი მნიშვნელოვნად გაიზარდა, სექტორის მთლიანი აქტივების საშუალო ზრდის ტემპმა (CAGR) 2010-16 წლებში 36.7% შეადგინა, ხოლო, მთლიანი სესხების პორტფელის საშუალო ზრდის მაჩვენებელი (CAGR) ამავე პერიოდში 35.9% იყო. თუმცა, 2017-20 წლებში განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებების (მათ შორის: ეფექტურ საპროცენტო განაკვეთზე 50%-იანი ჭერის დაწესება, უცხოურ ვალუტაში სესხის გაცემის შეზღუდვა, პასუხისმგებლიანი დაკრედიტების სტანდარტების შემოღება, კაპიტალისა და ლიკვიდობის მინიმალური მოთხოვნების დაწესება და ა.შ) გამო, მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების რაოდენობა განახევრდა და 2022 წლის მეორე ნახევარში 37 შეადგინა. დამატებით, სექტორის ერთ-ერთი ყველაზე მსხვილი წარმომადგენელი „სს კრედო“ 2017 წლის დასაწყისში გახდა კომერციული ბანკი, რამაც საკანონმდებლო ცვლილებებთან ერთად, დიდი ზეგავლენა მოახდინა მიკროსაფინანსო სექტორის აგრეგირებულ ინდიკატორებზე.

2022 წლის მეორე კვარტლის მდგომარეობით, მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების მთლიანი აქტივები 1,708 მილიონი ლარია (წლიური 8.6%-იანი ზრდა), აქედან 1,096 მლნ ლარი ვალდებულებებით (წლიური 6.7%-იანი ზრდა), ხოლო 612 მლნ ლარი (წლიური 12.2%-იანი ზრდა) საკუთარი კაპიტალით ფინანსდება.

დიაგრამა 1: მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების მთლიანი კაპიტალი და ვალდებულებები, მლნ ლარი

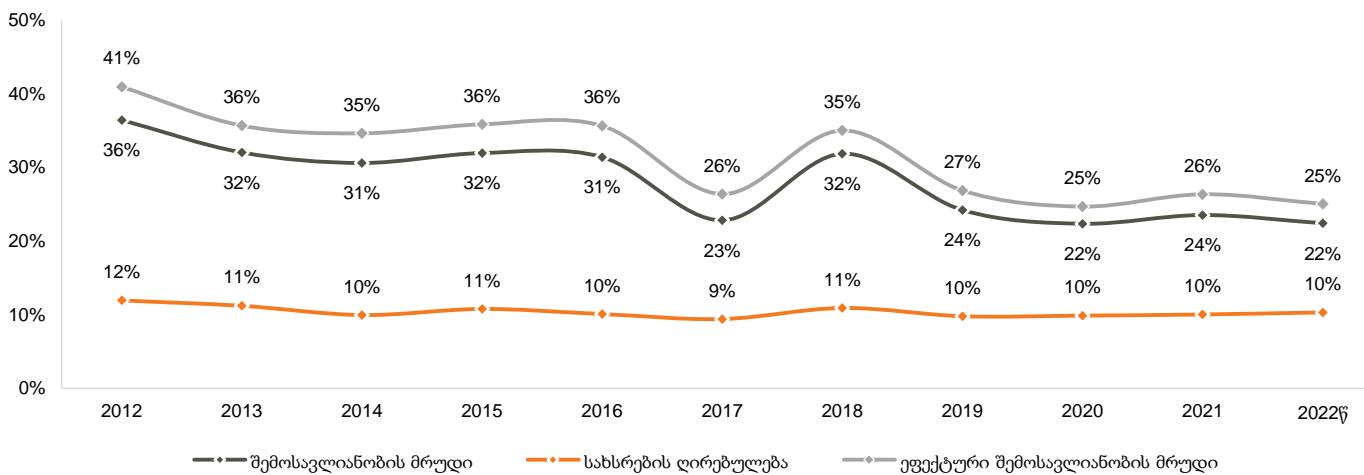

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

გამკაცრებული რეგულაციების ფონზე, მიკროსაფინანსო სექტორის შემოსავლიანობა 2016 წლიდან შემცირების ტენდენციით ხასიათდება. 2018 წელს შემოსავლიანობის ზრდა ერთჯერადი ეფექტია და გამოწვეულია წლის ბოლოს ზოგიერთი მიკროსაფინანსოს (ძირითადად ყოფილი ონლაინ სესხების გამცემი სუბიექტების) ბაზრიდან გასვლით და პორტფელის შემცირებით, მაშინ, როდესაც ზემოთხსენებული მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების საპროცენტო შემოსავლები სექტორის ჯამურ შემოსავალში აღირიცხა.

მიკროსაფინანსოების სახსრების ღირებულება სტაბილურია და 2019-22 წლებში საშუალოდ 10%-ს შეადგენს, სპრედი კი საშუალოდ 13%-ია ამავე პერიოდში.

დიაგრამა 2: მიკროსაფინანსოების მთლიანი ნასესხები სახსრები წყაროების მიხედვით, მლნ ლარი

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

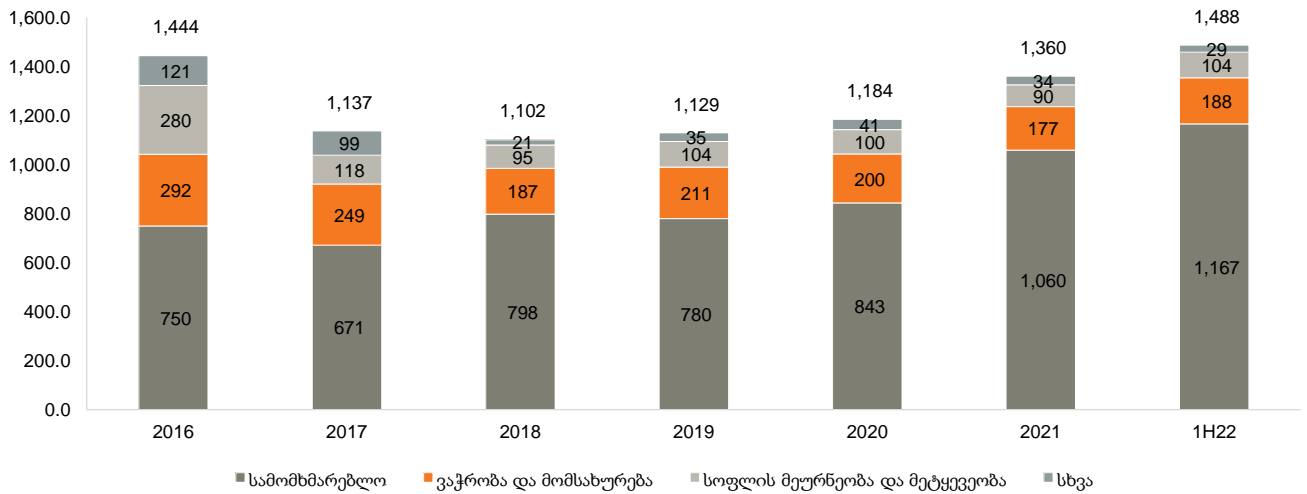
შენიშვნა: შემოსავლიანობის მრუდი ასახავს საპროცენტო შემოსავლების ფარდობას მთლიან ნასესხო პორტფელთან, ხოლო ეფექტური შემოსავლიანობა დამატებით მოიცავს საკომისიო შემოსავალსაც.

ორგანიზაციების მთლიანი სესხების პორტფელი 1,488 მილიონი ლარი იყო (წლიური 13.3%-იანი ზრდა). მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების მთლიანი სესხების პორტფელი სწრაფი ზრდის ტემპით ხასიათდებოდა 2017 წლამდე, სანამ სექტორის ერთ-ერთი უმსხვილესი მოთამაშე „სს კრედო“ კომერციულ ბანკად გადაკეთდებოდა. ამ ფაქტთან ერთად, მიკროსაფინანსო სექტორის საკანონმდებლო ბაზაში განხორციელებულმა ზემოთ ხსენებულმა ძირეულმა ცვლილებებმა შეანელა საკრედიტო პორტფელის ზრდა, თუმცა ამავედროულად, მნიშვნელოვნად შეამცირა სექტორში არსებული რისკები და გააჯანსაღა საკრედიტო პორტფელი. მაგალითად, ვადაგადაცილებული სესხების წილი მთლიან პორტფელში 8.2%-მდე შემცირდა, უმოქმედო სესხების წილი კი 5.0%-მდე 2022 წლის პირველი ნახევრის მდგომარეობით, მაშინ როდესაც 2019 წლის დასაწყისში ეს მაჩვენებლები 21.9%-სა და 17.9%-ს უტოლდებოდა.

მიკროსაფინანსო სექტორის დაკრედიტების ძირითადი მიმართულება სამომხმარებლო სესხებია, რაც მოიცავს როგორც სამომხმარებლო, ისე ონლაინ სესხებს, სალომბარდე სესხებსა და განვადებებს. ეს

კატეგორია სექტორის მთლიანი საკრედიტო პორტფელის 78.4%-ს შეადგენს. დარჩენილი 21.6% ნაწილდება ვაჭრობა & მომსახურებისა და სოფლის მეურნეობის სექტორებზე გაცემული სესხებით. აღსანიშნავია, რომ 2016-2022 წლებში სამომხმარებლო სესხების წილი მთლიან საკრედიტო პორტფელში 52.0%-დან 78.4%-მდე გაიზარდა, ხოლო ვაჭრობისა და მომსახურების წილი 20.3%-დან 12.7%-მდე შემცირდა. 2017 წელს სს კრედოს სექტორიდან გასვლის გამო ყველაზე მეტად შემცირდა სოფლის მეურნეობის სექტორში გაცემული სესხები. სოფლის მეურნეობის სექტორში გაცემული სესხების მოცულობა 104 მლნ ლარი იყო 2022 წლის პირველი ნახევრისთვის. რაც შეეხება იურიდიულ პირებზე გაცემულ სესხებს, მათი წილი ყოველთვის უმნიშვნელო იყო მთლიან საკრედიტო პორტფელში (1.9% 2022 წლის პირველ ნახევარში

დიაგრამა 3: მიკროსაფინანსო სექტორის მთლიანი საკრედიტო პორტფელი, მლნ ლარი

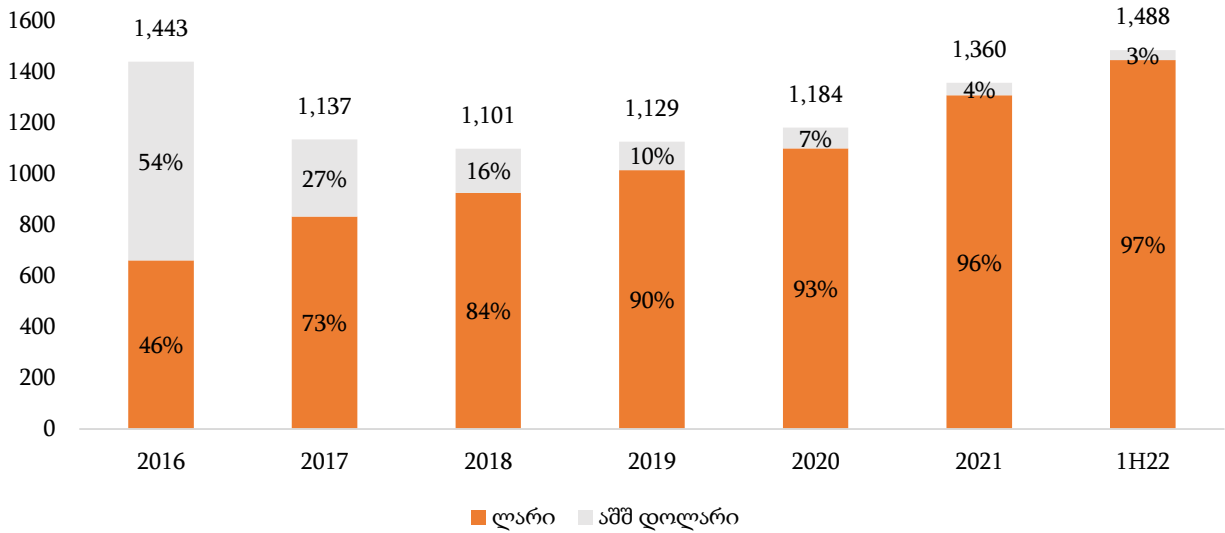
წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

შენიშვნა: სამომხმარებლო სესხები მოიცავს სამომხმარებლო, ონლაინ, სალომზარდე სესხებსა და განვადებებს

მიკროსაფინანსო სექტორის საკრედიტო პორტფელი თითქმის სრულად ეროვნულ ვალუტაში წარმოდგენილი, რაც „ლარიზაციის“ რეგულაციის დამსახურებაა. ამ რეგულაციის თანახმად, 2017 წლიდან ფინანსურ ინსტიტუტებს აკრძალა 100,000 ლარამდე სესხის უცხოურ ვალუტაში გაცემა, ეს ზღვარი 2019 წლიდან 200,000 ლარამდე გაიზარდა. იმის გათვალისწინებით, რომ მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებს ერთ მსესხებელზე შეუძლიათ მხოლოდ 100,000 ლარამდე სესხის გაცემა, უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული სესხების წილი მთლიან პორტფელში 0%-ს უახლოვდება.

დიაგრამა 4: საკრედიტო პორტფელის განაწილება, მილიონი ლარი

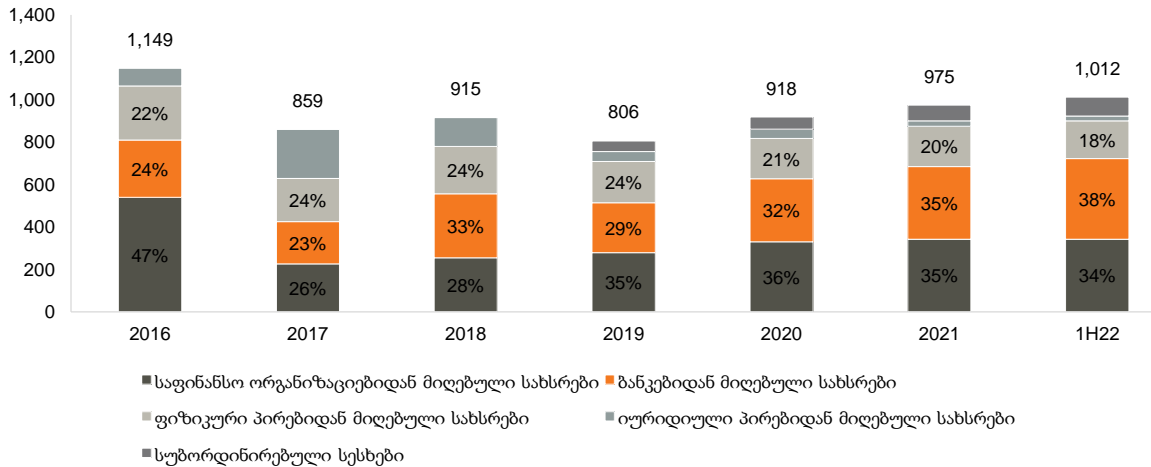

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

შენიშვნა: სამომხმარებლო სესხები მოიცავს სამომხმარებლო, ონლაინ, სალომბარდე სესხებსა და განვადებებს

აღსანიშნავია, რომ მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების აქტივების დაფინანსების ძირითადი წყარო ნასესხები სახსრებია. მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების მთლიანმა ნასესხებმა სახსრებმა 2022 წლის I ნახევარში 1,012 მილიონი ლარი შეადგინა, რომლის 37.6% (380.6 მლნ ლარი) კომერციული ბანკებისგან მიღებული სესხები იყო. საქართველოს ეროვნული ბანკი მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებისგან ითხოვს, რომ სახსრები ნაკლებად ინფორმირებული ფიზიკური პირების ნაცვლად უფრო კვალიფიციური ინვესტორებისგან მოიზიდონ, ერთ-ერთი რეგულაცია, რომელიც ამ მიზანს ემსახურება 2017 წლის იანვრიდან შევიდა ძალაში და კრძალავს 20-ზე მეტი ფიზიკური პირისგან ფინანსების მოზიდვას, თუ თითოეული ინდივიდისგან მოზიდული თანხა ნაკლებია 100,000 ლარზე. შედეგად, მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების ნასესხებ სახსრებში იზრდება კომერციული ბანკებისგან მოზიდული სახსრები, ფიზიკური პირებისგან მოზიდული სახსრები კი სტაბილურია.

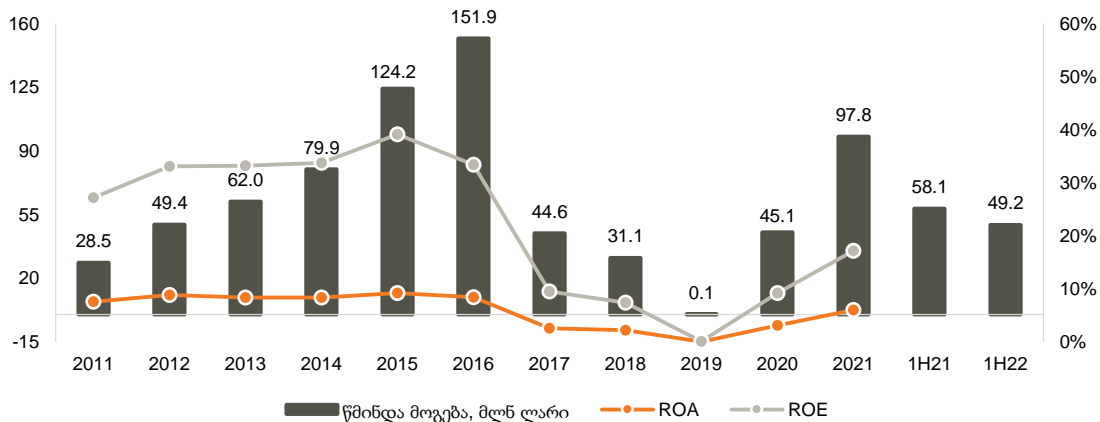
დიაგრამა 5: მიკროსაფინანსოების მთლიანი ნასესხები სახსრები წყაროების მიხედვით, მილიონი ლარი

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

მიკროსაფინანსო სექტორი საბანკო სექტორთან შედარებით მაღალი მომგებიანობით ხასიათდებოდა პროდუქტებზე არსებული მაღალი მარჟების გამო, 2016 წელს ვალუტის გაცვლითმა კურსმა, საპროცენტო განაკვეთებისა და მარჟის კლებამ უარყოფითად იმოქმედა მომგებიანობის ინდიკატორებზე, რაც ნაწილობრივ დაკომპენსირდა 2016 წლის დეკემბერში ონლაინ საკრედიტო კომპანიების მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებად დარეგისტრირებით. 2017-19 წლებში მომგებიანობის მაჩვენებლები მნიშვნელოვნად შეამცირა მარეგულირებელი ჩარჩოს გამკაცრებამ, 2020-2021 წლებში მომგებიანობის ზრდა რამდენიმე ფაქტორმა განაპირობა, მათ შორის სამომხმარებლო საკრედიტო პორტფელის ზრდამ, პორტფელის ხარისხის გაუმჯობესებამ და ნასესხები სახსრების ღირებულების სტაბილურობამ.

დიაგრამა 6: მიკროსაფინანსოების მომგებიანობის მაჩვენებლები

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

როგორც ჩარტიდან ჩანს, მომგებიანობის მაჩვენებლები 2019 წელს შემცირებულია, რაც განაპირობა გამკაცებულმა კონმდებლობამ მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების სექტორში. კერძოდ, 2019 წელს დაწესდა გაცემული სესხების ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის ლიმიტი, რამაც სექტორი კომპანიებს მომგებიანობა საგრძნობლად შეუმცირა.

ემიტენტის ბიზნეს საქმიანობის განვითარების მნიშვნელოვანი მოვლენების აღწერა

სს „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალი“ დაარსდა 2007 წელს. მანამდე ფონდი „კრისტალი“ საფინანსო საქმიანობას ეწეოდა და მიკროსესხების გაცემით იყო დაკავებული. კრისტალი მხარს უჭერს ადგილობრივ მიკრო და მცირე ზომის საწარმოებსა და ფერმერებს და სთავაზობს მათ მიკრო, მცირე და საშუალო და აგრო ბიზნესებისთვის განკუთვნილ სესხებს. კომპანია ფინანსურ მომსახურებას და პროდუქტებს უზრუნველყოფს აგრეთვე საშუალო და დაბალი შემოსავლის მქონე პირებისთვის. დღეს კრისტალი საქართველოს მასშტაბით უკვე წარმოდგენილია 50 სერვის ცენტრით და ჰყავს 1,000-მდე თანამშრომელი. კრისტალი არის წამყვანი მოთამაშე საქართველოს მიკროსაფინანსო სექტორში. მისი პორტფელი დივერსიფიცირებულია და 2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით მასში ყველაზე დიდი წილი უჭირავს მიკრო (22%) და აგრო სესხებს (21%).

კრისტალის მისიაა გააძლიეროს ადგილობრივი მეწარმეები კაპიტალით, ცოდნითა და უნარებით რათა მათ საკუთარი შესაძლებლობები საყოველთაო კეთილდღეობად აქციონ. კრისტალი მხარს უჭერს ქვეყნის მასშტაბით სამუშაო ადგილების შექმნას, აქტივების ზრდას და საცხოვრებელი სტანდარტების გაუმჯობესებას. იგი ამას აღწევს მომხმარებლებისთვის ფინანსური სერვისების, ცოდნის, ტექნოლოგიის და უნარების მიწოდებით.

კომპანია მხარს უჭერს სამეწარმეო უნარ-ჩვევების განვითარებას ახალგაზრდებსა და ქალებში, რაც ხელს უწყობს დასაქმებასა და შემოსავლის გამომუშავების უნარის გაუმჯობესებას. იგი შედის იმ ქართული კომპანიების ხუთეულში, რომლებიც ხელს უწყობენ ქალთა ეკონომიკურ გაძლიერებას. კომპანიის მიზანია გენდერული თანასწორობის მიღწევა და ყველა ქალის შესაძლებლობების გაუმჯობესება.

2022 წლიდან კრისტალი ციფრული ტრანსფორმაციის ახალ ეტაპზე გადავიდა. ე.წ. დიჯიტალიზაციის სტრატეგიის ფარგლებში კომპანიამ წარმატებით დანერგა ALTA პროგრამული უზრუნველყოფა - ძირითადი საბანკო სისტემა (CBS) ბიზნეს პროცესების მართვისთვის (BPM). ახალი პროგრამული პაკეტი, რომელმაც შეცვალა კრისტალის ძირითადი პროგრამული უზრუნველყოფა (LoanKeeper), სრულყოფილად თავსებადია ადგილობრივ ბიზნესთან და საბანკო მარეგულირებლის მოთხოვნებთან. ALTA არის უფრო მოქნილი პლატფორმა, რომელიც საშუალებას აძლევს კრისტალს შესთავაზოს თავის მომხმარებლებს ინოვაციური, მრავალფეროვანი და კონკურენტუნარიანი ფინანსური პროდუქტები და სერვისები. პროგრამული უზრუნველყოფა ეფექტურად იქნება გამოყენებული ახალი პროექტების შესაქმნელად, რომლებიც ხელს შეუწყობს მცირე და საშუალო ბიზნესის წინსვლას, რითაც გააძლიერებს მეწარმეობას.

სამომავლო სტრატეგია და მიზნები

კომპანია „კრისტალმა“ 2021 წელს განახორციელა მნიშვნელოვანი ცვლილებები. კონკრეტულად, ერთი ქოლგის ქვეშ გაერთიანდა ყველა ბიზნეს-მიმართულება რაც ასევე მოიცავდა ციფრულ ბიზნესსაც, რაც განაპირობებს მომავალში უფრო ეფექტურ მენეჯმენტსა და ტექნოლოგიურ განვითარებას. მომავალი სამი წლის სტრატეგიული მიზანი არის კომპანიის ციფრული შესაძლებლობების ზრდა.

2020 წელს კომპანიამ გადაწყვიტა საბანკო ლიცენზიის მოპოვება ფინკა ბანკის შეძენის გზით. აღნიშნული პროცესი შეაფერხა კოვიდ-19 პანდემიამ, თუმცა კომპანიის უმთავრეს მიზანს კვლავ მიკრო ბანკად გადაქცევა წარმოადგენს შესაბამისი კანონმდებლობის ძალაში შესვლის თანავე. აღნიშნული კრისტალს დაეხმარება საკუთარი მისიის უკეთ შესრულებაში და ფინანსური შედეგების გაუმჯობესებაში.

2023 წელს ბიუჯეტის მიხედვით 200 მლნ ლარის ფინანსური რესურსების მიღებაა დაგეგმილ, რომლიდანაც დაახლოებით 35% ლარში, დანარჩენი კი დოლარში იქნება. დაგეგმილია I, II, III კვარტლების ტრანზაქციები, რაც ჯამურად შეადგენს 65.5 მლნ დოლარს 8 საერთაშორისო პარტნიორისგან (BlueOrchard, Proparco, ADB, Incofin, FMO, EFSE, responsibility, Symbiotics) ადგილობრივი ბანკებისგან.

გასული წლების განმავლობაში კრისტალმა შეიმუშავა ოპტიმალური ორგანიზაციული სტრუქტურა, გამართა კრიტიკული სისტემები, IT ინფრასტრუქტურა და ინვესტიცია მოახდინა ადამიანებში.

ტრანსფორმაცია კომპლექსური პროცესია, რომელშიც შედის კონკრეტული აქტივობები ახალი ლიცენზიის მისაღებად, ახალი სისტემების დანერგვა, კომპანიის ბიზნეს პროცესების განახლება, ორგანიზაციული სტრუქტურის და გუნდის შესაძლებლობების გაუმჯობესება. ამ მიზნის მიღწევაში კრისტალს მხარს უჭერს ტექნიკური დახმარების პროგრამები სხვადასხვა პარტნიორისგან, განსაკუთრებით იმ მიმართულებებით რომლებიც კრიტიკულია ტრანსფორმაციის პროცესში. ძირითადი სტრატეგიული პროექტები აღწერილია ქვემოთ:

- ინტერნეტ/მობაილ ბანკინგის არხების დანერგვა რაც არის შემდეგი ლოგიკური ნაბიჯი კრისტალის საბანკო ტრანსფორმაციაში. კომპანიას განსაზღვრული აქვს 2023 წლის მე-2/3 კვარტლები დანერგვის დასრულების თარიღად.

სესხის განაცხადის მართვის სიტემის ძირეული ცვლილება, რომლის დასრულება დაგეგმილია 2023 წლის მე-4 კვარტალში.

- საბანკო ტრანსფორმაციის ნაწილია ახალი პროდუქტებისა და სერვისების შექმნა (მიმდინარე და შემნახველი ანგარიშები, სადებეტო და საკრედიტო ბარათები, დეპოზიტები), რომლებსაც კრისტალი, როგორც მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია, აქამდე ვერ აწვდიდა თავის მომხმარებლებს.
- ძირითადი საბანკო სისტემის ცვლილება ასევე გამოიწვევს არსებული ბიზნეს პროცესების ცვლილებას. შესაბამისობის, AML და რისკის მართვის ფუნქციები განახლდება საბანკო რეგულაციების შესაბამისად. ამ პროცესების დასრულება დაგეგმილია 2023 წელს.
- რისკების მართვის ახალი სისტემის შემუშავება - საბანკო ტრანსფორმაცია მოითხოვს რისკების მართვის ახალი პოლიტიკის დოკუმენტების განახლებას. ლიცენზიაზე განაცხადის დაწყებამდე შემუშავდება რისკების ახალი დოკუმენტი და რისკების მართვის ჩარჩო (პოლიტიკა, წესები, პროცესები) საბანკო სტანდარტების შესაბამისად რისკების მართვისთვის. პროცესის/პოლიტიკის განახლების დასრულება დაგეგმილია 2022 წლის მეოთხე კვარტალში.

- ცენტრალიზებული საბანკო “ბექ ოფისის” (back-office) შექმნა იქნება გადამწყვეტი კრისტალის ახალი სტრატეგიის წარმატებით განხორციელებისთვის. ცენტრალიზებული “ბექ ოფისი” მხარს დაუჭერს ყველა არსებულ და ახალ ბიზნეს პროდუქტსა და მომსახურებას, რომელიც უნდა უზრუნველყოს მიკრო ბანკმა. დასრულება დაგეგმილია 2023 წლის პირველ კვარტალში.

ამ ეტაპზე ხორციელდება თანამშრომლების პროფესიული განვითარების, სპეციალიზებული ცოდნისა და ლიდერობის პოტენციალის ხელშემწყობი ღონისძიებები შესაბამის მიმართულებებში :

- საბანკო კანონმდებლობის მიმართულებით კვალიფიკაციის ამაღლება - ოპერაციების დაწყებამდე იურიდიული და შესაბამისობის მიმართულებები გაივლიან ტრენინგს საბანკო კანონმდებლობაში ტრანსფორმაციის სათანადო მხარდაჭერისთვის. თანამედროვე საბანკო პროდუქტები, საბანკო ოპერაციები, ახალი სახელშეკრულებო პირობები - კვალიფიკაციის ამაღლების პროგრამის მთავარი თემებია. პროცესის დასრულება დაგეგმილია 2023 წლის პირველ კვარტალში.
- საბანკო მომსახურებისა და ოპერაციების ცოდნის შექმნა - ტრანსფორმაციის პროცესში პერსონალი მიიღებს ცოდნას თანამედროვე საბანკო და ფინანსური პროდუქტების, სერვისებისა და ოპერაციების შესახებ, რათა ხელი შეუწყოს კომპანიის ზრდას და განვითარებას. შესრულება დაგეგმილია ეტაპობრივად 2022-23 წლებში.
- პროდუქტის განვითარების ცოდნის შექმნა - კრისტალის ბიზნესის განვითარების მიმართულების თანამშრომლებს აქვთ მცირედი პრაქტიკული გამოცდილება თანამედროვე არასაკრედიტო პროდუქტებისა და სერვისების შექმნასა და განვითარებაში. ტრანსფორმაციის პროცესის შემდეგ კრისტალი თავის კლიენტებს შესთავაზებს პროდუქტისა და მომსახურების უფრო ფართო არჩევანს. შესაბამისად ბიზნესის/პროდუქტის განვითარების პერსონალმა უნდა შეიძინოს სათანადო უნარ-ჩვევები და ცოდნა იმის შესახებ, თუ როგორ განავითაროს ახალი პროდუქტები და სერვისები, რომლებიც მიმზიდველი იქნება მიკრო ბანკის კლიენტებისთვის. განხორციელება ეტაპობრივად დაგეგმილია 2022-23 წლებში.
- ზემოთ აღწერილი პროგრამის/პროექტის პარალელურად, სალიცენზიო განაცხადის პროცესი უნდა დაიწყოს 2022 წლის მე-4 კვარტალში, მას შემდეგ, რაც მიკრო ბანკის კანონს დაამტკიცებს საქართველოს პარლამენტი. მოსალოდნელია, რომ პროცესი გაგრძელდება დაახლოებით 6 თვე, მარეგულირებლის მოთხოვნებიდან და ვადებიდან გამომდინარე.

ემიტენტის კონკურენტული გარემოსა და ბაზარზე მისი პოზიციის აღწერა

2022 წლის 2-ე კვარტლის მდგომარეობით, მიკროსაფინანსო სექტორი შედგება 37 კომპანიის, 394 სერვის ცენტრის და 4,236 თანამშრომლისგან. მიკროსაფინანსო ორგანიზაციები კლიენტებს სთავაზობენ სწრაფ/ონლაინ სესხებს, სამომხმარებლო სესხებს, იპოთეკურ სესხებს, ავტოსესხებს, ბიზნეს სესხებსა და სალომბარდე სესხებს; ზოგი კომპანია სპეციალიზებულია მხოლოდ ერთ-ერთი ტიპის სესხის გაცემაში.

კრისტალი მთლიანი აქტივების მიხედვით რიგით მე-2 კომპანიაა მიკროსაფინანსო სექტორში 2022 წლის 6 თვის მდგომარეობით, ხოლო, ტოპ 10 კომპანია წმინდა საკრედიტო პორტფელის მიხედვით წარმოდგენილია ქვემოთ მოცემულ ცხრილში. აქვე, უნდა აღინიშნოს, რომ მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია „კრისტალმა“ 2020 წლის თებერვლის დასაწყისში განაცხადა „ფინკა ბანკი საქართველოს“ შექმნის შესახებ, კოვიდ პანდემიის გამო მოლაპარაკებები ჩაიშალა, მაგრამ მიუხედავად ამისა იგი მაინც აპირებს შესაბამისი კანონმდებლობის მიღების შემდეგ მიკრო ბანკად გადაკეთებას.

ცხრილი 1: წმინდა საკრედიტო პორტფელის მიხედვით ტოპ 10 კომპანია, 2022 წლის 6 თვე

მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია	ფილიალების რაოდენობა	თანამშრომლების რაოდენობა	მთლიანი აქტივები, მილიონი ლარი	წმინდა საკრედიტო პორტფელი, მილიონი ლარი
რიკო ექსპრესი	52	549	480.7	400.3
კრისტალი	50	990	416.5	364.1
სვის კაპიტალი	29	385	162.8	137.7
მიკრო ბიზნეს კაპიტალი	17	245	95.9	83.0
ლიდერ კრედიტი	28	268	80.4	66.8
ლაზიკა კაპიტალი	19	257	76.2	65.0
სმარტ ფინანსი	13	110	70.9	65.8
ინტელექსპრესი	22	198	47.2	15.9
ევრო კრედიტი	11	133	40.6	37.9
კრედიტსერვისი+	46	334	38.9	34.1

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, კვარტლური ანგარიშგებები

ფინანსური მდგომარეობა

ცხრილში შეჯამებულია კომპანიის ძირითადი ფინანსური მაჩვენებლები, რომლებიც 2021 და 2020 წლებისთვის ეფუძნება ემიტენტის აუდიტირებულ წლიურ ფინანსურ ანგარიშგებას, ხოლო 2022 და 2021 წლების 6 თვის მდგომარეობით - 2022 წლის ნახევარი წლის ფინანსურ ანგარიშგებას. აღნიშნული ფინანსური ანგარიშგებები მომზადებულია ფინანსური აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების (IFRS-ის) შესაბამისად:

კომპანიის აქტივებისა და ვალდებულებების გადანაწილება წარმოდგენილია ქვემოთ:

საბალანსო უწყისი (000 ლარი)	30-ივნ-2022 აუდიტირებული	31-დეკ-2021 აუდიტირებული	31-დეკ-2020 აუდიტირებული
აქტივები			
ფული და ფულის ექვივალენტები	21,477	19,127	17,884
კლიენტებზე გაცემული სესხები	359,752	347,941	315,880
სხვა აქტივები	5,517	4,684	8,167
გადავადებული მოგების გადასახადი	799	1,699	2,628
არამატერიალური აქტივები	4,157	4,494	2,611
აქტივების გამოყენების უფლება	6,799	8,295	11,309
იჯარაში განხორციელებული წმინდა ინვესტიციები	8,723	5,662	2,246
ძირითადი საშუალებები	4,413	4,277	5,349
მთლიანი აქტივები	411,637	396,179	366,074
ვალდებულებები			
ნასესხები სახსრები	332,796	314,405	292,693
საიჯარო ვალდებულებები	7,335	9,127	12,522
სხვა ვალდებულებები	9,845	12,452	2,848
მთლიანი ვალდებულებები	349,976	335,984	308,063
კაპიტალი			
სააქციო კაპიტალი	3,635	3,635	3,635
სააქციო პრემია	22,110	22,110	22,110
გაუნაწილებელი მოგება	35,916	34,450	32,266
მთლიანი კაპიტალი	61,661	60,195	58,011
მთლიანი ვალდებულებები და კაპიტალი	411,637	396,179	366,074

*კომპანიის კვარტლური ანგარიშგებების ნახვა შესაძლებელია ბმულზე: <https://crystal.ge/reportebi/?report-year=70&report-format=68>

კომპანიის საბრუნავი კაპიტალი (მოკლევადიან აქტივებს მინუს მოკლევადიანი ვალდებულებები) 2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით იყო 36,400 ათასი ლარი (30/06/2021: 77,597 ათასი ლარი; 31/12/2021: 82,733 ათასი ლარი), რაც საკმარისია კომპანიის მიმდინარე ოპერაციების დასაფინანსებლად.

წმინდა სასესხო პორტფელი 2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით მთლიანი აქტივების 87% და 359,752 ათასი ლარი იყო. (31/12/2021: 88% და 347,941 ათასი ლარი). კომპანია 100,000 ლარამდე სესხებს გასცემს 84 თვემდე ვადიანობით. 2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით 120,000 აქტიური კლიენტი ჰყავდა პორტფელში.

იჯარაში განხორციელებული წმინდა ინვესტიციები წარმოადგენს არა ვადაგადაცილებულ ფინანსურ აქტივებს. ინვესტიციები იჯარებში სექტორების მიხედვით მოიცავს მომსახურებას, მშენებლობას, ტრანსპორტირებასა და ლოჯისტიკას, ტურიზმს და ა.შ..

აქტივების გამოყენების უფლება მოიცავს ისეთ აქტივებს, როგორცაა შენობა-ნაგებობები და ოფისები და სატრანსპორტო საშუალებები.

სხვა აქტივები მოიცავს როგორც ფინანსურ, ისე არაფინანსურ აქტივებს. ფინანსურ აქტივებში შედის სხვა დებიტორული დავალიანებები, ხოლო სხვა არაფინანსური აქტივები მოიცავს ავანსებს, დასაკუთრებულ აქტივებს, გადასახადებს, სასაქონლო-მატერიალურ მარაგებს. სხვა აქტივები ასევე მოიცავს მოგებასა და ზარალში სამართლიანი ღირებულებით ასახული ფინანსური აქტივებსა და მოგების გადასახადის მიმდინარე აქტივს.

სხვა ვალდებულებები მოიცავს კრედიტორულ დავალიანებას, თანამშრომლების დასარიცხ ანაზღაურებას და სხვა არაფინანსურ ვალდებულებებს (1%-ზე ნაკლები წილი).

გაცემული სესხები (გროს ძირი და პროცენტი) შესაბამისი პერიოდების მიხედვით წარმოდგენილია ქვემოთ:

გაცემული სესხები ('000 ლარი)	30-ივნ-2022 (არააუდირებული)	31-დეკ-2021 (აუდირებული)	31-დეკ-2020 (აუდირებული)
ძირი	362,534	351,943	317,477
პროცენტი	11,396	9,998	11,849
გაცემული სესხები (გროსი)	373,930	361,941	329,326
გაუფასურების ანარიცხი	(14,178)	(14,000)	(13,446)
გაცემული სესხები (ნეტო)	359,752	347,941	315,880

გაცემული სესხების პორტფელი: (ძირს პლუს პროცენტი გაუფასურების რეზერვის გარეშე) 2021 წლის 31 დეკემბერი შედარებით 3.4%-ით გაიზარდა და 2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით 373,930 ათასი ლარი შეადგინა. ამასთან, 1%-ით გაზარდილია გაუფასურების რეზერვი. კომპანიას არ აქვს კლიენტზე კონცენტრაციის რისკი: ტოპ 10 კლიენტზე გაცემული სესხები ჯამურად მთლიანი პორტფელის 0.27%-ზე ნაკლებია.

გაცემული სესხების პორტფელის განაწილება სესხების მიზნობრიობის მიხედვით წარმოდგენილია ქვემოთ:

გაცემული სესხები ('000 ლარი)	30-ივნ-2022 (არააუდირებული)	31-დეკ-2021 (აუდირებული)	31-დეკ-2020 (აუდირებული)
მიკრო ბიზნეს სესხები	80,878	71,869	50,221
სოფლის მეურნეობის სესხები	77,256	68,052	55,103
სამომხმარებლო სესხები	62,517	54,469	30,767
მცირე და საშუალო საწარმოების სესხები	48,362	53,424	67,400
განვადებები	42,719	48,879	42,740
სალომბარდო სესხები	37,082	37,025	29,939
იპოთეკური სესხები	25,116	28,223	53,156
სულ გაცემული სესხები (გროსი)	373,930	361,641	329,326
შესაძლო დანაკარგების რეზერვი	(14,178)	(14,000)	(13,446)

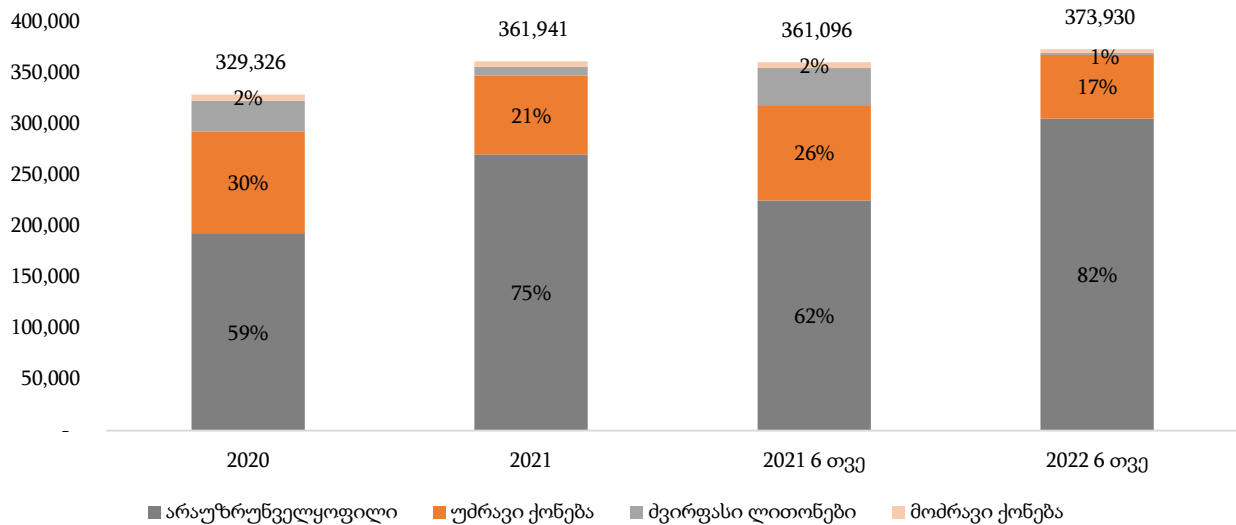
გაცემული სესხები (ნეტო)	359,752	347,941	315,880

კომპანია გაცემულ სესხებს მიზნობრიობის მიხედვით 7 ძირითად კატეგორიად ჰყოფს. ესენია:

- მიკრო ბიზნეს სესხები;
- მცირე და საშუალო საწარმოების სესხები;
- სოფლის მეურნეობის სესხები;
- სამომხმარებლო სესხები;
- განვადებები;
- სალომბარდო სესხები;
- იპოთეკური სესხები.

კომპანიის გროს გაცემული სესხების ყველაზე დიდი წილი (22%) მიკრო ბიზნეს სესხებზე მოდის და 2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით 80,878 ათასი ლარს შეადგენს. უზრუნველყოფის მიხედვით სესხები იყოფა ოთხ კატეგორიად - უძრავი ქონებით, სატრანსპორტო საშუალებით, ძვირფასი ლითონებით უზრუნველყოფილი და არაუზრუნველყოფილი. კომპანიის სესხების 82% არის არაუზრუნველყოფილი, რაც 2021 წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით 20%-ით მეტია (30/06/2021: არაუზრუნველყოფილი - 62%). უზრუნველყოფილი სესხები ძირითადად არის სწრაფი სესხები, სერვისი, ვაჭრობა და აგრო სესხების კატეგორია. 2022 წლის ნახევარი წლის მდგომარეობით LTV კოეფიციენტი უზრუნველყოფილი სესხების 3% შემთხვევებში არის 1-ზე მეტი.

დიაგრამა 5: პორტფელი უზრუნველყოფის მიხედვით, 31/06/2022 '000 ლარი

წყარო: კომპანიის აუდიტირებული ინფორმაცია

კრისტალი არის მიკრო, მცირე და საშუალო მეწარმეთათვის განვითარების პლატფორმა, შესაბამისად ამ სექტორზე სესხების გაცემა კომპანიისთვის პრიორიტეტულია. კომპანიის სტრატეგიაა გახდეს საუკეთესო მიკრო და საშუალო ბიზნესზე ფოკუსირებული ბანკის საქართველოში. მიკრო სესხების პორტფელის წილი მთლიან პორტფელში 2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით იყო 22%. 2021 წლის

იმავე პერიოდთან შედარებით წილი 6%-ით არის გაზრდილი. აღნიშნული ზრდის მიზეზი იყო ის, რომ კომპანიამ ბიზნეს სესხების პორტფელის ზრდა და აგრო სესხების პორტფელის განვითარება დაიწყო.

აგრო სესხების წილი ასევე გაზრდილია კომპანიის პორტფელში (21%, წ/წ +3%). 2022 წლის ნახევარი წლის მდგომარეობით აგრო სესხებმა შეადგინა 77,256 ლარი. კომპანია გეგმავს კიდევ უფრო გაზარდოს აგრო სესხების პორტფელი და ამიტომ აფართოებს თავის სერვის ცენტრებს საქართველოს რეგიონებში.

სამომხმარებლო სესხების წილი 10%-დან 17%-მდე გაიზარდა 2022 წელს. სამომხმარებლო სესხები ძირითადად არაუზრუნველყოფილია, შესაბამისად მისი წილის ზრდამ გროს პორტფელში ასევე გაზარდა არაუზრუნველყოფილი სესხების წილიც.

მთლიან სასესხო პორტფელში ასევე წარმოდგენილია სწრაფი, სალომბარდო და იპოთეკური სესხები. ყველაზე მცირე წილი უჭირავს იპოთეკურ სესხებს - 7%, რაც 2020 წლიდან მოყოლებული განახევრებულია (31/12/2020: 16%). ამის მიზეზია ის, რომ 2018 წლიდან საქართველოს ეროვნული ბანკის რეგულაციით დაწესდა Payment-to-Interest (PTI) და Loan-to-Value კოეფიციენტები, რის შედეგადაც იპოთეკური სესხების პორტფელი შემცირდა როგორც კრისტალის, ისე მთლიანად ბაზრის შემთხვევაში.

კომპანიის სესხების 99.8% ლარშია გაცემული, ხოლო დანარჩენი 0.2% კი დოლარში. დოლარის წილი თანდათან შემცირდება და განულდება, რადგან რეგულაციების მიხედვით, კომპანიას ყველა ახალი სესხის გაცემა ეროვნულ ვალუტაში უწევს.

უზრუნველყოფის მიხედვით კომპანიის გაცემული სესხები პორტფელში არის 4 ტიპის:

- უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილი;
- მვირფასი ლითონებით უზრუნველყოფილი;
- მოძრავი ქონებით (სატრანსპორტო საშუალება) უზრუნველყოფილი;
- არაუზრუნველყოფილი.

მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის (ECL) დეტალური ჩაშლა (ფასს 9-ის მიხედვით) სესხების ტიპების მიხედვით წარმოდგენილია ქვემოთ:

('000 ლარი)	30-ივნ-2021 (არაუდირებული)	31-დეკ-2021 (აუდირებული)	31-დეკ-2020 (აუდირებული)
მცირე და საშუალო საწარმოების სესხები	3,017	3,113	3,143
იპოთეკური სესხები	270	268	1,366
სოფლის მეურნეობის სესხები	3,760	4,638	3,761
მიკრო ბიზნეს სესხები	3,533	3,038	2,611
განვადებები	1,038	956	1,359
სალომბარდო სესხები	156	96	20
სამომხმარებლო სესხები	2,404	1,891	1,186
სულ	14,178	14,000	13,446

2020 წელს დარეზერვებული სესხები მთლიანი პორტფელის 4.2%-მდე გაიზარდა, რაც განპირობებული პანდემიის დროს დარეზერვებული სესხებით. მიუხედავად იმისა, რომ 2021 წელს კოვიდ პანდემიის სიტუაცია გამოსწორდა, გაუფასურების მაჩვენებელი არ შემცირებულა და დაახლოებით იმავე

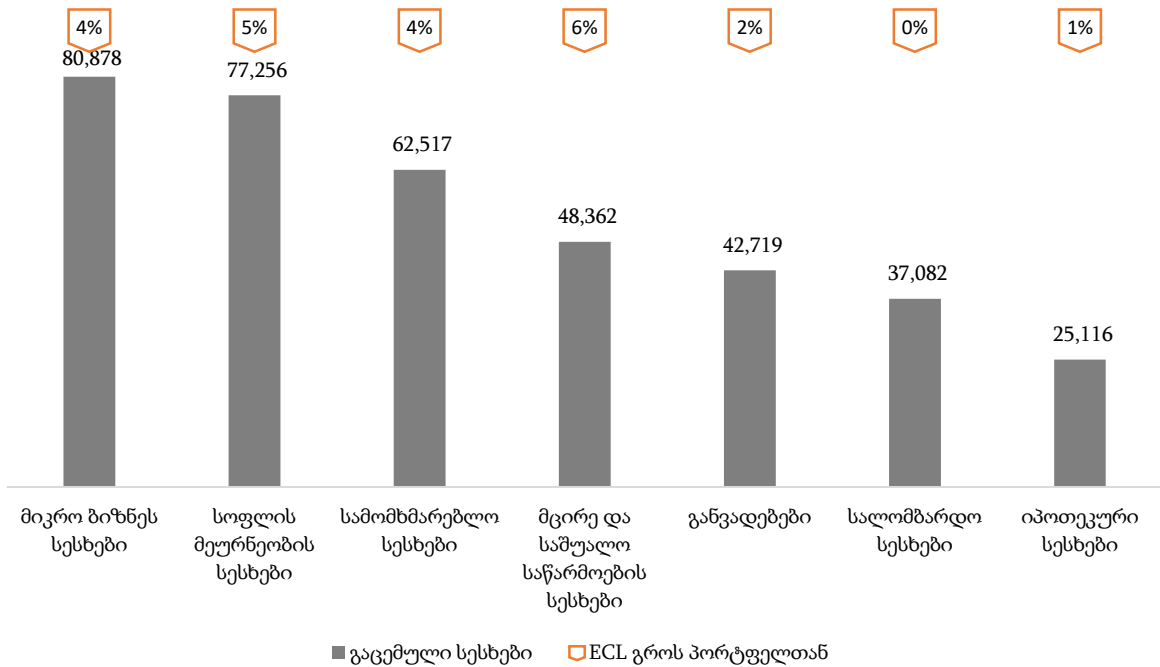
ნიშნულზე დარჩა (3.9%). 2022 წლის 6 თვის მდგომარეობით ყველაზე დიდი გაუფასურების რეზერვი აქვს აგრო სესხებსა (5%) და მცირე და საშუალო სესხებს (6%). შემდეგ მოდის მიკრო სესხები (4%), სამომხმარებლო სესხები (4%), განვადებები (2%), იპოთეკური სესხები (1%).

ჯგუფი აღიარებს ზარალის რეზერვს იმ ფინანსური აქტივების მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალზე, რომლებიც არ ფასდება სამართლიანი ღირებულებით მოგებაში ან ზარალში ასახვით. მთავარი ფაქტორი, რომელსაც კომპანია ითვალისწინებს სესხების გაუფასურების შეფასებისას არის ფასს 9-ის მიხედვით სამეტაპიანი მიდგომა გაუფასურების შესახებ ფინანსური ინსტრუმენტებისთვის, რომლებიც მოქმედებს წარმოშობის ან შეძენის თარიღში. კომპანია აღიარებს მოსალოდნელ გაუფასურების ზარალს 12 თვიანი მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის ოდენობით. იმ ფინანსური აქტივებისთვის, რომელთა დაფარვის ვადა 12 თვეზე ნაკლებია, გამოიყენება დეფოლტის ალბათობა, რომელიც შეესაბამება დარჩენილ ვადიანობას. მეორე ეტაპზე, ორგანიზაცია აღიარებს მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალს იმ ფინანსური ინსტრუმენტებისთვის, რომლებზეც მიჩნეულია, რომ მოხდა საკრედიტო რისკის მნიშვნელოვანი ზრდა თავდაპირველი აღიარების შემდეგ.

როგორც ცხრილიდან ჩანს სესხების მოსალოდნელი საკრედიტო დანაკარგების 54% მესამე ეტაპშია, რაც უკვე გაუფასურებული ფინანსური აქტივებია. 2021 წლის 30 ივნისთან შედარებით მესამე ეტაპის სესხები 12%-თაა გაზრდილი. მთლიანობაში მოსალოდნელი საკრედიტო დანაკარგები 2022 წლის ნახევარი წლის მდგომარეობით არის 3.8% (30/06/2021: 4.0%), რაც კომპანიის საშუალო ისტორიული მაჩვენებლის ტოლია (4%).

მთლიანი გაცემული სესხები და საკრედიტო ზარალი, 2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით							
	მთლიანი სესხები	ეტაპი 1 12 თვე ECL	ეტაპი 2 Lifetime ECL – not credit-impaired	ეტაპი 3 Lifetime ECL – credit-impaired	მთლიანი ECL	წმინდა სესხები	ECL allowance to gross loans %
მცირე და საშუალო სესხები	48,362	(331)	(1,117)	(1,569)	(3,017)	45,345	6%
იპოთეკური სესხები	25,116	(67)	(100)	(103)	(270)	24,86	1%
აგრო სესხები	77,256	(1,025)	(782)	(1,953)	(3,760)	73,496	5%
მიკრო სესხები	80,878	(1,109)	(633)	(1,791)	(3,533)	77,345	4%
განვადებები	42,719	(294)	(142)	(602)	(1,038)	41,681	2%
სალომბარდო სესხები	37,082	-	(3)	(153)	(156)	36,926	0%
სამომხმარებლო სესხები	62,517	(647)	(586)	(1,171)	(2,404)	60,113	4%
მთლიანი გაცემული სესხები	373,930	(3,473)	(3,363)	(7,342)	(14,178)	359,752	4%
კომპანიის ინფორმაცია							

დიაგრამა 7: გაუფასურების რეზერვები და შესაბამისი ECL გროს პორტფელთან 30/06/2022, '000 ლარი

კომპანიის პორტფელის PAR-რეპორტი წარმოდგენილია ქვემოთ:

	30-ივნ-2022	31-დეკ-2021	31დეკ-2020
PAR30	1.2%	0.8%	0.9%
PAR60	0.7%	0.4%	0.7%
PAR90	0.5%	0.5%	0.5%
PAR180	1.1%	1.1%	1.2%
PAR180 <	0.0%	0.0%	0.0%

PAR რეპორტის ცხრილიდან ჩანს, რომ კომპანიის გაცემული სესხების მხოლოდ მცირე ნაწილია ვადაგადაცილებაში. კერძოდ, კომპანიის მიერ მომხმარებლებზე გაცემული სესხების 96.5% 2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით არ არის ვადაგადაცილებაში, რაც მცირედით აის შემცირებული და დაახლოებით წინა წლის ანალოგიური პერიოდის ნიშნულზე დგას (31/12/2021: 97.2%). როგორც ცხრილიდან ჩანს, პორტფელში ყველაზე დიდი წილი PAR30 სესხებს უჭირავს, რომელიც გაზრდილია 0.4%-ით. კომპანიის პორტფელის სიჯანსაღეზე მეტყველებს ის, რომ არ აქვს 180 დღეზე მეტი ვადაგადაცილება და მისი წილი 0%-ია სტაბილურად. ზემოხსენებულის გათვალისწინებით კომპანიის ვადაგადაცილების კოეფიციენტი არის 3.50%, რაც 2021 წლის სრულ წელთან შედარებით წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით 0.7%-ით მეტია (31/12/2021: 2.8%).

(‘000 ლარი)	30-ივნ-2022 (არააუდირებული)	31-დეკ-2021 (აუდირებული)	31-დეკ-2020 (აუდირებული)
ძირითადი თანხა	362,534	351,943	317,477
დარიცხული პროცენტი	11,396	9,998	11,849
შესაძლო დანაკარგების რეზერვი	(14,178)	(14,000)	(13,446)
სულ მომხმარებელზე გაცემული სესხები	359,752	347,941	315,880

2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით გაუფასურების კოეფიციენტი იყო 3.9%, რაც 0.1%-ით ნაკლებია 2021 წლის სრულ წელთან შედარებით (31/12/2021: 4.0%). ისტორიულად კომპანიის გაუფასურების კოეფიციენტი 4%-ის გარშემო მერყეობს. ინდუსტრიის საშუალო გაუფასურების კოეფიციენტი არის 7%, რაც 3.1%-ით აღემატება კრისტალის 2022 წლის გაუფასურების კოეფიციენტს - 3.9%

2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით, კომპანიას 4,413 ათასი ლარის (31/12/2021: 2,277 ათასი ლარი) **ძირითადი საშუალებები** ჰქონდა. ძირითადი საშუალებები მოიცავს უსაფრთხოების სისტემებს, კომპიუტერულ ტექნიკას, რომელიც ძირითადი საშუალებების ნახევარია და გენერატორებს.

არამატერიალური აქტივები 2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით 4,157 ათასი ლარი იყო და ძირითადად მოიცავს პროგრამულ უზრუნველყოფას, ლიცენზიებს, მათ შორის დაუსრულებელ შიდა დამუშავებულ პროგრამულ უზრუნველყოფას.

საოპერაციო შედეგები

მოგება-ზარალის უწყისი ('000 ლარი)	30-ივნ-2022 (არააუდირებული)	30-ივნ-2021 (არააუდირებული)	31-დეკ-2021 (აუდირებული)	31-დეკ-2020 (აუდირებული)
საპროცენტო შემოსავალი	51,895	46,122	95,124	80,948
საპროცენტო ხარჯი	(16,326)	(14,831)	(31,744)	(29,236)
წმინდა საპროცენტო შემოსავალი	35,569	31,291	63,380	51,712
სესხის გაუფასურების ხარჯი	(3,744)	(1,353)	(2,693)	(5,300)
წმინდა საპროცენტო შემოსავალი სესხის გაუფასურების ანარიცხის შემდეგ	31,825	29,938	60,687	46,412
წმინდა საკომისიო ხარჯი	(5,874)	(10,664)	(14,980)	(1,690)
წმინდა შემოსულობა/(ზარალი) ფინანსურ აქტივებსა და ვალდებულებებზე სამართლიანი ღირებულებილ მოგებაში ან ზარალში ასახვით	(9,794)	1,517	(4,620)	13,699
საკურსო სხვაობიდან მიღებული წმინდა შემოსავალი/(ზარალი)	8,895	4,579	7,569	(20,050)
წმინდა ზარალი სესხის მოდიფიკაციიდან თანამშრომლებზე გაწეული ხარჯი	-	-	-	(2,601)
ცვეთისა და ამორტიზაციის ხარჯები	(13,631)	(12,519)	(26,506)	(22,567)
სხვა შემოსავალი	(3,074)	(1,991)	(6,759)	(4,942)
სხვა შემოსავალი	231	468	580	851
საოპერაციო საქმიანობაზე გაწეული სხვა ხარჯები	(5,200)	(5,827)	(9,788)	(9,181)
მოგება დაბეგრამდე	3,378	5,501	6,183	(69)
მოგების გადასახადის ხარჯი	(1,417)	(1,518)	(3,003)	(783)
საანგარიშგებო წლის მოგება და მთლიანი სრული შემოსავალი	1,961	3,983	3,180	(852)

2022 წლის 30 ივნისის მონაცემებით კომპანიამ საპროცენტო შემოსავლის სახით 51,895 ათასი ლარი მიიღო, რაც წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით 13%-ითაა გაზრდილი (30/06/2021: 46,122 ათასი ლარი). საპროცენტო შემოსავლის მსგავსი ზრდა გამოწვეულია გროს პორტფელის ზრდით. (პორტფელი 3.6%-ით გაიზარდა 2021 წლის 30 ივნისთან შედარებით). კომპანიის საპროცენტო შემოსავლისა და საშუალო ნეტ პორტფელის ფარდობა 2022 წლის ნახევარწლიური მდგომარეობით გაზრდილია 13.3%-იდან 14.7%-მდე, რაც იმაზე მიუთითებს, რომ გარდა იმისა, რომ 2021 წელს გაზრდილი მთლიანი პორტფელი, ასევე კომპანია უფრო მაღალ პროცენტში გასცემს სესხებს.

კომპანიის წლიური საპროცენტო განაკვეთები 2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით მოცემულია ცხრილში:

	30-ივნ-2022	30-ივნ-2021	31-დეკ-2021	31-დეკ-2020
ლარი	35.40%	34.67%	34.69%	31.52%
აშშ დოლარი	18.98%	18.50%	18.53%	20.36%

წმინდა საპროცენტო შემოსავლის ცვლილება ფასს 9-ის მიხედვით წარმოდგენილია ქვემოთ:

('000 ლარი)	30-ივნ-2022 (არააუდიტირებული)	30-ივნ-2021 (არააუდიტირებული)	31-დეკ-2021 (აუდიტირებული)	31-დეკ-2020 (აუდიტირებული)
წმინდა საპროცენტო შემოსავალი	35,569	31,291	63,380	51,712
გაუფასურების ზარალი პროცენტთან აქტივებზე	(3,744)	(1,353)	(2,693)	(5,300)
წმინდა საპროცენტო შემოსავალი	31,825	29,938	60,678	46,412

2020 წელს ეროვნული ბანკის რეკომენდაციის მიხედვით პანდემიის პერიოდში კომპანიის ფინანსური მდგრადობის შენარჩუნების მიზნით დამატებით დარეზერვდა პორტფელის 5%. შემდეგ ეს რიცხვები 2021 წელს ამოტრიალდა და ამიტომაც მოგება-ზარალში მოცემული სესხების გაუფასურება შემცირებულია 49%-ით.

საპროცენტო ხარჯი 2022 წლის ნახევარი წლის მონაცემებით 16,326 ათასი ლარი იყო და წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით 10.1%-ით გაიზარდა. შესაბამისი ინფორმაცია წარმოდგენილია ქვემოთ:

('000 ლარი)	30-ივნ-2022 (არააუდიტირებული)	30-ივნ-2021 (არაუდიტირებული)	31-დეკ-2021 (აუდიტირებული)	31-დეკ-2020 (აუდიტირებული)
საპროცენტო შემოსავალი				
გაცემული სესხები	47,584	43,863	89,517	76,796
ფულადი სახსრები	28	13	54	1,024
იჯარაში ინვესტიციები	1,269	496	1,245	263
სხვა შემოსავალი	772	568	1,088	723
ჯარიმის შემოსავალი	2,242	1,182	3,220	2,142
საპროცენტო შემოსავალი	51,895	46,122	95,124	80,948
საპროცენტო ხარჯი				
სესხები ფინანსური ინსტიტუტებისგან	(16,012)	(14,572)	(30,822)	(26,990)
სასესხო ფასიანი ქაღალდები	-	(157)	(157)	(1,555)
საიჯარო ვალდებულება	(314)	(102)	(765)	(691)
საპროცენტო ხარჯი	(16,326)	(14,831)	(31,744)	(29,236)
წმინდა საპროცენტო შემოსავალი	35,569	31,291	63,380	51,712

მიღებულ სესხებზე კომპანიის საშუალო შეწონილი საპროცენტო განაკვეთები წლების მიხედვით შემდეგნაირად გამოიყურება :

სესხის ტიპი	30-ივნ-2022	30-დეკ-2021	31-დეკ-2020
არაუზრუნველყოფილი სესხები ფინანსური ინსტიტუტებისგან - აშშ დოლარი	2.5%-6.8%	2.5%-6.8%	2.8%-7.3%
არაუზრუნველყოფილი სესხები ფინანსური ინსტიტუტებისგან - ლარი	11.5%-16.4%	11.5%-15.9%	11.0%-13.8%

არაუზრუნველყოფილი სუბორდინირებული სესხები (აშშ დოლარი)	7.8%-9.0%	8.4%	9.0%

*ობლიგაციების პროცენტი შესულია მუხლში არაუზრუნველყოფილი სესხები ფინანსური ინსტიტუტებისგან ლარში

წმინდა საპროცენტო შემოსავალი 2022 წლის 30 ივნისის მონაცემებით 16.9%-ით გაიზარდა წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, ხოლო **წმინდა საპროცენტო შემოსავლის მარჟა** 67.8%-იდან 68.5%-მდე გაიზარდა. ეს განპირობებული იმით, რომ მომხმარებელზე გაცემულ სესხებსა და ნასესხებ სახსრებზე არსებულ საპროცენტო განაკვეთებს შორის სპრედი გაიზარდა, რაც ძირითადად გამოწვეულია გაცემულ სესხებზე გაზრდილი პროცენტით.

('000 ლარი)	30-ივნ-2022 (არააუდირებული)	30-ივნ-2021 (არააუდირებული)	31-დეკ-2021 (აუდირებული)	31-დეკ-2020 (აუდირებული)
წმინდა საკომისიო შემოსავალი				
უცხოური ვალუტის კონვერტირებით მიღებული ხარჯი	(6,430)	(10,896)	(15,422)	(1,686)
სხვა საკომისიო შემოსავალი	738	380	740	517
სხვა საკომისიო ხარჯი	(182)	(148)	(298)	(521)
სულ	(5,874)	(10,664)	(14,980)	(1,690)

წმინდა საკომისიო ხარჯი მოიცავს უცხოური ვალუტის კონვერტირებით მიღებულ ხარჯსა და სხვა საკომისიო შემოსავალსა და ხარჯს. 2022 წლის ნახევარი წლის მდგომარეობით შესაბამისი ხარჯი შემცირებულია 44.9%-ით წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით (30/06/2021: 10,664 ათასი ლარი), რაც განპირობა უცხოური ვალუტის კონვერტირებით მიღებული ხარჯის შემცირებამ.

სავალუტო რისკის მართვისა და შემცირების მიზნით გამოიყენება ჰეჯირების ინსტრუმენტი, როგორც ადგილობრივ ისე საერთაშორისო ბაზარზე. სავალუტო რისკი არის რისკი იმისა, რომ ფინანსური ინსტრუმენტის სამართლიანი ღირებულება ან სამომავლო ფულადი ნაკადები ცვალებადი იქნება სავალუტო კურსის მერყეობის გამო.

წმინდა (ზარალი)/შემოსავალი ფინანსურ აქტივებსა და ვალდებულებებზე სამართლიანი ღირებულებით მოგებაში ან ზარალში ასახვით

სავალუტო სვოპები:

ჯგუფი ბანკებისგან იმავე ბანკში უცხოურ ვალუტაში შესრულებული ანაბრებით უზრუნველყოფილი საკომპენსაციო სესხების არაწარმოებულ გარიგებებს წარმოებულ ინსტრუმენტებში აერთიანებს, იმ ფაქტის გათვალისწინებით, რომ გარიგებები (ანაბრის განთავსება და სესხის აღება) არსებითად წარმოენულ ინსტრუმენტს წარმოქმნის. დასკვნა შემდეგ ინდიკატორებს ეფუძნება:

- ისინი ფორმდება ერთდროულად და ერთმანეთის გათვალისწინებით;
- მათ ერთი და იგივე კონტრაქტის პარტიკიდან;
- ისინი ერთსა და იმავე რისკთან არიან დაკავშირებული;
- არ არსებობს ამკარა ეკონომიკური საჭიროება ან არსებითი ბიზნეს მიზანი გარიგებების ცალკე სტრუქტურულიზაციისთვის, რომელიც ვერ განხორციელდება ერთ გარიგებაში;

- არსებობს თავდაპირველი წმინდა ინვესტიცია, რომელიც უფრო ნაკლებია, ვიდრე სხვა სახის ინვესტიცია, რომელიც ანალოგიურად რეაგირებს მსგავს ცვლილებებზე საბაზრო ფაქტორებიდან და სამომავლო გეგმებიდან გამომდინარე.

უცხოური ვალუტის ფორვარდული ხელშეკრულებები

ფორვარდი არის სახელშეკრულებო შეთანხმება ორ მხარეს შორის, რომელთა შორისაც უნდა მოხდეს გარკვეული დროის განმავლობაში ფინანსური სახსრების გადახდები კონკრეტული ოდენობით.

უცხოური ვალუტის ფორვარდულ ოპერაციებში ჯგუფი იხდის თანხის გარკვეულ ოდენობას ერთ ვალუტაზე და იღებს გარკვეულ ოდენობას მეორე ვალუტაში. სავალუტო ფორვარდები ერთიანად იფარება.

უცხოური ვალუტის თანხების გადაფასება, ხდება ანგარიშგების თარიღისთვის არსებული კურსით. იმ ხელშეკრულებებზე მიღებული შემოსულობა და ზარალი, რომელთა ვადაც არ იყო დასრულებული, აისახება მოგება-ზარალში და ფინანსურ ინსტრუმენტებში სამართლიანი ღირებულებით მოგება-ზარალში ასახვით, ვითარებიდან გამომდინარე.

ფორვარდი არის სახელშეკრულებო შეთანხმება ორ მხარეს შორის, რომელთა შორისაც უნდა მოხდეს გარკვეული დროის განმავლობაში ფინანსური სახსრების გადახდები კონკრეტული ოდენობით.

ზემოთ აღნიშნული ხარჯი 2022 წელს 7.5-ჯერ არის შემცირებული წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით (30/06/2022: 1,517 ათასი ლარი შემოსავალი). ეს ძირითადად გამოწვეულია ვალუტის კურსის მერყეობით 2022 წლის განმავლობაში.

საკურსო სხვაობიდან მიღებული წმინდა შემოსავალი/ზარალი) 2022 წლის ნახევარი წლის დმგომარეობთ 90%-ით არის გაზრდილი წ/წ (30/06/2021: 4,579 ათასი ლარი). შესაბამისი ხარჯის თითქმის გაორმაგებაც ლარის გამყარებთან არის დაკავშირებული 2022 წელს.

ფასს 9-ის მიხედვით გადათვლილმა **სესხის გაუფასურების ხარჯმა 2022 წლის ნახევარი წლის მდგომარეობით 3,744 ათასი ლარი შეადგინა, რაც 177%-ით არის გაზრდილი წინა წლის ანალოგიურ შედეგთან.** ეს ზრდა ძირითადად განპირობებულია 2021 წლის შემდეგ პორტფელის ხარისხის გაუარესებით. 2020 წელს ეროვნული ბანკის რეკომენდაციით დარეზერვდა პორტფელის 5%, რაც 2021 წელს ამოტრიალდა. ამის შედეგად 2021 წლის სესხის გაუფასურების ხარჯი განახევრებულია. 2020-იდან 2021 წლამდე კრისტალის მიერ განხორციელებული იქნა მნიშვნელოვანი ცვლილებები რისკების მიმართულებით. მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდა პრობლემური სესხების მართვა კომპანიაში. ამასთან, იმ ეფექტის გათვალისწინებით, რაც გამოწვეული იყო მაღალრისკიანი სესხების დაფარვით და ახალი, დაბალრისკიანი სესხების გაცემით, ფასს 9-ით გადათვლილი გაუფასურების ხარჯი საგრძნობლად შემცირდა.

სახელფასო ხარჯი 13,631 ათასი ლარი იყო, რაც წმინდა საპროცენტო შემოსავლის 43%-ს წარმოადგენდა. პერსონალის ხარჯი 8.9%-ით გაიზარდა წინა წლის იმავე პერიოდთან შედარებით.

('000 ლარი)	30-ივნ-2022 (არააუდიტირებული)	30-ივნ-2021 (ადაუდიტირებული)	31-დეკ-2021 (აუდიტირებული)	31-დეკ-2020 (აუდიტირებული)
სახელფასო ხარჯი	13,631	12,519	26,506	22,567
სულ	13,631	12,519	26,506	22,567

საოპერაციო საქმიანობაზე გაწეული სხვა ხარჯები 2022 წლის 30 ივნისის მონაცემებით 10.8%-ით შემცირდა წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით და შეადგინა 5,200 ათას ლარი (30/06/2022: 5,827 ათასი ლარი). ამ ხარჯების დეტალური ჩაშლა წარმოდგენილია ქვემოთ:

('000 ლარი)	30-ივნ-2022 (არააუდიტირებული)	30-ივნ-2021 (არააუდიტირებული)	31-დეკ-2021 (აუდიტირებული)	31-დეკ-2020 (აუდიტირებული)
კომუნალური მომსახურება	860	721	1,694	1,362
პროგრამული უზრუნველყოფის ტექნიკური მხარდაჭერა	922	746	1,581	1,154
საბანკო გადასახადები	340	371	741	592
საოფისე მასალები	403	327	698	516
იურიდიული და სხვა მომსახურება	176	137	695	987
გადასახადები	-	175	692	354
საწევრო გადასახადი	322	311	642	567
დაზღვევის გადასახადი	219	186	443	483
მარკეტინგი და რეკლამა	170	185	421	353
დანაკარგი აქტივებზე	229	135	310	12
საწვავის ხარჯი	152	116	262	214
რემონტი და ტექნიკური მომსახურება	90	82	186	124
დაცვა-უსაფრთხოება	85	95	184	193
მოკლევადიან იჯარებთან დაკავშირებული ხარჯები	510	1,769	166	1,243
სამივლინებო ხარჯები	95	39	104	100
თანამშრომელთა გადამზადება	91	38	79	41
საქველმოქმედო საქმიანობა	80	-	-	19
სხვა	456	394	890	867
სულ	5,200	5,827	9,788	9,181

მარკეტინგისა და რეკლამის ხარჯი 2022 წლის 30 ივნისს 170 ათასი ლარი იყო, რაც საერთო და ადმინისტრაციული ხარჯების 3.3%-ს შეადგენდა. მარკეტინგული ხარჯები წინა წელთან შედარებით მცირედით, 8.1%-ით არის შემცირებული. აღნიშნული ხარჯები ძირითადად დაკავშირებულია სოციალურ ქსელებში კომპანიის რეკლამირებასა და ვებსაიტის განახლებასთან.

სხვა საოპერაციო ხარჯებში ყველაზე დიდი წილი უჭირავს პროგრამულ უზრუნველყოფის ტექნიკურ მხარდაჭერასა და კომუნალურ მომსახურებასა შესაბამისად 18% და 17%.

კომპანიამ 2020-22 წლებში ჯამურად 2,800 ათასი ლარის გადავადებული საგადასახადო აქტივის რეზერვი შექმნა იმის მოლოდინით, რომ 2023 წლის 1-ლი იანვრიდან ძალაში შევიდოდა დივიდენდის განაწილებული მოგებიდან მოგების გადასახადის ე.წ. „ესტონური მოდელი“, რაც იმას ნიშნავს, რომ ეს ხარჯი აღიარებული იქნება 2022 წლის ბოლოსთვის (31/12/2020: 205 ათასი ლარი, 31/12/2021: 871 ათასი ლარი, 31/12/2022: 1,700 ათასი ლარი).

კაპიტალიზაცია და დავალიანება

კაპიტალიზაციისა და დავალიანების სტრუქტურა შესაბამისი პერიოდების მიხედვით წარმოდგენილია ქვემოთ მოცემულ ცხრილში:

(000' ლარი)	30-ნოემ-2022 ⁴ არააუდიტირებული	30-ნოემ-2022 არააუდიტირებული	31-დეკ-2021 აუდიტირებული	31-დეკ-2020 აუდიტირებული
ვალდებულებები:				
მიღებული სესხები	325,677	325,677	298,847	273,397
სუბორდინირებული სესხები	13,545	13,545	15,558	6,571
გამომწვევებული ობლიგაციები	25,000	-	-	12,725
სულ პროცენტული ვალდებულებები	364,222	339,222	314,405	292,693
კაპიტალი:				
სააქციო კაპიტალი	3,635	3,635	3,635	3,635
სააქციო პრემია	22,110	22,110	22,110	22,110
გაუნაწილებელი მოგება	37,627	37,627	34,450	32,266
მთლიანი კაპიტალი	63,372	63,372	60,195	58,011
მთლიანი კაპიტალიზაცია	427,594	402,594	374,600	350,704

მიღებული სესხები 2022 წლის 30 სექტემბრის მდგომარეობით 347,479 ათასი ლარი იყო (31/12/2021: 298,847 ათასი ლარი) რაც მთლიანი აქტივების 91%-ს წარმოადგენდა. კომპანია სხვადასხვა წყაროდან ფინანსდება, რაც წარმოდგენილია ქვემოთ:

('000 ლარი)	30-ნოემ-2022 (არააუდიტირებული)	31-დეკ-2021 (აუდიტირებული)	31-დეკ-2020 (აუდიტირებული)
გრძელვადიანი სესხები	159,272	178,693	-
მოკლვადიანი სესხები	179,950	135,712	279,968
სულ მიღებული სესხები	339,222	314,405	279,968

მიღებული სესხები 2022 წლის 30 ნოემბრის მდგომარეობით მსესხებლების მიხედვით შემდეგნაირად გამოიყურება:

გამსესხებელი	ოდენობა (დარჩენილი ძირითადი დარიცხული სარგებელი)	ვალუტა	გრაფიკის ტიპი	საპროცენტო განაკვეთი	დარჩენილი ვადა დაფარვამდე	გირაოს ტიპი
Symbiotics	52,951	ლარი	ანუიტეტი/ბუ ლეტი	14.66%	45 თვე	უგირავნო
თიბისი ბანკი (TBC)	46,719	ლარი	ბულეტი	15.30%	9 თვე	უგირავნო

⁴ დაკორექტირებულია იმ დაშვებით, რომ კომპანია უშვებს 25 მილიონი ლარის ობლიგაციებს

Dutch Entrepreneurial Development Bank (FMO)	38,479	ლარი	ბულეტი	14.98%	51 თვე	უგირავნო
BlueOrchard (BO)	28,168	აშშ დოლარი	ანუიტეტი/ბულეტი	6.48%	59 თვე	უგირავნო
საქართველოს ბანკი (BoG)	23,349	ლარი	ბულეტი	15.75%	9 თვე	უგირავნო
IncoFin	22,108	აშშ დოლარი	ბულეტი	6.50%	3 თვე	უგირავნო
Bank Im Bistum (BIB)	21,898	აშშ დოლარი	ანუიტეტი	6.70%	36 თვე	უგირავნო
Developing World Markets (DWM)	20,074	ლარი	ანუიტეტი	14.90%	41 თვე	უგირავნო
პაშა ბანკი (PB)	14,994	ლარი	ბულეტი	16.47%	10 თვე	უგირავნო
Triodos	13,748	აშშ დოლარი	ბულეტი	5.25%	39 თვე	უგირავნო
ბაზის ბანკი (BB)	13,060	ლარი	ბულეტი	14.70%	5 თვე	უგირავნო
MicroVest (MV)	10,989	აშშ დოლარი	ანუიტეტი	6.25%	3 თვე	უგირავნო
responsibility (rA)	9,488	აშშ დოლარი	ანუიტეტი	5.40%	22 თვე	უგირავნო
European Investment Bank (EIB)	9,404	აშშ დოლარი	ანუიტეტი	2.52%	24 თვე	უგირავნო
Triple Jump (TJ)	8,187	აშშ დოლარი	ანუიტეტი	5.45%	22 თვე	უგირავნო
Finance in Motion	2,910	ლარი	ანუიტეტი	14.49%	4 თვე	უგირავნო
Proparco	2,696	აშშ დოლარი	ანუიტეტი	6.77%	3 თვე	უგირავნო
სულ:	339,222					

პროსპექტში წარმოდგენილი პერიოდის შემდეგ, 2022 წლის ბოლოს კომპანიამ აიღო დამატებითი ვალდებულებები. 2022 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით მიღებული სახსრები არის 352,167 ათასი ლარი. 2023 წლის პირველ კვარტალში იგეგმება აქტივებისა და ვალდებულებების მართვის ფარგლებში იგეგმება გარკვეული ვალდებულებების ჩაფარვა.

მიღებული სესხები 2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით მსესხებლების მიხედვით შემდეგნაირად გამოიყურება:

გამსესხებელი	ოდენობა (დარჩენილი ძირითადი+ დარიცხული სარგებელი)	ვალუტა	გრაფიკის ტიპი	საპროცენტო განაკვეთი	დარჩენილი ვადა დაფარვამდე	გირაოს ტიპი
BlueOrchard (BO)	59,064	აშშ დოლარი	ანუიტეტი/ბულეტი	7.78%	70 თვე	უგირავნო
Symbiotics	29,841	ლარი	ბულეტი	15.03%	28 თვე	უგირავნო
Dutch Entrepreneurial Development Bank (FMO)	27,771	ლარი	ანუიტეტი	14.74%	62 თვე	უგირავნო
IncoFin (IF)	25,274	აშშ დოლარი	ბულეტი	6.50%	14 თვე	უგირავნო
MicroVest (MV)	25,174	აშშ დოლარი	ანუიტეტი	6.25%	14 თვე	უგირავნო
Bank Im Bistum (BIB)	25,088	აშშ დოლარი	ანუიტეტი	6.70%	47 თვე	უგირავნო
თიბისი ბანკი (TBC)	23,879	ლარი	ბულეტი	13.50%	12 თვე	უგირავნო
Triple Jump (TJ)	18,601	აშშ დოლარი	ანუიტეტი/ბულეტი	10.46%	30 თვე	უგირავნო
responsibility (rA)	15,527	აშშ დოლარი	ანუიტეტი	5.40%	32 თვე	უგირავნო
Black Sea Trade and Development Bank (BSTDB)	15,065	ლარი	ბულეტი	15.14%	6 თვე	უგირავნო
ბაზის ბანკი (BB)	13,015	ლარი	ბულეტი	12.87%	6 თვე	უგირავნო
European Investment Bank (EIB)	10,511	აშშ დოლარი	ანუიტეტი	2.52%	35 თვე	უგირავნო
Proparco	9,388	აშშ დოლარი	ანუიტეტი	6.77%	14 თვე	უგირავნო
Finance in Motion (FiM)	9,239	ლარი	ანუიტეტი	15.22%	15 თვე	უგირავნო

EFA Financial Institutions Debt Fund PTE. LTD (EFA)	6,144	აშშ დოლარი	ბულეტი	5.00%	6 თვე	უგირავნო
პაშა ბანკი (PB)	824	ლარი	ანუიტეტი	14.75%	1 თვე	უგირავნო
სულ:	314,405					

მიღებული სესხები 2020 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით მსესხებლების მიხედვით შემდეგნაირად გამოიყურება:

გამსესხებელი	ოდენობა (დარჩენილი ძირითადარიცხული სარგებელი)	ვალუტა	გრაფიკის ტიპი	საპროცენტო განაკვეთი	დარჩენილი ვადა დაფარვამდე	გირაოს ტიპი
BlueOrchard (BO)	54,682	აშშ დოლარი	ანუიტეტი/ბულეტი	9.65%	38 თვე	უგირავნო
IncoFin (IF)	26,723	აშშ დოლარი	ბულეტი	6.50%	26 თვე	უგირავნო
MicroVest (MV)	26,545	აშშ დოლარი	ანუიტეტი	6.25%	26 თვე	უგირავნო
Symbiotics	22,565	ლარი	ბულეტი	12.81%	26 თვე	უგირავნო
Bank Im Bistum (BIB)	21,538	აშშ დოლარი	ანუიტეტი	7.00%	59 თვე	უგირავნო
Dutch Entrepreneurial Development Bank (FMO)	17,186	ლარი	ანუიტეტი	12.51%	39 თვე	უგირავნო
Proparco	16,617	აშშ დოლარი	ანუიტეტი	6.77%	26 თვე	უგირავნო
Finance in Motion (FiM)	16,358	ლარი	ანუიტეტი	12.97%	27 თვე	უგირავნო
Triple Jump (TJ)	15,722	აშშ დოლარი	ბულეტი	8.59%	19 თვე	უგირავნო
Black Sea Trade and Development Bank (BSTDB)	15,036	ლარი	ბულეტი	12.89%	18 თვე	უგირავნო
European Investment Bank (EIB)	14,818	აშშ დოლარი	ანუიტეტი	3.44%	47 თვე	უგირავნო
გამომშვებელი ობლიგაციები	12,725	ლარი	ბულეტი	12.00%	1 თვე	უგირავნო
საქართველოს ბანკი (BoG) responsibility (rA)	9,804	ლარი	ბულეტი	12.50%	11 თვე	უგირავნო
Frankfurt School Financial Services (FSFS)	6,613	აშშ დოლარი	ბულეტი	6.00%	4 თვე	უგირავნო
ტიბისი ბანკი(TBC)	6,604	აშშ დოლარი	ბულეტი	5.80%	4 თვე	უგირავნო
პაშა ბანკი (PB)	5,007	ლარი	ბულეტი	12.40%	12 თვე	უგირავნო
Charity Humanitarian Centre Abkhazeti (CHCA)*	4,026	ლარი	ანუიტეტი	12.25%	13 თვე	უგირავნო
	124	ლარი	ბულეტი	0.00%	9 თვე	უგირავნო
სულ:	292,693					

*2020 წელს კომპანია მიიღო უპროცენტო სესხი საქველმოქმედო ორგანიზაცია აფხაზეთისგან. ის წარმოადგენს შუამავალს, რადგან საქველმოქმედო ორგანიზაციას არ აქვს სესხის გაცემის უფლება, კომპანია კრისტალის დახმარებით კი მათ ქველმოქმედების სახით გასცეს მიზნობრივ ჯგუფზე თანხები. (თავის მხრივ კრისტალმა გასცა 0%-იანი სესხები).

მიღებულ სესხებზე კომპანიის ნომინალური საპროცენტო განაკვეთები წლების მიხედვით შემდეგ დიაპაზონებში მერყეობდა:

ვალუტა	30-ივნ-2022	31-დეკ-2021	31-დეკ-2020

ლარი	11.50% - 16.38%	11.50%-15.88%	11.00%-13.77%
აშშ დოლარი	2.48% - 9.00%	2.48%-8.40%	2.75%-9.00%

კომპანია მომავალშიც გეგმავს საკუთარი საქმიანობა დააფინანსოს ობლიგაციებითა და ფინანსური ინსტიტუტებისგან მოზიდული სახსრებით და თანდათანობით შეამციროს ფიზიკური და იურიდიული პირებისგან მოზიდული სახსრების წილი მთლიან სესხებში.

('000 ლარი)	30-სექ-2022 (არააუდირებული)	31-დეკ-2021 (აუდირებული)	31-დეკ-2020 (აუდირებული)
ნასესხები სახსრები			
ფინანსური ინსტიტუტებისგან მიღებული სესხები	332,941	298,847	273,397
სუბორდინირებული ვალი	14,538	15,558	6,571
გამოშვებული ობლიგაციები	-	-	12,725
სულ გრძელვადიანი სესხები	347,479	314,405	292,693

კომპანიას აქვს არაუზრუნველყოფილი სესხები ფინანსური ინსტიტუტებისგან როგორც დოლარში, ისე ლარში. დოლარში არსებული არაუზრუნველყოფილი სესხების წილი მთლიან სასესხო ვალდებულებებში არის 57%, ხოლო ლარში - 43%. კომპანიის მიზანია მოახდინოს დივერსიფიცირება ნასესხები სახსრების სასესხო ფასიანი ქაღალდების გამოშვებით.

სუბორდინირებული სესხი, რომლის წილი მთლიან სასესხო ვალდებულებებში 1.7%-ია, არის საერთაშორისო ფინანსური ორგანიზაცია Bank Im Bistum-სგან მიღებული არაუზრუნველყოფილი სესხი, რომლის ვადაც 2025 წელს იწურება, წლიური 9%-იანი საპროცენტო განაკვეთით. ასევე კომპანიამ 2021 წელს მიიღო სუბორდინირებული სესხი საერთაშორისო ფინანსური ორგანიზაციის BlueOrchard-ის მხარდაჭერით, რომლის ვადაც 2027 წელს იწურება და შეადგენს 8,707 ათას ლარს 7.8%-იანი წლიური საპროცენტო განაკვეთით. აღსანიშნია, რომ ამ საერთაშორისო ფინანსური ორგანიზაციისგან კომპანიას მიღებული აქვს როგორც სუბორდინირებული, ისე არასუბორდინირებული სესხები.

გაკოტრების შემთხვევაში სუბორდინირებული სესხების დაფარვა მოხდება მას შემდეგ, რაც კომპანია ყველა სხვა ვალდებულებას დაფარავს.

ვადიანობის პოზიცია

კომპანიის პოზიცია ფინანსური აქტივებისა და ვადიანობის მიხედვით წარმოდგენილია ქვემოთ 2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით:

ფინანსური აქტივები	მოთხოვნამდე და 1 თვემდე ვადით	1-3 თვემდე	3-12 თვემდე	1-5 წლამდე	5 წელზე მეტი	ვადაგადაცი ლეზული	სულ
ფული და ფულის ექვივალენტები	21,477	-	-	-	-	-	21,477
მოგება-ზარალში აღიარებული ფინ. აქტივები	298	-	-	-	-	-	298

მომხმარებლებზე გაცემული სესხები	50,549	39,064	116,032	143,300	2,708	8,099	359,752
იჯარაში ნეტ ინვესტიციები	15	-	516	6,928	-	1,264	8,723
სხვა ფინანსური აქტივები	2,248	-	-	699	-	-	2,947
სულ აქტივები	74,587	39,064	116,548	150,927	2,708	9,363	393,197

ფინანსური ვალდებულებები	მოთხოვნამდე და 1 თვემდე ვადით	1-3 თვემდე	3-12 თვემდე	1-5 წლამდე	5 წელზე მეტი	ვადაგადაცი ლებული	სულ
ნასესხები სახსრები	1,487	42,782	137,777	146,399	4,351	-	332,796
გამომეხვეული სავალო ფასიანი ქაღალდები	-	-	-	-	-	-	-
საიჯარო ვალდებულება	275	557	2,359	3,379	765	-	7,335
გადასახდელი დივიდენდები	-	996	-	495	-	-	1,491
სხვა ფინ. ვალდებულებები	7,566	-	-	774	-	-	8,340
სულ	9,328	44,335	140,136	151,047	5,116	-	349,962

ვადაწინაპრობის პოზიცია (წმინდა)	65,259	(5,271)	(23,588)	(120)	(2,408)	9,363	43,235

კომპანიას, როგორც ცხრილიდან ჩანს, არ აქვს არც მოკლევადიანი (1 წლამდე) და არც გრძელვადიანი (1 წელზე მეტი) უარყოფითი პოზიცია.

სავალუტო პოზიცია

კომპანიის ფინანსური აქტივები და ვალდებულებები ვალუტების მიხედვით წარმოდგენილია ქვემოთ 2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით:

ფინანსური აქტივები	ევრო	აშშ დოლარი	სხვა
ფული და ფულის ექვივალენტი	2,921	5,659	820
გაცემული სესხები	-	545	-
სხვა აქტივები	-	550	2
სულ	2,921	6,754	822

ფინანსური ვალდებულებები	ევრო	აშშ დოლარი	სხვა
ნასესხები სახსრები	-	167,907	-
საიჯარო ვალდებულება	-	6,075	-
სხვა ფინანსური ვალდებულებები	19	8	-
სულ	19	173,990	-

წმინდა პოზიცია	2,902	(167,236)	822
დერივატივების ეფექტი	(3,190)	168,322	(5,545)
წმინდა ღია საბალანსო ანგარიშგების პოზიცია	(288)	1,086	(4,723)

კომპანიას უარყოფითი წმინდა სავალუტო პოზიცია აქვს აშშ დოლარში, რასაც დერივატივი ჰეჯირების ინსტრუმენტების გამოყენებით იფარება. კომპანია იყენებს ე.წ. back-to-back სესხებს უცხოური ვალუტის რისკის ჰეჯირების მიზნით. როგორც ცხრილიდანაც ჩანს, ჰეჯირების ეფექტის გათვალისწინებით, კომპანიას უმნიშვნელო უარყოფითი სავალუტო პოზიცია აქვს.

ფინანსური დათქმების მიმოხილვა

კომპანიას მიღებულ სესხებზე გარკვეული ფინანსური კოვენანტების დაცვა უწევს, რომლებიც სხვა წყაროებიდან მოზიდულ სახსრებზე დაწესებულ დათქმებზე მკაცრია. მატერიალური არაფინანსური კოვენანტები კომპანიას არ აქვს. ამ კოვენანტების მოკლე მიმოხილვა და შესაბამისი მაჩვენებელი პერიოდების მიხედვით წარმოდგენილია ქვემოთ:

#	დათქმის ტიპი	31-დეკ-2020	31-დეკ-2021	30-ივნ-2022	ობლიგაციების გამოშვების შემდგომ	ლიმიტი, 2022	აკმაყოფილებს კი/არა
1	კაპიტალის ადეკვატურობა -	15.86%	15.13%	15.01%	14.15%	>=14%	კი
2	ლიკვიდობის კოეფიციენტი	0.67	1.51	1.23	1.23	>=1.5	არა
3	Leverage - მთლიანი ვალდებულება კაპიტალთან	4.77	4.46	4.58	4.90	<5	კი
4	პორტფელის ხარისხი (PAR30)	2.03% (</=5%)	1.76%	1.94%	1.82%	<=3%	კი
5	რეზერვის ადეკვატურობის კოეფიციენტი (risk coverage)	60.70% (>=60%)	69.67% (>=60)	67.23%	67.23%	>=75%	არა
6	ღია სავალუტო პოზიცია EUR	23,95%	2.78%	0,46%	0,46%	<10%	კი
7	ღია სავალუტო პოზიცია USD	40.52%	1,82%	2,62%	2,62%	<10%	კი
	ობლიგაციების კოვენანტები*					ლიმიტი, 2023	
8	ლიკვიდობის კოეფიციენტი	N/A	N/A	2.18	2.18	>=100%	კი
9	დაკავშირებული მხარის მიმართ მოთხოვნა	N/A	N/A	0.03%	0.03%	<=15%	კი
10	ღია სავალუტო პოზიცია	N/A	N/A	6.2%	6.2%	<=15%	კი
11	კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტი	N/A	N/A	19.4%	19.4%	>=16%	კი
12	წმინდა უმოქმედო სესხების კოეფიციენტი	N/A	N/A	1.9%	1.9%	<=7%	კი
13	დაკავშირებული მხარის მიმართ კოეფიციენტი	N/A	N/A	0.1%	0.1%	<=15%	კი
14	ტეხასის კოეფიციენტი	N/A	N/A	10.5%	10.5%	<=35%	კი
15	ლევერიჯის კოეფიციენტი	N/A	N/A	5.66	6.07	<=6	არა*

* ობლიგაციების კოეფიციენტები გადათვლილია თავი „ობლიგაციების გამოშვების პირობების“ მე-5 პუნქტის (დათქმები) (თ) ქვეპუნქტში გაწერილი განმარტებების მიხედვით.

* მიუხედავად იმისა, რომ 2022 წლის 6 თვის მდგომარეობით კომპანია ლევერიჯის კოეფიციენტის ლიმიტში არ ჯდება ობლიგაციის ეფექტის გათვალისწინებით, 2022 წლის 11 თვის მდგომარეობით აღნიშნული კოეფიციენტი ობლიგაციების ეფექტის გარეშე არის 5.69, ობლიგაციების ეფექტით კი 5.85 (ჯდება ლიმიტში). გამომდინარე იქიდან, რომ ობლიგაციების გამოშვების მიზნით 2022 წლის მეოთხე კვარტალში კომპანიამ აიღო bridge financing (15 მლნ ლარის ოდენობით), ვალდებულებებს ემატება 10 მლნ ლარი ობლიგაციების გამოშვების შემდეგ (15 მლნ გაიქვითა).

1. **კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტი** - კაპიტალი სუბორდინირებული სესხების გარეშე შეფარდებული მთლიან აქტივებთან.
2. **ლიკვიდობის კოეფიციენტი** - მიმდინარე აქტივები შეფარდებული მიმდინარე ვალდებულებებთან.
3. **მთლიანი ვალდებულებები კაპიტალთან** - მთლიანი სასესხო ვალდებულებები შეფარდებული კაპიტალთან სუბორდინირებული სესხების ჩათვლით.
4. **პორტფელის ხარისხი (PAR 30)** – PAR 30 სესხები შეფარდებული მთლიან სასესხო პორტფელთან.
5. **რეზერვის ადეკვატურობის კოეფიციენტი** - შესაძლო დანაკარგების რეზერვი შეფარდებული PAR 30 სესხებისა და რესტრუქტურირებული სესხების ჯამთან.
6. **ღია სავალუტო პოზიცია EUR** - ღია სავალუტო პოზიცია ევროში გაყოფილი მთლიან კაპიტალზე (სუბ. სესხების გარეშე).
7. **ღია სავალუტო პოზიცია USD** - ღია სავალუტო პოზიცია დოლარში გაყოფილი მთლიან კაპიტალზე (სუბ. სესხების გარეშე).
8. **ლიკვიდობის კოეფიციენტი (ობლიგაციები)** - მიმდინარე აქტივები შეფარდებული მიმდინარე ვალდებულებებთან („ობლიგაციების გამოშვების პირობები“, მე-5 თავი, (თ) ქვეპუნქტი (I)(ა)).
9. **დაკავშირებული მხარის მიმართ მოთხოვნა** - ტოპ მსესხებლის სესხი შეფარდებული ჯამურ პორტფელთან („ობლიგაციების გამოშვების პირობები“, მე-5 თავი, (თ) ქვეპუნქტი (I)(ბ)).
10. **ღია სავალუტო პოზიცია** - ღია სავალუტო პოზიცია შეფარდებული საზედამხედველო კაპიტალთან („ობლიგაციების გამოშვების პირობები“, მე-5 თავი, (თ) ქვეპუნქტი (I)(გ)).
11. **კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტი** - საზედამხედველო კაპიტალი შეფარდებული მთლიან აქტივებთან დაქვითვების შემდეგ („ობლიგაციების გამოშვების პირობები“, მე-5 თავი, (თ) ქვეპუნქტი (I)(დ)).
12. **წმინდა უმოქმედო სესხების კოეფიციენტი** - PAR 30 სესხებისა და რესტრუქტურირებული პორტფელის ჯამს დაკლებული შესაძლო დანაკარგების რეზერვი და შეფარდებული მთლიან სასესხო პორტფელთან („ობლიგაციების გამოშვების პირობები“, მე-5 თავი, (თ) ქვეპუნქტი (I)(ე)).
13. **დაკავშირებული მხარის მიმართ კოეფიციენტი** - საზედამხედველო კაპიტალი შეფარდებული ინსაიდერების ნაშთთან („ობლიგაციების გამოშვების პირობები“, მე-5 თავი, (თ) ქვეპუნქტი (I)(ვ)).
14. **ტენასის კოეფიციენტი** - PAR 30 სესხების და რესტრუქტურირებული პორტფელის(სესხების) ჯამს და დაკლებული შესაძლო დანაკარგების რეზერვი სესხებზე დაკლებული PAR 30 ლიზინგისა და რესტრუქტურირებული პორტფელი(ლიზინგი) ჯამს დაკლებული შესაძლო დანაკარგების რეზერვი (ლიზინგი) შეფარდებული კაპიტალთან სუბორდინირებული სესხების ჩათვლით („ობლიგაციების გამოშვების პირობები“, მე-5 თავი, (თ) ქვეპუნქტი (I)(ზ)).
15. **ლევერიჯის კოეფიციენტი** - ვალდებულებები ჰეჯირების გამოკლებით შეფარდებული კაპიტალთან (სუბ. სესხების გარეშე).

2020 წელს დაირღვა ღია სავალუტო პოზიციის კოვენანტი, რამაც განაპირობა ჯვარედინი დეფოლტის(რომლის დროსაც სესხის ხელშეკრულების პირობის დარღვევა განიხილება დაფოლტად) მუხლის ამოქმედება, რომელიც კომპანიას მსესხებულების უმრავლესობასთან აქვს. შედეგად, შესაბამისი ვალდებულებები დაკლასიფიცირდა „მიმდინარე და 1 თვემდე ვადით“ კატეგორიაში და მიმდინარე ვალდებულებად კლასიფიცირებამ განაპირობა ლიკვიდობის სტრუქტურის რღვევა - ლიკვიდობის კოეფიციენტი დაიკლო 0.67-მდე, ლიმიტი კი აღნიშნულ წელს იყო ≥ 1.5 . 2020 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით 1 თვემდე დაფარვის კატეგორიაში წადგენილი ნასესხები სახსრების მთლიანი ღირებულება ლიკვიდობის რისკის მართვისთვის 273,240 ათას ლარს შეადგენდა. შესაბამისი ინფორმაცია გამჟღავნებულია აუდიტირებულ წლიურ ანგარიშში.

2022 წლის დარღვევებთან დაკავშირებით კომპანიას ყველა მხარესთან მიღწეული აქვს შეთანხმება და პროცესშია გათავისუფლების წერილების მიღება. არც ერთი მსესხებელი არ აფასებს დარღვეულ კოვენანტებს, როგორც დეფოლტის შემთხვევას და არ ითხოვს შესაბამისი რესურსის დაფარვას (არც ერთი სესხი არ დაფარულა).

საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ კომპანიისადმი დაწესებული დათქმები 2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით წარმოდგენილია ქვემოთ:

დასახელება	ფაქტობრივი	ობლიგაციების გამოშვების შემდგომ	ლიმიტი, 2022 ივნისი	აკმაყოფილებს კი/არა
კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტი	19.36%	19.36%	>15%	კი
ლიკვიდურობის კოეფიციენტი	22.71%	22.71%	>18%	კი
ქონებრივი ინვესტიციის კოეფიციენტი	6.59%	6.59%	<40%	კი
დაგირავებული აქტივების კოეფიციენტი	0.00%	0.00%	<90%	კი

სააქციო კაპიტალი და სააქციო პრემია 3,635 ათასი ლარი და 22,110 ათასი ლარი იყო, შესაბამისად. საზოგადოების ნებადართული კაპიტალი დაყოფილია 3,061 ათასა ცალ ჩვეულებრივ აქციად და 573 ათას პრივილეგირებულ აქციად, რომელთაგან თითოეულის ნომინალური ღირებულება შეადგენს 1 ლარს.

აქციონერები იღებენ კომპანიის მიერ გამოცხადებულ **დივიდენდებს**. თითოეული ჩვეულებრივი აქცია აქციონერს ანიჭებს ერთი ხმის უფლებას. პრივილეგირებული აქციების შემთხვევაში დამატებით ხმის უფლება აქციონერებს არ აქვს პრივილეგირებული აქციების მფლობელებს აქვთ უფლება მიიღონ დივიდენდები წლიურ 10%-იან საპროცენტო განაკვეთში. აქციონერების გადაწყვეტილებით, 2021-სა და 2020 წლებში გაიცა შესაბამისად 996 და 999 ათასი ლარის დივიდენდები. აღსანიშნია, რომ ამ წლების განმავლობაში არ გაცემულა დივიდენდები ჩვეულებრივ აქციებზე.

ფულადი ნაკადების მოძრაობის უწყისის მიმოხილვა

კომპანიისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია ფულადი ნაკადების სწორი მართვა და დაფინანსების წყაროების მუდმივი ძიება. ფულადი ნაკადები საოპერაციო საქმიანობიდან წარმოდგენილია ქვემოთ:

(’000 ლარი)	30-ივნ-2022 (არააუდიტირებული)	30-ივნ-2021 (არააუდიტირებული)	31-დეკ-2021 (აუდიტირებული)	31-დეკ-2020 (აუდიტირებული)

ფულადი სახსრები საოპერაციო საქმიანობიდან				
მოგება დაბეგრამდე	3,378	5,501	6,183	(69)
წმინდა (შემოსულობა)/ზარალი ფინანსურ აქტივებსა და ვალდებულებებზე სამართლიანი ღირებულებით მოგებაში ან ზარალში ასახვით	9,794	(1,517)	4,620	(13,699)
წმინდა სესხის მოდიფიკაცია	-	-	-	2,601
ცვეთის და ამორტიზაციის ხარჯები	3,074	1,991	6,759	4,942
საპროცენტო შემოსავალი	(51,895)	(46,122)	(95,124)	(80,948)
საპროცენტო ხარჯები	16,326	14,831	31,744	29,236
გაუფასურების ზარალი პროცენტთან აქტივებზე	3,744	1,353	2,693	5,300
ვალუტის ცვლილებით წარმოქმნილი მოგება/ზარალი	(8,895)	(4,579)	(7,569)	20,050
ძირითადი საშუალებების გასხვებისასთან დაკავშირებული ზარალი	-	-	3	56
შემოსულობა იჯარის გაუქმებიდან	-	-	(9)	(5)
ფულადი ნაკადები საოპერაციო საქმიანობიდან, აქტივებსა და ვალდებულებებში ცვლილებამდე	(24,474)	(28,542)	(50,700)	(32,536)
წმინდა ზრდა ფინანსურ ვალდებულებებში/წმინდა კლება ფინანსურ აქტივებში	(10,693)	3,465	(2,110)	2,198
მომხმარებლებზე გაცემული სესხების ზრდა	(14,038)	(30,539)	(36,529)	(22,672)
წმინდა მატება იჯარის ინვესტიციებში	(3,196)	(1,885)	(3,500)	(2,266)
ზრდა/კლება სხვა აქტივებში	(682)	(27)	61	(671)
სხვა ვალდებულებების ზრდა/კლება	(1,830)	(1,228)	8,291	221
საოპერაციო ვალდებულებების ზრდა/კლება	(30,439)	(30,124)	(33,787)	(23,190)
მიღებული პროცენტი	50,497	44,360	96,975	77,576
გადახდილი პროცენტი	(15,549)	(14,830)	(31,459)	(28,040)
გადახდილი მოგების გადასახადი	(1,642)	-	(5)	(476)
საოპერაციო საქმიანობაში შემოსული (გამოყენებული) წმინდა ფულადი სახსრები	(21,607)	(29,226)	(18,976)	(6,666)
ფულადი სახსრები საინვესტიციო საქმიანობიდან				
ძირითადი საშუალებების შეძენა	(1,309)	(717)	(1,127)	(1,747)
არამატერიალური აქტივების შეძენა	(295)	(1,594)	(2,989)	(544)
შემოსავალი ძირითადი საშუალებების გაყიდვიდან	226	124	190	88
საინვესტიციო საქმიანობაში გამოყენებული წმინდა ფულადი სახსრები	(1,378)	(2,187)	(3,926)	(2,203)
ფულადი სახსრები ფინანსური საქმიანობიდან				
ნასესხები სახსრებიდან შემოსული თანხები	99,021	115,987	185,290	122,701
ნასესხები სახსრების დაფარვა	(70,445)	(61,681)	(143,177)	(120,648)
სავალო ფასიანი ქაღალდების დაფარვა	-	(12,407)	(12,407)	-
საიჯარო ვალდებულების დაფარვა	(1,437)	(692)	(3,521)	(2,727)
გადახდილი დივიდენდები	-	-	(999)	(769)
ფინანსური საქმიანობიდან შემოსული (გამოყენებული) წმინდა ფულადი სახსრები	27,139	41,207	25,186	(1,443)

სავალუტო კურსის ცვლილების გავლენა ფულად სახსრებსა და მათ ექვივალენტებზე	(1,804)	(808)	(1,041)	8,090
ფულადი სახსრები და მათი ექვივალენტები პერიოდის დასაწყისში	19,127	17,884	17,884	20,106
ფულადი სახსრები პერიოდის ბოლოს	21,477	26,870	19,127	17,884

2022 წლის 6 თვის მდგომარეობით, საოპერაციო საქმიანობაში გამოყენებული წმინდა ფულადი სახსრები წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით 7,619 ათასი ლარით შემცირდა და 21,607 ათასი ლარი შეადგინა. (26%-იანი კლება). აღნიშნული კლების ძირითადი გამომწვევი მიზეზები იყო, საოპერაციო საქმიანობაში გამოყენებული (აქტივებსა და ვალდებულებებში ცვილებამდე) ფულადი ნაკადების 4,068 ათას ლარიანი კლებით (16.6% კლება წ/წ) და მიღებული პროცენტის 6,137 (13.8% ზრდა წ/წ) ათას ლარიანი ზრდით, რაც ნაწილობრივ დააკომპენსირდა გადახდილი პროცენტის 719 ათას ლარიანი ზრდით. (4.8% ზრდა წ/წ)

2021 წელს საოპერაციო საქმიანობაში გამოყენებულმა წმინდა ფულადმა სახსრებმა შეადგინა 18,976 ათასი ლარი, რაც 2020-თან შედარებით 1.85-ჯერ მეტია. საოპერაციო საქმიანობაში გამოყენებული ფულადი სახსრების (აქტივებსა და ვალდებულებებში ცვილებამდე) დაახლოებით 18,000 ათას ლარიანი ზრდით. (წ/წ +56%). რაც ნაწილობრივ დააკომპენსირა მიღებული პროცენტის 25%-იანმა ზრდამ 96,975 ათას ლარამდე.

2022 წელს ფინანსურ საქმიანობაში გამოყენებული ფულადი სახსრები შემცირებულია 34%-ით და არის 27,139 ათასი ლარი (30/06/2021: 41,207 ათასი ლარი). შემცირება განაპირობა ნასესხნები სახსრებიდან შემოსული თანხების კლებამ და ნასესხნები სახსრების დაფარვამ.

ზემოთ ნახსენები მუხლების გარდა, მნიშვნელოვანი ცვლილებები არ ყოფილა წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით.

2022 ნახევარი წლის განმავლობაში, კომპანიამ 99,021 ათასი ლარის სესხი აიღო (30/06/2022: 115,987 ათასი ლარი), ხოლო დაფარა 70,445 ათასი ლარის სესხი (30/06/2021: 61,681 ათასი ლარი).

2022 წელს, 6 თვის მდგომარეობით, კომპანიას არ გაუცია დივიდენდები. 2021 წელს (სრული წლის მდგომარეობით) გაცემულმა დივიდენდებმა შეადგინა 999 ათასი ლარი, რაც 2020-თან შედარებით +30%-ით მეტია (31/12/2020: 769 ათასი ლარი)

2021 წლის განმავლობაში კომპანიას არ გამოუშვია დამატებით ჩვეულებრივი და პრივილეგირებული აქციები. 2022 წლის 30 ივნისის, ისევე როგორც 2020 და 2021 წლების დეკემბრის, მდგომარეობით ჩვეულებრივი აქციების რაოდენობა არის 3,061 ათასი ცალი, ხოლო პრივილეგირებული აქციების 573 ათასი ლარი.

მარეგულირებელი ჩარჩო

საკანონმდებლო გარემო

მიკროსაფინანსო სექტორი რეგულირდება შემდეგი კანონებითა და ნორმატიული აქტებით:

კანონის/რეგულაციის დასახელება	თარიღი	ბოლო ცვლილება
საქართველოს ორგანული კანონი საქართველოს ეროვნული ბანკის შესახებ	09/2009	09/2022
საქართველოს კანონი მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების შესახებ	07/2006	09/2022
მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის და ტერორიზმის დაფინანსების რისკის ზედამხედველობის ანგარიშგების შევსებისა და ინფორმაციის წარმოდგენის წესის დამტკიცების თაობაზე	05/2016	06/2018
მიკროსაფინანსო ორგანიზაციისა და მისი ადმინისტრატორების მიმართ ფულადი ჯარიმების ოდენობის განსაზღვრის, დაკისრებისა და აღსრულების წესის დამტკიცების თაობაზე	02/2020	05/2022
საქართველოს ტერიტორიაზე საკრედიტო საინფორმაციო ბიუროსათვის ინფორმაციის მიწოდების, საკრედიტო საინფორმაციო ბიუროს ბაზაში ინფორმაციის აღრიცხვის და ხელმისაწვდომობის წესის დამტკიცების თაობაზე	08/2018	09/2022
მიკროსაფინანსო ორგანიზაციის მიერ საქართველოს ეროვნული ბანკისათვის წარსადგენი ფინანსური ანგარიშგების ფორმის, წარდგენის ვადისა და ბუღალტრული აღრიცხვის წესის დამტკიცების თაობაზე	02/2018	04/2020
მიკროსაფინანსო ორგანიზაციის საქართველოს ეროვნულ ბანკში რეგისტრაციის წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ	04/2018	12/2020
მიკროსაფინანსო ორგანიზაციის ლიკვიდაციის წესის დამტკიცების თაობაზე	04/2018	12/2020
მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების საქმიანობის ზედამხედველობისა და რეგულირების წესის დამტკიცების შესახებ	07/2018	10/2019
მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების აქტივების კლასიფიკაციისა და შესაძლო დანაკარგების რეზერვების ფორმირების წესის დამტკიცების თაობაზე	07/2018	არ აქვს
ფინანსური ორგანიზაციების მიერ მომსახურების გაწევისას მომხმარებელთა უფლებების დაცვის წესის დამტკიცების თაობაზე	03/2021	02/2022
ფიზიკური პირის დაკრედიტების შესახებ დებულების დამტკიცების თაობაზე	03/2020	08/2022

საქართველოს კანონი მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების შესახებ ძალაში შევიდა 2006 წელს. ამ კანონის თანახმად, საქართველოს ეროვნულმა ბანკმა უნდა დაარეგისტრიროს მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია, როგორც შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება ან სააქციო საზოგადოება, რომლის საწესდებო კაპიტალი მინიმუმ 1 მილიონი ლარია. საქართველოს ეროვნული ბანკი უფლებამოსილია, მიკროსაფინანსო ორგანიზაციას განუსაზღვროს საზედამხედველო კაპიტალი და აუკრძალოს გარკვეული საქმიანობები. ასევე, უკანასკნელი ცვლილების თანახმად, კანონში ჩაიწერა

შესაძლო მხარეები, რომელთაც შეიძლება გადაეცეთ მსესხებლის შესახებ ინფორმაცია. მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებს უფლება აქვთ, მაქსიმუმ 100,000 ლარამდე მოცულობის სესხები გასცენ როგორც ფიზიკურ ისე იურიდიულ პირებს. მეორე მხრივ, მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებს ეკრძალებათ დეპოზიტების მიღება ნებისმიერი წყაროდან, თუმცა დასაშვებია სახსრების მოზიდვა სესხების სახით.

მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებს შეუძლიათ სესხების გაცემა და მიღება ფიზიკური და იურიდიული პირებისგან, ინვესტირება ფასიან ქაღალდებში, სადაზღვევო აგენტის ფუნქციის შესრულება, ვალუტის გადაცვლის და ფულადი გზავნილების სერვისებისა და სხვა ფინანსური სერვისების შესრულება. მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებს ასევე შეუძლიათ ობლიგაციების და თამასუქების გამოშვება, რეალიზაცია და გამოსყიდვა. მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებს შეუძლიათ სხვა ბიზნეს საწარმოებში წილების ფლობა, რომელთა ჯამური ოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს ამ მიკროსაფინანსო ორგანიზაციის საწესდებო კაპიტალის 15%-ს.

კანონის მიხედვით, მიკროსაფინანსო ორგანიზაციის დირექტორი არ შეიძლება იყოს პირი, რომელსაც არა აქვს სათანადო განათლება ან/და სამუშაო გამოცდილება; რომელიც ნასამართლევი იყო ეკონომიკური დანაშაულისთვის; წარსულში იყო ბანკის ან სხვა საფინანსო ორგანიზაციის ადმინისტრატორი და მისმა საქმიანობამ მნიშვნელოვნად დააზარალა/გააკოტრა ეს ორგანიზაცია. მიკროსაფინანსო ორგანიზაციის დირექტორი არ შეიძლება ჩართული იყოს სხვა ბანკების, მიკროსაფინანსო ინსტიტუტების ან საკრედიტო კავშირების მენეჯმენტში ან ფლობდეს მათ წილებს.

პირს ეკრძალება იყოს მიკროსაფინანსო ორგანიზაციის 10%-ზე მეტი წილის მფლობელი, თუ იგი ნასამართლევია ტერორიზმის დაფინანსებისათვის, უკანონო შემოსავლის ლეგალიზებისთვის ან სხვა ეკონომიკური დანაშაულისათვის. მიკროსაფინანსო ორგანიზაციის წილის (>10%) პოტენციურმა მყიდველმა საქართველოს ეროვნულ ბანკს უნდა წარუდგინოს განაცხადი და მოთხოვნილი დოკუმენტები. საქართველოს ეროვნული ბანკი გადაწყვეტილებას წილის მიყიდვაზე იღებს 15 სამუშაო დღის ვადაში.

ბრძანების თანახმად, რომელიც 2012 წელს შევიდა ძალაში, საქართველოს ეროვნული ბანკი უფლებამოსილია, დაარეგისტრიროს მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია, გაუუქმოს მას რეგისტრაცია, ზედამხედველობა გაუწიოს და დააკისროს მას ჯარიმა. მიკროსაფინანსო ორგანიზაციას ოპერირება შეუძლია საქართველოს ეროვნულ ბანკში წარმატებით რეგისტრირების შემდეგ. საქართველოს ეროვნული ბანკი გადაწყვეტილებას მიკროსაფინანსო ორგანიზაციის რეგისტრირების შესახებ აქვეყნებს 45 სამუშაო დღის ვადაში. გარდა ამისა, განმცხადებელს დამატებით ეძლევა 30 დღე საჭირო შესწორებების შესატანად. მიკროსაფინანსო ორგანიზაციები ვალდებული არიან, სათავო ოფისსა და ყველა ფილიალში დაამონტაჟონ ვიდეომეთვალყურეობის სისტემა.

მიკროსაფინანსო კომპანიები ვალდებული არიან, საქართველოს ეროვნულ ბანკს წარუდგინონ თვიური ანგარიშგება და გამოაქვეყნონ კვარტალური ანგარიშგება საკუთარ ვებ-გვერდზე არაუგვიანეს მომდევნო თვის 15 რიცხვისა.

2016 წელს ძალაში შევიდა სპეციალური ბრძანება უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციასა და ტერორიზმის დაფინანსების რისკთან დაკავშირებით, რომლის თანახმადაც 2017 წლიდან

მიკროსაფინანსო ორგანიზაციები ვალდებული არიან წელიწადში ორჯერ წარადგინონ ანგარიში უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის და ტერორიზმის დაფინანსების რისკის შესახებ; ანგარიშში უნდა იყოს ინფორმაცია კლიენტების მოქალაქეობის, გარიგებების, მაღალი რისკის მატარებელი სესხების და კლიენტების, მიკროსაფინანსო ორგანიზაციის მფლობელების, უცხოეთში ფილიალების/შვილობილი ორგანიზაციების და სხვა საკითხების შესახებ.

თუ მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია ვერ წარადგენს ზემოთ მითითებულ ანგარიშებს ან არ შეასრულებს სხვა მოთხოვნებს, საქართველოს ეროვნული ბანკი უფლებამოსილია, დააჯარიმოს იგი ან გაუუქმოს მას რეგისტრაცია. 2018 წლის აპრილში ეროვნულმა ბანკმა დაამტკიცა ახალი ბრძანება მიკროსაფინანსო კომპანიების ლიკვიდაციის წესთან დაკავშირებით, რომელიც საშუალებას აძლევს ეროვნულ ბანკს მიკროსაფინანსოს რეგისტრაციის გაუქმების შემდეგ დაუნიშნოს ლიკვიდატორი.

2017 წლის იანვრიდან ყველა საკრედიტო ინსტიტუტს მოეთხოვება, რომ მოქმედი ეფექტური საპროცენტო განაკვეთი არ აღემატებოდეს კრედიტის 100%-ს, ხოლო წლიური საჯარიმო სანქცია არ აღემატებოდეს კრედიტის ნარჩენი ძირი თანხის 150%-ს.

2018 წლის ივლისში კრედიტის ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის მაქსიმალური ოდენობა შემცირდა 50%-მდე, ხოლო საჯარიმო სანქციების მაქსიმალური წლიური ჯამური მოცულობა კრედიტის ნარჩენი ძირი თანხის 100%-მდე. საქართველოს ეროვნული ბანკი მონიტორინგს უწევს მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების მიერ ამ მოთხოვნების შესრულებას.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსში 2017 წლის იანვარში შეტანილი ცვლილების თანახმად, თუ მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია იზიდავს ფულად სახსრებს 20-ზე მეტი ფიზიკური პირისგან, თითოეული ფიზიკური პირისგან მოზიდული თანხის ოდენობა არ უნდა იყოს 100,000 ლარზე (ან უცხოური ვალუტით მის ეკვივალენტზე) ნაკლები. თუ მიკროსაფინანსო ორგანიზაციას წარმოეშობა ამ ნაწილის მოთხოვნების დაცვის ვალდებულება, მან 20-ზე ნაკლები ფიზიკური პირისგან მოზიდული 100,000 ლარზე ნაკლები თანხა უნდა გადაიხადოს აღნიშნული ვალდებულების წარმოშობიდან 1 წლის განმავლობაში.

მეორე რეგულაცია, რომელიც 2017 წლის იანვარში შევიდა ძალაში, ეხებოდა „ლარიზაციას“. რეზიდენტ ფიზიკურ პირებზე 100,000 ლარამდე ოდენობის ნებისმიერი სესხი გაცემული უნდა იყოს ეროვნულ ვალუტაში.

2018 წლის ივლისში საქართველოს ეროვნულმა ბანკმა დაამტკიცა 2 ახალი ბრძანება. პირველი ბრძანება შეეხება მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების აქტივების კლასიფიკაციასა და შესაძლო დანაკარგების რეზერვების ფორმირების წესს, ხოლო, მეორე მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების საქმიანობის ზედამხედველობასა და რეგულირებას.

მნიშვნელოვანი რეგულაცია, რომელიც ძალაში 2019 წლის იანვრიდან შევიდა, შეეხება პასუხისმგებლიან გასესხებას. მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებს და სესხის გამცემ სხვა სუბიექტებს დაევალიათ ინდივიდებზე სესხების გაცემა მხოლოდ გარკვეული მოთხოვნების გათვალისწინებით, მათ შორის: სესხის გამცემ სუბიექტებს დაეკისრათ ფიზიკური პირის გადახდისუნარიანობის შესწავლის ვალდებულება (გარდა სესხის რესტრუქტურის/რეფინანსირების შემთხვევებისა),

ასევე, დებულების შემდგომი დამატებით, მათ მიეცათ უფლება სესხის გაცემის პროცესში გამოეყენებინათ მხოლოდ ეროვნულ ბანკთან შეთანხმებული რაოდენობრივი და სტატისტიკური მეთოდოლოგიები. გარდა ამისა, სესხებზე, რომლებზეც ვრცელდება დებულების მოთხოვნები, დამტკიცდა სესხის უზრუნველყოფისა და მომსახურების კოეფიციენტები. სესხის მომსახურების

კოეფიციენტები განისაზღვრა შემდეგნაირად:

ყოველთვიური წმინდა შემოსავალი, ლარი	არაჰეჯირებული მსესხებლებისათვის მაქსიმალურ ვადიანობაზე/საკონტრაქტო შენატანების შემთხვევაში	ჰეჯირებული მსესხებლებისათვის მაქსიმალურ ვადიანობაზე/საკონტრაქტო შენატანების შემთხვევაში
<1000	20% / 25%	25% / 35%
>=1000-2000<	25% / 30%	35% / 45%
>=2000-4000<	30% / 35%	45% / 55%
>=4000		50% / 60%

თუმცა, 2020 წელს საქართველოს ეროვნულმა ბანკმა პასუხისმგებლიანი დაკრედიტების რეგულაციებში გარკვეული ცვლილებები შეიტანა. ცვლილებები 2020 წლის 15 აპრილიდან ამოქმედდება და მოიცავს შემდეგს:

- ფინანსურ ინსტიტუტებს მიეცათ საშუალება თავად, შიდა პროცედურებით შეაფასონ ფიზიკური პირის გადახდისუნარიანობა, ნაცვლად მკაცრად გაწერილი წესებისა.
- გაუქმდა სესხის მომსახურების კოეფიციენტის ლიმიტი მაქსიმალურ ვადიანობაზე. კოეფიციენტი დაითვლება იმ მაქსიმალურ პერიოდზე, რომელზეც კონტრაქტით შეიძლება სესხის ვადის გაგრძელება. სესხის მომსახურების მაქსიმალური კოეფიციენტები ზემოთ მოცემული ცხრილის ნაცვლად, განისაზღვრა შემდეგნაირად:

ყოველთვიური წმინდა შემოსავალი, ლარი	უცხოური ვალუტა	ლარი (ან FX, თუ შემოსავალი იმავე ვალუტაშია)
<1000	20%	25%
>=1000	30%	50%

- კომერციულ ბანკებსა და მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებს დაუწესდათ კორპორაციული მართვის მოთხოვნები, კერძოდ, „დაცვის სამი ხაზის“ (ბიზნესის ხაზი, რისკების მართვის ფუნქცია და შიდა აუდიტი) პრინციპების გამოყენებით, დაევალებათ რისკების მართვა და პასუხისმგებლიანი დაკრედიტების დებულების უზრუნველყოფა.

ასევე, 2019 წლიდან მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებს დაუწესდათ კაპიტალის კოეფიციენტების ლიმიტები, საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის №143/04 ბრძანების მიხედვით. ლიმიტები შემოღებულია ორი მიდგომით, სტანდარტული და არასტანდარტული. სტანდარტულის მიხედვით, კომპანიის კაპიტალის კოეფიციენტი უნდა იყოს >=18%-სა, ხოლო არასტანდარტულის შემთხვევაში – >=24%-სა. სტანდარტულ და არასტანდარტულ მიდგომებს განასხვავებს საზედამხედველო კაპიტალის თუ რა წილს შეადგენს ფიზიკური და არასაფინანსო იურიდიული პირებისგან მოზიდული სახსრები. თუ კომპანიის მიერ ფიზიკური და არასაფინანსო იურიდიული პირებისგან მოზიდული სახსრები, მათ შორის ობლიგაციებით მოზიდული სახსრები

საზედამხედველო კაპიტალის 50%-ზე ნაკლებია, მაშინ კომპანია ხვდება სტანდარტულ ლიმიტებში, ხოლო, თუ საზედამხედველო კაპიტალის 50%-ს აჭარბებს აღნიშნული წყაროებიდან მოზიდული სახსრები, მაშინ არასტანდარტულ ლიმიტებში.

ობლიგაციების ემისიის შედეგად, კომპანია „ფასიანი ქაღალდების ბაზრის შესახებ“ საქართველოს კანონით („ფასიანი ქაღალდების შესახებ კანონი“) გახდება ანგარიშვალდებული საწარმო და საჯარო ობლიგაციების ემიტენტი, რის საფუძველზეც მასზე შესაბამისად გავრცელდება ფასიანი ქაღალდების შესახებ კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნები გამჭვირვალობასთან, პერიოდული და მიმდინარე ინფორმაციის გამჟღავნებასთან, კორპორაციულ მართვასთან და სხვა საკითხებთან მიმართებით.

აღნიშნული მოთხოვნები კომპანიისათვის დამატებითი მარეგულირებელი ტვირთი შეიძლება აღმოჩნდეს და გარკვეულ შემთხვევებში, კომპანიამ შესაძლოა ვერ შეძლოს ამ მოთხოვნების სრულად დაკმაყოფილება.

ობლიგაციების შეთავაზება მოხდება მხოლოდ საქართველოს იურისდიქციის ფარგლებში, საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული წესით ფინანსურ ინსტიტუტებსა და კომპანიის აქციონერებზე. აღნიშნული ობლიგაციების ფიზიკურ და არასაფინანსო იურიდიულ პირებზე გასხვისება არ იგეგმება არც პირველად და არც მეორად ბაზარზე.

შეთანხმება ემიტენტსა და საქართველოს ეროვნულ ბანკს შორის ეკონომიკური ნორმატივებისა და ლიმიტების გავრცელების შესახებ

კომპანიას საქართველოს ეროვნულ ბანკთან მიღწეული აქვს შეთანხმება, რომლის მიხედვითაც ამ პროსპექტის ფარგლებში ობლიგაციების გამოშვებისას, ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2018 წლის 5 ივლისის N143/04 ბრძანებით დამტკიცებული მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების საქმიანობის ზედამხედველობისა და რეგულირების წესით დადგენილი ეკონომიკური ნორმატივები და ლიმიტები სს „კრისტალის“-ის “ გავრცელება ქვემოთ აღწერილი პრინციპით:

1. იმ შემთხვევაში, თუ სს „კრისტალ“-ის მიერ ჯამურად გამოშვებული და განთავსებული ობლიგაციების სრულად კლასიფიცირდება ფიზიკური პირებისა და ისეთი იურიდიული პირებისგან, რომლებიც არ არიან ფინანსური ინსტიტუტები (შემდგომში: იურიდიული პირები) მოზიდულ სახსრებად და ჯამურად, კომპანიის მიერ ფიზიკური და იურიდიული პირებისგან მოზიდული სახსრები, ჯამურად, არ აღემატება სს „კრისტალ“-ის საზედამხედველო კაპიტალის 50%-ს, სს „კრისტალ“-ი დაექვემდებარება შემდეგ ნორმატივებს და ლიმიტებს:
  - 1.1 კვ (კაპიტალის კოეფიციენტი) – კრისტალს ეროვნული ბანკისგან მოპოვებული აქვს ვეივერი, რომლის თანახმადაც, ლიმიტი საზედამხედველო კაპიტალის თანაფარდობის დაქვითვის შემდგომ მთლიან აქტივებთან არის 16%, ხოლო 2023 წლის 31 მარტიდან დაუბრუნდება საწყის 18%-იან ნიშნულს.
  - 1.2 ლკ – (ლიკვიდობის კოეფიციენტი) საანგარიშგებო თვის საშუალო ლიკვიდური აქტივების საშუალო ვალდებულებებთან თანაფარდობა – 18%.

2. თუ სრულად არ ხდება პირველი პუნქტით გათვალისწინებული მოთხოვნების შესრულება, სს „კრისტალ“-ის მიერ გამოშვებული ობლიგაციის მხოლოდ ის ნაწილი კლასიფიცირდება ფიზიკური და იურიდიული პირებისგან მოზიდულ სახსრებად, რომელთა რეგისტრირებული მესაკუთრეც არ წარმოადგენს ფინანსურ ინსტიტუტს. ასეთ შემთხვევაში, თუკი ამ მეთოდით გამოთვლილი ფიზიკური და იურიდიული პირებისგან მოზიდული სახსრები:
- 2.1 შეადგენს სს „კრისტალ“-ის საზედამხედველო კაპიტალის 40%-ს ან ნაკლებს, სს „კრისტალ“-ი დაექვემდებარება შემდეგ ნორმატივებს და ლიმიტებს:
- 2.1.1 კკ (კაპიტალის კოეფიციენტი) – კრისტალს ეროვნული ბანკისგან მოპოვებული აქვს ვეივერი, რომლის თანახმადაც, ლიმიტი საზედამხედველო კაპიტალის თანაფარდობის დაქვითვის შემდგომ მთლიან აქტივებთან არის 16%, ხოლო 2023 წლის 31 მარტიდან დაუბრუნდება საწყის 18%-იან ნიშნულს.
- 2.1.2 ლკ – (ლიკვიდობის კოეფიციენტი) საანგარიშგებო თვის საშუალო ლიკვიდური აქტივების საშუალო ვალდებულებებთან თანაფარდობა – 18%.
- 2.2 შეადგენს სს „კრისტალ“-ის საზედამხედველო კაპიტალის 40%-ზე მეტს, მაგრამ არაუმეტეს 45%-ისა და სს „კრისტალ“-ი ვერ მოახდენს აღნიშნული პროცენტული შეფარდების 40%-იან ან ნაკლებ ნიშნულამდე შემცირებას 90 დღის ვადაში, სს „კრისტალ“-ი დაექვემდებარება შემდეგ ნორმატივებს და ლიმიტებს:
- 2.2.1 კკ (კაპიტალის კოეფიციენტი) – საზედამხედველო კაპიტალის თანაფარდობა დაქვითვის შემდგომ მთლიან აქტივებთან – 24%.
- 2.2.2 ლკ – (ლიკვიდობის კოეფიციენტი) საანგარიშგებო თვის საშუალო ლიკვიდური აქტივების საშუალო ვალდებულებებთან თანაფარდობა – 25%.
- 2.3 შეადგენს სს „კრისტალ“-ის საზედამხედველო კაპიტალის 45%-ზე მეტს, მაგრამ არაუმეტეს 50%-ისა და სს „კრისტალ“-ი ვერ მოახდენს აღნიშნული პროცენტული შეფარდების 40%-იან ან ნაკლებ ნიშნულამდე შემცირებას 30 დღის ვადაში, სს „კრისტალ“-ი დაექვემდებარება შემდეგ ნორმატივებს და ლიმიტებს:
- 2.3.1 კკ (კაპიტალის კოეფიციენტი) – საზედამხედველო კაპიტალის თანაფარდობა დაქვითვის შემდგომ მთლიან აქტივებთან – 24%.
- 2.3.2 ლკ – (ლიკვიდობის კოეფიციენტი) საანგარიშგებო თვის საშუალო ლიკვიდური აქტივების საშუალო ვალდებულებებთან თანაფარდობა – 25%.
- 2.4 შეადგენს სს „კრისტალ“-ი საზედამხედველო კაპიტალის 50%-ზე მეტს, სს „კრისტალ“-ი დაუყოვნებლივ დაექვემდებარება შემდეგ ნორმატივებს და ლიმიტებს:
- 2.4.1 კკ (კაპიტალის კოეფიციენტი) – საზედამხედველო კაპიტალის თანაფარდობა დაქვითვის შემდგომ მთლიან აქტივებთან – 24%.
- 2.4.2 ლკ – (ლიკვიდობის კოეფიციენტი) საანგარიშგებო თვის საშუალო ლიკვიდური აქტივების საშუალო ვალდებულებებთან თანაფარდობა – 25%
- 2.5 იმ შემთხვევაში, თუ 2.2 და 2.3 პუნქტებში აღნიშნულ შემთხვევებში ამ პუნქტებით დადგენილ ვადებში სს „კრისტალ“-ი მოახდენს მის მიერ ფიზიკური და იურიდიული პირებისგან მოზიდული სახსრების სს „კრისტალ“-ის საზედამხედველო კაპიტალთან შეფარდების შემცირებას, ისე რომ ის წარმოადგენდეს სს „კრისტალ“-ის

საზედამხედველო კაპიტალის 40%-ს ან ნაკლებს, სს „კრისტალ“-ი დაექვემდებარება შემდეგ შემდეგი ნორმატივები და ლიმიტებს:

- 2.5.1 კკ (კაპიტალის კოეფიციენტი) – კრისტალს ეროვნული ბანკისგან მოპოვებული აქვს ვეივერი, რომლის თანახმადაც, ლიმიტი საზედამხედველო კაპიტალის თანაფარდობის დაქვემდებარების შემდგომ მთლიან აქტივებთან არის 16%, ხოლო 2023 წლის 31 მარტიდან დაუბრუნდება საწყის 18%-იან ნიშნულს.
- 2.5.2 ლკ – (ლიკვიდობის კოეფიციენტი) საანგარიშგებო თვის საშუალო ლიკვიდური აქტივების საშუალო ვალდებულებებთან თანაფარდობა – 18%.

ზემოაღნიშნული ობლიგაციის რეგისტრირებული მესაკუთრეების იდენტიფიცირებისთვის, რის საფუძველზეც მოხდება ობლიგაციიდან მოზიდული სახსრების კლასიფიცირება ან ფიზიკური პირებისა და იურიდიული პირებისგან ან ფინანსური ინსტიტუტებისგან მოზიდულ სახსრებად, ფასიანი ქაღალდების ბაზრის შუამავლებს ეკისრებათ ვალდებულება სს „კრისტალ“-ის მიერ გამოშვებულ ფასიან ქაღალდებთან დაკავშირებული ნებისმიერი ტიპის ოპერაციაზე განახორციელონ შემდეგი ქმედებები:

- პირველადი განთავსებისას ან ფინანსური ინსტიტუტის საკუთრებაში არსებული ფასიანი ქაღალდის ფინანსური ინსტიტუტის სტატუსის არმქონე ფიზიკურ ან იურიდიულ პირზე მიყიდვის შემთხვევაში დაუყოვნებლივ აცნობონ აღნიშნული ტრანზაქციის შესახებ ემიტენტს შემდეგი ინფორმაცია: შემძენის იურიდიული სტატუსი (კერძოდ, შემძენი იურიდიული პირია, თუ ფიზიკური პირი), გასხვისებული ობლიგაციების ჯამური ნომინალური ღირებულება, რაოდენობა და გარიგების თარიღი, მიუხედავად იმისა, განხორციელდა ეს ტრანზაქცია რეზიდენტ, თუ არა რეზიდენტ პირზე.
- პირველადი განთავსებისას ან ფინანსური ინსტიტუტის სტატუსის არმქონე ფიზიკური პირის ან იურიდიული პირის საკუთრებაში არსებული ფასიანი ქაღალდების ფინანსური ინსტიტუტისთვის მიყიდვის შემთხვევაში დაუყოვნებლივ აცნობონ აღნიშნული ტრანზაქციის შესახებ ემიტენტს შემდეგი ინფორმაცია: შემძენის სამართლებრივი სტატუსი (კერძოდ, შემძენი ფინანსურია ინსტიტუტია თუ არა) გასხვისებული ობლიგაციების ჯამური ნომინალური ღირებულება, რაოდენობა და გარიგების თარიღი, თუ შემძენი არის ფინანსური ინსტიტუტი ან/და არა რეზიდენტი ფინანსური ინსტიტუტი ან/და შეუძლებელია შემძენის სტატუსის დადგენა.
- ფასიანი ქაღალდის შუამავლის მიერ განხორციელებული ტრანზაქციების ფარგლებში, ყოველი თვის 5 სამუშაო დღის განმავლობაში მიაწოდონ ემიტენტს სრულყოფილი ანგარიში წინა თვის ბოლო თარიღის მდგომარეობით ფასიანი ქაღალდების მფლობელების შესახებ. აღნიშნული ანგარიში უნდა მოიცავდეს შემდეგ ინფორმაციას ყველა მფლობელის შესახებ:
  - მფლობელის საკუთრებაში არსებული ობლიგაციების ჯამურ ნომინალური ღირებულებას, რაოდენობასა და შემძენის თარიღს;
  - მფლობელის იურიდიულ სტატუსს;
  - ინფორმაციას იმის შესახებ, არის თუ არა მფლობელი იურიდიული პირი ფინანსური ინსტიტუტი;
  - მფლობელის რეზიდენტობას;

სს „კრისტალ“-ი ვალდებულია ფასიანი ქაღალდების ბაზრის შუამავლების მიერ მისთვის მოწოდებული ზემოხსენებული ინფორმაცია მიაწოდოს საქართველოს ეროვნულ ბანკს, ზემოხსენებულ ვადებში

დოკუმენტური და ელექტრონული ფორმით. ელექტრონული ანგარიშგება წარმოდგენილი უნდა იყოს MS Excel-ის ფორმატში, შემდეგ ელექტრონულ მისამართზე: capitalmarket@nbg.gov.ge. გარდა ამისა, ფასიანი ქაღალდების ბაზრის შუამავლებს ევალებათ დეტალურად გაეცნონ პროსპექტში გამჟღავნებულ სქემას ფასიანი ქაღალდის რეგისტრირებული მესაკუთრეების სტატუსისა და ანგარიშგების შესახებ. ემიტენტის მიერ პროსპექტში გამჟღავნებული დათქმების დარღვევის შემთხვევაში, საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ განხორციელდება შესაბამისი საზედამხედველო ღონისძიებები.

უახლესი საკანონმდებლო ცვლილებები

2021 წლის განმავლობაში, ეროვნული ბანკი მუშაობდა ახალი საზედამხედველო სუბიექტის - მიკრო ბანკის მარეგულირებელი ჩარჩოს შექმნაზე. საკანონმდებლო პაკეტის მიზანი საფინანსო სექტორში საშუალო ზომის, სტაბილური ბიზნეს მოდელისა და მაღალი რეპუტაციის მქონე ახალი ფინანსური ინსტიტუტის შექმნა, სამეწარმეო და სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის დაკრედიტების ხელშეწყობა, კონკურენციის ზრდა და საკრედიტო პროდუქტებზე საპროცენტო განაკვეთების შემცირებაა.

მმართველი ორგანო და მენეჯმენტი

ემიტენტი სრულად აკმაყოფილებს ყველა მოთხოვნას, რომელიც განსაზღვრულია „მეწარმეთა შესახებ“ კანონით გათვალისწინებული კორპორატიულ მმართველობის მარეგულირებელ წესებში. დამატებით, 2021 წლის 7 დეკემბერს, საქართველოს ეროვნული ბანკის ბრძანებით გამოქვეყნდა კორპორაციული მართვის კოდექსი, რომელიც ამოქმედდება 2022 წლის იანვრიდან, თუმცა აღნიშნული კოდექსით ანგარიშგების პირველად წარდგენა ემიტენტებს დაევალებათ 2023 წლის წლიური ანგარიშგების თარიღისთვის. აღნიშნული კოდექსი კოდექსი ეფუძნება მიდგომას: „შეასრულე ან განმარტე დაწარმოადგინე ალტერნატივა“, რომლის მიზანია ხელი შეუწყოს კორპორაციული მართვის საუკეთესო პრაქტიკის ფართოდ გამოყენებას. გარდა ამისა, კომპანია სრულად შესაბამისობაშია „მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების შესახებ“ საქართველოს კანონის მიმართ არსებული კორპორატიული მართვის კოდექსისა და სხვა მარეგულირებელ მოთხოვნებთან ამ საკითხთან დაკავშირებით.

მიმოხილვა

კომპანიის უმაღლესი მმართველობითი ორგანოა სამეთვალყურეო საბჭო. კრისტალს ხელმძღვანელობს ეფექტიანი სამეთვალყურეო საბჭო, რომელსაც კომპანიის გრძელვადიანი წარმატების კოლექტიური პასუხისმგებლობა აკისრია. სამეთვალყურეო საბჭოს ფუნქციაა კორპორაციული სტრატეგიის ყოველწლიური შეფასება და მიზნების მომავალი წლის სტრატეგიულ გეგმებში ასახვა. ყველა უფროსი ოფიცერი ინიშნება ძირითადი და მეორეხარისხოვანი სტრატეგიული გეგმის განსახორციელებლად, რაც მნიშვნელოვან საფუძველს ქმნის მათი ცვლადი კომპენსაციისათვის.

სამეთვალყურეო საბჭო შედგება რვა წევრისგან, მათ შორის არის ორი დამოუკიდებელი წევრი და ორი ინვესტორის წარმომადგენელი (სუმა სვამინათანი და ალექს რემტულა). ორი წევრი საქართველოს

მოქალაქეა და მათი საქმიანობის ადგილი ძირითადად საქართველოა. ორი წევრი კი 2022 წელს დაემატა სამეთვალყურეო საბჭოში და არ არიან საქართველოს რეზიდენტები(მატანგი გოვრიშანკარი და რობერტ კოსმანი). წევრებს აქვთ ბიზნესის განვითარების, კორპორაციული მართვის, საბანკო საქმის/მიკროფინანსირების, ტექნოლოგიების, ინოვაციებისა და ადამიანური რესურსების განვითარების მდიდარი გამოცდილება.

აქციონერები:

კომპანიას სრულად ფლობენ „აქციონერთა ჯგუფის“ წევრები. არ არსებობს კომპანიის ერთპიროვნული მაკონტროლებელი⁵ მხარე. 2022 წლის 30 სექტემბრის მდგომარეობით, „კომპანიის“ აქციებს ფლობდნენ შემდეგი აქციონერები და შეადგენდნენ „აქციონერთა ჯგუფს“:

აქციონერები (ჩვეულებრივი აქციები)	30-სექ-2022	31-დეკ-2021	31-დეკ-2020
Agrif Cooperatief U.A.	38.7%	38.7%	38.7%
DWM Funds S.C.A. – SIVAC – SIF	12.4%	12.4%	12.4%
არჩილ ბაკურაძე	14.3%	14.3%	14.3%
მალხაზ ძაძუა	11.1%	11.1%	11.1%
დავით ბენდელიანი	6.8%	6.8%	6.8%
სხვა	16.7%	16.7%	16.7%
სულ	100%	100%	100%

პივილეგირებული აქციები	30-სექ-2022	31-დეკ-2021	31-დეკ-2020
Agrif Cooperatief U.A.	53.12%	53.12%	53.12%
DWM Funds S.C.A. – SICAV – SIF	46.88%	46.88%	46.88%

აღსანიშნია, რომ სხვა აქციონერებიდან, რომელთა წილი არის 16.7% მთლიან გამოშვებულ აქციებში, არავის აქვს 5%-ზე მეტი წილი. 5%-ზე მეტი პირდაპირ ან არაპირდაპირი წილის მქონე აქციონერს არ აქვს განსხვავებული ხმის უფლება. ხმის უფლებები აქციონერებს აქვთ საკუთარი წილების პროპორციულად.

2022 წლის 30 სექტემბრის მდგომარეობით ჯგუფის მთავარი აქციონერები არიან Agrif Cooperatief U.A. და DWM Funds S.C.A.-SICAV SIF 38.7% და 12.4% შესაბამისად.

agRIF არის Rural Impulse Fund I-ისა და Rural Impulse Fund II-ის მემკვიდრე ფონდი, რომლებიც ინვესტიციებს ახორციელებენ სოფლის სექტორის ფინანსურ ინკლუზიაში. agRIF ამ მოდელს კიდევ ერთი ნაბიჯით წინ სწევს და კონკრეტულად ფოკუსირებულია სოფლის მეურნეობის სექტორსა და მცირე და საშუალო ფერმერებზე, ასევე სოფლის მიკრო-მეწარმეებზე. ფონდის მიერ მიზნობრივი კაპიტალის ინვესტიციების გარდა, agRIF უზრუნველყოფს სავალო ინვესტიციებს სოფლის მეურნეობის მცირე და საშუალო ბიზნესებში და სოფლის მეურნეობის ფოკუსირებულ ფინანსურ

⁵ განიმარტება ფასს 10 -ის მიხედვით, რომელიც კონტროლს განმარტავს როგორც შემთხვევას, როდესაც სრულდება ყოველი შემდეგი პირობა: ინვესტორს გააჩნია ძალაუფლება კომპანიაზე - გააჩნია უფლებები, რათა მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინოს კომპანიის შემოსავლებზე; ინვესტორს გააჩნია უფლება მიიღოს ცვლადი შემოსავლები კომპანიაში ჩართულობიდან გამომდინარე; ინვესტორს გააჩნია შესაძლებლობა, თავისი ძალაუფლებით გავლენა მოახდინოს ინვესტორის შემოსავლებზე.

შუამავლებში (ისევე როგორც კრისტალში). agRIF იმართება Incofin Investment Management-ის (ქვეყანა: ბელგია, ს/ნ: 0815.870. 958) მიერ.

DWM Funds S.C.A.-SICAV SIF (ს/ნ: 805-3121651100) დაფუძნებულია ლუქსემბურგში. მისი მშობელი კომპანიაა DWM ASSET Management LLC. შპს DWM Asset Management, მუშაობს როგორც საინვესტიციო კომპანია. კომპანია ინვესტირებას ახორციელებს კაპიტალში, ობლიგაციებსა და სესხებში. DWM Asset Management ემსახურება მომხმარებლებს შეერთებულ შტატებში.

ზემოთ აღნიშნული ფონდები ერთმანეთთან დაკავშირებული არ არიან, შესაბამისად კომპანიას არ ჰყავს მონეტარული მფლობელი.

სამეთვალყურეო საბჭო :

წევრები :

არჩილ ბაკურაძე : სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარე – სამეთვალყურეო საბჭოს და აქტივებისა და ვალდებულებების კომიტეტის თავმჯდომარე, გახლდათ მიკროსაფინანსო ასოციაციის თავმჯდომარე, ამჟამად კი მისი გამგეობის წევრია. არჩილ ბაკურაძე არის ფონდი კრისტალის გამგეობის თავმჯდომარე და მოღვაწეობს სხვადასხვა არაკომერციული ორგანიზაციის მმართველობაში. იგი ფლობს ლანკასტერის უნივერსიტეტის ბიზნესის ადმინისტრირების მაგისტრის ხარისხს (2004), არის ჯონ სმიტის ფონდის (2000) სტიპენდიატი და ჰოლანდიის დევნილთა ფონდის „Stichting Vluchteling“ „Van Heuven Goedhart“-ის სახელობის საერთაშორისო პრემიის ლაურეატი (2003). ბოლო 5 წლის განმავლობაში არჩილ ბაკურაძე იყო კომპანია „მიკროსაფინანსო ცენტრის“ სამეთვალყურეო საბჭოს წევრი. ასევე „საქართველოს მიკროსაფინანსო ასოციაციისა“ და საქველმოქმედო ჰუმანიტარული ცენტრი „აფხსაზეთის“ ბორდის წევრი. ასევე ის სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარე იყო “მოზაილ ფინანს ეურაზიაში“ (Mobile Finance Eurasia).

იან დევინგაერტი : წევრი – სტრატეგიის, მონაცემებისა და ინოვაციების კომიტეტის თავმჯდომარე, 2015 წლიდან იგი არის Incofin IM კერძო ინვესტიციათა ფონდის დირექტორი. წინა წლებში იგი იყო Gimy-ს (2012-2015) პარტნიორი; Eagle Venture Partner-ის (2001-2015) მმართველი დირექტორი; ანალიტიკოსი, ინვესტიციათა მმართველი, ინვესტიციათა უფროსი მმართველი, ინვესტიციათა უფროსი აღმასრულებელი მმართველი და დირექტორი Gimy-ში (1989-2011); KBC Bank-ის მრჩეველი (1983-1989). მან საწარმოო პოლიტიკა და მშენებელი ინჟინრის სპეციალობა ლეუვენის (ბელგია) კათოლიკურ უნივერსიტეტში, ხოლო კორპორაციულ საფინანსო სტრატეგია საფრანგეთში შეისწავლა. ბოლო 5 წლის განმავლობაში იან დევინგაერტი ასევე იყო სამეთვალყურეო საბჭოს წევრი კომპანია „Incobank“-ში, „Bank Arvand“-ში, „Lovcen Banka-სა და “Araratbank“-ში. დირექტორთა ბორდის წევრის ადგილს იკავებდა კომპანია „Arnur Credit“-ში.

ლილიტ გარაიანი : დამოუკიდებელი წევრი – ფინანსისტი, „კრისტალის“ სამეთვალყურეო საბჭოს წევრი 2018 წლის 11 ივლისიდან. მას აქვს საბანკო სექტორში მუშაობის მდიდარი გამოცდილება როგორც მმართველ თანამდებობებზე, ისე კონსულტანტის პოზიციაზე ფინანსური მართვის, რისკების მართვის და ოპერაციული მართვის მიმართულებით. 2015 წლიდან მონაწილეობს SDC-ის, KfW-ისა და AFD-ის პროექტების განხორციელებაში საქართველოსა და სომხეთში. იგი სწავლობდა სომხეთის ამერიკულ უნივერსიტეტში MBA ფინანსების სპეციალიზაციით, არის პროკრედიტის კორპორაციის უმაღლესი რგოლის მართვის აკადემიის კურსდამთავრებული, არის ACCA-ს წევრი, მიღებული აქვს მაგისტრის ხარისხი ერევნის სახელმწიფო უნივერსიტეტში. ლილიტ გარაიანი ბოლო 5 წლის განმავლობაში იყო სამეთვალყურეო საბჭოს წევრი კომპანია “Oilredit International“-ში და მმართველი დირექტორი კომპანია “ADWISE Consulting LLC“-ში.

ალეემ რემტულა : წევრი – პარტნიორი და DWM-ის კერძო ინვესტიციათა გუნდის ხელმძღვანელი. რემტულა არის საბჭოს წევრი და აქციონერის წარმომადგენელი DWM-ის მხრიდან 2011 წლიდან. ის ამჟამად ხელმძღვანელობს გარემოსდაცვით და სოციალური კომიტეტს. მისი კარიერა საინვესტიციო საბანკო სფეროში JP Morgan-ში დაიწყო და აქვს 20 წელზე ხანგრძლივი გამოცდილება გლობალურად, როგორც სამეწარმეო კაპიტალის, ასევე ვენჩორული კაპიტალის საშუალებით მიზნობრივი ინვესტირების კუთხით. მას მიღებული აქვს ბიზნესის მართვის მაგისტრის ხარისხი ჰარვარდის ბიზნეს სკოლაში, ხოლო ეკონომიკისა და ფინანსების დარგის ბაკალავრის ხარისხი – პრინსტონის უნივერსიტეტში. ალემ რემტულა ბოლო 5 წლის მანძილზე ასევე იყო “Age Khan Foundation“-ის ბორდის წევრი აშშ-ში და სამეთვალყურეო საბჭოს წევრი “Suryoday SFB“-ში, “SMILE“-სა და “Ashv Finance“-ში.

გიორგი არველაძე : წევრი - „კრისტალის“ სამეთვალყურეო საბჭოს წევრი 2022 წლიდან. გიორგი წარმატებული ბანკირი და ფინანსისტია, რომელსაც აქვს 16 წლიანი გამოცდილება საბანკო, ფინანსური ბაზრების, მონეტარული პოლიტიკის, ჯანდაცვის და ფარმაცევტულ სფეროში. კარიერის დასაწყისში გიორგი შეუერთდა საქართველოს ეროვნულ ბანკს, სადაც იერარქიული საფეხურების გავლით გახლდათ ბანკის მთავარი დილერი. იგი გახლდათ საერთაშორისო რეზერვების მართვის კომიტეტის და მონეტარული პოლიტიკის კომისიის წევრი. 2008 წელს გიორგი შეუერთდა „BNP Paribas Structured“-ს როგორც ცენტრალური და აღმოსავლეთ ევროპისა და სამხრეთ აფრიკის გუნდის წევრი. 2009-2015 წლებში გიორგი მუშაობდა ლიბერთი ბანკში თავდაპირველად აღმასრულებელი დირექტორის მოადგილის, ხოლო 2013 წლიდან აღმასრულებელი დირექტორის პოზიციაზე. გიორგი არველაძე ბოლო 5 წლის განმავლობაში იყო მმართველი პარტნიორი კომპანია „Moped Depot LLC“-ში, „Delaware Properties LLC“-ში, “Ninoshvili Properties LLC“-ში, „Bilderz LLC“-ში, “თიბისი კაპიტალში“, “Baobab Invest LLC“-სა და „Engreen LLC“-ში. ასევე იკავებდა სამეთვალყურეო საბჭოს დამოუკიდებელი წევრის ადგილს კომპანია “State Deposit Insurance Agency“-ში.

სუმა სვამინათანი : ალტერნატიული წევრი – DWM-ის კერძო ინვესტიციების ვიცე პრეზიდენტი. სუმა სვამინათანი 2020 წლიდან არის კრისტალის სამეთვალყურეო საბჭოს ალტერნატიული წევრი და აქციონერის წარმომადგენელი DWM-ის მხრიდან. DWM- ში მუშაობის დაწყებამდე, სუმა მუშაობდა კონსულტანტად ნიუ იორკის ბუტიკების საკონსულტაციო კომპანიაში Empire Valuation Consultant. მას აქვს საჯარო და კერძო კომპანიების კაპიტალის, სესხის და რთული აქტივების /ფასიანი ქაღალდების შეფასების მართვის გამოცდილება პოტენციური ინვესტიციების, ფინანსური ანგარიშგების და კორპორატიული დაგეგმვის მიზნებისათვის. ის ასევე მუშაობდა ტექნოლოგიად Capital One Auto Finance -ში, Infosys Technologies- ის მხრიდან. სუმა ფლობს MBA ხარისხს NYU’s Stern ბიზნეს სკოლიდან, სადაც ინდოეთის ქსოვის ინდუსტრიაში ხელით ქსოვის კოოპერატიული საზოგადოებების მიმართულებით აქტივობიდან გამომდინარე, გახდა ფაკულტეტის სტიპენდიანტი სოციალური საწარმოს მიმართულებით. სუმა ფლობს ელექტრო ინჟინერიის ბაკალავრის ხარისხს ოსმანიის უნივერსიტეტიდან (ჰიდერაბადი, ინდოეთი). სუმა სვამინათანი ბოლო 5 წლის განმავლობაში ასევე იყო სამეთვალყურეო საბჭოს წევრი “Ashv Finance“-სა და “Inecobank“-ში.

რობერტ კოსმანი: წევრი - 33 წელია, საცალო, მცირე და საშუალო საბანკო მომსახურების სფეროში, ცენტრალური და აღმოსავლეთ ევროპის 13 სხვადასხვა ქვეყანაში მუშაობს. 2004-2020 წლებში იგი Raiffeisen Bank International-ში, უკრაინის ოფისში საცალო/SME ბანკინგის დირექტორთა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილის პოსტს იკავებდა, ხელმძღვანელობდა SME რისკებს ავსტრიაში, ეკავა CIO-სა და COO-ს თანამდებობები. Raiffeisen-ამდე რობერტ კოსმანი განვითარების უფროსი ბანკირის რანგში EBRD-თან, მსოფლიო ბანკთან, აზიის განვითარების ბანკსა (ADB) და USAID-თან მსხვილი ფინანსური ინსტიტუტების რესტრუქტურისაციის კუთხით თანამშრომლობდა. ამჟამად, ის აქტიურად საქმიანობს როგორც „Fintech Angel“ ინვესტორი, ასევე, მრჩეველი/მენტორი მრავალი

სტარტაპისთვის უკრაინაში. ის კომპანია კრისტალს შეუერთდა 2022 წლის მეორე ნახევრიდან. ბოლო 5 წლის განმავლობაში რობერტი იყო ბორდის თავმჯდომარის მოადგილე საცალო ბანკინგში.

მატანგი გოვრიშანკარი: წევრი - 40 წელია, ბიზნესისა და ადამიანური რესურსების მიმართულებებით, ინდოეთსა თუ მის ფარგლებს გარეთ, მმართველ პოზიციებზე საქმიანობს, აქვს სხვადასხვა დარგში მოქმედ წამყვან კორპორაციებთან, მათ შორის Standard Chartered Bank-თან, Reebok-თან, GE-სა და Cummins Inc-თან თანამშრომლობის, აღმასრულებელი რგოლის ქოუჩინგის, ადამიანური რესურსების მართვისა და ეფექტიანის გუნდების ფორმირების მრავალწლიანი გამოცდილება. ბოლო დროს ის დასაქმებული იყო BP plc-ში, სადაც გლობალური შესაძლებლობების განვითარების ხელმძღვანელისა და გლობალური ლიდერობის აკადემიის დირექტორის პოზიცია ეკავა. ის კომპანია კრისტალს შეუერთდა 2022 წლის მეორე ნახევრიდან. ბოლო 5 წლის განმავლობაში მატანგი იყო დამოუკიდებელი აღმასრულებელი წევრი კომპანია “Altum Credo Home Finance Pvt Ltd”-ში, “Arohan Financial Services Ltd”-ში, “Ashv Finance Ltd”-ში, “Cyient Ltd”-ში, „Gabriel India Ltds”-ში, “Greenlam Industries Ltds”-ში, “Gujarat Pipavav Ports Ltd”-ში, “Intellect Advisory Services Pvt Ltd”-ში, „Premium Transmissions Pvt Ltd”-ში, „Premium Motion Pvt Ltd”-სა და “AAVISHKAAR Foundation”-ში.

მმართველი გუნდი

ილია რევია - უფროსი აღმასრულებელი ოფიცერი – იგი გახლავთ წარმატებული პროექტების მენეჯერი და IT მენეჯმენტის სპეციალისტი, შთამბეჭდავი გამოცდილებით მენეჯმენტში, IT მენეჯმენტსა და საბანკო სექტორში. მან დაიწყო თავისი კარიერა როგორც ვებ დეველოპერმა, 2007-2009 წლებში მოღვაწეობდა IT პროექტის მენეჯმენტის მიმართულებით აშშ-ის იურიდიულ ფირმაში, ხოლო 2009 წელს DPK კონსალტინგში. ილია რევია საქართველოს ბანკს შეუერთდა 2009 წელს, სადაც 2014 წელს დაინიშნა უფროსი ინფორმაციის ოფიცრის მოადგილედ და სათავეში ედგა კომპანიის არაერთ კომპლექსურ პროექტს, მათ შორის პრივატიზაცია ჯორჯიას შეძენისა და სწრაფი ტრანსფორმაციის ინიციატივას. 2019 წლის ივნისიდან, ილია რევია დაინიშნა მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის უფროს აღმასრულებელ ოფიცრად. ილია არის სერტიფიცირებული პროფესიონალი პროექტის მენეჯმენტში (PMP), ფლობს ჯორჯ ვაშინგტონის უნივერსიტეტის მაგისტრის ხარისხს პროექტების მენეჯმენტში და შვედეთის Jönköping უნივერსიტეტის მაგისტრის ხარისხს IT და ბიზნეს ინოვაციებში. მას ასევე მიღებული აქვს საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ბაკალავრის ხარისხი მათემატიკაში

დავით ბენდელიანი - უფროსი ფინანსური ოფიცერი – 2004 წლის აგვისტოდან 2011 წლამდე ეკავა ფონდ „კრისტალის“ ფინანსური მენეჯერის თანამდებობა. 1997 წლის აპრილიდან 2004 წლის ივლისამდე მუშაობდა ფინანსურ მენეჯერად საქველმოქმედო ჰუმანიტარულ ცენტრ „აფხაზეთში“. იგი სწავლობდა თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის უნივერსიტეტის ეკონომიკის ფაკულტეტზე, მიღებული აქვს სერტიფიკატები მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების სახაზინო მართვაში, სტრატეგიულ დაგეგმარებასა და ცვლილებების მართვაში, მიკროსაფინანსო პროდუქტის განვითარებაში, რისკების მართვის მეთოდოლოგიაში, შიდა აუდიტის განვითარებაში, ადამიანური რესურსების მართვასა და სტრატეგიული დაგეგმვის პროგრამაში. დავით ბენდელიანი ბოლო 5 წლის განმავლობაში ასევე იყო საქველმოქმედო ჰუმანიტარული ცენტრი „აფხაზეთის“ გამგეობის წევრი.

მელანია კუჭუხიძე - უფროსი ბიზნეს ოფიცერი – მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალის უფროსი ბიზნეს ოფიცერი. იგი გახლავთ შემდგარი უფროსი აღმასრულებელი და მენეჯმენტის ექსპერტი, ფინანსურ სექტორში 14 წლიანი მენეჯერული გამოცდილებით. 2006-2010 წლებში მუშაობდა ვითიბი ბანკის საქართველოს საცალო და მცირე ბიზნესის განვითარების უფროსად. მელანია 2010-2015 წლებში გახლდათ ბანკი კონსტანტას ქსელის მართვის დეპარტამენტის უფროსი, რის შემდგომაც, 2016 წლამდე

მუშაობდა თიბისი ბანკში, მიკრო ბიზნესის მართვის გუნდში. 2018 წელს მელანია შეუერთდა კრისტალს ქსელის მენეჯმენტის უფროსის პოზიციაზე, მანამდე, 2 წლის განმავლობაში გახლდათ მწვანე ლისის ურბანული განვითარების პროექტის კომერციული დირექტორი. 2019 წელს მელანია დაინიშნა კრისტალის უფროსი ბიზნეს ოფიცრის მოადგილედ, ხოლო 2020 წლის მაისიდან გახლავთ უფროსი ბიზნესის ოფიცერი. მელანია არის ვითიბი ბანკის კორპორატიული უნივერსიტეტის მაგისტრანტი მენეჯმენტში. მას მიღებული აქვს ბაკალავრის ხარისხი საქართველოს სუბტროპიკული ბიზნესის უნივერსიტეტში ეკონომიკასა და მენეჯმენტში.

მანუჩარ ჩიტაიშვილი - ადამიანების უფროსი ოფიცერი – 2005 წელს იყო ქუთაისის თვითმმართველობის დეპარტამენტის უფროსი. 2001 წლიდან მუშაობდა სხვადასხვა პოზიციაზე კერძო და სახელმწიფო სექტორებში. კრისტალს 2006 წელს შეუერთდა. მას დამთავრებული აქვს საქართველოს საზოგადოებრივ საქმეთა ინსტიტუტი, არის საჯარო ადმინისტრირების მაგისტრი, მიღებული აქვს ქუთაისის ა. წერეთლის უნივერსიტეტის სამართლის მაგისტრის ხარისხი. გავლილი აქვს სასწავლო კურსი სტრასბურგში, ევროპის საბჭოში.

ბექა ციციშვილი - უფროსი საინფორმაციო ოფიცერი – უფროსი საინფორმაციო ოფიცერი 2018 წლიდან, იყო „აჭარა გრუპის“ უფროსი საინფორმაციო ოფიცერი, მუშაობდა შპს „ავიატორისა“ და ბანკ რესპუბლიკაში საინფორმაციო სფეროს ხელმძღვანელ თანამდებობებზე, არის შპს „ნექსტ სტეპის“ თანადამფუძნებელი. მას მიღებული აქვს ბიზნესის ადმინისტრირების მაგისტრის ხარისხი ბიზნესისა და კავკასიის ბიზნესის სკოლის გრენობლის ბიზნესის სკოლაში, კომპიუტერული მეცნიერების მაგისტრის ხარისხი – ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამოყენებითი მათემატიკისა და კომპიუტერულ მეცნიერებათა ფაკულტეტზე. ბოლო 5 წლის განმავლობაში ბექა ციციშვილი არ ყოფილა სხვა კომპანიის მენეჯმენტსა ან სამეთვალყურეო საბჭოში.

გიორგი მეგენიშვილი - უფროსი რისკების ოფიცერი - გიორგი მეგენიშვილი სს მისო „კრისტალის“ რისკების უფროსი ოფიცერია. 2005 წლიდან, გიორგის სხვადასხვა თანამდებობა ეკავა და განვითარების საინტერესო გზა განვლო. რისკების მართვის კლასიკური მიდგომების დანერგვით, მან კომპანიის განვითარებაში ღირებული წვლილი შეიტანა. არის რისკების სერტიფიცირებული მენეჯერი. მიღებული აქვს მიკროფინანსების მართვაში საერთაშორისო სერტიფიკატი (ფინანსებისა და მენეჯმენტის ფრანკფურტის სკოლა). გიორგიმ ეკონომიკის საბაკალავრო პროგრამა ქუთაისის აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტში გაიარა. ბოლო 5 წლის განმავლობაში გიორგი მეგენიშვილი არ ყოფილა სხვა კომპანიის მენეჯმენტსა ან სამეთვალყურეო საბჭოში.

კახა გაბესკირია - უფროსი აღმასრულებელი ოფიცერი, სს კრისტალ ლიზინგი – კრისტალის გუნდს შეუერთდა 2009 წელს და ეკავა სხვადასხვა აღმასრულებელი თანამდებობები, როგორცაა უფროსი საკრედიტო ოფიცერი, უფროსი ოპერაციების ოფიცერი და ბიზნესის უფროსი ოფიცერი. 2020 წლიდან იგი დაინიშნა მისო კრისტალის შვილობილი კომპანიის კრისტალ ლიზინგის უფროს აღმასრულებელ ოფიცრად. ბატონ გაბესკირიას აქვს 20 წლიანი გამოცდილება MSME სექტორში მენეჯერულ პოზიციებზე პროკრედიტ ბანკში. მას აქვს საქართველოს სუბტროპიკული სოფლის მეურნეობის ინსტიტუტის ეკონომიკის ბაკალავრის ხარისხი. გარდა ამისა, იგი სერტიფიცირებულია პროექტის მართვაში, ბიზნესის ანალიზში, ადამიანური რესურსების მართვაში, პროდუქტის განვითარებაში,

საკრედიტო პორტფელის დაგეგმვასა და მენეჯმენტში, საკრედიტო და საოპერაციო რისკების მენეჯმენტში. ბოლო 5 წლის განმავლობაში კახა გაბესკირია არ ყოფილა სხვა კომპანიის მენეჯმენტსა ან სამეთვალყურეო საბჭოში.

გიორგი ჯანელიძე - უფროსი აღმასრულებელი ოფიცერი, შპს კრისტალ კონსალტინგი – ბოლო ცხრა წლის განმავლობაში იგი მუშაობდა მისო კრისტალში სხვადასხვა თანამდებობებზე და ამჟამად არის აღმასრულებელი ბიზნეს კონსულტაციის მიმართულებით. 2008 წლიდან გიორგი მუშაობს არასამთავრობო ორგანიზაციებსა და კერძო სექტორში. მას აქვს მიკროსაფინანსო, მარკეტინგის, IT, პროექტების მენეჯმენტისა და MSE სექტორის გამოცდილება. გიორგიმ განავითარა რამდენიმე სტარტაპი ბიზნესის იდეიდან საბოლოო პროდუქტამდე. განათლებით, ის არის IT სპეციალისტი, სერთიფიცირებული პროექტის მენეჯერი და ციფრული მარკეტოლოგი. გიორგი ფლობს მაგისტრის ხარისხს IT და ეკონომიკის მიმართულებით და ამჟამად პროგრესირებს დოქტორანტურაში. ბოლო 5 წლის განმავლობაში გიორგი ჯანელიძე არ ყოფილა სხვა კომპანიის მენეჯმენტსა ან სამეთვალყურეო საბჭოში.

აუდიტის კომიტეტი შედგება 4 წევრისგან, რომლებიც ასევე არიან სამეთვალყურეო საბჭოში. ესენი არიან გიორგი არველაძე, მატანგი გოვრიშანკარი, ალემ რემტულა და თავმჯდომარე ლილიტ გარაიანი.

სამეთვალყურეო საბჭოსა და მენეჯმენტის წევრების შესახებ ბოლო 5 წლის განმავლობაში არსებული სამუშაო პოზიციები სრულად არის წარმოდგენილი იმ კომპანიებში, რომელთა მენეჯმენტის, სამეთვალყურეო საბჭოს ან დირექტორთა საბჭოს წევრიც იყო აღნიშნული პიროვნება. სამეთვალყურეო საბჭოს და მენეჯმენტის წევრებს ბოლო 5 წლის განმავლობაში წარმოდგენილის გარდა სხვა სამუშაო გამოცდილება არ ჰქონიათ.

სამეთვალყურეო საბჭოს წევრების უფლებამოსილების ამოწურვის ვადა არის 2025 წლის 19 აპრილამდე.

მენეჯმენტის წევრების კონტაქტები უვადოა.

ზემოთ ჩამოთვლილი პირების და ემიტენტთან დაკავშირებულ მოვალეობებს/პასუხისმგებლობებს შორის ინტერესთა კონფლიქტს ადგილი არ ჰქონია/აქვს.

ზემოთ ჩამოთვლილი პირებს ერთმანეთთან ნათესაური კავშირი არ აქვთ.

არ არსებობს ინტერესთა კონფლიქტი არსებულ ან პროსპექტის სარეგისტრაციო დოკუმენტის ქვეთავში „მმართველი ორგანოს შემადგენლობა“ აღწერილი ცვლილებების გათვალისწინებით შერჩეულ სამეთვალყურეო საბჭოს წევრებს ან/და ემიტენტის აღმასრულებელი მენეჯმენტის წევრებს შორის.

ზემოთ ჩამოთვლილ პირებსა და ძირითად აქციონერებს, მომხმარებლებსა და მომწოდებლებს შორის არ მოხმდარა შეთანხმება, რომლის საფუძველზეც, რომელიმე პირი არჩეულ იქნა დირექტორთა საბჭოს, სამეთვალყურეო საბჭოს ან უმაღლესი რგოლის მენეჯმენტის წევრად.

ამ პროსპექტის თარიღისთვის, ემიტენტის სამეთვალყურეო საბჭოს და აღმასრულებელი მენეჯმენტის არცერთი წევრი წინა ხუთი წლის განმავლობაში:

- არ არის ნასამართლევი თაღლითობის, ეკონომიკური დანაშაულის ან ფულის გათეთრების ფაქტებთან დაკავშირებით;
- არ ჰქონია აღმასრულებელი ფუნქცია, მმართველი ან საზედამხებდველო ორგანოების წევრის სახით ნებისმიერ კომპანიაში გაკოტრების ან ლიკვიდაციის დროს (ნებაყოფლობითი ლიკვიდაციის გარდა); ან
- არ ექვემდებარება რაიმე ოფიციალური ინკრიმინაციას ან/და ნებისმიერი სახელმწიფო ან მარეგულირებელი ორგანოს მიერ (ნებისმიერი პროფესიული ორგანოს ჩათვლით) და სასამართლოს მიერ არასდროს მომხდარა მისი დისკვალიფიკაცია რომელიმე კომპანიის მმართველი ან საზედამხებდველო ორგანოს წევრის მოვალეობის შესრულებასთან დაკავშირებით.

ემიტენტი სრულად აკმაყოფილებს ყველა მოთხოვნას, რომელიც განსაზღვრულია „მეწარმეთა შესახებ“ კანონით გათვალისწინებული კორპორატიულ მმართველობის მარეგულირებელ წესებში. დამატებით, 2021 წლის 7 დეკემბერს, საქართველოს ეროვნული ბანკის ბრძანებით გამოქვეყნდა კორპორაციული მართვის კოდექსი, რომელიც ამოქმედდა 2022 წლის იანვრიდან, თუმცა აღნიშნული კოდექსით ანგარიშგების პირველად წარდგენა ემიტენტებს ევალუაბთ 2023 წლის წლიური ანგარიშგების თარიღისთვის. აღნიშნული კოდექსი ეფუძნება მიდგომას: „შეასრულე ან განმარტე და წარმოადგინე ალტერნატივა“, რომლის მიზანია ხელი შეუწყოს კორპორაციული მართვის საუკეთესო პრაქტიკის ფართოდ გამოყენებას

აქციონერების დადგენილებები

აქციონერებს წარმოადგენენ პირები, რომელთაც ეკუთვნით სს “კრისტალის” აქციები და რეგისტრირებულნი არიან სს “კრისტალის” აქციათა რეესტრში. სს “კრისტალის” აქციონერები შეიძლება იყვნენ საქართველოში და/ან საზღვარგარეთ რეგისტრირებულ იურიდიული პირები, ასევე საქართველოსა და/ან სხვა ქვეყნის მოქალაქეები.

აქციონერებს აქვთ შემდეგი უფლებები:

1. განკარგონ საკუთარი აქციები მოქმედი კანონმდებლობით, კომპანიის წესდებით და აქციონერთა შეთანხმებით, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, დადგენილი წესით. თუკი სხვაგვარად არ არის გათვალისწინებული აქციონერთა შეთანხმებით, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, აქციონერის მიერ კუთვნილ აქციებზე საკუთრების უფლების გადაცემის შემთხვევაში აქციონერებს აქვთ უპირატესი შესყიდვის უფლება მათ საკუთრებაში არსებული წილის პროპორციულად სს “კრისტალის” მთლიანი აქციების ოდენობასთან. აქციებზე საკუთრების უფლების გადაცემის განზრახვის შესახებ აქციონერი აცნობებს სხვა აქციონერებს შესაბამისი შეტყობინების გაგზავნის გზით. აქციონერებმა, რომელთაც სურთ უპირატესი შესყიდვის უფლების გამოყენება, აქციები უნდა შეიძინონ შეტყობინების მიღების თარიღიდან 20 დღის ვადაში. თუ აქციონერები არ შეისყიდიან აქციებს, აღნიშნული ვადის შემდეგ უპირატესი შესყიდვის უფლება ჩაითვლება გაუქმებულად;

2. პირადად ან წარმომადგენლის მეშვეობით დაესწრონ აქციონერთა საერთო კრებას და ჩვეულებრივი აქციების შემთხვევაში - მონაწილეობა მიიღონ კენჭისყრაში (ნებისმიერ შემთხვევაში ფიზიკურად და პირდაპირი ელექტრონული საშუალებით დასწრების გზით) და ადასრულონ თავიანთი

უფლებები მოცემული წესდების და აქციონერთა შეთანხმების, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, შესაბამისად.

3. მონაწილეობა მიიღონ მოგების განაწილებაში და მიიღონ დივიდენდები მათი კუთვნილი აქციების რაოდენობის პროპორციულად, აქციონერთა შეთანხმების დებულებებისგათვალისწინებით;

4. სს “კრისტალის” ლიკვიდაციის შემთხვევაში, მათი წილის პროპორციულად მიიღონ იმ ქონების წილი ან მისი ღირებულება, რომელიც დარჩება კრედიტორებთან ანგარიშსწორების შემდეგ, იმის გათვალისწინებით, რომ ლიკვიდირებული სს “კრისტალის” ქონება ვალების დაფარვის შემდეგიმგვარად, როგორც გათვალისწინებულია კომპანიის წესდებით და აქციონერთა შეთანხმებით, რომელიც ითავლისწინებს, რომ სს “კრისტალის” აქციათა რეესტრის წარმოება შესაძლებელია თავად სს “კრისტალის” მიერ ან დამოუკიდებელი რეგისტრატორის მეშვეობით, მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად;

5. ნებისმიერ აქციონერს უფლება აქვს ნებისმიერ დროს შეხვედეს სს “კრისტალის” აუდიტორებს და განიხილოს მათთან სს “კრისტალის” სამეურნეო მოქმედებებისა და აუდიტორული შემოწმების საკითხები;

6. აქციონერებს, რომელთაც ეკუთვნით აქციების საერთო რაოდენობის 5% ან მეტი უფლება აქვთ მოითხოვონ სამეურნეო მოქმედებების ან მთლიანი წლიური ბალანსის სპეციალური შემოწმება, თუ ისინი მიიჩნევენ, რომ ადგილი აქვს დარღვევებს;

7. აქციონერებს, რომელთაც ეკუთვნით აქციების საერთო რაოდენობის 5% ან მეტი უფლება აქვთ მოითხოვონ აქციონერთა რიგგარეშე საერთო კრების მოწვევა მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად;

8. ნებისმიერ აქციონერს უფლება აქვს დირექტორისა და სამეთვალყურეო საბჭოსაგან მოითხოვოს განმარტებები აქციონერთა საერთო კრების დღის წესრიგის თითოეულ პუნქტთან დაკავშირებით. თუკი ამგვარი მოთხოვნა წერილობითი ფორმით იქნა წარდგენილი აქციონერთა საერთო კრების ჩატარების თარიღამდე 10 დღით ადრე, მოთხოვნა უნდა შესრულდეს, ან განხილულ უნდა იქნას დღის წესრიგის ერთ-ერთ საკითხად;

9. აქციონერებს, რომელთაც ეკუთვნით ხმის უფლების მქონე აქციების 5% უფლება აქვთ, მოითხოვონ სს “კრისტალის” სახელით დადებული გარიგების ასლები და/ან ინფორმაცია დასადები გარიგებების შესახებ;

10. ხმის უფლების მქონე აქციონერებს შეუძლიათ გამოიყენონ თავიანთი ხმის უფლება საკუთარი ინტერესებისათვის, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა მოსალოდნელი გადაწყვეტილება შეეხება მათთან გარიგების დადებას ან მათი ანგარიშის დამტკიცებას, რის შემთხვევაშიც ამგვარი აქციონერები ვალდებული იქნებიან თავი შეიკავონ კენჭისყრაში მონაწილეობის მიღებისგან.

აქციონერთა შეთანხმებით, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, შეიძლება გათვალისწინებული იყოს აქციონერთა დამატებითი უფლებები და/ან განსაზღვრული იყოს აქციონერთა უფლებებთან მიმართებაში მოქმედი სხვა რეგულაციები.

სს “კრისტალის” აქციონერები ვალდებულნი არიან დაიცვან კომპანიის წესდებით, აქციონერთა შეთანხმებით, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, და მოქმედი კანონმდებლობით გათვალისწინებული ვალდებულებები და სხვა პირობები.

სამეთვალყურეო საბჭო

სამეთვალყურეო საბჭო შედგება სულ მცირე 3 წევრისგან. სამეთვალყურეო საბჭოს წევრები ინიშნებიან და თავისფლდებიან აქციონერების მიერ. სამეთვალყურეო საბჭოს შემადგენლობა განისაზღვრება წესდების, აქციონერთან შეთანხმების, ასეთის არსებობის შემთხვევაში და მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

სამეთვალყურეო საბჭოს თითოეული წევრის არჩევა ხდება 5 წლის ვადით, რომელთა უფლებამოსილება გრძელდება ამ ვადის გასვლის შემდეგაც შემდგომ საერთო კრებამდე. სამეთვალყურეო საბჭოს წევრმა ნებისმიერ დროს ნებაყოფლობით შეიძლება დატოვოს თანამდებობა ან გაწვეულ იქნას აქციონერთა კრების მიერ. თუ სამეთვალყურეო საბჭოს წევრის უფლებამოსილების შეწყვეტიდან 6 თვის განმავლობაში არ მოხდა ახალი წევრის არჩევა, სასამართლოს უფლება აქვს დანიშნოს ახალი წევრი სამეთვალყურეო საბჭოს წევრის ან დირექტორის განცხადების საფუძველზე.

სამეთვალყურეო საბჭოს წევრი შეიძლება იმავდროულად იყოს „საზოგადოების“ დირექტორი ან სხვა პასუხისმგებელი აღმასრულებელი თანამდებობის წევრი „საზოგადოებაში“.

სამეთვალყურეო საბჭოს თითოეულ წევრს გააჩნია 1 ხმა. სამეთვალყურეო საბჭოს ალტერნატიული წევრი მონაწილეობს სხდომებში ხმის უფლებით აქციონერთა ჯგუფის მიერ დანიშნული იმ ძირითადი წევრის არ ყოფნის შემთხვევაში, რომლის ჩამნაცვლებლაც მოხდა ალტერნატიული წევრის დანიშვნა.

სამეთვალყურეო საბჭოს ამოცანები და კომპეტენცია:

თუკი სხვაგვარად არ არის გათვალისწინებული აქციონერთა შეთანხმებით, სამეთვალყურეო საბჭოს ამოცანები და კომპეტენცია მოიცავს შემდეგს:

- დირექტორისა და უფროსი ოფიცრების საქმიანობის კონტროლი;
- დირექტორისგან და უფროსი ოფიცრებისგან „საზოგადოების“ საქმიანობის ანგარიშის წარმოდგენის მოთხოვნა;
- „საზოგადოების“ ფინანსური დოკუმენტაციის და მისი ქონებრივი ობიექტების, კერძოდ, „საზოგადოების“ სალაროს და ფასიანი ქაღალდებისა და საქონლის მდგომარეობის კონტროლი და შემოწმება როგორც უშუალოდ საბჭოს მიერ, ისე მისი დავალებით ცალკეული წევრების ან მოწვეული ექსპერტების მეშვეობით;
- აქციონერთა საერთო კრებების მოწვევა, თუ აღნიშნულს მოითხოვს „საზოგადოების“ ინტერესები;
- წლიური ანგარიშებისა და მოგების განაწილების წინადადების შემოწმება და აქციონერებისადმი წარდგენა დასამტკიცებლად;
- გადაწყვეტილების მიღება აქციონერთა გამოსყიდვის თაობაზე, მოქმედი კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევებში და პირობებით;

მხოლოდ სამეთვალყურეო საბჭოს თანხმობით შეიძლება განხორციელდეს შემდეგი საქმიანობა:

- სხვა საზოგადოებებში წილებისა და აქციების შეძენა და განკარგვა;

- წილობრივი მონაწილეობით საზოგადოების დაფუძნება, ამგვარი წილების განკარგვა და ამგვარი საზოგადოებების ლიკვიდაცია;
- ფილიალების დაარსება და ლიკვიდაცია;
- წლიური ბიუჯეტისა და გრძელვადიანი ვალდებულებების მიღება;
- „საზოგადოების“ აქციებისა და სხვა ფასიანი ქაღალდების საფონდო ბირჟაზე სავაჭროდ დაშვების შესახებ გადაწყვეტილების მიღება.

გენერალური დირექტორი

კომპანიის ყოველდღიური მართვა და წარმომადგენლობა კომპანიის წესდების შესაბამისად აკისრია გენერალურ დირექტორს.

გენერალური დირექტორი კომპანიის საქმიანობას დაულაღვად და კეთილსინდისიერად, წესდების დებულებების, მოქმედი კანონმდებლობის მოთხოვნებისა და შესაბამისი დასაქმების (მომსახურების) ხელშეკრულების პირობების დაცვით გაუძღვება. ის ვალდებულია მხოლოდ სამეთვალყურეო საბჭოს თანხმობით განახორციელოს ის ქმედებები, რომელიც მოქმედი კანონმდებლობის, წესდების და აქციონერთა შეთანხმების, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, თანახმად საჭიროებს სამეთვალყურეო საბჭოს თანხმობას, რომელიც გაიცემა სამეთვალყურეო საბჭოს გადაწყვეტილების ფორმით.

ტრანზაქციები დაკავშირებულ მხარეებთან

დაკავშირებული მხარეები ან ოპერაციები დაკავშირებულ მხარეებთან როგორც წარმოდგენილია ბასს 24-ში „ინფორმაცია დაკავშირებულ მხარეებზე“ წარმოადგენს:

ა) მხარეებს, რომლებიც პირდაპირ ან არაპირდაპირ ერთი ან რამდენიმე შუამავლით აკონტროლებენ, კონტროლდებიან ან არიან ერთობლივი კონტროლის ქვეშ კომპანიასთან (მათ შორის დამფუძნებელ კომპანიასა და ფილიალებთან ფლობენ წილს კომპანიაში, რაც მნიშვნელოვანი გავლენის მიზეზია და ფლობენ საერთო კონტროლს კომპანიაზე);

ბ) კომპანიის ან მისი მშობელი საწარმოს ძირითად მმართველ პერსონალს;

გ) (ა) ან (ბ) პუნქტში ჩამოთვლილთა ოჯახის წევრებს;

დ) მხარეებს, რომლებიც წარმოადგენენ (გ) ან (ბ) პუნქტში ჩამოთვლილი პირების მიერ კონტროლირებად ან ერთობლივად კონტროლირებად საწარმოებს, ან ამ პირებს მნიშვნელოვანი გავლენა აქვთ მათზე, ან ასეთ საწარმოში ხმის მიცემის უფლება პირდაპირ ან არაპირდაპირ ამ პირების ხელშია.

დაკავშირებულ მხარეებთან განხორციელებულ ოპერაციებთან მიმართებაში მოგებაში ან ზარალში გათვალისწინებული თანხები 31 დეკემბრით დასრულებული წლისთვის იყო შემდეგი:

	2022 6 თვე ლარი '000	2021 ლარი '000	2020 ლარი '000
მოგება-ზარალის ანგარიშგება			
საკომისიო ხარჯი	180	298	521

ფულადი და არაფულადი სარგებელი დირექტორთა და მმართველთა საბჭოს წევრებთან მიმართებაში იყო შემდეგი:

	2022 6 თვე ლარი '000	2021 ლარი '000	2020 ლარი '000
მოკლევადიანი სარგებელი	857	1,678	1,644

მოკლევადიანი სარგებელი არის კომპანიის დირექტორებისა და მმართველთა საბჭოს წევრებისთვის გადახდილი ანაზღაურება (ბონუსები), რამაც 2022 წლის 6 თვის მდგომარეობით შეადგინა 857 ათასი ლარი. სხვა ტიპის ანაზღაურება არ გაცემულა სამეთბალყურეო საბჭოსა და დირექტორებზე.

საბალანსო უწყისი

საბალანსო უწყისი (000' ლარი)	30-ივნ-2022 აუდირებული	31-დეკ-2021 აუდირებული	31-დეკ-2020 აუდირებული
აქტივები			
ფული და ფულის ექვივალენტები	21,477	19,127	17,884
კლიენტებზე გაცემული სესხები	359,752	347,941	315,880
სხვა აქტივები	5,517	4,684	8,167
გადავადებული მოგების გადასახადი	799	1,699	2,628
არამატერიალური აქტივები	4,157	4,494	2,611
აქტივების გამოყენების უფლება	6,799	8,295	11,309
ლიზინგით აღებული ქონება	8,723	5,662	2,246
ძირითადი საშუალებები	4,413	4,277	5,349
მთლიანი აქტივები	411,637	396,179	366,074
ვალდებულებები			
ნასესხები სახსრები	332,796	314,405	292,693
საიჯარო ვალდებულებები	7,335	9,127	12,522
სხვა ვალდებულებები	9,845	12,452	2,848
მთლიანი ვალდებულებები	349,976	335,984	308,063
კაპიტალი			
სააქციო კაპიტალი	3,635	3,635	3,635
სააქციო პრემია	22,110	22,110	22,110
გაუნაწილებელი მოგება	35,916	34,450	32,266
მთლიანი კაპიტალი	61,661	60,195	58,011
მთლიანი ვალდებულებები და კაპიტალი	411,637	396,179	366,074

მოგება-ზარალის უწყისი

მოგება-ზარალის უწყისი ('000 ლარი)	30-ივნ-2022 (არააუდირებული)	30-ივნ-2021 (არააუდირებული)	31-დეკ-2021 (აუდირებული)	31-დეკ-2020 (აუდირებული)
საპროცენტო შემოსავალი	51,895	46,122	95,124	80,948
საპროცენტო ხარჯი	(16,326)	(14,831)	(31,744)	(29,236)
წმინდა საპროცენტო შემოსავალი	35,569	31,291	63,380	51,712
სესხის გაუფასურების ხარჯი	(3,744)	(1,353)	(2,693)	(5,300)
წმინდა საპროცენტო შემოსავალი სესხის გაუფასურების ანარიცხის შემდეგ	31,825	29,938	60,687	46,412
წმინდა საკომისიო ხარჯი	(5,874)	(10,664)	(14,980)	(1,690)
წმინდა შემოსულობა/(ზარალი) ფინანსურ აქტივებსა და ვალდებულებებზე სამართლიანი ღირებულებილ მოგებაში ან ზარალში ასახვით	(9,794)	1,517	(4,620)	13,699
საკურსო სხვაობიდან მიღებული წმინდა შემოსავალი/(ზარალი)	8,895	4,579	7,569	(20,050)
წმინდა ზარალი სესხის მოდიფიკაციიდან თანამშრომლებზე გაწეული ხარჯი	-	-	-	(2,601)
თანამშრომლებზე გაწეული ხარჯი	(13,631)	(12,519)	(26,506)	(22,567)
ცვეთისა და ამორტიზაციის ხარჯები	(3,074)	(1,991)	(6,759)	(4,942)
სხვა შემოსავალი	231	468	580	851
საოპერაციო საქმიანობაზე გაწეული სხვა ხარჯები	(5,200)	(5,827)	(9,788)	(9,181)
მოგება დაბეგრამდე	3,378	5,501	6,183	(69)
მოგების გადასახადის ხარჯი	(1,417)	(1,518)	(3,003)	(783)
საანგარიშგებო წლის მოგება და მთლიანი სრული შემოსავალი	1,961	3,983	3,180	(852)

ფულადი ნაკადების მოძრაობის უწყისი

('000 ლარი)	31-ივნ-2022 (არააუდირებული)	30-ივნ-2021 (არააუდირებული)	31-დეკ-2021 (აუდირებული)	31-დეკ-2020 (აუდირებული)
ფულადი სახსრები საოპერაციო საქმიანობიდან				
მოგება დაბეგვრამდე	3,378	5,501	6,183	(69)
წმინდა (შემოსულობა)/ზარალი ფინანსურ აქტივებსა და ვალდებულებებზე სამართლიანი ღირებულებით მოგებაში ან ზარალში ასახვით	9,794	(1,517)	4,620	(13,699)
წმინდა სესხის მოდიფიკაცია	-	-	-	2,601
ცვეთის და ამორტიზაციის ხარჯები	3,074	1,991	6,759	4,942
საპროცენტო შემოსავალი	(51,895)	(46,122)	(95,124)	(80,948)
საპროცენტო ხარჯები	16,326	14,831	31,744	29,236
გაუფასურების ზარალი პროცენტთან აქტივებზე	3,744	1,353	2,693	5,300
ვალუტის ცვლილებით წარმოქნილი მოგება/ზარალი	(8,895)	(4,579)	(7,569)	20,050
ძირითადი საშუალებების გასხვისებასთან დაკავშირებული ზარალი	-	-	3	56
შემოსულობა იჯარის გაუქმებიდან	-	-	(9)	(5)
ფულადი ნაკადები საოპერაციო საქმიანობიდან, აქტივებსა და ვალდებულებებში ცვლილებამდე	(24,474)	(28,542)	(50,700)	(32,536)
წმინდა ზრდა ფინანსურ ვალდებულებებში/წმინდა კლება ფინანსურ აქტივებში	(10,693)	3,465	(2,110)	2,198
მომხმარებლებზე გაცემული სესხების ზრდა	(14,038)	(30,539)	(36,529)	(22,672)
წმინდა მატება იჯარის ინვესტიციებში	(3,196)	(1,885)	(3,500)	(2,266)
ზრდა/კლება სხვა აქტივებში	(682)	(27)	61	(671)
სხვა ვალდებულებების ზრდა/კლება	(1,830)	(1,228)	8,291	221
საოპერაციო ვალდებულებების ზრდა/კლება	(30,439)	(30,124)	(33,787)	(23,190)
მიღებული პროცენტი	50,497	44,360	96,975	77,576
გადახდილი პროცენტი	(15,549)	(14,830)	(31,459)	(28,040)
გადახდილი მოგების გადასახადი	(1,642)	-	(5)	(476)
ფულადი სახსრები საოპერაციო საქმიანობაში	(21,607)	(29,226)	(18,976)	(6,666)
ფულადი ნაკადები საინვესტიციო საქმიანობიდან				
ძირითადი საშუალებების შეძენა	(1,309)	(717)	(1,127)	(1,747)
არამატერიალური აქტივების შეძენა	(295)	(1,594)	(2,989)	(544)
შემოსავალი ძირითადი საშუალებების გაყიდვიდან	226	124	190	88
საინვესტიციო საქმიანობაში გამოყენებული წმინდა ფულადი სახსრები	(1,378)	(2,187)	(3,926)	(2,203)
ფულადი სახსრები ფინანსური საქმიანობიდან				
ნასესხები სახსრებიდან შემოსული თანხები	99,021	115,987	185,290	122,701
ნასესხები სახსრების დაფარვა	(70,445)	(61,681)	(143,177)	(120,648)

სავალო ფასიანი ქაღალდების დაფარვა	-	(12,407)	(12,407)	-
საიჯარო ვალდებულების დაფარვა	(1,437)	(692)	(3,521)	(2,727)
გადახდილი დივიდენდები	-	-	(999)	(769)
ფინანსური საქმიანობიდან შემოსული (გამოყენებული) წმინდა ფულადი სახსრები	27,139	41,207	25,186	(1,443)
ფულადი სახსრების და მათი ექვივალენტების წმინდა ზრდა / (კლება)	4,154	9,794	2,284	(10,312)
სავალუტო კურსის ცვლილების გავლენა ფულად სახსრებსა და მათ ექვივალენტებზე	(1,804)	(808)	(1,041)	8,090
ფულადი სახსრები და მათი ექვივალენტები პერიოდის დასაწყისში	19,127	17,884	17,884	20,106
ფულადი სახსრები და მათი ექვივალენტები პერიოდის ბოლოს	21,477	26,870	19,127	17,884

დივიდენდების პოლიტიკა

ჩვეულებრივი აქციის მფლობელებს უფლება აქვთ დროდადრო მიიღონ დივიდენდები და უფლებამოსილი არიან ყოველწლიურად ჯგუფის აქციონერთა კრებაზე მიიღონ ერთ აქციაზე ხმის მიცემის უფლება.

პრივილეგირებული აქციების მფლობელები უფლებამოსილი არიან მიიღონ დივიდენდები წლიური საპროცენტო განაკვეთით 10%. საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად, დივიდენდის ნებისმიერი დაპირება უქმდება და ეფუძნება წლის მოგებას და ხელმძღვანელობის გადაწყვეტილებას.

1. დივიდენდების პოლიტიკა განსაზღვრავს თუ როგორ ანაწილებს სს „მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია კრისტალი“ კომპანიის წმინდა შემოსავლის ნაწილს დივიდენდის გადახდის სახით აქციონერებზე; პოლიტიკა ასახავს წესდებით და აქციონერთა ხელშეკრულებით განსაზღვრულ წესებს.
2. დივიდენდების პოლიტიკა ეფუძნება კრისტალის წინაპირობას აქციონერთა გრძელვადიანი ღირებულების შექმნის შესახებ, რომელიც ემყარება მომხმარებელზე ორიენტირებულ კორპორატიულ კულტურას და მდგრადი ზრდის სტრატეგიას;
3. კრისტალი იყენებს ნარჩენი დივიდენდების პოლიტიკის მიდგომას, რომელიც განპირობებულია კომპანიის საოპერაციო მოსაზრებებით; სანამ კომპანია ცდილობს მიაღწიოს დივიდენდების პროგნოზირებად გადახდას მისი აქციონერებისთვის, გადაწყვეტილება საბოლოოდ განისაზღვრება კრისტალის კაპიტალის მოთხოვნებით;
4. კაპიტალის მოთხოვნები გამომდინარეობს (ა) კაპიტალის საჭიროებიდან ახალი ინვესტიციისთვის; (ბ) ადეკვატური ლიკვიდობის შესანარჩუნებლად (მოკლევადიანი ვალდებულებების გადახდის უნარი) და (გ) კაპიტალის ბაზა, რომელიც აისახება ლევერიჯის/სესხის კაპიტალთან თანაფარდობაზე.
5. დივიდენდის გადახდა ხდება ნარჩენი ღირებულებიდან კომპანიის მიერ მომავალი კაპიტალის მოთხოვნების დაკმაყოფილების შემდეგ;
6. თუ ასეთი ნარჩენი ღირებულება საკმარისია, დირექტორები აქციონერებს ურჩევენ დივიდენდის ოდენობას, რომელიც უნდა იყოს წინა საანგარიშო პერიოდიდან მიღებული წმინდა შემოსავლის 25%-მდე.
7. კრისტალს შეუძლია აქციონერთა კრემის დადგენილებით გამოაცხადოს დივიდენდები; აქციონერთა ხელშეკრულება განსაზღვრავს დივიდენდის გადახდის პროცედურას და კრიტერიუმებს შემდეგნაირად:
  - a. თუ რომელიმე მოცემული ფისკალური წლის განმავლობაში კომპანია მიაღწევს კაპიტალზე დივიდენდის შემდგომ ანაზღაურებას (როგორც ასეთი ტერმინი განსაზღვრულია აქციონერთა ხელშეკრულების A დანართში) ასეთი ფისკალური წლისთვის მინიმუმ 17%, აქციონერებს შეუძლიათ დაამტკიცონ წლიური განაწილება. დივიდენდი უნდა გადაეხადოს ყველა აქციონერს მათი შესაბამისი საერთო აქციების პროპორციულად გადახდის კოეფიციენტით კომპანიის დასაშვები წმინდა შემოსავლის არაუმეტეს 25%-ისა (როგორც ეს ტერმინი განსაზღვრულია A დანართში) (საერთო დივიდენდების ყოველი ასეთი განაწილება ხდება ასეთი კურსით, „ავტომატური საერთო დივიდენდი“).
  - b. ნებისმიერი ფისკალური წლისთვის ნებისმიერი ავტომატური საერთო დივიდენდის გამოცხადება და განაწილება ექვემდებარება აქციონერების განხილვას და დამტკიცებას საერთო კრებაზე ან სხვაგვარად, კომპანიის წესდებაში ასახული პროცესის შესაბამისად; იმ პირობით, რომ აქციონერთა ხელშეკრულების 10.1(დ) მუხლის მიხედვით დივიდენდების გადახდის შესახებ ინვესტორების თანხმობის მოთხოვნა არ იქნება საჭირო რაიმე ავტომატური საერთო დივიდენდის გადახდისთვის. წელიწადში არ უნდა იყოს ერთზე მეტი ავტომატური საერთო დივიდენდი.

8. კრისტალი გასცემს დივიდენდებს ნაღდი ანგარიშსწორებით განაწილების მიმდებარის მიერ მითითებულ საბანკო ანგარიშზე გადარიცხვით ან წერილობით ან დირექტორების გადაწყვეტილებით;
9. დივიდენდები იბეგრება დივიდენდის შემოსავლით.

სასამართლო პროცესები

სს მიკროსაფინანსო „კრისტალი“ სამუშაო სპეციფიკიდან აწარმოებს საქმეებს სასამართლოში პრობლემური სესხების ამოღების მიზნით. პრობლემური სესხებთან დაკავშირებით მიმდინარე დავები არ არის მატერიალური და მათი ჯამური ღირებულება არ აღემატება 27,000 ლარს. რაც შეეხება კომპანიის წინააღმდეგ აღძრულ საქმეებს, ისინი დაკავშირებულია ყოფილი თანამშრომლების სარჩელებთან, რომელთა ჯამური ღირებულება არ აღემატება 8,000 ლარს.

გარდა ზემოთ ჩამოთვლილი დავებისა, კომპანიას ასევე აქვს საგადასახადო დავა. სს მიკროსაფინანსო „კრისტალის“ 2015-2018 წლის მათსამდე პერიოდის გასვლითი საგადასახადო შემოწმება დასრულდა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს აუდიტის დეპარტამენტის 2018 წლის 24 დეკემბრის საგადასახადო შემოწმების აქტით და მის საფუძველზე გამოცემული საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახურის 2018 წლის 26 დეკემბრის N094-269 საგადასახადო მოთხოვნა და შემოსავლების სამსახურის აუდიტის დეპარტამენტის 2018 წლის 26 დეკემბრის N38292 ბრძანება, რომლის საფუძველზე ბიუჯეტის სასარგებლოდ კრისტალს დაეკისრა 484,000 ლარი, რომლიდანაც სადაო იყო მოგების გადასახადზე დარიცხული 472,000 ლარი.

სს მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია „კრისტალმა“ 2019 წლის 25 იანვარს შემოსავლების სამსახურის დავების საბჭოში გაასაჩივრა აუდიტის დეპარტამენტის მიერ გამოცემული საგადასახადო შემოწმების აქტი და მის საფუძველზე გამოცემული საგადასახადო მოთხოვნა. დავების საბჭოს მიერ საჩივრის შინაარსი არ იქნა დაკმაყოფილებული და დაიწყო სასამართლო განხილვა, რომელიც ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილებით დასრულდა 2020 წლის 8 ოქტომბერს, რომელმაც სრულად დააკმაყოფილა სს კრისტალის მოთხოვნა და გააუქმა დაკისრებული ვალდებულება. შემოსავლების სამსახურმა და ფინანსთა სამინისტრომ აპელაციის წესით გაასაჩივრეს გადაწყვეტილება, რომელიც 2021 წლის 13 აპრილს არ დაკმაყოფილდა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს მიერ. გადაწყვეტილება გასაჩივრდა უზენაეს სასამართლოში, დასაშვებობის ეტაპის განხილვა დაიწყო 2021 წლის 12 ივლისს, ხოლო 2021 წლის 23 დეკემბრის საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებით დაუშვებლად იქნა ცნობილი სადავო საკითხის ფინანსთა სამინისტროს სასარგებლოდ, გადაწყვეტილების მიღების უპერსპექტივობის გამო. ძალაში დარჩა ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს და ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებები. (საბოლოო ინსტანციის გადაწყვეტილება სს კრისტალს ჩაბარდა 2022 წლის 25 თებერვალს, ხოლო აღნიშნულ საქმეზე გადარიცხული ბაჟი 5,000 ლარის ოდენობით იძულებითი აღსრულების წესით დაიბრუნა კომპანიამ 2022 წლის 24 მაისს.

ემიტენტის ფინანსურ ან კომერციულ მდგომარეობაში მნიშვნელოვანი ცვლილებების აღწერა

2022 წელს მიუხედავად ბოლოდროინდელი რეგიონული რყევებისა, კრისტალმა შეინარჩუნა პერსპექტიული ფინანსური და საოპერაციო პროფილი, რაც გამოიხატა სტაბილური საკრედიტო რეიტინგში. დაფინანსების პროფილი, აქტივების ხარისხი და კაპიტალის მდგომარეობა არის მთავარი ინდიკატორები, რომლებიც აჩვენებს კრისტალის 2022 წლის დადებით შედეგებს.

ფინანსური და საოპერაციო მხრივ, კომპანია დარჩა სტაბილური მიუხედავად ეკონომიკურ-პოლიტიკური რყევებისა კრისტალმა აჩვენა მყარი ზრდა და გაუმჯობესებული აქტივების ხარისხი. ივნისში NPL-მა შეადგინა 7.77%, რაც არის PAR>30, რესტრუქტურული სესხებისა და ჩამოწერების ჯამი. მიუხედავად ინტენსიური კონკურენციისა, პორტფელის სარგებელი ეფექტურად იმართება.

საზოგადოების კაპიტალის ცვლილება

საწესდებო კაპიტალის გაზრდის მიზნით კომპანიას შეუძლია გამოუშვას აქციები (ჩვეულებრივი ან/და პრივილეგირებული) და აქციებში კონვერტირებადი სხვა ფასიანი ქაღალდები. ახალი აქციების გამოშვების ყველა პირობა ჩამოყალიბებული იქნება აქციათა გამოშვების და მათი ყიდვის ხელშეკრულებაში, რომელიც გაფორმდება კომპანიასა და იმ სუბიექტს შორის, რომელიც გამოხატავს ახალი აქციების ყიდვის სურვილს.

კომპანია უფლებამოსილია, აქციონერთა კრების გადაწყვეტილებით და ეროვნული ბანკის თანხმობის საფუძველზე, ნებისმიერ დროს, უკან გამოისყიდოს ნებისმიერი რაოდენობის პრივილეგირებული აქცია, ნებისმიერი აქციონერისგან. პრივილეგირებული აქციის უკან გამოსყიდვა მოხდება ნომინალური ღირებულებით.

მოვალეობები და პასუხისმგებლობა

აქციონერის მოვალეობები სააქციო საზოგადოებაში, აგრეთვე აქციონერთა ურთიერთვალდებულებები განისაზღვრება საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობით, წინამდებარე წესდებითა და აქციონერთა შეთანხმებით.

აქციონერის მიმართ საზოგადოების ვალდებულებები განისაზღვრება საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობით, წინამდებარე წესდებითა და აქციონერთა შეთანხმებით.

საზოგადოების პასუხისმგებლობა კრედიტორების წინაშე შემოიფარგლება მთელი მისი ქონებით.

აქციონერთა უფლებები

აქციონერებს წარმოადგენენ პირები, რომელთაც ეკუთვნით სს „კრისტალის“ აქციები და რეგისტრირებულნი არიან სს „კრისტალის“ აქციათა რეესტრში. კომპანიის აქციონერები შეიძლება იყვნენ საქართველოში და/ან საზღვარგარეთ რეგისტრირებული იურიდიული პირები, ასევე საქართველოსა და/ან სხვა ქვეყნის მოქალაქეები.

კომპანიის აქციონერებს უფლება აქვთ :

- განკარგონ საკუთარი აქციები მოქმედი კანონმდებლობით, კომპანიის წესდებით და აქციონერთა შეთანხმებით, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, დადგენილი წესით.

- აქციონერის მიერ კუთვნილ აქციებზე საკუთარი უფლების გადაცემის შემთხვევაში აქციონერებს აქვთ უპირატესი შესყიდვის უფლება მათ საკუთრებაში არსებული წილის პროპორციულად.
- პირადად ან წარმომადგენლის მეშვეობით დაესწრონ აქციონერთა საერთო კრებას და ჩვეულებრივი აქციების შემთხვევაში - მონაწილეობა მიიღონ კენჭისყრაში და აღასრულონ თავიანთი უფლებები მოცემული წესდების და აქციონერთა შეთანხმების შესაბამისად.
- მონაწილეობა მიიღონ მოგების განაწილებაში და მიიღონ დივიდენდები მათი კუთვნილი აქციების რაოდენობის პროპორციულად, აქციონერთა შეთანხმების დებულებების გათვალისწინებით.
- სს „კრისტალის“ ლიკვიდაციის შემთხვევაში, მათი წილის პროპორციულად მიიღონ იმ ქონების წილი ან მისი ღირებულება, რომელიც დარჩება კრედიტორებთან ანგარიშსწორების შემდეგ.
- ნებისმიერ აქციონერს უფლება აქვს ნებისმიერ დროს შეხვდეს სს „კრისტალის“ აუდიტორებს და განიხილოს მათთან სს „კრისტალის“ სამეურნეო მოქმედებებისა და აუდიტორული შემოწმების საკითხები.
- აქციონერებს, რომელთაც ეკუთვნით აქციების საერთო რაოდენობის 5% ან მეტი უფლება აქვთ მოითხოვონ სამეურნეო მოქმედებების ან მთლიანი წლიური ბალანსის სპეციალური შემოწმება, თუ ისინი მიიჩნევენ, რომ ადგილი აქვს დარღვევას.
- აქციონერებს, რომელთაც ეკუთვნით აქციების საერთო რაოდენობის 5% ან მეტი უფლება აქვთ მოითხოვონ აქციონერთა რიგგარეშე საერთო კრების მოწვევა მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.
- ნებისმიერ აქციონერს უფლება აქვს დირექტორისა და სამეთვალყურეო საბჭოსგან მოითხოვოს განმარტებები აქციონერთა საერთო კრების დღის წესრიგის თითოეულ პუნქტთან დაკავშირებით.
- აქციონერებს, რომელთა ეკუთვნით ხმის უფლების მქონე აქციების 5%, უფლება აქვთ მოითხოვონ სს „კრისტალის“ სახელით დადებული გარიგების ასლები და/ან ინფორმაცია დასადები გარიგებების შესახებ.
- ხმის უფლების მქონე აქციონერებს შეუძლიათ გამოიყენონ თავიანთი ხმის უფლება საკუთარი ინტერესებისთვის, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა მოსალოდნელი გადაწყვეტილება შეეხება მათთან გარიგების დადებას ან მათი ანგარიშის დამტკიცებას, ის შემთხვევაშიც ამგვარი აქციონერები ვალდებული იქნებიან თავი შეიკავონ კენჭისყრაში მონაწილეობის მიღებისგან.

აქციონერთა შეთანხმებით, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, შეიძლება გათვალისწინებული იყოს აქციონერთა დამატებითი უფლებები და/ან განსაზღვრული იყოს აქციონერთა უფლებებთან მიმართებაში მოქმედი სხვა რეგულაციები.

სს „კრისტალის“ აქციონერები ვალდებული არიან დაიცვან კომპანიის წესდებით, აქციონერთა შეთანხმებით, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, და მოქმედი კანონმდებლობი გათვალისწინებული ვალდებულებები და სხვა პირობები.

კომპანიის აქციონერი ვალდებულია :

- დაიცვას კომპანიის წესდება.
- იმოქმედოს აქციონერთა საერთო კრების გადაწყვეტილებების შესაბამისად.
- აქციების მოთხოვნის უზრუნველყოფის საშუალებად (დაგირავების) შემთხვევაში, მიიღოს კომპანიის სამეთვალყურეო საბჭოს წინასწარი წერილობითი თანხმობა. თანხმობის მიღების მიზნით, აქციონერმა უნდა გაუზიაროს სამეთვალყურეო საბჭოს წერილობითი შეტყობინება,

რომელშიც მითითებული უნდა იყოს : დეტალური ინფორმაცია მოგირავნეზე (კრედიტორზე) და იმ მხარეზე, ვის სასარგებლოდაც უნდა განხორციელდეს აქციების გირავნობა, ასევე, აქციების გირავნობის გარიგების სხვა მნიშვნელოვანი პირობები (ვალდებულების სახე, ფასები, მოთხოვნის მაქსიმალური ოდენობა, ვადები და სხვ.) სამეთვალყურეო საბჭო 10 დღის ვადაში განიხილავს შეტყობინებას და აცნობებს აქციონერს თავის თანხმობას ან უარს. სამეთვალყურეო საბჭოს თანხმობის გარეშე დადებული აქციების გირავნობის ხელშეკრულება ითვლება ბათილად და კომპანია უფლებამოსილია მიმართოს სასამართლოს.

უპირატესი შესყიდვის უფლება

აქციონერი, რომელსაც აქვს საკუთარი აქციების გასხვისების სურვილი, ვალდებულია უზრუნველყოს ჩვეულებრივი აქციების მფლობელი აქციონერების მიერ, აქციათა უპირატესი შესყიდვის უფლების განხორციელება. ამ მიზნით, მან წერილობითი შეტყობინება უნდა გაუგზავნოს სამეთვალყურეო საბჭოს, რომელშიც მითითებული უნდა იყოს: აქციების შეძენის მსურველ მხარეზე დეტალური ინფორმაცია, გასაყიდი აქციების რაოდენობა, ფასი, ასევე, აქციების გაყიდვის გარიგების მნიშვნელოვანი პირობები. სამეთვალყურეო საბჭო 10 დღის ვადაში უზრუნველყოფს უპირატესი შესყიდვის უფლების მქონე აქციონერ(ებ)ის ინფორმირებას და მისთვის აღნიშნული შეტყობინების გადაგზავნას. უპირატესი შესყიდვის მქონე აქციონერ(ებ)მა 10 დღის ვადაში უნდა აცნობოს სამეთვალყურეო საბჭოს თავისი გადაწყვეტილება (აქციების შეძენაზე თანხმობა, ან უარი). ამ ვადის უშედეგოდ გასვლის შემთხვევაში, ჩაითვლება, რომ აქციონერი უარს აცხადებს უპირატესი შესყიდვის უფლების გამოყენებაზე.

უპირატესი შესყიდვა და უპირატესი შესყიდვის მოთხოვნა ენიჭება როგორც პრივილეგირებული, ისე ჩვეულებრივი აქციების მფლობელებს.

თუ აქციების უპირატესი შესყიდვის სურვილს გამოთქვამს ამ უფლების მქონე რამდენიმე აქციონერი, მათ უფლება აქვთ შეიძინონ აქციები საზოგადოებაში მათი წილის პროპორციულად. ასეთ შემთხვევაში, მხედველობაში არ მიიღება გადასაცემი აქციების შესაბამისი წილი და იმ აქციონერთა წილები, რომლებიც არ იყენებენ უპირატესი შესყიდვის უფლებას. თუკი სხვაგვარად არ არის გათვალისწინებული აქციონერთა შეთანხმებით, ასეთი არსებობის შემთხვევაში, აქციონერის მიერ კუთვნილ აქციებზე საკუთრების უფლების გადაცემის შემთხვევაში აქციონერებს აქვთ უპირატესი შესყიდვის უფლება მათ საკუთრებაში არსებული წილის პროპორციულად სს „კრისტალის“ მთლიანი აქციების ოდენობასთან. აქციებზე საკუთრების უფლების გადაცემის გაგზავნის გზით. აქციონერებმა, რომელთაც სურთ უპირატესი შესყიდვის უფლების გამოყენება, აქციები უნდა შეიძინონ შეტყობინების მიღების თარიღიდან 20 დღის ვადაში. თუ აქციონერები არ შეისყიდნიან აქციებს, აღნიშნული ვადის შემდეგ უპირატესი შესყიდვის უფლება ჩაითვლება გაუქმებულად.

დოკუმენტების ჩამონათვალი, რომლებიც ნახსენებია/მითითება არის გაკეთებული რეგისტრაციის დოკუმენტში

სარეგისტრაციო დოკუმენტში დამატებით მითითებულია დოკუმენტები (გარდა პროსპექტში მითითებული წყაროებისა):

- კომპანიის წესდება (გმოქვეყნებული საჯარო რეესტრის პორტალზე napr.gov.ge: NAPR სისტემაში ძებნის განაცხადის ნომერი: B21046188;)
- ამონაწერი მეწარმეთა და არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირების რეესტრიდან (განცხადების რეესტრაციის ნომერი B22153027)
- ხელშეკრულება განთავსების აგენტსა და ემიტენტს შორის;
- ხელშეკრულება კალკულაციისა და გადახდის აგენტსა და ემიტენტს შორის;
- კომპანიის სციალური/გენდერული ობლიგაციების ჩარჩო;
- კომპანიის სოციალური ობლიგაციების ჩარჩოს შესახებ მეორე მხარის მოსახრება (SPO) გაცემული სარეიტინგო სააგენტო Scope Ratings მიერ;
- კომპანიის ფინანსური ანგარიშგებები გამოქვეყნებულია ანგარიშგების პორტალზე (<https://reportal.ge/>)
- კვარტული ფინანსური ანგარიშგებები გამოქვეყნებულია კომპანიის საიტზე - www.crystal.ge
- კომპანიის ნახევარწლიური ანგარიშგები გამოქვეყნებულია ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებებისა და აუდიტის ზედამხედველობის სამსახურის საიტზე: <https://saras.gov.ge/>

ზემოთ ჩამოთვლილი დოკუმენტებიდან საჯაროა კომპანიის წესდება, ამონაწერი, კომპანიის სოციალური/გენდერული ობლიგაციების ჩარჩო და კომპანიის სოციალური ობლიგაციების ჩარჩოს შესახებ მეორე მხარის მოსახრება (SPO) (<https://ir.crystal.ge>). დანარჩენი დოკუმენტები კონფიდენციალურ დოკუმენტებს, რომელთა გამოქვეყნებასაც ემიტენტი არ გეგმავს, თუმცა აღნიშნული დოკუმენტების გაცნობა არსებული და პოტენციურ ინვესტორებისთვის ფიზიკური ფორმით შესაძლებელია ემიტენტის პროსპექტში მითითებულ მისამართზე, ისევე როგორც ელექტრონული ფორმით, პროსპექტში მითითებული ემიტენტის ელექტრონული ფოსტიდან გამოთხოვის შემთხვევაში. არსებული ინვესტორებისთვის აღნიშნული დოკუმენტების ბოლო ხელმისაწვდომი ვერსიის გაზიარება ელექტრონული ფორმით უნდა განხორციელდეს მოთხოვნის დაფიქსირებიდან არაუგვიანეს 5 სამუშაო დღის ვადაში.

ფასიანი ქაღალდების მიმოხილვა

განაცხადი საბრუნავი კაპიტალის შესახებ

კომპანიის საბრუნავი კაპიტალი (მოკლევადიან აქტივებს მინუს მოკლევადიანი ვალდებულებები) 2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით 36,400 ათასი ლარი იყო (30/06/2021: 77,597 ათასი ლარი), რაც საკმარისია კომპანიის მიმდინარე ოპერაციების დასაფინანსებლად.

შეთავაზების განხორციელებაში ჩართული ფიზიკური და იურიდიული პირების ინტერესის აღწერა

კომპანიასა და განთავსების აგენტს (ასევე მასთან დაკავშირებულ ბანკს) შორის არ არის ინტერესთა კონფლიქტი, მხარეები არ წარმოადგენენ დაკავშირებულ და/ან აფილირებულ კომპანიებს.

შეთავაზების პირობები, მოსალოდნელი გრაფიკი და შეთავაზებაში მონაწილეობისათვის საჭირო პროცედურები

ობლიგაციების გამოშვების პირობები

“ობლიგაციები“ ისარგებლებენ ქვემოთ მოცემული პირობებით:

„ობლიგაციები“ (როგორც განმარტებულია წინამდებარე „პროსპექტში“), რომელთა საერთო ძირი თანხა და ნომინალური ღირებულება „პროსპექტისა“ და „შეთავაზების პირობების დოკუმენტის“ შესაბამისად შეადგენს ჯამურად 25,000,000 ლარამდე. „ობლიგაციები“ გამოშვებულია „ემიტენტის“ სამეთვალყურეო საბჭოს 2022 წლის 24 ნოემბრის გადაწყვეტილებების საფუძველზე. ობლიგაციების პირობები და „ობლიგაციონერთა“ უფლებები განისაზღვრება: წინამდებარე პროსპექტით, მათ შორის, წინამდებარე „ობლიგაციების გამოშვების პირობებით“ (შემდგომში - „ობლიგაციების გამოშვების პირობები“ ან „პირობები“).

„ობლიგაციებთან“ დაკავშირებით ძირი თანხისა და პროცენტის გადახდა განხორციელდება „კალკულაციისა და გადახდის აგენტის შესახებ ხელშეკრულების“ პირობების შესაბამისად (იგივე „ფისკალური აგენტის ხელშეკრულება“), რომელიც გაფორმებულია ემიტენტსა და სს „გალტ ენდ თაგარტს“ - როგორც მის კალკულაციისა და გადახდის აგენტს - შორის (შემდგომში „**კალკულაციისა და გადახდის აგენტი**“). თითოეული „ობლიგაციონერი“ უფლებამოსილია გაეცნოს/შეისწავლოს „კალკულაციისა და გადახდის აგენტის შესახებ ხელშეკრულების“ ასლს, რომელიც ხელმისაწვდომი იქნება „კალკულაციისა და გადახდის აგენტის“ მითითებულ მისამართზე (ასევე ელექტრონულად, „ემიტენტის“ „პროსპექტში“ მითითებული ელექტრონული ფოსტიდან გამოთხოვის შემთხვევაში, როგორც დაზუსტებულია „პროსპექტის“ ქვეთავში „სარეგისტრაციო დოკუმენტი, სარეგისტრაციო დოკუმენტში მითითებული დოკუმენტების ჩამონათვალი“), და შესაბამისად, ითვლება, რომ თითოეული „ობლიგაციონერი“ სათანადოდ იქნა ინფორმირებული/გაეცნო „კალკულაციისა და გადახდის აგენტის შესახებ ხელშეკრულებას“. შესაბამისად, „კალკულაციისა და გადახდის აგენტის შესახებ ხელშეკრულების“ ყველა იმ შესაბამის პირობას, რაც ვრცელდება „ობლიგაციონერებზე“, აქვს „ობლიგაციონერებისთვის“ სავალდებულო ძალა.

შეთავაზების პერიოდი: „შეთავაზების პირობების დოკუმენტის“ შესაბამისად განსაზღვრული პერიოდი (შემდგომში „შეთავაზების პერიოდი“).

ფასიანი ქაღალდების თავისუფალი მიმოქცევა: ამ „პროსპექტით“ წარმოდგენილი/შესათავაზებელი ფასიანი ქაღალდების თავისუფალი მიმოქცევა არ არის შეზღუდული.

1. ფორმა, ნომინალური ღირებულება და საკუთრების უფლება

ობლიგაციები გამოშვებულია არამატერიალიზებული ფორმით, ელექტრონული ჩანაწერის სახით. ერთი ობლიგაციის ნომინალური ღირებულება: 125,000 (ას ოცდახუთი ათასი) ლარი.

საკუთრების უფლება “ობლიგაციებზე” დასტურდება რეგისტრაციით: (i) ფასიანი ქაღალდების რეესტრში (შემდგომში „ფასიანი ქაღალდების რეესტრი“), რომლის წარმოებასაც უზრუნველყოფს “ემიტენტი” „შეთავაზების პირობების დოკუმენტში“ მითითებული რეგისტრატორის (შემდგომში “რეგისტრატორი”) მეშვეობით ემიტენტსა და „რეგისტრატორს“ შორის გაფორმებული ხელშეკრულების პირობების შესაბამისად; ან/და (ii) სხვა რეესტრებში/ჩანაწერებში, რომელსაც აწარმოებს „ობლიგაციების“ ნებისმიერი „ნომინალური მფლობელი“. „ფასიანი ქაღალდების რეესტრი“ და (ii) ქვეპუნქტში მითითებული სხვა რეესტრები/ჩანაწერები შემდგომში მოიხსენიება, როგორც „რეესტრი“.

2. ობლიგაციების შეთავაზებისა და განთავსების პროცედურა, შეთავაზებაში ცვლილებების შეტანა და ობლიგაციების შემდგომი გასხვისება

(ა) ობლიგაციების შეთავაზების პროცედურა

ობლიგაციების შეთავაზებას ემიტენტის სახელით და მასთან გაფორმებული ხელშეკრულების საფუძველზე ახორციელებს განთავსების აგენტი. საჯარო შეთავაზების დაწყებამდე, ობლიგაციებით დაინტერესების მიზნით, განთავსების აგენტს ან/და მის უფლებამოსილ შუამავალს/შუამავლებს უფლება აქვთ დააგზავნონ დამტკიცებული პროსპექტი პოტენციურ ინვესტორებთან.

საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ პროსპექტის დამტკიცების შემდეგ, ემიტენტი ახდენს ობლიგაციების საჯარო შეთავაზებას საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად. ემიტენტს ობლიგაციების შეთავაზების შესახებ შეტყობინების გამოქვეყნება შეუძლია საკუთარ ვებ-გვერდზე ან სხვა საჯარო წყაროების მეშვეობით. ემიტენტი, განთავსების აგენტი, ან/და განთავსების პროცესში ჩართული ფინანსური შუამავალი პოტენციურ ინვესტორებს, მათი სურვილის შესაბამისად, აწვდიან პროსპექტის ელექტრონულ ბმულს, ან დასკანერებულ ვარიანტს ან პროსპექტის დაბეჭდილ ასლს. საბოლოო პროსპექტი მიეწოდება პოტენციურ ინვესტორებს (მათ შორის, ემიტენტის ვებ-გვერდზე ან სხვა საჯარო წყაროების მეშვეობით გამოქვეყნების გზით) საჯაროდ შეთავაზებული ობლიგაციების გაყიდვის თარიღამდე, დაწყებისთანავე ან/და გაყიდვის პროცესში.

პოტენციურ ინვესტორებს შეუძლიათ ობლიგაციების შესყიდვაზე ინტერესი გამოხატონ შესყიდვის შესახებ განაცხადის / შეტყობინების მიწოდებით განთავსების აგენტთან. ობლიგაციების ყიდვის სურვილის შეტყობინება დასაშვებია ელექტრონული კომუნიკაციის ან/და განთავსების აგენტის მიერ ნებადართული ნებისმიერი სხვა საშუალებებით. ობლიგაციების შესყიდვის შესახებ განაცხადის მიღების ბოლო ვადას ერთპიროვნულად საზღვრავს განთავსების აგენტი. თუ განაცხადების მიღების საბოლოო თარიღს ემთხვევა დასვენების დღე, მაშინ ასეთი თარიღის წინა სამუშაო დღე ჩაითვლება ობლიგაციების შესყიდვის შესახებ განაცხადის მიღების საბოლოო თარიღად.

„ობლიგაციის“ შეთავაზება ხორციელდება ლარში დენომინირებული სასესხო ფასიან ქაღალდებში ინვესტირებით დაინტერესებულ ინვესტორთა წრისთვის.

ობლიგაციების ნომინალურ ღირებულებაზე დასარიცხი პროცენტის (კუპონის) საბოლოო განაკვეთი დგინდება პოტენციური ინვესტორებისათვის ობლიგაციების შეთავაზების პროცესში, ობლიგაციების შესყიდვაზე გამოვლენილი მოთხოვნების მოცულობიდან / პირობებიდან გამომდინარე (Book-building-ის შედეგად), რომელიც არის დამტკიცებულ წინასწარ პროსპექტში მითითებულ ფარგლებში და ისახება საბოლოო პროსპექტში. ამასთან, წინასწარ პროსპექტში მითითებულ ფარგლებში საბოლოო საპროცენტო

განაკვეთის (კუპონის) ფორმირება არ წარმოადგენს არსებით ცვლილებას და საჭიროებს მხოლოდ და მხოლოდ საბოლოო პროსპექტში ასახვას.

თუ საპროცენტო სარგებლის საბოლოო განაკვეთის ფორმირების (Book-building-ის) პროცესში პოტენციური ინვესტორებისაგან ობლიგაციების შესყიდვის თაობაზე განაცხადებით გამოხატულია ინტერესი იმაზე მეტი ობლიგაციის შეძენაზე, ვიდრე ამ პროსპექტით არის გათვალისწინებული, მაშინ განაცხადების დაკმაყოფილება ხდება ნაწილობრივ, შემოსულ განაცხადებში მითითებული ოდენობების პროპორციულად ან სხვაგვარად, ემიტენტის გადაწყვეტილებისამებრ. ამასთანავე, იმ შემთხვევაში, თუ პოტენციური ინვესტორის განაცხადი დაკმაყოფილდა მხოლოდ ნაწილობრივ, პოტენციური ინვესტორი უფლებამოსილია უარი განაცხადოს ან გააგრძელოს ობლიგაციების შესყიდვის პროცესში მონაწილეობა. ამგვარი გადაწყვეტილების თაობაზე განთავსების აგენტს უნდა ეცნობოს დაუყოვნებლივ (არაუგვიანეს მომდევნო სამუშაო დღის 14.00 საათამდე (თბილისის დროით) მას შემდეგ, რაც ინვესტორს ეცნობება მისი განაცხადის კორექტირების (ობლიგაციების ოდენობის თვალსაზრისით) შესახებ. წინააღმდეგ შემთხვევაში, განთავსების აგენტი უფლებამოსილია, თავისი შეხედულებისამებრ, კვლავ განიხილოს ინვესტორის საწყისი განაცხადი (მოთხოვნილი ფასიანი ქაღალდების სრულ ოდენობაზე), ან უარი განაცხადოს მასზე.

საპროცენტო სარგებლის საბოლოო განაკვეთის ფორმირების (Book-building-ის) დასრულების შემდგომ „განთავსების აგენტები“ აცხადებენ შეთავაზების დასრულების შესახებ და იმ ინვესტორებს, რომელთა განაცხადებიც (მათ შორის, შეცვლილი რაოდენობით) დაკმაყოფილდა, აწვდიან შესაბამის შეტყობინებას (ინდივიდუალურად ან ჯგუფურად). შეტყობინებაში მითითებულ უნდა იქნას „ობლიგაციებზე“ დასარიცხი საპროცენტო განაკვეთის საბოლოო ოდენობა და „ობლიგაციების“ ის ოდენობა, რომლის ფარგლებშიც დაკმაყოფილდა პოტენციურ ინვესტორის განაცხადი. პოტენციური ინვესტორი უფლებამოსილია დაადასტუროს დაკმაყოფილებული განაცხადი ან უარი განაცხადოს „ობლიგაციების“ შეძენაზე ამგვარი შეტყობინების მიღებიდან 2 (ორი) „სამუშაო დღის“ განმავლობაში. იმ შემთხვევაში, თუ ინვესტორი არ იტყვის უარს „ობლიგაციების“ შეძენაზე აღნიშნულ ვადაში, „ობლიგაციების“ შეძენის განაცხადი ითვლება ინვესტორის მიერ დადასტურებულად. ამგვარი შეტყობინების მიღებამდე და ინვესტორის მიერ მისთვის დაკმაყოფილებული განაცხადის დადასტურებამდე, ინვესტორს არ აქვს შესაძლებლობა დაიწყოს ფასიანი ქაღალდებით ვაჭრობა. იმ ინვესტორთა განაცხადებს, რომლებიც დაკმაყოფილდა და რომლებიც დადასტურებულია ინვესტორების მიერ ზემოაღნიშნული წესის შესაბამისად (შემდგომში „ხელმომწერი ინვესტორები“), აქვთ გამოუთხოვადი და მავალდებულებელი ძალა „ხელმომწერი ინვესტორისათვის“. „ემიტენტი“ ან/და „განთავსების აგენტები“ უფლებამოსილი არიან მოახდინონ „ობლიგაციების“ განთავსება „გადავადებული განთავსების ფასით“ „გამომშვების თარიღიდან“ „შეთავაზების პერიოდის“ დასრულებამდე (ამ უკანასკნელი თარიღის ჩათვლით). დეტალები იხ. „პირობების“ 2(ე) ქვეპუნქტში.

„ობლიგაციების“ განთავსების შესახებ დამატებითი ინფორმაციისთვის, იხილეთ „პირობების“ ქვეთავი სახელწოდებით „განთავსება“.

„ემიტენტისთვის“ ჯერჯერობით არ არის ცნობილი მიიღებს თუ არა შეთავაზებაში მონაწილეობას „ემიტენტის“ მენეჯმენტი, დირექტორთა ან სამეთვალყურეო საბჭოს წევრები ან/და მნიშვნელოვანი წილის მქონე აქციონერები (პარტნიორები). ასევე, „ემიტენტს“ არ აქვს ინფორმაცია ამ ქვეპუნქტის პირველი წინადადებით განსაზღვრული რომელიმე პირის შესახებ, რომელსაც სურს გამოიწეროს შეთავაზების 5 (ხუთი) პროცენტზე მეტი; ამავდროულად, საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად, „ემიტენტის“ მმართველობითი ფუნქციის მქონე პირებმა და მათთან დაკავშირებულმა პირებმა, თავის ან სხვა პირის სასარგებლოდ არ უნდა განახორციელონ გარიგებები ამ „ემიტენტის“ ფასიან ქაღალდებზე ან/და „ემიტენტის“ ფასიან ქაღალდებთან დაკავშირებულ სხვა ფინანსურ ინსტრუმენტებზე აღნიშნული „ემიტენტის“ მიერ კანონმდებლობით გათვალისწინებული ნახევარი წლის ან წლიური ანგარიშგების გამოქვეყნებამდე სულ მცირე 30 (ოცდაათი) კალენდარული დღით ადრე.

განმცხადებლების მიერ გადახდილი ზედმეტი თანხის შემთხვევაში გადახდილი ნამეტი ინახება განმცხადებლის საბროკერო ანგარიშზე. ამ თანხის დაბრუნება ხდება „განთავსების აგენტების“ სტანდარტული პროცედურით.

საპროცენტო სარგებლის საბოლოო განაკვეთის ფორმირების (Book-building-ის) საფუძველზე დადგენილი შეთავაზების საბოლოო პირობები გასაჯაროვდება „საბოლოო შეთავაზების პირობების დოკუმენტის“ მეშვეობით, რომელიც დამტკიცდება ეროვნული ბანკის მიერ და წარმოადგენს „საბოლოო პროსპექტის“ განუყოფელ ნაწილს.

(ბ) „ობლიგაციების“ შექმნა სტრატეგიული საერთაშორისო ფინანსური ინსტიტუტებისა და განვითარების ბანკების მიერ

„პროსპექტის“ დასამტკიცებლად წარდგენის თარიღისთვის, „ემიტენტს“ გაფორმებული აქვს ჩარჩო (საინვესტიციო) ხელშეკრულება („ADB-ს საინვესტიციო ხელშეკრულება“, „ADB Policy Rights Agreement“) სტრატეგიულ საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტთან და განვითარების ბანკთან, კერძოდ, ADB-სთან (The Asian Development Bank, a regional development bank with its headquarters located in Manila, the Philippines)*. აღნიშნული ხელშეკრულებების ფარგლებში ADB-მ შესაძლოა შეიძინოს „ობლიგაციები“ საინვესტიციო ხელშეკრულებით განსაზღვრული პირობების დაკმაყოფილების შემთხვევაში. სხვა საკითხებთან ერთად, აღნიშნული საინვესტიციო ხელშეკრულება მოიაზრებს „ემიტენტის“ მიერ ADB-ის პოლიტიკა-პროცედურების მოთხოვნებთან შესაბამისობას, რაც მათ შორის მოიცავს გარემოსდაცვით და სოციალურ ფაქტორებს, ჯარიმებს, მოთხოვნებს ფულის გათეთრების, ანტი-კორუფციულ ღონისძიებებსა და თაღლითობასთან მიმართებით. იმ შემთხვევაშიც კი, როცა ADB-სთან გაფორმდება საინვესტიციო ხელშეკრულება, მას არ გააჩნია „ობლიგაციების“ შექმნის ვალდებულება.

(გ) საჯარო შეთავაზების პერიოდში ცვლილების შეტანის პროცედურა

საჯარო შეთავაზების პერიოდში (საჯარო შეთავაზების დაწყებიდან „გამომავლის თარიღამდე“) „ობლიგაციების“ შესახებ ინფორმაციის ცვლილებისთვის, „ემიტენტი“ მიმართავს ფასიანი ქაღალდების ბაზრის შესახებ კანონმდებლობით განსაზღვრულ პროცედურას.

(დ) ობლიგაციების გასხვისება

ობლიგაციების გასხვისება ხდება საქართველოს კანონმდებლობით (მათ შორის, „ფასიანი ქაღალდების ბაზრის შესახებ კანონით“) დადგენილი წესით საქართველოს იურისდიქციის ფარგლებში. ობლიგაციების გასხვისება და საკუთრების უფლების გადაცემა მხოლოდ მაშინ არის ნამდვილი, თუ ამგვარი გასხვისების შედეგად ობლიგაცი(ებ)ზე საკუთრების უფლების ცვლილება დარეგისტრირდება შესაბამის „რეესტრში“. ობლიგაციების განთავსების შემდგომ შეძლებისდაგვარად მოკლე ვადებში, ემიტენტი გეგმავს მიმართოს საქართველოს საფონდო ბირჟას განაცხადით ობლიგაციების სავაჭრო სისტემაში და საფონდო ბირჟის ლისტინგში დაშვების თაობაზე. სავაჭრო სისტემაში დაშვების თაობაზე დადებითი გადაწყვეტილების შემთხვევაში, შესაძლებელი გახდება ობლიგაციებით გარიგებების დადება საქართველოს საფონდო ბირჟაზე საფონდო ბირჟის წესებისა და ბირჟაზე დაშვებული ფასიანი ქაღალდების თაობაზე კანონმდებლობის მოთხოვნების შესაბამისად.

ე) ფასის დადგენა

პოტენციური ინვესტორებისათვის შეთავაზების საბოლოო მოცულობა დგინდება „ობლიგაციების“ შეთავაზების პროცესში, „ობლიგაციების“ შესყიდვაზე გამოვლენილი მოთხოვნების მოცულობიდან / პირობებიდან გამომდინარე (Book-building-ის შედეგად) „ობლიგაციების“ „პირობების“ 2(ა) ქვექვეპუნქტით განსაზღვრული პროცედურის შესაბამისად.

ვ) განთავსება

„ემიტენტი“ ან/და „განთავსების აგენტები“ უფლებამოსილი არიან მოახდინონ „ობლიგაციების“ განთავსება „გადავადებული განთავსების ფასით“ „გამოშვების თარიღიდან“ „შეთავაზების პერიოდის“ დასრულებამდე (ამ უკანასკნელი თარიღის დასრულების დღის ჩათვლით). „ობლიგაციების“ გადავადებული განთავსება მოხდება „გადავადებული განთავსების ფასით“. ინვესტორებს შეუძლიათ გადავადებით გამოსაშვები „ობლიგაციების“ შესყიდვაზე ინტერესი გამოხატონ შესყიდვის შესახებ განაცხადის / შეტყობინების მიწოდებით „განთავსების აგენტთან“. „ობლიგაციების“ ყიდვის სურვილის შეტყობინება დასაშვებია ელექტრონული კომუნიკაციის ან/და „განთავსების აგენტების“ მიერ ნებადართული ნებისმიერი სხვა საშუალებებით.

თუ განთავსების აგენტის მიერ სხვა რამ არ არის მითითებული ან შეთანხმებული, „ხელმოწერილი ინვესტორები“ და ის ინვესტორები, რომლებიც შეისყიდიან „ობლიგაციებს“ „გადავადებული განთავსების თარიღზე“ (შემდგომში ერთობლივად „ინვესტორ(ებ)ი“), ვალდებული არიან შესაბამისი ოდენობის „ობლიგაციების“ შესასყიდი თანხები სრულად განათავსონ საბროკერო ანგარიშზე გამოშვების თარიღამდე ან „გადავადებული განთავსების თარიღამდე“ არანაკლებ 2 (ორი) „სამუშაო დღით“ ადრე. „ინვესტორის“ მიერ აღნიშნული საბროკერო ანგარიში გახსნილი უნდა იქნას „განთავსების აგენტთან“. ამავე ანგარიშზე მოხდება „ინვესტორის“ მიერ შესყიდული „ობლიგაციების“ მიწოდება „ემიტენტის“ მიერ შესაბამისად „გამოშვების თარიღზე“ ან „გადავადებული განთავსების თარიღზე“. გამონაკლის შემთხვევებში, „განთავსების აგენტებს“ შეუძლიათ თავიანთი დისკრეციის ფარგლებში დართონ ნება „ინვესტორს“ „ობლიგაციების“ გამოსასყიდი თანხები, ნაცვლად „განთავსების აგენტთან“ გახსნილი საბროკერო ანგარიშისა, მიმართოს „ემიტენტის“ ნომინალური მფლობელობის ანგარიშზე „განთავსების აგენტთან“. ასეთ შემთხვევაში, „ობლიგაციების“ მიწოდება „ინვესტორისათვის“ მოხდება „რეგისტრატორთან“ ან სხვა უფლებამოსილ „ნომინალურ მფლობელთან“ არსებულ „ინვესტორის“ ანგარიშზე. ყოველგვარი ეჭვის გამორიცხვის მიზნით, ზემოაღნიშნული პუნქტისგან განსხვავებული მიდგომის გამოყენება დასაშვებია სტრატეგიული საერთაშორისო ფინანსური ინსტიტუტებისა და განვითარების ბანკებისთვის.

„ობლიგაციების“ განთავსების შემდეგ „ობლიგაციონერებს“ შეუძლიათ ფლობდნენ „ობლიგაციებს“ სხვა „ნომინალურ მფლობელთან“ გახსნილ ანგარიშ(ებ)ზე ან „რეგისტრატორში“ ჩანაწერის სახით.

„ემიტენტი“ არ მოახდენს წინამდებარე „პროსპექტში“ აღწერილი შეთავაზებით გათვალისწინებული „ობლიგაციების“ გამოშვებას ან/და გააუქმებს ყველა გამოშვებულ „ობლიგაციას“ (თუ კი ასეთი იარსებებს) „ობლიგაციონერებისათვის“ „ობლიგაციების“ შესაძენად გადახდილი თანხის დაბრუნებით, თუ „გამოშვების თარიღზე“ არ მოხდება განთავსების მინიმალური ოდენობის (იგივე რაც „მინიმალური განთავსების ლოტი“) განთავსება (თუ ასეთი გათვალისწინებულია „შეთავაზების პირობების დოკუმენტით“ ან „პროსპექტით“).

გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც „საბოლოო პროსპექტით“ გათვალისწინებული „ობლიგაციების“ სრული რაოდენობა განთავსდება „შეთავაზების პერიოდის“ დასრულებამდე, განუთავსებელი „ობლიგაციები“ ჩაითვლება გაუქმებულად (გაუქმდება) და „ემიტენტი“ „ობლიგაციების“ განთავსებული რაოდენობის შესახებ ინფორმაციას მიაწვდის საქართველოს ეროვნულ ბანკს, საფონდო ბირჟას – თუ ფასიანი ქაღალდი დაშვებულია საფონდო ბირჟაზე და აგრეთვე გამოაცხადებს მას საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესის შესაბამისად.

ობლიგაციების „შეთავაზების პერიოდის“ დასრულებიდან 1 თვის ვადაში ემიტენტი ეროვნულ ბანკს წარუდგენს და გაასაჯაროებს ინფორმაციას შეთავაზების და „ობლიგაციების“ განთავსების შედეგების შესახებ.

3. სტატუსი

ობლიგაციები წარმოადგენს ემიტენტის არაუზრუნველყოფილ ვალდებულებას. ობლიგაციებს ექნებათ იდენტური სამართლებრივი სტატუსი ერთმანეთთან რაიმე უპირატესობის გარეშე. ობლიგაციებთან დაკავშირებული და „ობლიგაციების პირობებიდან“ გამომდინარე ემიტენტისადმი მოთხოვნები ყოველთვის იქნება ემიტენტის სხვა დანარჩენი არასუბორდინირებული კრედიტორების მოთხოვნების თანაბარი გადახდევინების ნაწილში („პირობების“ 5(ა) ქვეპუნქტის გათვალისწინებით), გარდა იმგვარი მოთხოვნებისა, რომელთაც კანონმდებლობის იმპერატიული ნორმების შესაბამისად გააჩიათ უპირატესობა.

4. ფასიანი ქაღალდების სავაჭროდ დაშვება ბირჟაზე

ემიტენტს გამიზნული აქვს ობლიგაციების განთავსების შემდგომ მიმართოს საქართველოს საფონდო ბირჟას განაცხადით ობლიგაციების სავაჭრო სისტემაში და საფონდო ბირჟის ლისტინგში დაშვების თაობაზე.

5. დათქმები

(ა) „უზრუნველყოფის ღონისძიების“ წარმოშობის შეზღუდვა:

„ობლიგაციების“ „დაფარვამდე“ „ემიტენტმა“ არ უნდა მოახდინოს მის რომელიმე აქტივზე და არ უნდა დაუშვას, რომ მისმა რომელიმე „მნიშვნელოვანმა შვილობილმა“ მოახდინოს რომელიმე არსებულ ან სამომავლო აქტივზე, პირდაპირ ან არაპირდაპირ რაიმე „უზრუნველყოფის ღონისძიების“ (ან სხვა სამართლებრივი შეზღუდვის) წარმოშობა ან არსებობა (გარდა „ნებადართული უზრუნველყოფისა“) რაიმე „ვალდებულების“ უზრუნველსაყოფად. აღნიშნული აკრძალავს არ მოქმედებს იმ შემთხვევაში, თუ „ობლიგაციებიდან“ გამომდინარე „ემიტენტის“ ვალდებულებებს ამასთანავე გააჩნიათ ამგვარი სხვა „ვალდებულების“ სულ მცირე თანაბარი უზრუნველყოფები, ან ასეთი უზრუნველყოფა ხელსაყრელია ან სხვაგვარად არიან უზრუნველყოფილნი „ობლიგაციონერების“ „სპეციალური გადაწყვეტილებით“ დამტკიცებული სხვა უზრუნველყოფის საშუალებებით და პირობებით.

(ბ) საქმიანობის გაგრძელება, უფლებამოსილების შენარჩუნება და იურიდიული ძალა:

(I) „ემიტენტმა“ უნდა მიიღოს ყველა აუცილებელი ზომა, და უნდა უზრუნველყოს, რომ მისი ყველა „მნიშვნელოვანი შვილობილი“ მიიღებს ყველა აუცილებელ ზომას, რათა შენარჩუნებულ იქნას მისი და მათი, როგორც სამეწარმეო იურიდიული პირების, განგრძობადი არსებობა (გარდა „პირობების“ 5(გ) ქვეპუნქტით („შერწყმა“) გათვალისწინებული შემთხვევებისა) და ბიზნეს საქმიანობა და აგრეთვე ყველა ის მნიშვნელოვანი ინტელექტუალური საკუთრება, ყველა საჭირო ნებართვა, ლიცენზია, თანხმობა და უფლებამოსილება, რაც დაკავშირებულია ან/და აუცილებელია მისი (მათი) საქმიანობის შეუფერხებლად განხორციელებისათვის.

(II) „ემიტენტმა“ უნდა მიიღოს ყველა აუცილებელი ზომა, მოიპოვოს და შეინარჩუნოს ყველა ის უფლებამოსილება, ნებართვა, ლიცენზია და განახორციელოს და უზრუნველყოს ყველა იმ საჭირო

პროცედურების განხორციელება, რაც საქართველოს კანონმდებლობით სავალდებულოა „ობლიგაციებით“ და „იპოთეკის ხელშეკრულებით“ ნაკისრი მისი ვალდებულებების კანონიერად შესრულებისათვის და საქართველოში „ობლიგაციების“ ნამდვილობის, აღსრულებადობისა და მტკიცებულებად დასაშვებობისათვის.

(გ) შერწყმა:

(I) „ემიტენტი“ უზრუნველყოფს, რომ იმ „ობლიგაციონერების“ წინასწარი წერილობითი თანხმობის გარეშე, რომლებიც ფლობენ (პირდაპირ ან „ნომინალური მფლობელობის“ საშუალებით) ინდივიდუალურად ან ჯამურად, „დაუფარავი“ „ობლიგაციების“ არანაკლებ 85%-ს (ოთხმოცდახუთ პროცენტს), არ განახორციელოს შემდეგი: (გ.1) რეორგანიზაცია (იქნება ეს სხვა იურიდიულ პირთან შერწყმის, გაყოფის თუ გარდაქმნის სახით) ან რაიმე სხვა სახის კორპორატიული ცვლილება, ან (გ.2) ერთი ან რამდენიმე დაკავშირებული ტრანზაქციით, პირდაპირ ან არაპირდაპირ, კონსოლიდაცია ან შერწყმა, „ემიტენტის“ მთლიანი კონსოლიდირებული ქონების ან აქტივების ან მათი მნიშვნელოვანი ნაწილის გაყიდვა, გასხვისება, გადაცემა, იჯარით გაცემა ან სხვაგვარი განკარგვა,

გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც სახეზეა ერთ-ერთი შემდეგი პირობა:

(i) ზემოთხსენებული (გ.1) ან (გ.2) ქვეპუნქტებში მითითებული ტრანზაქციის შემდეგ დაუყოვნებლივ:

(ა) რეორგანიზაციის შედეგად ჩამოყალიბებული „პირი“ ან ქონების ან აქტივების მიმღები (შემდგომში „სამართალმემკვიდრე“) არის კვლავ „ემიტენტი“, ან, თუ „სამართალმემკვიდრე“ არ არის „ემიტენტი“, მაშინ ეს „სამართალმემკვიდრე“ ცალსახად იკისრებს „ობლიგაციებიდან“ გამომდინარე ყველა არსებით უფლებას და ვალდებულებას იმ აუცილებელი პირობების/სტანდარტების გათვალისწინებით, რაც საჭიროა ამგვარი უფლებებისა და ვალდებულებების „სამართალმემკვიდრისთვის“ გადაკისრების ნამდვილობისთვის; და

(ბ) „სამართალმემკვიდრე“ (თუ ის არ არის „ემიტენტი“) ინარჩუნებს ან არის „ემიტენტის“ უფლებამონაცვლე ყველა მნიშვნელოვან სამთავრობო ნებართვასთან, ლიცენზიასთან, თანხმობასთან და უფლებამოსილებასთან მიმართებაში და უნდა აკმაყოფილებდეს ყველა სახის მნიშვნელოვან მარეგულირებელ მოთხოვნას იმ იურისდიქციაში, სადაც ის ოპერირებს;

(ii) არცერთი „დეფოლტის შემთხვევა“ ან „პოტენციური დეფოლტის შემთხვევა“ არ დამდგარა, და არ დადგება ამგვარი რეორგანიზაციის ან მსგავსი ტრანზაქციის შედეგად; და

(iii) ზემოთხსენებულ (გ.1) ან (გ.2) ქვეპუნქტებში მითითებული ტრანზაქციები არ გამოიწვევს „არსებითად უარყოფით გავლენას“.

(II) „ემიტენტი“ უზრუნველყოფს, რომ იმ „ობლიგაციონერების“ წინასწარი წერილობითი თანხმობის გარეშე, რომლებიც ფლობენ (პირდაპირ ან „ნომინალური მფლობელობის“ საშუალებით) ინდივიდუალურად ან ჯამურად, „დაუფარავი“ „ობლიგაციების“ არანაკლებ 85%-ს (ოთხმოცდახუთ პროცენტს), „მნიშვნელოვანმა შვილობილმა“ არ უნდა განახორციელოს შემდეგი: (გ.1) რეორგანიზაცია (იქნება ეს სხვა იურიდიულ პირთან შერწყმის, გაყოფის თუ გარდაქმნის სახით) ან რაიმე სხვა სახის კორპორატიული ცვლილება, ან (გ.2) ერთი ან რამდენიმე დაკავშირებული ტრანზაქციით, პირდაპირ ან არაპირდაპირ, კონსოლიდაცია ან შერწყმა, შესაბამისი „მნიშვნელოვანი შვილობილის“ მთელი ან არსებითად მთელი ქონების ან აქტივების გაყიდვა, გასხვისება, გადაცემა, იჯარით გაცემა ან სხვაგვარი განკარგვა; გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც:

(i) ზემოთხსენებული (გ.1) ან (გ.2) ქვეპუნქტებში მითითებული ტრანზაქციის შემდეგ დაუყოვნებლივ:

(ა) „მნიშვნელოვანი შვილობილი“ არის „სამართალმემკვიდრე“; ან

(ბ) „სამართალმემკვიდრე“ (თუ ის არ არის „მნიშვნელოვანი შვილობილი“) უნდა ინარჩუნებდეს ან იყოს შესაბამისი „მნიშვნელოვანი შვილობილის“ უფლებამონაცვლე ყველა მნიშვნელოვან სამთავრობო ნებართვასთან, ლიცენზიასთან, თანხმობასთან და უფლებამოსილებასთან მიმართებაში და უნდა აკმაყოფილებდეს ყველა სახის მნიშვნელოვან მარეგულირებელ მოთხოვნას იმ იურისდიქციაში, სადაც ის ოპერირებს;

(ii) არცერთი „დეფოლტის შემთხვევა“ ან „პოტენციური დეფოლტის შემთხვევა“ არ დამდგარა, და არ დადგება ამგვარი რეორგანიზაციის ან მსგავსი ტრანზაქციის შედეგად; და

(iii) ზემოხსენებულ (გ.1) ან (გ.2) ქვეპუნქტებში მითითებული ტრანზაქციები არ გამოიწვევს „არსებითად უარყოფით გავლენას“.

(III) მიუხედავად ზემოთქმულისა, ნებისმიერი „მნიშვნელოვან შვილობილი“ უფლებამოსილია „ემიტენტთან“ ან „შვილობილთან“ (რომელიც ამ პუნქტში აღწერილი ტრანზაქციის შედეგად ჩაითვლება „მნიშვნელოვან შვილობილად“ ამ „პროსპექტის“ მიზნებისთვის) მიმართებაში, მოახდინოს კონსოლიდირება ან შერწყმა (რეორგანიზაციის ნებისმიერი ფორმით) ან ერთი ან რამდენიმე დაკავშირებული ტრანზაქციით, პირდაპირ ან არაპირდაპირ, მთელი ან არსებითად მთელი ქონების ან აქტივების გაყიდვა, გასხვისება, გადაცემა, იჯარით გაცემა ან სხვაგვარი განკარგვა.

(IV) მიუხედავად ზემოთქმულისა, წინამდებარე 5(გ) ქვეპუნქტი არ შეეხება (i) ტრანზაქციებს „ემიტენტსა“ და ნებისმიერ მის 100%-იან „შვილობილს“ შორის, (ii) მისი ქონების ლიზინგით გაცემას, გაყიდვას ან სხვაგვარად განკარგვას ჩვეულებრივი საქმიანობის პროცესში, ან (iii) ნებისმიერ არსებულ ან სამომავლო აქტივს ან შემოსავალს, ასევე მათ ნაწილს, რაც ექვემდებარება სექტორითიზაციას, მისაღები თანხებით, აქტივებით გამყარებული დაფინანსებას ან მსგავსი ტიპის დაფინანსებას, სადაც ყველა ვალდებულება დაკმაყოფილებულ უნდა იქნეს მხოლოდ ამ აქტივებიდან ან შემოსავლებიდან, იმ პირობით, რომ ამგვარი აქტივების ან შემოსავლების ღირებულება და შემოსავლების ღირებულების ჯამური ოდენობა, არ უნდა აღემატებოდეს უკანასკნელი „ფისკალური პერიოდისთვის“ „ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების“ შესაბამისად მომზადებული „ჯგუფის“ კონსოლიდირებული ბალანსიდან გამომდინარე „ემიტენტის“ „მთლიანი კონსოლიდირებული აქტივების“ 10%-ს (ათ პროცენტს).

(დ) გასხვისება:

(I) მიუხედავად წინამდებარე „პირობებში“ რაიმე საპირისპიროს არსებობისა, და „პირობების“ 5(გ) ქვეპუნქტის („შერწყმა“) და 5(ე) ქვეპუნქტის („აფილირებულ პირებთან განხორციელებული ტრანზაქციები“) დებულებების შეუზღუდავად და გათვალისწინებით, „ემიტენტი“, არც თავად და არც რომელიმე მისი „შვილობილის“ საშუალებით, არ არის უფლებამოსილი გაყიდოს, გასხვისოს, იჯარით გასცეს ან სხვაგვარად განკარგოს თავისი აქტივები ან შემოსავლები, მთლიანად ან ნაწილობრივ, ერთი ან რამდენიმე (დაკავშირებული ან დამოუკიდებელი) ტრანზაქციით სხვა რომელიმე „პირზე“, გარდა „ემიტენტისა“ ან მისი „შვილობილისა“. აღნიშნული შეზღუდვა არ შეეხება იმ შემთხვევებს, როდესაც:

(i) ყველა ასეთი ტრანზაქცია ხორციელდება „სამართლიანი საბაზრო ღირებულებით“ და საბაზრო პირობებით; და

(ii) ნებისმიერ იმ ტრანზაქციასთან ან ტრანზაქციების სერიასთან მიმართებით, როდესაც ხდება უკანასკნელი 4 (ოთხი) ფისკალური კვარტლისთვის „ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების“ შესაბამისად მომზადებული „ჯგუფის“ კონსოლიდირებული ბალანსიდან გამომდინარე ემიტენტის მთლიანი კონსოლიდირებული აქტივების ან შემოსავლების 10%-ზე (ათ პროცენტზე) მეტის გასხვისება, ემიტენტი ვალდებულია ობლიგაციონერებს მიაწოდოს „დამოუკიდებელი შემფასებლის“ წერილობითი დასკვნა იმის შესახებ, რომ ტრანზაქცია განხორციელდა „სამართლიანი საბაზრო ღირებულებით“; და

(iii) ნებისმიერ ასეთ ტრანზაქციასთან დაკავშირებით, „ემიტენტი“ აიღებს წინასწარ წერილობით თანხმობას იმ „ობლიგაციონერებისგან“, რომლებიც ფლობენ (პირდაპირ ან „ნომინალური მფლობელობის“ საშუალებით) ინდივიდუალურად ან ჯამურად, „დაუფარავი“ „ობლიგაციების“ არანაკლებ 85%-ს (ოთხმოცდახუთ პროცენტს).

(II) ამავდროულად, წინამდებარე 5(დ) ქვეპუნქტი არ შეეხება შემდეგს:

- (i) ტრანზაქციებს „ემიტენტსა“ და ნებისმიერ მის 100%-იან „შვილობილს“ შორის;
- (ii) „ემიტენტის“ ჩვეულებრივი ბიზნეს საქმიანობის პროცესში ქონების ლიზინგით გაცემას, გაყიდვას ან სხვაგვარ განკარგვას;
- (iii) ნებისმიერ არსებულ ან სამომავლო აქტივს ან შემოსავალს, ასევე მათ ნაწილს, რაც ექვემდებარება სექურითიზაციას, მისაღები თანხებით, აქტივებით გამყარებული დაფინანსებას ან მსგავსი ტიპის დაფინანსებას, სადაც ყველა ვალდებულება დაკმაყოფილებულ უნდა იქნეს მხოლოდ ამ აქტივებიდან ან შემოსავლებიდან იმ პირობით, რომ ამგვარი აქტივების ან შემოსავლების ღირებულება და შემოსავლების ღირებულების ჯამური ოდენობა, არ უნდა აღემატებოდეს უკანასკნელი „ფისკალური პერიოდისთვის“ „ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების“ შესაბამისად მომზადებული „ჯგუფის“ კონსოლიდირებული ბალანსიდან გამომდინარე „ემიტენტის“ „მთლიანი კონსოლიდირებული აქტივების“ 10%-ს (ათ პროცენტს);
- (iv) ნებისმიერ გასხვისების გარიგებას, რომლისგან მიღებული წმინდა შემოსულობის ჯამური ოდენობაც არ აღემატება უკანასკნელი „ფისკალური პერიოდისთვის“ „ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების“ შესაბამისად მომზადებული „ჯგუფის“ კონსოლიდირებული ბალანსიდან გამომდინარე „ჯგუფის“ „მთლიანი კონსოლიდირებული აქტივების“ 10%-ს (ათ პროცენტს).

(ე) აფილირებულ პირებთან განხორციელებული ტრანზაქციები

(I) არც „ემიტენტი“ და არც მისი რომელიმე „მნიშვნელოვანი შვილობილი“ პირდაპირ ან არაპირდაპირ არ განხორციელებს და არ დაუშვებს რაიმე საქმიანობას ან ტრანზაქციას (მათ შორის ქონების ან მომსახურების შეძენა, გაყიდვა, გასხვისება, გადაცემა, იჯარით გაცემა, გადაცემა ან გაცვლა) „აფილირებულ პირთან“ ან მათ სასარგებლოდ (შემდგომში „აფილირებულ პირებთან განხორციელებული ტრანზაქცია“), მათ შორის, სესხების გაცემას/მიღებას, ინვესტიციებს და მსგავს საქმიანობას, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ამგვარი გარიგების პირობები (შესაბამისი „აფილირებული პირის“ მდგომარეობის გათვალისწინებით) აკმაყოფილებს გაშლილი ხელის პრინციპს და არ არის ნაკლებად ხელსაყრელი „ემიტენტისთვის“ ან მისი „მნიშვნელოვანი შვილობილისთვის“, ვიდრე „სამართლიანი საბაზრო ღირებულებით“ განხორციელებული გარიგებები იქნებოდა იმ „პირთან“, რომელიც არ არის/არაიან „ემიტენტთან“ ან მის „მნიშვნელოვან შვილობილთან“ „აფილირებული პირ(ებ)ი“.

(II) იმ „აფილირებულ პირთან განხორციელებული ტრანზაქციის“ შემთხვევაში, სადაც გარიგების ან დაკავშირებული გარიგებების საერთო ღირებულება ნებისმიერ 12 თვიან პერიოდში აღემატება უკანასკნელი „ფისკალური პერიოდისთვის“ „ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების“ შესაბამისად მომზადებული კონსოლიდირებული ბალანსიდან გამომდინარე „ჯგუფის“ „კონსოლიდირებული მთლიანი აქტივების“ 10% (ათ პროცენტს), „ემიტენტმა“ ასეთი „აფილირებულ პირთან განხორციელებული ტრანზაქციის“ განხორციელებამდე „ობლიგაციონერებს“ უნდა მიაწოდოს „დამოუკიდებელი შემფასებლის“ წერილობით დასკვნა იმის თაობაზე, რომ „აფილირებულ პირებთან განხორციელებული ტრანზაქცია“ (ან ტრანზაქციების სერია) განხორცილდა „სამართლიანი საბაზრო ღირებულებით“ და არის სამართლიანი „ემიტენტის“ ან მისი „მნიშვნელოვანი შვილობილის“ ფინანსური გადმოსახედიდან, გარემოებების გათვალისწინებით.

(III) შემდეგი გარიგებები არ იქნება მიჩნეული „აფილირებულ პირებთან განხორციელებულ ტრანზაქციებად“ და ამდენად, არ ექვემდებარება (I) და (II) ქვეპუნქტებში განსაზღვრულ დათქმებს:

(ა) „ჯგუფის“ წევრის მიერ მისი საქმიანობის ჩვეულ რეჟიმში გაფორმებული შრომითი კონტრაქტი, რომელიც შესაბამება „ჯგუფის“ წევრის წარსულში განხორციელებულ პრაქტიკას;

(ბ) „ემიტენტსა“ და მის 100%-იან „შვილობილს“ შორის განხორციელებული ტრანზაქციები;

(გ) გონივრული ოდენობის ანაზღაურების გადახდა მმართველი ორგანოების წევრებისათვის, რომლებიც „ემიტენტთან“ სხვაგვარად „აფილირებული პირები“ არ არიან;

(დ) „ემიტენტის“ ნებისმიერი პირდაპირი ან არაპირდაპირი დამფუძნებლის/აქციონერისგან „ემიტენტის“ საქმიანობის დასაფინანსებლად გაცემული ნებისმიერი სესხი ან სხვა დაფინანსების საშუალება;

(ე) დროდადრო დადებული „ჰეჯირების ვალდებულებები“ კეთილსინდისიერი ჰეჯირების მიზნებისთვის და არა „ემიტენტის“ და „მნიშვნელოვანი შვილობილების“ სპეკულაციური მიზნებისთვის და ნებისმიერი „ჰეჯირების ვალდებულებების“ მოშლა;

(ვ) ტრანზაქციები მომხმარებლებთან, კლიენტებთან, მომწოდებლებთან, ერთობლივი საწარმოს პარტნიორებთან ან მყიდველებთან ან გამყიდველებთან ან საქონლის ან მომსახურების სხვა მიმწოდებლებთან, ან ქონების გამქირავებელთან ან მოიჯარესთან, თითოეულ შემთხვევაში ჩვეულებრივი ბიზნეს საქმიანობის პროცესში და სხვაგვარად „პირობების“ შესაბამისად, რომლებიც სამართლიანია „ემიტენტის“ ან მისი „მნიშვნელოვანი შვილობილებისთვის“ ან დადებულია ისეთივე ხელსაყრელი პირობებით „ემიტენტის“ ან მისი „მნიშვნელოვანი შვილობილებისთვის“, როგორც შეიძლება გონივრულად ყოფილიყო მიღწეული ამ დროს არააფილირებულ მხარესთან (თითოეულ შემთხვევაში, როგორც ეს კეთილსინდისიერად არის განსაზღვრული „ემიტენტის“ პასუხისმგებელი ბუღალტრის ან ფინანსური ოფიცრის მიერ);

(IV) „ემიტენტმა“ უნდა უზრუნველყოს, რომ არც თავად და არც რომელიმე მისმა „შვილობილმა“ არ განხორციელოს რაიმე ტრანზაქცია ან ტრანზაქციების სერია ბოლო 4 (ოთხი) სრული ფისკალური კვარტლის განმავლობაში, რომლებიც განსაზღვრულია 5(ე) (I-II) პირობებით, და რომლებიც ერთობლივად შეადგენს ემიტენტის „მთლიანი კონსოლიდირებული აქტივების“ 10%-ზე (ათ პროცენტზე) მეტს, როგორც განსაზღვრულია „IFRS“-ის შესაბამისად მომზადებული უკანასკნელი „IFRS“ „ფისკალური პერიოდის“ „ჯგუფის“ კონსოლიდირებულ საბალანსო უწყისის საფუძველზე, იმ „ობლიგაციონერების“ წინასწარი წერილობითი თანხმობის გარეშე, რომლებიც ფლობენ (პირდაპირ ან „ნომინალური მფლობელობის“ საშუალებით) ინდივიდუალურად ან ჯამურად, „დაუფარავი“ „ობლიგაციების“ არანაკლებ 85%-ს (ოთხმოცდახუთ პროცენტს)

(ვ) გადასახადების გადახდა და სხვა მოთხოვნები:

„ემიტენტმა“ და მისმა „მნიშვნელოვანმა შვილობილმა“ დროულად უნდა გადაიხადონ „გადასახადები“, რომელიც ეკისრებათ მათ ან დაკისრებულია მათ შემოსავალზე, მოგებაზე ან ქონებაზე, იმ პირობით, რომ „ემიტენტს“ ან მის „მნიშვნელოვან შვილობილს“ ამ „პროსპექტის“ მიზნებისათვის არ მოეთხოვებათ „გადასახადების“ ან მსგავსი მოთხოვნების გადახდა, თუ (ა) დაკისრებული თანხის ოდენობა ან დაკისრების მართებულობა კეთილსინდისიერად არის გასაჩივრებული შესაბამისი წესით და ამ თანხაზე შექმნილია ადეკვატური რეზერვი „ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების“ ან სხვა რელევანტური მოთხოვნების შესაბამისად, ან (ბ) ამგვარი თანხა, სხვა ასეთ დარიცხულ „გადასახადებთან“ ან სხვა მსგავს მოთხოვნებთან ერთად, არ აღემატება 500,000 (ხუთასი ათას) აშშ დოლარს (ან მის ექვივალენტს სხვა ვალუტა(ებ)ში).

(ზ) აკრძალული გადახდები:

(I) ემიტენტმა არ უნდა (და ასევე უნდა უზრუნველყოს, რომ მისმა „შვილობილებმა“ არ) (ზ.1) განაცხადოს დივიდენდების გაცემის თაობაზე, ან გასცეს დივიდენდი ფულადი ან სხვა სახით, ან მოახდინოს მსგავსი განაწილება (მათ შორის, აქციების გამოსყიდვის ან სხვა სახით) მათ შორის დამფუძნებლის სუბორდინირებული დაფინანსების დაფარვის ფარგლებში, გარდა ემიტენტის ან მისი „შვილობილის“ სასარგებლოდ დივიდენდების გაცემისა და მათი განაწილებისა (ხოლო, თუ „შვილობილი“ არ არის ემიტენტის 100%-იანი „შვილობილი“, სხვა აქციონერების სასარგებლოდაც მათი წილის პროპორციულად); ან (ზ.2) პირდაპირ ან არაპირდაპირ ნებაყოფლობით შეიძინოს, გამოისყიდოს ან სხვაგვარად მოახდინოს საკუთარი სააქციო კაპიტალის ან აქციების შეძენა (გარდა „ჯგუფის“ შიდა სესხის გადახდისა, რომელიც გაცემულია ემიტენტის ან მისი სხვა „შვილობილის“ მიერ, ემიტენტის „შვილობილი კომპანიისათვის“. ნებისმიერი ამგვარი ქმედება რომელიც განსაზღვრულია კუნტებით (ზ.1) ან (ზ.2) მიიჩნევა „აკრძალულ გადახდებად“. ამასთან, ზემოაღნიშნული ქმედებები და ტრანზაქციები ჩაითვლება „აკრძალულ გადახდად“ თუ:

(i) ამგვარი გადახდის განხორციელების დროისთვის დამდგარია და გრძელდება, ან ამ გადახდის განხორციელების შემთხვევაში შესაძლოა დადგეს „დეფოლტის შემთხვევა“ ან „პოტენციური დეფოლტის შემთხვევა“; და

(ii) ამგვარი „აკრძალული გადახდის“ და ყველა სხვა „აკრძალული გადახდის“ თანხობრივი მოცულობების ჯამი აღემატება შემდეგი ორი კომპონენტის ჯამს:

(ა) ემიტენტის კონსოლიდირებული წმინდა მოგების, რომელიც აგრეგირდება კუმულატიურ საფუძველზე, 50 პროცენტს (რომელიც გამოითვლება „ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტებით“) იმ პერიოდისათვის, რომელიც იწყება 2022 წლის 30 ივნისს და სრულდება უკანასკნელი განვლილი ფინანსური წლის, ან 6 თვიანი ფინანსური პერიოდის ბოლო დღეს; და

(ბ) ემიტენტის მიერ 2022 წლის 31 დეკემბრის შემდეგ აქციების გამოშვებიდან ან რეალიზაციიდან და ამავე პერიოდში ემიტენტის ნებისმიერი „ვალდებულების“ კაპიტალში კონვერტაციიდან ან აქციებში გაცვლიდან მიღებული წმინდა შემოსავლების 100 პროცენტს.

(II) ზემოთ აღნიშნული პირობა 5 (ზ)(i) არ აკრძალავს „აკრძალულ გადახდებს“, რომლის ჯამური მოცულობა არ აღემატება 1,000,000 (ერთი მილიონი) აშშ დოლარს (ან მის ეკვივალენტს სხვა ვალუტა(ებ)ში) და იმ პირობით, რომ:

(ა) არცერთი „დეფოლტის შემთხვევა“ ან „პოტენციური დეფოლტის შემთხვევა“ არ დამდგარა, და არ გრძელდება

(ბ) ამგვარი „აკრძალული გადახდა“ არ უნდა დაფინანსდეს „ვალდებულებით.“

(III) ზემოთ აღნიშნული პირობა 5 (ზ)(I) არ კრძალავს რაიმე გადახდას ან განაწილებას „პრივილეგირებულ აქციებთან“ მიმართებით.

(თ) დამატებითი ვალდებულებები

(I) ემიტენტი უნდა იყოს შესაბამისობაში ქვემოთ ჩამოთვლილ ფინანსურ დათქმებთან, ყოველი წლის კვარტალური საანგარიშგებო პერიოდისთვის (პირობა 5 (თ)(II)-ის შესაბამისად)

ა) „ემიტენტის“ მიმდინარე კოეფიციენტი არ უნდა იყოს 100%-ზე ნაკლები, გამოთვლილი როგორც მიმდინარე აქტივებისა და მიმდინარე ვალდებულებების ფარდობა და შემდეგნაირად განსაზღვრული: (მიმდინარე აქტივები <3 თვე - არალიკვიდური მიმდინარე აქტივები <3 თვე/მიმდინარე ვალდებულებებზე <3 თვე უნდა იყოს >=100%;

- i) ზემოაღნიშნული კოეფიციენტის მიზნებისთვის, „მიმდინარე აქტივები“ განისაზღვრება, როგორც 3 თვეზე ნაკლები ვადიანობის ჯამურ აქტივებს გამოკლებული 3 თვეზე ნაკლები ვადიანობის არალიკვიდური აქტივები;
- ii) ზემოაღნიშნული კოეფიციენტის მიზნებისთვის, „არალიკვიდური აქტივები“ განისაზღვრება, როგორც არაფინანსური აქტივები 3 თვეზე ნაკლები ვადით;
- iii) ზემოაღნიშნული კოეფიციენტის მიზნებისთვის, „მიმდინარე ვალდებულებები“ განისაზღვრება, როგორც 3 თვეზე ნაკლები ვადიანობის ჯამური ვალდებულებები;

ბ) ერთ მსესხებელზე ან მსესხებელთა ჯგუფზე გაცემული სესხების კოეფიციენტები, გამოთვლილი როგორც ერთ მსესხებელზე ან მსესხებელთა ჯგუფზე გაცემული სესხების ჯამური ოდენობის ფარდობა ჯამურ პორტფელთან, არ უნდა აღემატებოდეს 15%-ს.

- i) ზემოაღნიშნული კოეფიციენტისთვის “მსესხებელთა ჯგუფი“ განიმარტება თანახმად „საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2018 წლის 5 ივლისის N143/04 ბრძანება „მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების საქმიანობის ზედამხედველობისა და რეგულირების წესის დამტკიცების შესახებ“ და ნიშნავს „ორ ან მეტ მსესხებელს შორის არსებული ურთიერთობას, როდესაც მსესხებლები მიკროსაფინანსო ორგანიზაციისთვის წარმოადგენენ ერთ რისკს, აქვთ საერთო მიზნობრიობა ან/და უზრუნველყოფა ან/და ერთ-ერთი მათგანი პირდაპირი ან არაპირდაპირი გზით ახორციელებს კონტროლს მეორეზე ან დანარჩენებზე ან/და ისეთი ფინანსური კავშირი, როდესაც ერთი მათგანის ფინანსური პრობლემები გამოიწვევს მეორე ან ყველა დანარჩენი მსესხებლის ფინანსურ სირთულეებს“;

გ) ჯამური ღია სავალუტო პოზიციის ოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს საზედამხედველო კაპიტალის 15%-ს.

- i) ზემოაღნიშნული კოეფიციენტის მიზნებისთვის, „ჯამური ღია უცხოური სავალუტო პოზიცია“ განისაზღვრება, როგორც უმაღლესი აბსოლუტური მაჩვენებელი შემდეგი ორიდან: „წმინდა გრძელვადიანი პოზიციის ჯამი ყველა ვალუტისთვის“ და „წმინდა მოკლევადიანი პოზიციის ჯამი ყველა ვალუტისთვის“.
- ii) წმინდა გრძელვადიანი/მოკლევადიანი პოზიცია წარმოადგენს წმინდა ბალანსის პოზიტიურ/ნეგატიურ ჯამს (აქტივებს გამოკლებული ვალდებულებები ამ ვალუტისთვის) და წმინდა საბალანსო პოზიცია გამოხატული ლარში.

დ) საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ დაწესებული საზედამხედველო კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტის მაჩვენებელი უნდა აღემატებოდეს მიმდინარე დაწესებულ მინიმალურ ზღვარს არანაკლებ 1%-ით; მიკრო-ბანკის ლიცენზიის მოპოვების შემდგომ, აღნიშნული კოეფიციენტის მაჩვენებელი უნდა აღემატებოდეს იმ მომენტისთვის დაწესებულ მინიმალურ ზღვარს არანაკლებ 2%-ით.

- i) ზემოაღნიშნული კოეფიციენტის მიზნებისთვის, „მარეგულირებელი საზედამხედველო კაპიტალის კოეფიციენტი“ განისაზღვრება სეზ-ის „მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების საქმიანობის ზედამხედველობისა და რეგულირების წესის“ შესაბამისად.

ე) წმინდა უმოქმედო სესხების კოეფიციენტი, გამოთვლილი წმინდა უმოქმედო სესხებისა და მთლიანი ჯამური (გროს) პორტფელის ფარდობა, არ უნდა აღემატებოდეს 7%-ს.

- i) ზემოაღნიშნული კოეფიციენტის მიზნებისთვის, „წმინდა უმოქმედო სესხები“ განისაზღვრება, როგორც ჯამურ უმოქმედო სესხებს გამოკლებული სესხების დანაკარგების რეზერვი;
- ii) ზემოაღნიშნული კოეფიციენტის მიზნებისთვის, „უმოქმედო სესხები“ განისაზღვრება, როგორც 30 დღეზე მეტი ვადით ვადაგადაცილებულ სესხებს (PAR30) დამატებული ყველა რესტრუქტურირაცია;

- iii) ზემოაღნიშნული კოეფიციენტის მიზნებისთვის, „სესხების დანაკარგების რეზერვი“ განისაზღვრება, როგორც მოსალოდნელი საკრედიტო დანაკარგები;
- iv) ზემოაღნიშნული კოეფიციენტის მიზნებისთვის, „მთლიანი სასესხო პორტფელი“ განისაზღვრება, როგორც კლიენტებზე გაცემული სესხები (დაუფარავი ძირი თანხა).

ვ) დაკავშირებულ მხარის მიმართ არსებული მოთხოვნის ჯამური ოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს საზედამხედველო კაპიტალის 15%-ს.

- i) ზემოაღნიშნული კოეფიციენტის მიზნებისთვის, „დაკავშირებული მხარის მიმართ არსებული მოთხოვნის ჯამური ოდენობა“ განისაზღვრება სებ-ის „მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების საქმიანობის ზედამხედველობისა და რეგულირების წესის“ შესაბამისად და წარმოადგენს ნებისმიერ მოთხოვნას ინსაიდერებთან, სადაც „ინსაიდერი“ განისაზღვრება, როგორც „მიკროსაფინანსო ორგანიზაციის შვილობილი ან მშობელი კომპანია, ადმინისტრატორები, პარტნიორები/აქციონერები/ბენეფიციარი მფლობელები, მათი ნათესავები, „ერთობლივად (შეთანხმებით) მოქმედი პირები“, რომლებიც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მიხედვით, კანონიერად არიან მემკვიდრეთა წრიდან და ან დაკავშირებულნი არიან მათთან, პირველი და მეორე ხარისხის ნათესაობის ჩათვლით“.

ზ) ტეხასის კოეფიციენტი უნდა აღემატებოდეს 35%-ს:

- i) ზემოაღნიშნული კოეფიციენტის მიზნებისთვის, „ტეხასის კოეფიციენტი გამოითვლება“, როგორც „წმინდა უმოქმედო სესხების“ და ლიზინგის ინვესტიციების ჯამი შეფარდებული მთლიან კაპიტალთან.
- ii) მთლიანი კაპიტალი განისაზღვრება, როგორც კაპიტალისა და სუბორდინირებული სესხების ჯამი.

ო) ლევერიჯის კოეფიციენტი უნდა იყოს არაუმეტეს 6.0x, რომელიც განისაზღვრება, როგორც „ვალდებულებები“ ჰეჯირების გამოკლებით შეფარდებული კაპიტალთან.

- (II) მე-5(თ)(I) პირობის (ბ) (გ) (დ) და (ვ) ქვეპუნქტებში მითითებული კოეფიციენტები დაითვლება საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების საქმიანობის ზედამხედველობისა და რეგულირების მიზნებისთვის მომზადებული კვარტლური ანგარიშგების მიხედვით; (ა) (ე) და (თ) ქვეპუნქტში მითითებული კოეფიციენტები დაითვლება IFRS-ის მიხედვით.
- (III) მე-5 (თ)(I) პირობის (დამატებითი ვალდებულებები) შეუზღუდავად, „ემიტენტი“ უნდა იცავდეს სებ-ის მიერ დადგენილ სავალდებულო პრუდენციულ სტანდარტებს, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ეროვნული ბანკი წერილობით ახდენს აღნიშნული სტანდარტის მოთხოვნებისგან განთავისუფლებას რამდენადაც აღნიშნული ნებადართულია კანონმდებლობით და როგორც მოითხოვება პერიოდულად, მანამ, სანამ ობლიგაციები „დაუფარავია“ (თუ საქართველოს რომელიმე ორგანო ან რაიმე მოქმედი კანონი არ ადგენს უფრო მკაცრ მოთხოვნებს, რა შემთხვევაშიც „ემიტენტი“ უნდა იყოს შესაბამისობაში ამ უფრო მკაცრ მოთხოვნებთან).
- (IV) „ემიტენტმა“ უნდა უზრუნველყოს, რომ ის ყოველთვის შესაბამისობაში იყოს აღნიშნული ფინანსური კოეფიციენტების იმ ზღვრებთან, რომლებიც დროდადრო მოითხოვება (i) ეროვნული ბანკის რეგულაციებით ან (ii) სებ-ის ნებისმიერი მკაფიო მოთხოვნით მსესხებელთან მიმართებაში, როგორც ეს ნებადართულია მოქმედი კანონმდებლობით და რომელიც ზღვრებიც ამ პირობების თარიღისთვის დადგენილია საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2018 წლის 5 ივლისის N143/04 ბრძანებაში „მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების საქმიანობის ზედამხედველობისა და რეგულირების წესის დამტკიცების შესახებ“.

(ი) ინფორმაციის გამჟღავნება:

(I) „ემიტენტი“ კისრულობს ვალდებულებას:

(i) ფინანსური წლის დასრულების შემდეგ, მაგრამ არაუგვიანეს 15 მაისისა, „ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტებისა“ და „ფასიანი ქაღალდების კანონმდებლობის“ მოთხოვნების შესაბამისად მოამზადოს და გაამჟღავნოს „ემიტენტის“ აუდირებული წლიური ანგარიშგება;

(ii) ყოველი ფინანსური წლის მეორე კვარტლის დასრულების შემდეგ, მაგრამ არაუგვიანეს 15 აგვისტოსი, „ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების“ სტანდარტებისა და „ფასიანი ქაღალდების კანონმდებლობის“ მოთხოვნების შესაბამისად მოამზადოს და გაამჟღავნოს განვლილი 6 (ექვსი) თვის „ემიტენტის“ არააუდირებული შუალედური ფინანსური ანგარიშგება;

(iii) ყოველი ფინანსური წლის კვარტლის დასრულების შემდეგ, საქართველოს ეროვნული ბანკის მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების საქმიანობის ზედამხედველობისა და რეგულირების წესის შესაბამისად მოამზადოს და გაამჟღავნოს კვარტლური ფინანსური ანგარიშგება, რამდენადაც და როგორც მოთხოვნილი იქნება კანონმდებლობით.

(iv) დაიცვას „ფასიანი ქაღალდების ბაზრის კანონმდებლობით“ მიმდინარე თუ პერიოდული საანგარიშგებო ვალდებულებები;

(II) ამ მუხლის მე-5(ი)(I) ქვეპუნქტის მიზნებისთვის, ჩათვლება, რომ „ემიტენტმა“ „ობლიგაციონერებს“ მიაწოდა შესაბამისი ინფორმაცია, თუკი აღნიშნულ ინფორმაცია გასაჯაროვდება კანონმდებლობის მოთხოვნათა დაცვით;

(III) თუ „ობლიგაციონერები“, რომლებიც ფლობენ (პირდაპირ ან „ნომინალური მფლობელების“ საშუალებით) გადაუხდელი „ობლიგაციების“ არანაკლებ 25%-ს ან მეტს, გონივრულობის ფარგლებში ჩათვლიან, რომ დადგა „დეფოლტის შემთხვევა“, მათ შეუძლიათ „ემიტენტისგან“ წელიწადში ერთხელ და „ემიტენტი“ ვალდებულია „ობლიგაციონერებს“ დაუყოვნებლივ მიაწოდოს ინფორმაცია, რაც პირდაპირ უკავშირდება აღნიშნულ „დეფოლტის შემთხვევას“ ან „პოტენციური დეფოლტის შემთხვევას“. წერილობით მოთხოვნა შესაძლოა წარმოდგენილ იქნეს „ობლიგაციონერების“ ან/და „ნომინალური მფლობელების“ მიერ ხელმოწერილი ერთი დოკუმენტის, ან რამდენიმე ერთნაირი შინაარსის მქონე დოკუმენტის სახით. ამგვარი მოთხოვნა შესაძლოა ასევე მიღებულ იქნას „ობლიგაციონერთა კრების“ გადაწყვეტილების სახით.

(კ) დაზღვევა:

ემიტენტი უზრუნველყოფს თავისი და მისი „მნიშვნელოვანი შვილობილების“ ქონების დაზღვევას ემიტენტისა და შესაბამისი „მნიშვნელოვანი შვილობილის“ შეხედულებით კარგი რეპუტაციის მქონე მზღვეველებთან დაზიანებისა და განადგურების რისკისაგან იმ ფარგლებში, რომელშიც ჩვეულებრივ ახდენენ დაზღვევას მსგავსი ქონებისა და მდგომარეობის მქონე კომპანიები საქართველოში.

(ლ) კანონთან შესაბამისობა:

ემიტენტი ვალდებულია უზრუნველყოს, რომ იგი და მისი „მნიშვნელოვანი შვილობილები“ ნებისმიერ დროს არსებითად შეესაბამებოდნენ მოქმედ კანონმდებლობის მოთხოვნებს, ხელისუფლების ორგანოების მითითებებსა და სამართლებრივ აქტებს, მათ შორის ფულის გათეთრების საწინააღმდეგო ვალდებულებების ჩათვლით.

(მ) საქმიანობის ცვლილება ან შეწყვეტა:

ემიტენტი ვალდებულია უზრუნველყოს, რომ (i) „ჯგუფის“ მიერ განხორციელებული საქმიანობის ძირითადი მიმართულებები არ შეიცვალოს ობლიგაციების „გამომგების და განთავსების თარიღისათვის“ არსებულ მდგომარეობასთან შედარებით; (ii) უნდა უზრუნველყოს, რომ მისი საქმიანობის არც ერთი არსებითი/მატერიალური ნაწილი ან მიმართულება არ შეწყდეს ან შეჩერდეს.

(ნ) აკრძალული საინვესტიციო საქმიანობა:

„ემიტენტი“ არ გამოყენებს „ობლიგაციებიდან“ მიღებული სახსრების რომელიმე ნაწილს „აკრძალულ საინვესტიციო საქმიანობაზე“.

(ო) აკრძალული პირები

„ემიტენტმა“ უნდა უზრუნველყოს, რომ არც ერთმა პირმა ან პირთა ჯგუფმა არ შეიძინოს მისი აქციები, თუ ასეთი პირ(ებ)ი კვალიფიცირდება, როგორც „აკრძალული პირ(ებ)ი“.

(პ) შესაბამისობა დაცულობისა და სოციალურ ვალდებულებებთან

„ემიტენტმა“ უნდა უზრუნველყოს, რომ იგი ყოველთვის შეესაბამებოდეს 2022 წლის 7 ნოემბერს გაფორმებულ „ADB-ს საინვესტიციო ხელშეკრულების“ ყველა დებულებას.

6. საპროცენტო სარგებელი

(ა) პროცენტის გადახდის თარიღები:

„ობლიგაციების“ პროცენტი გადაიხდება „შეთავაზების პირობების დოკუმენტში“ არსებული თარიღების შესაბამისად.

ყველა გადახდა „ობლიგაციონერებისთვის“ განხორციელდება „ობლიგაციების“ „პროცენტის გადახდის თარიღზე“ ან „დაფარვის თარიღზე“ (როგორც ეს განსაზღვრულია „შეთავაზების პირობების დოკუმენტში“) გარემოებების გათვალისწინებით, (ქვემოთ განსაზღვრული „სამუშაო დღის კონვენციის“ მიხედვით), რომლებიც გამოითვლება „პროცენტის განსაზღვრის თარიღებზე“. პროცენტი გამოითვლება კალენდარული დღეების ფაქტობრივი რაოდენობის საფუძველზე შესაბამის „საპროცენტო პერიოდში“ (როგორც ეს განსაზღვრულია ქვემოთ) 365-დღიანი წლის მიხედვით („ფაქტობრივი/365(ფიქსირებული)“).

პროცენტის დარიცხვა განხორციელდება წინა „პროცენტის გადახდის თარიღიდან“ ან „ობლიგაციების „გამოშვების თარიღიდან“ (აღნიშნული თარიღების ჩათვლით) გარემოებების გათვალისწინებით, მომდევნო „პროცენტის გადახდის თარიღამდე“ ან „ობლიგაციების „გამოშვების თარიღამდე“ (აღნიშნული თარიღების გამოკლებით).

თუ პროცენტის ოდენობა, გადასახდელი ნებისმიერი ობლიგაციისთვის, რომელიც გამოითვლება ამ პირობების შესაბამისად, არ წარმოადგენს 0.01 ლარის განუყოფელ ჯერადს, ასეთი თანხა დამრგვალდება უახლოეს 0.01 ლარის ჯერადაზე (0.011-0.019 ლარი მრგვალდება ქვემოთ).

(ბ) პროცენტის გადახდა:

„ობლიგაციებზე“ შეწყდება საპროცენტო სარგებლის დარიცხვა გამოსყიდვის ვადის დადგომისას, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც დადასტურდება, რომ არასამართლიანად ხდება „ობლიგაციების“ ძირითადი თანხის დაბრუნების ხელის შეშლა ან უარყოფა. ამ შემთხვევაში, საპროცენტო სარგებლის დარიცხვა არ შეწყდება, არამედ გაგრძელდება მანამ, სანამ (i) ფაქტობრივად მოხდება ობლიგაციების გამოსყიდვა ან (ii) შეტყობინება გაიგზავნება ობლიგაციების „რეგისტრირებულ მფლობელებთან“ იმის შესახებ, რომ გამოსყიდვისთვის საჭირო თანხები გადაეცა „კალკულაციისა და გადახდის აგენტს“, რომელიც უფრო ადრე მოხდება.

(დ) საპროცენტო განაკვეთი:

„ობლიგაციების“ საპროცენტო განაკვეთის „ბენჩმარკს“ წარმოადგენს TIBR6M (როგორც ეს ქვემოთ არის განსაზღვრული) ან „კალკულაციისა და გადახდის აგენტის“ მიერ „ალტერნატიული ბენჩმარკის განსაზღვრის პირობებით“ განსაზღვრული განაკვეთი (შემდგომში, „ბენჩმარკი“).

პირობა 6-ის მიზნებისთვის:

„სამუშაო დღე“ ნიშნავს ნებისმიერ დღეს (შაბათისა და კვირის გარდა), როდესაც კომერციული ბანკები და ფასიანი ქაღალდების ბაზრის მონაწილეები ახორციელებენ ტრანზაქციებს და აწარმოებენ ჩვეულებრივ საქმიანობას (მათ შორის, უცხოურ საფონდო ბირჟებზე და სავალუტო ოპერაციებისთვის) თბილისში, საქართველოში;

„სამუშაო დღის კონვენცია“ ნიშნავს კორექტირებულ შემდგომ დღეს („Modified Following“), რომლის მიხედვითაც „ობლიგაციების“ „პროცენტის გადახდის თარიღი“ ან „დაფარვის თარიღი“ (შესაბამისად), გადაინაცვლებს მომდევნო სამუშაო დღეს, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც მომდევნო „სამუშაო დღე“ გადანაცვლებას ახდენს შემდეგ კალენდარულ თვეში, რა შემთხვევაშიც ასეთი „ობლიგაციების“ „პროცენტის გადახდის თარიღი“ ან „დაფარვის თარიღი“ (შესაბამისად) გადაინაცვლებს წინა „სამუშაო დღეს“.

„TIBR6M“ ნიშნავს უახლეს განაკვეთს, რომელიც გამოსახულია როგორც „TIBR6M“ „სებ-ის (იგივე „საქართველოს ეროვნული ბანკის“) ვებ-გვერდის ეკრანზე“ სათაურით „თბილისის ბანკთაშორისი საპროცენტო განაკვეთი – TIBR ინდექსი“ „საპროცენტო პერიოდთან“ მიმართებით „პროცენტის განსაზღვრის თარიღზე“, თბილისის დროით 11:00 საათისთვის.

„პროცენტის განსაზღვრის თარიღი“ (იგივე, „სააღრიცხვო თარიღი“) ნიშნავს 2 (ორი) სამუშაო დღით ადრინდელ თარიღს „საპროცენტო პერიოდის“ პირველ დღემდე.

„საპროცენტო პერიოდი“ ნიშნავს თითოეულ პერიოდს, რომელიც იწყება „პროცენტის გადახდის თარიღზე“ და სრულდება მომდევნო „პროცენტის გადახდის თარიღის“ წინა დღეს, გარდა პირველი პერიოდისა, როდესაც ეს ნიშნავს პერიოდს, რომელიც იწყება „ობლიგაციების“ „გამოშვების თარიღით“ და სრულდება მომდევნო „პროცენტის გადახდის თარიღის“ წინა დღეს პროცენტის გადახდის თარიღამდე და გარდა ბოლო პერიოდისა, როდესაც ეს ნიშნავს პერიოდს, რომელიც იწყება ბოლო „პროცენტის გადახდის თარიღზე“ და მთავრდება „ობლიგაციების“ „დაფარვის თარიღით“ ან თუკი „ობლიგაციები“ ხდება ვადამოსული და გადასახდელი, ეს უკანასკნელი თარიღი (როდესაც „ობლიგაციები გახდება ვადამოსული და გადასახდელი), „სამუშაო დღის კონვენციის“ პირობის გათვალისწინებით. ყოველგვარი ეჭვის გამოსარიცხად, თუ „პროცენტის გადახდის თარიღი“ ნაცვლდება მომდევნო „სამუშაო დღით“, პროცენტის დარიცხვა განხორციელდება ასეთ გადავადებულ თარიღამდე (მაგრამ მისი გამოკლებით). გარდა ამისა, როდესაც „პროცენტის გადახდის თარიღი“ კორექტირდება წინა „სამუშაო დღეზე“ (თავდაპირველად კორექტირებული „პროცენტის გადახდის თარიღის“ მომდევნო კალენდარულ თვეში გადანაცვლების გამო), პროცენტის დარიცხვა განხორციელდება ასეთ უფრო ადრეულ თარიღამდე (მაგრამ მისი გამოკლებით).

„სებ-ის (იგივე „საქართველოს ეროვნული ბანკის“) ვებ-გვერდის ეკრანი“ ნიშნავს შემდეგ მისამართზე არსებულ გვერდს: <https://nbg.gov.ge/en/monetary-policy/tibr> ან (i) ნებისმიერი ჩამნაცვლებელი გვერდი, სხვა გამოქვეყნებული წყარო, ინფორმაციის ვენდორი ან პროვაიდერი, რომელიც ოფიციალურად არის დანიშნული ადმინისტრატორად ეროვნული ბანკის მიერ; ან (ii) თუ ასეთ ადმინისტრატორს ოფიციალურად არ აქვს დადგენილი ჩამნაცვლებელი გვერდი, სხვა გამოქვეყნებული წყარო, სერვისის პროვაიდერი (გარემოებების მიხედვით), ჩამნაცვლებელი საჩვენებელი გვერდი, სხვა გამოქვეყნებული წყარო, სერვისი ან პროვაიდერი, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, დანიშნული შესაბამისი ინფორმაციის ვენდორის ან პროვაიდერის მიერ (თუ განსხვავებულია ადმინისტრატორისგან), როგორც ეს განსაზღვრულია „ADB-ს კალკულაციისა და გადახდის აგენტის მიერ“, რომელიც დაუყოვნებლივ აცნობებს „კალკულაციისა და გადახდის აგენტს“, რომელიც თავის მხრივ დაუყოვნებლივ აცნობებს „რეგისტრატორს“, „ემიტენტს“, ინვესტორებსა და საქართველოს საფონდო ბირჟას.

„ალტერნატიული ბენჩმარკის განსაზღვრის პირობები“ ნიშნავს ქვემოთ აღწერილ ალტერნატიულ ბენჩმარკს:

- (i) თუ რომელიმე შესაბამისი „პროცენტის განსაზღვრის თარიღთან“ დაკავშირებით, „ADB-ს კალკულაციისა და გადახდის აგენტი“ ადგენს, რომ „TIBR6M“ არ არის ხელმისაწვდომი რაიმე მიზეზით თბილისის დროით შუადღის 12:00 საათამდე შესაბამის ვებ-გვერდზე ან ჩამნაცვლებელ ვებ-გვერდზე (როგორც შესაბამისია), მაშინ ბენჩმარკი იქნება ე.წ. „რთული TIBR“, რომელიც გამოითვლება შესაბამისი „პროცენტის განსაზღვრის თარიღში“ „ADB-ს კალკულაციისა და გადახდის აგენტის“ მიერ შემდეგი ფორმულის მიხედვით, და შედეგად მიღებული პროცენტი დამრგვალდება (საჭიროების შემთხვევაში) მეორე ათწილადამდე, 0.005-0.009 ლარი მრგვალდება ზემოთ:

$$\left[\prod_{i=1}^{d_0} \left(1 + \frac{TIBR_i \times n_i}{365} \right) - 1 \right] \times \frac{365}{d}$$

სადაც:

„d“ არის კალენდარული დღეების რაოდენობა შესაბამის „საანგარიშო პერიოდში“;

„d₀“ არის „თბილისის სამუშაო დღეების“ რაოდენობა შესაბამის „საანგარიშო პერიოდში“;

„i“ არის მთელი რიცხვების სერია ერთიდან d₀-მდე, თითოეული წარმოადგენს შესაბამის „თბილისის სამუშაო დღეს“ ქრონოლოგიური თანმიმდევრობით და მოიცავს პირველ „თბილისის სამუშაო დღეს“ შესაბამის „საანგარიშო პერიოდში“;

„n_i“ ნებისმიერი „თბილისის სამუშაო დღისთვის“ „i“ შესაბამის „საანგარიშო პერიოდში“ ნიშნავს კალენდარული დღეების რაოდენობას ასეთი „i“ დღიდან და ჩათვლით მომდევნო „თბილისის სამუშაო დღემდე“ ამ უკანასკნელის გამოკლებით.

„TIBR_i“ ნიშნავს TIBR-ს „თბილისის სამუშაო დღისთვის“ „i“ შესაბამის „საანგარიშო პერიოდში“ (და გამოქვეყნებულია მომდევნო „თბილისის სამუშაო დღეს“).

„TIBR“ ნებისმიერ „თბილისის სამუშაო დღესთან“ მიმართებით, არის განაკვეთი, რომელიც ტოლია ამ „თბილისის სამუშაო დღისთვის“ თბილისის დღიური ბანკთაშორისი განაკვეთის (TIBR), რომელიც მოცემულია „შესაბამისი ვებ-გვერდის ეკრანზე“ და ნაჩვენებია მომდევნო „თბილისის სამუშაო დღეს“ ან თუ ასეთი გვერდი მიუწვდომელია, როგორც ეს მითითებულია „ჩამნაცვლებელი ვებ-გვერდის ეკრანზე“, ასეთი „თბილისის სამუშაო დღის“ შემდგომ „თბილისის სამუშაო დღეს“.

„ADB-ს კალკულაციისა და გადახდის აგენტი“ ნიშნავს სს „საქართველოს ბანკს“ (სააქციო საზოგადოებარო მელიც დაფუძნებულია საქართველოს კანონმდებლობით, რეგისტრირებული ოფისი არის გაგარინის ქ. #29, თბილისი, საქართველო, სნ 204378869) ან ნებისმიერი ჩამნაცვლებელ კალკულაციისა და გადახდის აგენტს (კალკულაციისა და გადახდის აგენტთან შეთანხმების პირობებით), რომელიც დანიშნული იქნება აზიის განვითარების ბანკის მიერ (ADB) (საერთაშორისო ორგანიზაცია, რომელიც დაფუძნებულია აზიის განვითარების ბანკის შექმნის შეთანხმების ქვეშ, მისი სათაო ოფისი არის ADB გამზირი #6, Mandaluyong City 1550, ეტრო მანილა, ფილიპინები) მისი 18,750,000 ლარის მცურავი განაკვეთის (ვადა - 2025 წლის 11 თებერვალი), ობლიგაციების გამოსაშვებად, რომელიც გამოყენებული იქნება ობლიგაციების შესყიდვის დასაფინანსებლად.

„საანგარიშო პერიოდი“ ნიშნავს პერიოდს იმ თარიღიდან (და მისი ჩათვლით), რომელიც ემთხვევა „თბილისის სამუშაო დღით“ ადრე იმ ექვსთვიანი პერიოდის დასაწყისამდე, რომელიც წინ უძღვის შესაბამისი „საპროცენტო პერიოდის“ პირველ დღეს (ან ნებისმიერ ასეთ მომდევნო თარიღს, როდესაც „ობლიგაციები“ ხდება ვადამოსული და გადასახდელი) და ისეთ თარიღამდე (მაგრამ მისი გამოკლებით), რომელიც ემთხვევა ოთხი „თბილისის სამუშაო დღით ადრე“ ასეთი „საპროცენტო

პერიოდის“ პირველ დღემდე. (ან ნებისმიერ ასეთ მომდევნო თარიღს, როდესაც „ობლიგაციები“ ხდება ვადამოსული და გადასახდელი)

„შესაბამისი ვებ-გვერდის ეკრანი“ ნიშნავს თბილისის ბანკთაშორისი საპროცენტო განაკვეთის ინდექსს, რომელიც ყოველდღიურად ჩნდება წინა დღის განაკვეთად სათაურით „თბილისის ბანკთაშორისი საპროცენტო განაკვეთი – TIBR INDEX“ ეროვნული ბანკის მითითებულ ვებ-გვერდზე: <https://nbg.gov.ge/en/monetary-policy./tibr>.

„ჩამნაცვლებელი ვებ-გვერდის ეკრანი“ ნიშნავს (i) ნებისმიერი ჩამნაცვლებელ გვერდს, სხვა გამოქვეყნებულ წყაროს, ინფორმაციის ვენდორს ან პროვაიდერს, რომელიც ოფიციალურად არის დანიშნული „შესაბამისი ვებ-გვერდის ეკრანის“ ადმინისტრატორის მიერ; ან (ii) თუ ასეთ ადმინისტრატორს ოფიციალურად არ აქვს დადგენილი ჩამნაცვლებელი გვერდი, სხვა გამოქვეყნებული წყარო, სერვისი ან პროვაიდერი (გარემოებების შესაბამისად), ჩამნაცვლებელი გვერდი, სხვა გამოქვეყნებული წყარო, სერვისი ან პროვაიდერი, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, ასეთად დადგენილი შესაბამისი ინფორმაციის ვენდორის ან პროვაიდერის მიერ (თუ განსხვავდება ადმინისტრატორისგან).

ყოველგვარი ექვის გამორიცხვის მიზნით, “რთული TIBR“-ის გამოთვლის ფორმულა აერთიანებს TIBR-ს მხოლოდ იმ დღეების მიმართ, რომლებიც საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში არის სამუშაო დღეები. TIBR, რომელიც გამოყენებულია იმ დღისთვის, რომელიც არ არის სამუშაო დღე, იღებს TIBR-ს წინა სამუშაო დღისთვის, მაგრამ რთული გამოთვლის გარეშე. გარდა ამისა, საპროცენტო განაკვეთის ამ პუნქტის (i) ქვეპუნქტის შესაბამისად განსაზღვრული რთული TIBR გამოითვლება საანგარიშო პერიოდისთვის და არა მოცემული საპროცენტო პერიოდისთვის. შესაბამისად, ასეთი განაკვეთები შეიძლება განსხვავდებოდეს საპროცენტო პერიოდისთვის გამოთვლილი განაკვეთებისგან.

თუ შესაბამისი საანგარიშო პერიოდის ნებისმიერ სამუშაო დღესთან დაკავშირებით, ADB-ს კალკულაციისა და გადახდის აგენტი განსაზღვრავს, რომ TIBR არ არის ხელმისაწვდომი შესაბამის ვებ-გვერდის ეკრანზე, ასეთი TIBR იქნება:

(ა) (i) მოქმედი სამუშაო დღის დახურვისას (როგორც გამოქვეყნებულია სებ-ის ვებგვერდზე: <https://nbg.gov.ge/en/page/monetary-policy> - განაკვეთი სახელწოდებით „მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი“) არსებულ ეროვნული ბანკის მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთს (რეფინანსირების განაკვეთი) („საბაზისო განაკვეთი“); დამატებული (ii) TIBR-ის საბაზისო განაკვეთთან სხვაობის (სპრედი) საშუალო მაჩვენებელი წინა ხუთი დღის განმავლობაში, როდესაც გამოქვეყნდა TIBR, ყველაზე მაღალი სპრედის გამორიცხვით (ან, თუ არის ერთზე მეტი ყველაზე მაღალი სპრედი, გამოთვლიდან გამოირიცხება მხოლოდ ერთი ყველაზე მაღალი სპრედი) და ყველაზე დაბალი სპრედის გამორიცხვით (ან, თუ არის ერთზე მეტი ყველაზე დაბალი სპრედი, გამოთვლიდან გამოირიცხება მხოლოდ ერთი ყველაზე დაბალი სპრედი) საბაზისო განაკვეთზე; ან

(ბ) თუ საბაზისო განაკვეთი არ არის გამოქვეყნებული სებ-ის მიერ შესაბამისი სამუშაო დღის დახურვისას, ან TIBR არ არის გამოქვეყნებული შესაბამის ეკრანზე, ან თუ ასეთი გვერდი მიუწვდომელია, როგორც ეს ნაჩვენებია ჩამნაცვლებელ ვებ-გვერდის ეკრანზე, უკანასკნელ სამუშაო დღეს, როდესაც TIBR გამოქვეყნდა შესაბამის ეკრანზე ან ჩამნაცვლებელ ეკრანის გვერდზე (როგორც შესაბამისია).

ზემოაღნიშნული დებულებების მიუხედავად, თუ ეროვნული ბანკი გამოაქვეყნებს მითითებებს იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა განისაზღვროს TIBR ან (ii) ნებისმიერი განაკვეთი, რომელიც ჩამნაცვლებს TIBR-ს, „ADB-ის კალკულაციისა და გადახდის აგენტს“ შეუძლია, რამდენადაც ეს გონივრულად შესაძლებელია, მიჰყვეს ასეთ მითითებებს, რათა განისაზღვროს TIBR რთული TIBR-ის მიზნებისთვის მანამ, სანამ TIBR არ არის

ხელმისაწვდომი ან სხვაგვარად არ არის გამოქვეყნებული ეროვნული ბანკის ან ჩამნაცვლებელი ადმინისტრატორის მიერ.

- (i) თუ TIBR შეწყვეტს არსებობას ან აღარ არის ინდუსტრიაში მიღებული საბაზისო განაკვეთი სავალო ბაზრის ინსტრუმენტებისთვის ობლიგაციების მოქმედების განმავლობაში, და „ADB-ის კალკულაციისა და გადახდის აგენტი“ განსაზღვრავს, რომ არ არსებობს ინდუსტრიაში მიღებული საბაზისო განაკვეთი სავალო ბაზრის ინსტრუმენტებისთვის, რომელიც დაკავშირებულია TIBR-თან და რომ არც ერთი შემცვლელი ან სხვა ჩამნაცვლებელი საბაზისო განაკვეთი არ არის შედარებული TIBR-თან, საპროცენტო განაკვეთი განისაზღვრება „ADB-ის კალკულაციისა და გადახდის აგენტის“ მიერ მისი შეხედულებისამებრ და კეთილსინდისიერად და კომერციულად გონივრული გზით.

„ADB-ის კალკულაციისა და გადახდის აგენტის“ მიერ განსაზღვრული შესაბამისი განაკვეთი ამ საპროცენტო განაკვეთის „ალტერნატიული ბენჩმარკის განსაზღვრის პირობების“ შესაბამისად (რომელიც ასახავს ADB ობლიგაციების-ის საპროცენტო განაკვეთის სარეზერვო დებულებებს - *mutatis mutandis*) დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს (წერილობით) ასევე „კალკულაციისა და გადახდის აგენტს“, რომელიც, თავის მხრივ, დაუყოვნებლივ აცნობებს რეგისტრატორის, ემიტენტს, ინვესტორებს და საქართველოს საფონდო ბირჟას.

7. ობლიგაციების განაღდება და გამოსყიდვა

(ა) გამოსყიდვა:

„ემიტენტს“ უფლება აქვს „დაფარვის დათქმულ თარიღამდე“ შესთავაზოს „ობლიგაციონერ(ებ)ს“ გადაუხდელი ძირითადი თანხისა და გამოსყიდვის თარიღისათვის დარიცხული და გადაუხდელი პროცენტის თანხის გადახდის გზით „ობლიგაციების“, შესაბამისი ოდენობის (შესაძლოა ნაწილობრივადც), გამოსყიდვა. აღნიშნულ შემთავაზებაზე „ობლიგაციონერ(ებ)ის“ თანხმობის მიღების შემთხვევაში, „ობლიგაციები“, შესაბამისი ნაწილში, ჩაითვლება გამოსყიდულად „ემიტენტის“ მიერ გამოსყიდვის თარიღისათვის გადაუხდელი ძირითადი თანხისა და დარიცხული და გადაუხდელი პროცენტის თანხის გადახდის შედეგად. ყოველგვარი ეჭვის გამოსარიცხად, „ობლიგაციები“, შესაბამისი ნაწილში, ჩაითვლება გამოსყიდულად მხოლოდ „ემიტენტის“ შეთავაზებაზე შესაბამისი „ობლიგაციონერ(ებ)ის“ თანხმობის მიღების შემთხვევაში და აღნიშნულ შეთავაზებაზე დათანხმება ან უარის გაცხადება წარმოადგენს შესაბამისი „ობლიგაციონერ(ებ)ის“ აბსოლუტურ და უპირობო დისკრეციას. თუ „ობლიგაციები“ მანამდე არ იქნა გამოსყიდული, შეძენილი ან გაუქმებული, „ობლიგაციების“ გამოსყიდვა მოხდება „დაფარვის დათქმულ თარიღზე“, როგორც განსაზღვრულია „შეთავაზების პირობების დოკუმენტით“. დაუშვებელია „ობლიგაციების“ განაღდება ემიტენტის“ შეხედულებისამებრ, გარდა იმ შემთხვევებისა, რაც მოცემულია „პროსპექტში“ (მათ შორის, წინამდებარე „პირობების“ შესაბამისად).

(ბ) შეძენა:

„ემიტენტს“ და მის „შვილობილ(ებ)ს“ უფლება აქვთ ნებისმიერ დროს შეიძინონ „ობლიგაციები“ ნებისმიერ ფასად ღია საბაზრო ოპერაციის მეშვეობით ან სხვაგვარად. „ემიტენტის“ ან მისი „შვილობილის“ მიერ ან მათი სახელით შეძენილი ამგვარი „ობლიგაციები“ არ სარგებლობენ ხმის უფლებით „ობლიგაციონერთა კრებაზე“ და არ მიიღებენ მხედველობაში (არ ჩაითვლება „დაუფარავად“) „პირობების“ 10(ა) ქვეპუნქტით გათვალისწინებული მიზნით, ან „ობლიგაციონერთა კრების“ ქვორუმის დადგენის მიზნით.

8. გადახდები

(ა) ანგარიშსწორება:

(I) ანგარიშსწორება განხორციელდება ლარში „პროცენტის განსაზღვრის თარიღისათვის“ „ფასიანი ქაღალდების რეესტრში“ რეესტრირებული „ობლიგაციონერებისა“ და „ნომინალური მფლობელების“ „განთავსების აგენტების“ საბროკერო ანგარიშზე გადარიცხვის გზით. „ფასიანი ქაღალდების რეესტრში“ რეესტრირებულმა „ობლიგაციონერებმა“ და „ნომინალურმა მფლობელებმა“ უნდა უზრუნველყონ „რეესტრატორისათვის“ განახლებული, სრული და სწორი ინფორმაციის მიწოდება მათი საბანკო ანგარიშების შესახებ, რომელზეც მოხდება „ობლიგაციებთან“ დაკავშირებული ნებისმიერი სახის გადახდა. არც „ემიტენტი“, არც „რეესტრატორი“ და არც „კალკულაციისა და გადახდის აგენტი“ არცერთ შემთხვევაში იქნებიან პასუხისმგებელი გადახდის არ / ვერ განხორციელების შემთხვევაში, თუ „ობლიგაციონერი“ ან/და „ნომინალური მფლობელი“ „რეესტრატორს“ დროულად არ მიაწვდის მისი საბანკო ანგარიშების შესახებ ინფორმაციას, ან „ემიტენტის“ ან „რეესტრატორის“ მოთხოვნის მიუხედავად, „პროცენტის განსაზღვრის თარიღისათვის“ ვერ უზრუნველყოფენ ამგვარი ინფორმაციის განახლებას.

(II) თუ „ობლიგაციონერის“ ან „ნომინალური მფლობელის“ ზემოაღნიშნულ ქვეპუნქტში მითითებული საბროკერო ანგარიში არ არის გახსნილი „განთავსების აგენტებთან“, განხორციელებული გადახდებიდან შესაძლოა დაიქვითოს მიმსახურების საკომისიოები. თუ „ობლიგაციონერის“ ან „ნომინალური მფლობელის“ საბანკო ანგარიში არ არის აშშ დოლარში, ანგარიშსწორება მოხდება შესაბამისი ვალუტის კონვერტაციის ხარჯების გამოკლებით.

(III) ძირითადი თანხისა და დარიცხული პროცენტის სრული ოდენობით მიღებაზე „პირობებით“ გათვალისწინებული „ობლიგაციონერთა“ უფლებების შეუზღუდავად, თუ ნებისმიერი გადახდის თარიღისათვის გადახდილი თანხა ნაკლებია ამ თარიღისათვის გადასახდელ თანხაზე, „ემიტენტი“ ვალდებულია ასეთი არსებული თანხა გადაანაწილოს „ობლიგაციონერებს“ შორის მათი წილის პროპორციულად.

(IV) ანგარიშსწორებასთან დაკავშირებული პროცესები და შეზღუდვები დამატებით დგინდება კანონმდებლობით, ასევე მის საფუძველზე „რეესტრატორისა“ და სხვა შესაბამისი ფასიანი ქაღალდების მონაწილეთა მიერ შემუშავებული წესებითა და პროცედურებით და კალკულაციისა და გადახდის აგენტთან გაფორმებული ხელშეკრულების შესაბამისად.

(ბ) აგენტების დანიშვნა:

„კალკულაციისა და გადახდის აგენტი“, „განთავსების აგენტი“ და „რეესტრატორი“ და მათი საკონტაქტო ინფორმაცია მითითებულია „შეთავაზების ძირითად პირობებში“ და „პროსპექტის“ ბოლოს. „კალკულაციისა და გადახდის აგენტი“, „განთავსების აგენტი“ და „რეესტრატორი“ წარმოადგენენ მხოლოდ და მხოლოდ „ემიტენტის“ აგენტებს და ამ „პროსპექტის“ და შეთავაზების მიზნებისათვის, და ისინი არ კისრულობენ რაიმე სახის ვალდებულებას „ობლიგაციონერების“ ან „ნომინალური მფლობელების“ წინაშე და შესაბამისად, არ წარმოადგენენ მათ ინტერესებს. „ემიტენტი“ იტოვებს უფლებას „ობლიგაციონერებისთვის“ ინფორმაციის მიწოდებით შეცვალოს ან შეწყვიტოს „კალკულაციისა და გადახდის აგენტთან“, „განთავსების აგენტთან“ ან/და „რეესტრატორთან“ ხელშეკრულება, და დანიშნოს დამატებითი ან სხვა „კალკულაციისა და გადახდის აგენტი“, „განთავსების აგენტი“ და „რეესტრატორი“. ამასთან „ემიტენტს“ ნებისმიერ დროს ევალება ჰყავდეს (i) „კალკულაციისა და გადახდის აგენტი“ და (ii) „რეესტრატორი“, რომელიც თითოეულ შემთხვევაში მოწონებულ უნდა იქნას „ობლიგაციონერების წარმომადგენლის“ მიერ.

ნებისმიერ ასეთ ცვლილებაზე ან მითითებული საკონტაქტო ინფორმაციის ცვლილების თაობაზე დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს „ობლიგაციონერებს“ „პირობების“ მე-14 („შეტყობინებები“) პუნქტით განსაზღვრული პროცესის შესაბამისად ინფორმაციის გამოქვეყნების გზით.

(გ) გაანგარიშება და გადახდა:

„ობლიგაციებთან“ დაკავშირებული ნებისმიერი გადასახდელი თანხის (მათ შორის, საპროცენტო სარგებლის) დაანგარიშება და გადახდა უნდა მოხდეს წინამდებარე „პროსპექტის“ პირობებისა და საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად „კალკულაციისა და გადახდის აგენტის“ მიერ. ამასთან, „კალკულაციისა და გადახდის აგენტის“ მიერ დაანგარიშებული თანხა, აშკარა შეცდომის გარდა, წარმოადგენს საბოლოო თანხას „ემიტენტისათვის“. „კალკულაციისა და გადახდის აგენტის“ მიერ თანხის დაანგარიშება მოხდება შესაბამის გადახდის თარიღამდე „ობლიგაციების“ მე-6 და მე-8 პირობების შესაბამისად და ეცნობება „ემიტენტს“. „ემიტენტი“ ვალდებულია „კალკულაციისა და გადახდის აგენტთან“ გახსნილ მის საბანკო ანგარიშზე განათავსოს შესაბამისი თანხები ლარში „ობლიგაციების პირობების“ შესაბამისად და მისცეს დავალება „კალკულაციისა და გადახდის აგენტს“ აღნიშნული თანხების გადარიცხვაზე. „კალკულაციისა და გადახდის აგენტი“ უფლებამოსილია, მაგრამ არა ვალდებული, „ემიტენტის“ ანგარიშზე საკმარისი თანხების არსებობის შემთხვევაში, შესაბამისი დავალების გარეშე მოახდინოს „ობლიგაციებთან“ დაკავშირებული ვადამოსული გადასახდელების გადარიცხვა, ხოლო ანგარიშზე საკმარისი თანხების არ არსებობის შემთხვევაში, აცნობოს აღნიშნულის თაობაზე „ემიტენტს“ და „ობლიგაციონერებს“.

(დ) ფისკალური კანონმდებლობა:

ნებისმიერი გადახდა უნდა მოხდეს საქართველოს მოქმედი ფისკალური / საანგარიშსწორებო კანონმდებლობისა ან/და სხვა კანონების, მარეგულირებელი ნორმებისა და სხვა კანონქვემდებარე აქტების დაცვით.

(ე) გადახდის დაგვიანება / არასამუშაო დღეები:

„ობლიგაციონერი“ ვერ მოითხოვს პროცენტის, ჯარიმის ან მსგავსი გადასახდელის დაკისრებას ნებისმიერი გადასახდელის დაგვიანებით გადახდისთვის იმ შემთხვევაში, თუ ასეთი გადასახდელის გადახდის თარიღი არ ემთხვევა „სამუშაო დღეს“. ვადამოსული გადასახდელის გადახდა მოხდება მომდევნო „სამუშაო დღეს“. თუ სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული „ობლიგაციების პირობების“ მე-6 პირობით.

9. დაბეგვრა

ემიტენტის მიერ ან მისი სახელით ობლიგაციების ძირითადი თანხისა და საპროცენტო განაკვეთის გადახდა მოხდება საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული გადასახადების გადახდის წყაროსთან დაკავების შემდეგ.

10. დეფოლტის შემთხვევები

(I) თუ დადგება და გრძელდება ნებისმიერი ქვემოთ მოყვანილი შემთხვევა („დეფოლტის შემთხვევები“), „ობლიგაციონერ(ებ)ი“, რომლებიც ფლობენ (პირდაპირ ან „ნომინალური მფლობელობის“ საშუალებით) ინდივიდუალურად ან ჯამურად, „დაუფარავი“ „ობლიგაციების“ არანაკლებ 10%-ს (ათ პროცენტს), უფლებამოსილები არიან „ემიტენტისათვის“ წერილობითი შეტყობინების გაგზავნით „ობლიგაციებიდან“ გამომდინარე მოთხოვნები გამოაცხადონ ვადამოსულად და მოითხოვონ „ემიტენტისაგან“ „ობლიგაციების“ დაუყოვნებლივ განადგება და ძირითადი თანხის (ნომინალის) 100%-ისა (ასი პროცენტი) და დარიცხული საპროცენტო სარგებლის (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) გადახდა:

(ა) გადახდის ვალდებულების შეუსრულებლობა:

„ემიტენტი“ ვერ შეძლებს „ობლიგაციების“ ძირითადი თანხის, დარიცხული საპროცენტო სარგებლის ან „ობლიგაციებიდან“ გამომდინარე რაიმე სხვა თანხის გადახდას, და ამგვარი დარღვევა არ გამოსწორდება ანგარიშსწორებისთვის განსაზღვრული თარიღიდან 5 (ხუთი) „სამუშაო დღის“ ვადაში; ან

(ბ) სხვა ვალდებულების დარღვევა:

„ემიტენტი“ არ/ვერ ასრულებს „პროსპექტით“ ნაკისრ ერთ ან რამდენიმე ისეთ ვალდებულებას (გარდა „პირობების“ 10(ა) ქვეპუნქტით გათვალისწინებული ვალდებულებისა), Undertaking-ს, გარანტიას ან განცხადებას, რაც „ობლიგაციონერების“ დასაბუთებული მოსაზრებით (i) არ ექვემდებარება გამოსწორებას და ამასთანავე არის არსებითი ან განმეორებადი ხასიათის; ან (ii) ექვემდებარება გამოსწორებას, მაგრამ დარღვევის თაობაზე „ობლიგაციონერების“ მიერ „ემიტენტისათვის“ გაგზავნილი შეტყობინების მიღებიდან 30 (ოცდაათი)დღის განმავლობაში, არ იქნა აღმოფხვრილი, გარდა „ADB-ს საინვესტიციო ხელშეკრულების“ 5.02(ა) (მოზიდული სახსრების გამოყენება) ან 5.02(ბ) (სანქცირებადი პრაქტიკები), 5.02(გ) ან 5.02(დ) სექციებისა, რა შემთხვევაშიც „დეფოლტის შემთხვევები“ ჩაითვლება, რომ დადგა ამ სექციების დარღვევისთანავე, 30 (ოცდაათი) სამუშაო დღის საშეღავათო პერიოდის გარეშე; ან

(გ) ჯვარედინი დეფოლტი:

(I) „ემიტენტის“ ან მისი „მნიშვნელოვანი შვილობილის“ ნებისმიერი სხვა არსებული ან სამომავლო „ვალდებულება“ ნასესხებ ან მოზიდულ თანხებთან მიმართებით, ხდება (ან შესაძლებელია, გახდეს) შესაბამის დაფარვის შეთანხმებულ ვადამდე გადასახდელი რომელიმე დეფოლტის შემთხვევის მიზეზით, ან

(II) ნებისმიერი ასეთი „ვალდებულების“ გადახდა არ მომხდარა განსაზღვრულ ვადაში, ან შესაბამის შემთხვევებში, თავდაპირველად დადგენილი საშეღავათო პერიოდის გათვალისწინებით;

თუ „პირობების“ ამ მე-10(გ.I) და (გ.II) ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული ამგვარი შეუსრულებელი შესაბამისი „ვალდებულებ(ებ)ის“ ერთი ან რამდენიმე შემთხვევისთვის ჯამური მოცულობა „ობლიგაციონერების“ გონივრული შეფასებით შეადგენს ან აღემატება 2,000,000 (ორ მილიონ) აშშ დოლარს ან მის ექვივალენტს ნებისმიერ სხვა ვალუტაში; ან

(დ) გადახდის უუნარობა:

(I) რომელიმე შემდეგი შემთხვევის დადგომა:

(i) „ემიტენტის“ ან მისი რომელიმე „მნიშვნელოვანი შვილობილის“ მიმართ სალიკვიდაციო პროცესის ან გადახდის უუნარობის საქმისწარმოების დაწყება; ან

(ii) ნებისმიერი „პირის“ მიერ „ემიტენტის“ ან მისი რომელიმე „მნიშვნელოვანი შვილობილის“ წინააღმდეგ გადახდის უუნარობის პროცესის წამოწყება, თუკი ამგვარ მოთხოვნაზე ამ „პირს“ არ ეთქვა უარი მოთხოვნის წარდგენიდან 120 (ას ოცი) დღის განმავლობაში; ან

(iii) „ემიტენტსა“ და მის კრედიტორებს შორის მოლაპარაკებების დაწყება „ემიტენტის“ ყველა ან არსებითად ყველა ვალის თაობაზე სასამართლოს გარეშე მორიგების მიზნით; ან

(iv) „ემიტენტის“ ან მისი რომელიმე „მნიშვნელოვანი შვილობილის“ მიმართ ლიკვიდაციის პროცესის წამოწყება სისხლის სამართლის საქმეზე გამოტანილი სასამართლო გადაწყვეტილების საფუძველზე;

(II) „ემიტენტი“ ან მისი რომელიმე „მნიშვნელოვანი შვილობილი“ არ იხდის ან ზოგადად არ შესწევს უნარი გადაიხადოს ვადამოსული ვალები დროულად; ან

(III) „ემიტენტის“ აქციონერები/პარტნიორები დაამტკიცებენ „ემიტენტის“ ლიკვიდაციის ან „ემიტენტის“ დაშლის რაიმე გეგმას; ან

(ე) შესრულებელი სასამართლო გადაწყვეტილებები, სამთავრობო ან სასამართლო ღონისძიებები:

„ემიტენტის“ ან მისი „მნიშვნელოვანი შვილობილის“ მიმართ გამოტანილი სასამართლოს ან შესაბამისი კანონმდებლობით გათვალისწინებული სხვა სამართალდამცავი ორგანოს მიერ მიღებული და აღუსრულებელი საბოლოო გადაწყვეტილება, განაჩენი, განჩინება თანხის დაკისრების ან გადახდევინების თაობაზე აღმატება 500,000 (ხუთასი ათას) აშშ დოლარს ან მის ექვივალენტს ნებისმიერ სხვა ვალუტა(ებ)ში, ან ამგვარი აღუსრულებელი გადაწყვეტილება, განაჩენი ან განჩინება გამოიწვევს (ა) „ემიტენტის“ ან მისი „მნიშვნელოვანი შვილობილის“ ხელმძღვანელი პირ(ებ)ის სრულ ან ნაწილობრივ გადაყენებას, ან „ემიტენტის“ ან მისი „მნიშვნელოვანი შვილობილის“ მიერ საქმიანობის განხორციელების უფლებამოსილების სრულ ან ნაწილობრივ შეზღუდვას, (ბ) „ემიტენტის“ ან მისი „მნიშვნელოვანი შვილობილის“ „სააქციო კაპიტალის“ სრული ან უმრავლესი წილის, ასევე მისი შემოსავლების ან აქტივების სრულ ან ნაწილობრივ (მთლიანი საბალანსო ღირებულების 20% (ოც პროცენტი) ან მეტი ოდენობის) ჩამორთმევას, ნაციონალიზაციას, კონფისკაციას ან იძულებით გასხვისებას; ან

(ვ) აღსრულება:

„ემიტენტის“ ან მისი „მნიშვნელოვანი შვილობილის“ ქონების, შემოსავლების ან აქტივების სრული ან არსებითი ნაწილის მიმართ ნებისმიერი სააღსრულებო პროცესის დაწყება, ან უზრუნველყოფების მფლობელი პირის მიერ მიერ მათი საკუთრებაში მიღება ან გასხვისება; ან

(ზ) უფლებამოსილება და თანხმობები:

არ არის შესრულებული, მოპოვებული ან მიღებული ნებისმიერი ქმედება, პირობა ან ზომა (მათ შორის ნებისმიერი საჭირო თანხმობის, განკარგულების, მოწონების, ავტორიზაციის, გამონაკლისის, მიმართვის, ლიცენზიის, ბრძანების, ჩანაწერის, რეგისტრაციის ან სხვა ავტორიზაციის მოპოვება), რომელიც უნდა ყოფილიყო მიღებული, განხორციელებული ან შესრულებული იმისათვის, რომ (i) „ემიტენტმა“ კანონიერად შეძლოს, „ობლიგაციებიდან“ გამომდინარე თავისი მნიშვნელოვანი უფლებების მიღება და განხორციელება, გადახდის ვალდებულებების შესრულება, ასევე ამ „პირობების“ მე-5 პუნქტიდან („დათქმები“) გამომდინარე ვალდებულებების, და „ობლიგაციებიდან“ გამომდინარე მისი სხვა არსებითი ვალდებულებების ჯეროვნად შესრულება, (ii) უზრუნველყოფილ იქნას ზემოთ აღნიშნული ვალდებულებების ნამდვილობა და მათი აღსრულებადობა, და (iii) „ობლიგაციები“, „პროსპექტი“, და „თავდებობის ხელშეკრულება“ დასაშვებ იქნას დავების განმხილველ ნებისმიერ ორგანოში მტკიცებულების სახით; ან

(თ) ნამდვილობა და უკანონობა:

„ემიტენტი“ სადავოდ ხდის „ობლიგაციების“ ან „პროსპექტის“, ნამდვილობას, ან უარყოფს „ობლიგაციებიდან“, „პროსპექტიდან“, გამომდინარე რომელიმე მატერიალურ ვალდებულებას, ან „ემიტენტის“ მიერ „ობლიგაციების“ ან „პროსპექტის“ ფარგლებში ნაკისრი ერთი ან მეტი მატერიალური ვალდებულების შესრულება არის ან გახდება უკანონო, ან რომელიმე ხსენებული ვალდებულება გახდება აღუსრულებადი ან აღარ ჩაითვლება კანონიერად, ნამდვილად ან სავალდებულო ძალის მქონედ.

(II) ემიტენტი კისრულობს ვალდებულებას, რომ:

ა) შეტყობისთანავე, დაუყოვნებლივ აცნობებს „ობლიგაციონერებს“ „დეფოლტის შემთხვევის“ დადგომის თაობაზე, ან იმგვარი მოვლენის ან გარემოების შესახებ, რომელიც შეტყობინების გაგზავნის/მიღების, დროის გასვლის და/ან სერტიფიკატის/ცნობის გაცემის საფუძველზე ჩაითვლება „დეფოლტის შემთხვევად“ („პოტენციური დეფოლტის შემთხვევა“).

ბ) წლიური აუდირებული ფინანსური ანგარიშების მომზადებიდან 14 დღის ვადაში, „პროცენტის გადახდის თარიღიდან“ 14 დღის განმავლობაში „ობლიგაციონერებს“ მიაწვდის მისი დირექტორის და ფინანსური დირექტორის მიერ ხელმოწერილ წერილობით დასტურს იმის თაობაზე, რომ

გონივრული მოკვლევის შემდეგ, მისი ინფორმაციით და რწმენით, წერილობითი დასტურის თარიღის (შემდგომში „დადასტურების თარიღი“) მდგომარეობით არ დამდგარა „დეფოლტის შემთხვევა“ ან „პოტენციური დეფოლტის შემთხვევა“, და „დეფოლტის შემთხვევა“ ან „პოტენციური დეფოლტის შემთხვევა“ ადგილი არ ჰქონია არც წინა „დადასტურების თარიღის“ შემდგომ პერიოდში (ან, წინა „დადასტურების თარიღის“ არ არსებობის შემთხვევაში, „ობლიგაციების“ „გამოშვების თარიღის“ შემდგომ პერიოდში), ხოლო „დეფოლტის შემთხვევის“ ან „პოტენციური დეფოლტის შემთხვევის“ არსებობისას ვალდებულია აცნობოს ამგვარი შემთხვევის დეტალები.

(ი) მორატორიუმი საგარეო დავალიანებაზე:

საქართველოს მთავრობა, საქართველოს ნებისმიერი შესაბამისი იურისდიქციის ცენტრალური ბანკი აცხადებს მორატორიუმს, გაჩერებას ან მსგავს შეჩერებას „ემიტენტის“ საგარეო დავალიანებასთან დაკავშირებით; ან

(კ) კონტროლის ცვლილება:

„კონტროლის ცვლილების“ დადგომა, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც „ემიტენტს“ მიღებული აქვს წინასწარი წერილობითი თანხმობა „ობლიგაციონერებისგან“, რომლებიც ფლობენ (პირდაპირ ან „ნომინალური მფლობელობის“ საშუალებით) ინდივიდუალურად ან ჯამურად, „დაუფარავი“ „ობლიგაციების“ არანაკლებ 90%-ს (ოთხმოცდაათ პროცენტს); ან

(ლ) ობლიგაციებში ADB-ის ინვესტიციის შეზღუდვა და უკანონობა

იმ შემთხვევაში და სანამ ADB წარმოადგენს „ობლიგაციების“ სტრატეგიულ ინვესტორს „ADB-ს საინვესტიციო ხელშეკრულების“ შესაბამისად, როგორც განსაზღვრულია მე-2.8 პირობით. რომელიმე შემდეგი მოვლენის დადგომა:

- i) „ემიტენტის“ ქვეყანამ დატოვა აზიის განვითარების ბანკის (ADB) წევრი ქვეყნების სია, ან ამოღებულია ამ სიიდან.
- ii) „ობლიგაციებში“ ინვესტიცია ხდება უკანონო საქართველოს კანონმდებლობის ან ADB-ის საინვესტიციო საქმიანობის მარეგულირებელი სხვა წესების ან რეგულაციების შესაბამისად; ან

(მ) არსებითად უარყოფითი გავლენა“

ხდება მოვლენა ან მოვლენების სერია, რომელმაც გამოიწვია ან შეიძლება გამოიწვიოს “არსებითად უარყოფითი გავლენა“.

11. „ობლიგაციონერების“ კრებები, ცვლილებები და უფლებებზე უარის თქმა

ა) „ობლიგაციონერების“ კრებები

„პირობები“ შეიცავს დებულებებს „ობლიგაციონერების“ კრებების მოწვევის თაობაზე იმ საკითხების გადასაწყვეტად, რომლებსაც გავლენა აქვს „ობლიგაციონერების“ ინტერესზე, მათ შორის „პროსპექტის“ შესაბამისად სათანადოდ მოწვეულ კრებაზე დამსწრეთა ხმების 90% (ოთხმოცდაათი პროცენტი)-ით გადაწყვეტილების (შემდგომში „სპეციალური გადაწყვეტილება“) მიღების თაობაზე, წინამდებარე „პროსპექტის“ (მათ შორის, „პირობებში“) დებულებებში ცვლილებების და დამატებების შეტანის მიზნით. ასეთი კრება შეიძლება მოწვეული იქნას იმ „ობლიგაციონერების“ (ან/და მათი სახელით მოქმედი „ნომინალური მფლობელების“) მიერ, რომლებიც ფლობენ იმ დროისთვის „დაუფარავი“ „ობლიგაციების“ ძირი თანხის არანაკლებ 10%-ს (ათ პროცენტს). ამგვარი კრების მიერ განსახილველი საკითხი, სხვა დაკავშირებულ თემებთან ერთად, მოიცავს შემდეგი საკითხების განხილვას: (i) „ობლიგაციების“ ნებისმიერი ფინანსური პირობის ცვლილებას; (ii) „ობლიგაციებთან“ მიმართებით, ნებისმიერი ძირი თანხის ან პროცენტის გადახდის თარიღის ცვლილებას; (iii) „ობლიგაციებთან“ მიმართებით, ნებისმიერი გადასახდელი თანხის ოდენობის გამოთვლის მეთოდის ცვლილებას; (iv) „ობლიგაციებთან“ მიმართებით გადასახდელი ძირი თანხის ან პროცენტის

ოდენობის ცვლილებას; (v) თანხმობის განცხადებას „ემიტენტის“ ან რომელიმე სხვა პირის აქციებში ან სხვა ვალდებულებებში ან ფასიან ქალაქებში „ობლიგაციების“ გადაცვლაზე, ჩანაცვლებაზე ან კონვერტაციაზე, (vi) „ობლიგაციებთან“ დაკავშირებით ანგარიშსწორების ვალუტის შეცვლას (გარდა იმ ცვლილებებისა, რაც მოითხოვება შესაბამისი „მარეგულირებელი კანონმდებლობით“), (vii) „ობლიგაციონერების“ კრებებზე საჭირო ქვორუმის ან „სპეციალური გადაწყვეტილების“ მისაღებად საჭირო ხმების ოდენობის ცვლილებას; (viii) წინამდებარე „პირობების“ შესაბამისი „დეფოლტის შემთხვევების“ განსაზღვრების ცვლილებას 11 (ბ) ქვეპუნქტის შეუზღუდავად; ასეთ შემთხვევებში, „სპეციალური გადაწყვეტილების“ განსახილველად მოწვეული ნებისმიერი კრების ქვორუმის აუცილებელი ოდენობა არის 2 (ორი) ან მეტი პირი, რომლებიც განსახილველ დროს ფლობენ ან წარმოადგენენ „დაუფარავი“ „ობლიგაციების“ ძირი თანხის არანაკლებ ორ მესამედს, ან „განმეორებით კრებაზე“ - არანაკლებ ერთ მესამედს. ნებისმიერი სათანადოდ მიღებული „სპეციალური გადაწყვეტილება“ მხოლოდ „ობლიგაციონერებისთვის“ (მიუხედავად იმისა, ესწრებოდნენ თუ არა ისინი კრებას, რომელზეც მიღებულ იქნა ასეთი გადაწყვეტილება).

იმ „ობლიგაციონერების“ (ან მათი უფლებამოსილი წარმომადგენლების) მიერ წერილობითი ფორმით მიღებულ გადაწყვეტილებას, რომლებიც გადაწყვეტილების მომენტში ფლობენ „დაუფარავი“ „ობლიგაციების“ 90% (ოთხმოცდაათი პროცენტი) ან მეტს, გააჩნია იგივე ძალა, რაც „სპეციალურ გადაწყვეტილებას“. ამგვარი გადაწყვეტილება წერილობითი ფორმით შეიძლება წარმოდგენილი იყოს ერთი ან ერთი და იმავე ფორმისა და შინაარსის რამდენიმე დოკუმენტით, რომელთაგან თითოეული ხელმოწერილია ერთი ან რამდენიმე „ობლიგაციონერის“ (ან მათი უფლებამოსილი წარმომადგენლების) მიერ. „ობლიგაციონერთა“ კრებაზე მიღებული გადაწყვეტილება ძალაში შედის მისი „ემიტენტის“ ვებ-გვერდზე საჯაროდ გამოქვეყნების შემდეგ, „პირობების“ მე-14 პუნქტის („შეტყობინებები“) შესაბამისად.

„ობლიგაციონერების“ ნებისმიერი სხვა გადაწყვეტილება, მოთხოვნა, თანხმობა ან/და „ობლიგაციონერების“ „პირობებში“ ხსენებული ნებისმიერი სხვა ქმედება/გადაწყვეტილება, რომელიც არ კვალიფიცირდება „სპეციალურ გადაწყვეტილებად“, მიიღება დამსწრეების ხმათა არანაკლებ 85% (ოთხმოცდახუთი პროცენტი) უმრავლესობით (შემდგომში „ჩვეულებრივი გადაწყვეტილება“). ამგვარი კრების მოწვევის უფლება გააჩნიათ „ემიტენტს“ ან/და განხილვის დროს „დაუფარავი“ „ობლიგაციების“ ძირი თანხის არანაკლებ 10% (ათი პროცენტი) მფლობელ „ობლიგაციონერებს“ (ან/და მათი სახელით მოქმედ „ნომინალურ მფლობელებს“). „ჩვეულებრივი გადაწყვეტილების“ მისაღებად მოწვეული კრების ქვორუმს წარმოადგენს 2 (ორი) ან მეტი პირი, რომელიც ფლობს ან წარმოადგენს განსახილველ დროს „დაუფარავი“ „ობლიგაციების“ ძირი თანხის 25% (ოცდახუთი პროცენტი) მეტს, ან ნებისმიერი „განმეორებითი კრების“ შემთხვევაში - 2 (ორი) ან მეტი პირს, რომელიც არის ან წარმოადგენს „ობლიგაციონერებს“, მიუხედავად საკუთრებაში არსებული ან წარმოდგენილი „ობლიგაციების“ ძირი თანხისა.

„დაუფარავი“ „ობლიგაციების“ 85% (ოთხმოცდახუთი პროცენტი) ან მეტის მფლობელი „ობლიგაციონერების“ მიერ ან მათი სახელით ხელმოწერილი წერილობითი გადაწყვეტილება ძალაში შედის ისევე, როგორც „ჩვეულებრივი გადაწყვეტილება“. ამგვარი გადაწყვეტილება წერილობითი ფორმით შეიძლება წარმოდგენილი იყოს ერთი ან ერთი და იმავე ფორმისა და შინაარსის რამდენიმე დოკუმენტით, რომელთაგან თითოეული ხელმოწერილია ერთი ან რამდენიმე „ობლიგაციონერის“ მიერ. „ობლიგაციონერთა“ კრებაზე მიღებული გადაწყვეტილება ძალაში შედის მისი „ემიტენტის“ ვებ-გვერდზე საჯაროდ გამოქვეყნების შემდეგ, „პირობების“ მე-14 პუნქტის („შეტყობინებები“) შესაბამისად.

ბ) „ობლიგაციონერთა“ კრების მოწვევა და ჩატარება:

„ემიტენტს“ ან იმ „ობლიგაციონერებს“, რომლებიც ერთობლივად ფლობენ „დაუფარავი“ „ობლიგაციების“ სულ მცირე 25% (ოცდახუთი პროცენტი) (შემდგომში „კრების მოწვევის ინიციატორი“) შეუძლიათ ნებისმიერ დროს მოიწვიონ კრება. „კრების მოწვევის ინიციატორმა“ „ობლიგაციონერებს“ და „ემიტენტს“ უნდა გაუგზავნოს შეტყობინება სულ მცირე 14 (თოთხმეტი) კალენდარული დღით ადრე. შეტყობინება უნდა გაიგზავნოს მე-14 პუნქტის („შეტყობინებები“) შესაბამისად. შეტყობინებაში უნდა მიეთითოს კრების დღე, დრო და ადგილი. კრებაზე დასწრების უფლება აქვს „ემიტენტს“ ან/და მის წარმომადგენელს.

კრებაზე წარმოდგენილი „ობლიგაციონერები“ ან მათი წარმომადგენლები აირჩევენ თავმჯდომარეს ერთმანეთს შორის; ამგვარად თავმჯდომარის არჩევის შეუძლებლობის შემთხვევაში თავმჯდომარეს აირჩევს „ემიტენტი“. თავმჯდომარე შესაძლებელია, მაგრამ არ არის აუცილებელი, იყოს „ობლიგაციონერი“ ან მისი წარმომადგენელი. თავმჯდომარედ მესამე პირის წარდგენის შემთხვევაში, აღნიშნული პირი უნდა იყოს მიუკერძოებელი. გადადებული კრების თავმჯდომარე არ არის აუცილებელი იყოს იგივე პირი, ვინც წარმოადგენდა თავდაპირველი კრების თავმჯდომარეს.

არცერთი საკითხი (გარდა თავმჯდომარის არჩევისა) არ შეიძლება იქნას განხილული კრებაზე თუ ქვორუმი არ არის შემდგარი. თუ კრების დაწყებიდან 15 (თხუთმეტი) წუთის გასვლის შემდეგ არ არის ქვორუმი შემდგარი, კრება უნდა დაიშალოს და იგი უნდა გადაიდოს იმ თარიღზე, რომელიც იქნება პირველი კრებიდან არაუადრეს 14 (თოთხმეტი) და არაუგვიანეს 42 (ორმოცდაორი) კალენდარული დღისა, ასევე იმ დროსა და ადგილას, რომელსაც განსაზღვრავს თავმჯდომარე.

გ) ხმის მიცემა:

კრებაზე დასმული ნებისმიერი საკითხი უნდა გადაწყდეს ხელის აწევით გარდა იმ შემთხვევისა თუ მოთხოვნილია ფარული კენჭისყრა (ხელის აწევამდე ან შედეგის გამოცხადებამდე) თავმჯდომარის, „ემიტენტის“, ან ერთი ან მეტი პირის მიერ, რომლებიც წარმოადგენენ „დაუფარავი“ „ობლიგაციების“ 2%-ს (ორი პროცენტი). ფარული კენჭისყრის შემთხვევაში, გადაწყვეტილება გამოცხადდება თავმჯდომარის მიერ.

თუ მოთხოვნილია ფარული კენჭისყრა, ის უნდა ჩატარდეს ისეთი ფორმით და (ქვემოთ მოცემული პირობების შესაბამისად) და დროს (დაუყოვნებლივ ან კრების გადადების შემდეგ), როგორც განსაზღვრავს თავმჯდომარე. ფარული კენჭისყრის შედეგი მიიჩნევა იმ კრების გადაწყვეტილებად, რომელზეც იქნა მოთხოვნილი ფარული კენჭისყრის ჩატარება. ფარული კენჭისყრის მოთხოვნა არ შეუშლის ხელს სხვა საკითხების განხილვის მიზნით კრების გაგრძელებას.

თავმჯდომარის არჩევის ან კრების გადადების საკითხის შესახებ მოთხოვნილი ფარული კენჭისყრა უნდა ჩატარდეს დაუყოვნებლივ.

კრებაზე ყველა პირს აქვს 1 (ერთი) ხმა იმ თითოეულ ერთეულ „ობლიგაციაზე“, რომელსაც ის ფლობს ან წარმოადგენს (ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში). პირი, რომელსაც აქვს 1-ზე (ერთი) მეტი ხმა, არ არის ვალდებული გამოიყენოს ან მისცეს ყველა ხმა ერთგვაროვნად. ხმების თანაბარი რაოდენობის შემთხვევაში, როგორც ხელის აწევის, ისე ფარული კენჭისყრის შემთხვევაში, თავმჯდომარეს აქვს გადამწყვეტი ხმა იმ სხვა ხმებზე დამატებით, რომელიც მას შეიძლება ჰქონდეს.

ყველა კრების მიმდინარეობის და მასზე მიღებული გადაწყვეტილების შესახებ უნდა შედგეს ოქმი და თუ საჭიროებს კრების ან შემდეგი წარმატებული კრების თავმჯდომარის მიერ ხელმოწერას, მიჩნეულ უნდა იქნას დასკვნით მტკიცებულებად განხილულ საკითხებთან მიმართებით. სანამ საწინააღმდეგო დამტკიცდება, ყოველი კრება, რომლისთვის შედგენილია და ხელმოწერილია კრების ოქმი, ითვლება სათანადოდ მოწვეულად და ჩატარებულად და ყველა გადაწყვეტილება მიღებულად ან პროცესები სათანადოდ განხორციელებულად. „ობლიგაციონერთა“ კრებაზე მიღებული ნებისმიერი გადაწყვეტილება ძალაში შედის შესაბამისი გადაწყვეტილების სათანადოდ მიღებისა და მისი თავმჯდომარის მიერ ხელმოწერისთანავე.

„ემიტენტი“ ვალდებულია შეატყობინოს „ობლიგაციონერებს“ „ობლიგაციონერთა“ კრებაზე ნებისმიერი გადაწყვეტილების (გარდა „ობლიგაციების“ პირობების ან/და „ობლიგაციებთან“ დაკავშირებული უფლებების ნებისმიერი ცვლილების შემთხვევისა), მიღების შესახებ მე-14 პუნქტის („შეტყობინებები“) შესაბამისად 14 (თოთხმეტი) დღის განმავლობაში, თუმცა ამ ვალდებულების შეუსრულებლობა არ გამოიწვევს

გადაწყვეტილების ბათილობას. ხოლო „ობლიგაციების“ პირობების ან/და „ობლიგაციებთან“ დაკავშირებული უფლებების ნებისმიერი ცვლილების შემთხვევაში, „ემიტენტი“ ვალდებულია, დაუყოვნებლივ, გახადოს ინფორმაცია საჯარო ამგვარი ცვლილების შესახებ, თუმცა ამ ვალდებულებების შეუსრულებლობა არ გამოიწვევს გადაწყვეტილების ბათილობას.

დ) „დეფოლტის შემთხვევის“ გამოცხადების თაობაზე მიღებული გადაწყვეტილება

ნებისმიერი „სპეციალური გადაწყვეტილება“, რომელსაც ობლიგაციონერები მიიღებენ „დეფოლტის შემთხვევის“ გამოცხადებისა და შესაბამისი სააღსრულებო პროცედურების დაწყების მიზნით, მიღებული უნდა იქნას ზემოთ განსაზღვრული წესით. ასეთი გადაწყვეტილება ასევე უნდა შეიცავდეს (ა) გადაწყვეტილებას იმის თაობაზე, თუ რომელ სააღსრულებო წარმოებას მიმართავენ „ობლიგაციონერები“ და რა თანმიმდევრობით (მაგ: გამოიყენებენ თუ არა სანოტარო სააღსრულებო ფურცლის ადების საფუძველზე პროცესის დაწყების უფლებას; მიმართავენ თუ არა მოთხოვნის უზრუნველყოფის რომელიმე მექანიზმის აღსრულებას და თუ მიმართავენ, რომელს/რომლებს და ა.შ.); (ბ) მითითებას შესაბამისი გადაწყვეტილების შესრულებაზე უფლებამოსილი ან/და პასუხისმგებელი პირის თაობაზე; და (გ) ნებისმიერი სხვა საკითხის რეგულირებას, რასაც „ობლიგაციონერები“ საჭიროდ ჩათვლიან „დეფოლტის შემთხვევის“ გამოცხადებასთან დაკავშირებული თემების ადმინისტრირების მიზნით.

12. აღსრულება

„დეფოლტის შემთხვევის“ გამოცხადების შემდეგ, „ობლიგაციონერი“, რომელმაც დაიწყო პროცესი, უფლებამოსილია დაიწყოს შესაბამისი სააღსრულებო პროცედურები. თითოეული „ობლიგაციონერი“ აცნობიერებს, რომ „დეფოლტის მოვლენის“ დადგომის გამოცხადება არის უფლებამოსილება, რომელიც მინიჭებულია მხოლოდ „ობლიგაციონერებზე“, რომლებსაც ინდივიდუალურად ან ერთობლივად ფლობენ გამოშვებული და „დაუფარავი“ „ობლიგაციების“ მინიმუმ 10%-ს (ათ პროცენტს).

13. პუნქტის ბათილობა

„პირობების“ ნებისმიერი დებულების ბათილობა ან ძალის დაკარგვა არ მოახდენს გავლენას „პირობების“ სხვა დებულებებზე. იმ შემთხვევაში, თუ წინამდებარე „პირობების“ რომელიმე დებულების ფარგლები ფართოა, რის შედეგადაც დაუშვებელია მისი აღსრულება, ეს დებულება იქნება აღსრულებული იმ მაქსიმალური ხარისხით და ფარგლებით, რამდენადაც ეს დასაშვებია კანონით.

14. შეტყობინებები

„ემიტენტის“ შეტყობინება „ობლიგაციონერებს“ უნდა მიეწოდოს ან შეტყობინების გამოქვეყნებით (მათ შორის, შეუზღუდავად, „ემიტენტის“ ვებ-გვერდზე გამოქვეყნების გზით), ან წინამდებარე „პროსპექტში“ მითითებულ „ობლიგაციების“ „ნომინალური მფლობელების“ ელ-ფოსტაზე ან მისამართზე შეტყობინების გაგზავნის გზით.

იმ შემთხვევაში, თუ ხდება შეტყობინების მიწოდება გამოქვეყნების ან შესაბამის ელ-ფოსტაზე გაგზავნის გზით, ნებისმიერი მსგავსი შეტყობინება ჩაითვლება სათანადოდ მიწოდებულად მისი გამოქვეყნების ან მისი ელ-ფოსტით გაგზავნის თარიღზე, ან, თუკი შეტყობინების გამოქვეყნება ან ელ-ფოსტაზე გაგზავნა

მოხდა ერთ ჯერზე მეტად, შეტყობინება სათანადოდ მიწოდებულად ჩაითვლება - მისი პირველად გასაჯაროების ან ელ-ფოსტაზე პირველად გაგზავნის თარიღზე. იმ შემთხვევაში, თუ ხდება შეტყობინების მიწოდება მისამართზე გაგზავნის გზით, ნებისმიერი მსგავსი შეტყობინება ჩაითვლება სათანადოდ მიწოდებულად მისი გაგზავნის თარიღიდან მე-4 "სამუშაო დღეს".

„ობლიგაციონერებმა“ შეტყობინება უნდა გაუგზავნონ „ნომინალურ მფლობელებს“ წინამდებარე „პროსპექტში“ მითითებულ მის ელ-ფოსტაზე ან მისამართზე, თუ „ნომინალური მფლობელები“ „ობლიგაციონერებს“ სათანადოდ წერილობით სხვაგვარად არ შეატყობინებენ.

ყოველგვარი ეჭვის გამორიცხვის მიზნით, ამ პუნქტით გათვალისწინებული შეტყობინების ფიზიკური სახით შესაბამის მისამართზე გაგზავნის შემთხვევაში, შეტყობინება ითვლება სათანადოდ წესით გაგზავნილად და იგი არ საჭიროებს დამატებით ელ-ფოსტით მეშვეობით გაგზავნას. „ემიტენტი“ მიაწოდებს „ნომინალურ მფლობელებს“ ინფორმაციას „ობლიგაციონერების“ კრების მოწვევის შესახებ ან/და შეტყობინებას გამოაქვეყნებს სსიპ - საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეს მეშვეობით.

რეგულირებული ინფორმაციის გასაჯაროების მიზნით გამოყენებულ იქნება კანონმდებლობით განსაზღვრული რომელიმე საჯარო წყარო (<https://reportal.ge/>; <https://gse.ge/>; სსიპ – საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, „ემიტენტის“ ვებ-გვერდი) ,რომლებზეც განხორციელდება რეგულირებული ინფორმაციის გამოქვეყნება, მათ შორის, საქართველოს ეროვნული ბანკის გამჭვირვალობის წესის (181/04) მე-9 მუხლით დადგენილი ვალდებულებების შესრულება:

- ა) ნებისმიერი ცვლილება საჯარო ფასიანი ქაღალდის მფლობელის უფლებებთან დაკავშირებით, მათ შორის, ისეთი ცვლილებები ფასიანი ქაღალდის პირობებში, რომლებმაც შესაძლოა არაპირდაპირი გავლენა იქონიოს ფასიანი ქაღალდის მფლობელის უფლებებზე ან რომლებიც გამომდინარეობს სასესხო პირობებისა და საპროცენტო განაკვეთების ცვლილებიდან;
- ბ) ინფორმაცია სასესხო ფასიანი ქაღალდის საპროცენტო განაკვეთის, პერიოდული გადახდების, კონვერტაციის/გადაცვლის, ყიდვის ან გაუქმების უფლების, ან დაფარვის შესახებ.
- გ) ისეთი ინფორმაცია, რომელიც საჭიროა საჯარო ფასიანი ქაღალდების მფლობელთა უფლებების სათანადოდ განსახორციელებლად;
- დ) ინფორმაცია საერთო კრების ადგილის, დროის, დღის წესრიგისა და „ემიტენტის“ აქციონერთა საერთო კრებაში მონაწილეობის მიღების უფლების შესახებ;
- ე) „ემიტენტი“ რეგულირებული ინფორმაციის სხვადასხვა ტიპებთან მიმართებით, გეგმავს ქვემოთ ჩამოთვლილი წყაროების გამოყენებას, რომლის ცვლილების შემთხვევაში შესაბამისად უზრუნველყოფს „ობლიგაციონერთა“ ინფორმირებას:
  - ე.1) პერიოდული ფინანსური ანგარიშგებები: <https://reportal.ge/>;
  - ე.2) კრებებთან/გადაწყვეტილებებთან და სხვა მსგავს საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაცია: სსიპ საჯარო რეესტრის პორტალი ან საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე;
  - ე.3) სხვა ზემოთ ჩამოთვლილი ინფორმაცია ან კანონმდებლობით გამჭვირვალობის ფარგლებში მოთხოვნილი მიმდინარე ანგარიშები: „ემიტენტის“ ან საქართველოს საფონდო ბირჟის ვებ-გვერდი;

15. ტერმინთა განმარტება

წინამდებარე “პირობებში” გამოყენებულ ტერმინებს (თუკი კონტექსტი სხვაგვარად არ მოითხოვს) გააჩნიათ შემდეგი მნიშვნელობები:

"აკრძალულ გადახდას" აქვს "პირობების" 5(ზ) პუნქტით მინიჭებული მნიშვნელობა;

"აფილირებული პირი" რომელიმე კონკრეტულ "პირთან" მიმართებით არის (ა) ნებისმიერი სხვა "პირი", რომელიც პირდაპირ ან ირიბად აკონტროლებს ამ კონკრეტულ "პირს" ან პირდაპირ ან ირიბად კონტროლდება ამ კონკრეტული "პირის" მიერ ან იმყოფება ამ "პირთან" ერთად, პირდაპირ ან ირიბად, საერთო კონტროლის ქვეშ ან (ბ) ნებისმიერი სხვა "პირი", რომელიც არის ამ კონკრეტული "პირის", მისი "შვილობილის" ან (ა) ქვეპუნქტში აღწერილი ნებისმიერი სხვა "პირის" დირექტორი, სამეთვლეყურეო საბჭოს წევრი ან ოფიცერი.
"გადავადებული განთავსების თარიღი" ნიშნავს ნებისმიერ თარიღს "ობლიგაციების" "გამოშვების თარიღიდან" "შეთავაზების პერიოდის" დასრულებამდე, როდესაც ხდება "ობლიგაციის" განთავსება "გადავადებული განთავსების ფასით".
"გადავადებული განთავსების ფასი" ნიშნავს "ობლიგაციების" ნომინალური ღირებულებას დამატებული "ობლიგაციების" "გამოშვების თარიღიდან" "ობლიგაციების" "გადავადებული განთავსების თარიღამდე" დარიცხულ საპროცენტო სარგებელს.
"გამოშვების თარიღი" ნიშნავს თარიღს, როდესაც ხდება ობლიგაციების გამოშვება, როგორც ეს დადგენილია "შეთავაზების პირობების დოკუმენტით".
"განმეორებითი კრება" არის "ობლიგაციონერთა" განმეორებითი კრება, რომლითაც გრძელდება წინამორბედი კრება, სადაც ვერ შედგა გადაწყვეტილების მისაღებად საჭირო ქვორუმი.
"დამოუკიდებელი შემფასებელი" არის "აუდიტორული კომპანია" ან მესამე მხარე – ექსპერტი, რომელიც კონკრეტულ საკითხთან დაკავშირებით შეირჩევა "ემიტენტის" მიერ და (ა) წარმოადგენს ნებისმიერს დიდი ოთხეული საბუღალტრო/აუდიტორული ფირმებიდან (Deloitte & Touche, Ernst & Young, KPMG ან PricewaterhouseCoopers და მათი წევრი ფირმები და ფილიალები), ან (ბ) დამტკიცებულ იქნება ობლიგაციონერთა კრების მიერ იმ პირობით, რომ ეს ფირმა ან მესამე მხარე არ უნდა იყოს "ემიტენტთან" "აფილირებული პირი".
"დაფარავი" გულისხმობს ისეთ "ობლიგაციებს", რომლებიც განთავსებულია, მაგრამ არ მომხდარა მათი გამოსყიდვა, დათქმულ ვადამდე ან ვადამოსულობის გამო დაფარვა ან გაუქმება ამ "პირობების" შესაბამისად ("დაფარვა" განიმარტება შესაბამისად).
"დაფარვის დათქმული თარიღი" ან "დაფარვის თარიღი" ნიშნავს პროცენტის ან ძირის ნებისმიერი შენატანისთვის ნებისმიერი "ვალდებულების" სერიაზე ისეთ თარიღს, რომელზეც დაგეგმილია პროცენტის ან ძირითადი თანხის გადახდა აღნიშნული "ვალდებულების" მარეგულირებელ დოკუმენტაციაში, მისი წარმოქმნის პირველი თარიღიდან წინამდებარე "პირობების" შესაბამისად და არ მოიცავს რაიმე პირობით ვალდებულებას აღნიშნული პროცენტის თუ ძირის თავდაპირველად დათქმულ ვადამდე გადასახდელად. "ობლიგაციებისთვის" მისი ძირითადი თანხისა და დარიცხული და გადაუხდელი სარგებლის (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) შეთანხმებულ "დაფარვის თარიღს" განსაზღვრავს "შეთავაზების პირობების დოკუმენტი".
"ვალდებულება" ნებისმიერი „პირის“ მიმართ, ნებისმიერი მომენტისათვის გულისხმობს (დუბლირების გარეშე):
(ა) ამ „პირის“ მიერ თანხების სესხების შედეგად წარმოქმნილი ყველა დავალიანება/ვალდებულებას,
(ბ) ამ „პირის“ ყველა ვალდებულებას, რაც გამომდინარეობს ობლიგაციებიდან, სადებეტო ოპერაციებიდან, თამასუქებიდან ან სხვა მსგავსი ინსტრუმენტებიდან,

(გ) ამ „პირის“ ყველა ვალდებულებას, რომელიც გამომდინარეობს აკრედიტივებიდან ან მსგავსი ინსტრუმენტებიდან (მათ შორის, ასანაზღაურებელი ვალდებულებები), მისი ჩვეული ბიზნეს- საქმიანობის ფარგლებში გამოშვებული ნებისმიერი აკრედიტივის, გარანტიის ან სხვა მსგავსი ინსტრუმენტის გამოკლებით,
(დ) ამ „პირის“ ყველა ვალდებულებას ქონების, აქტივების ან მომსახურების გადავადებული და გადაუხდელი სარეალიზაციო ფასის გადახდასთან დაკავშირებით,
(ე) სხვა „პირების“ ვალდებულებებს, რომლებიც უზრუნველყოფილია ამ „პირის“ აქტივებზე (რომელთა ღირებულება უნდა დადგინდეს უკანასკნელი საფინანსო წლისათვის ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად მომზადებული ფინანსური უწყისებში ასახული საბალანსო ღირებულებით) „უზრუნველყოფის ღონისძიებით“, მიუხედავად იმისა, კისრულობს თუ არა ეს „პირი“ აღნიშნული სხვა „პირების“ ვალდებულებებს,
(ვ) სხვა „პირების“ ყველა დავალიანებას, რომელიც გარანტირებულია ან დაზღვეულია ამ „პირის“ მიერ, არაუმეტეს ამ „პირის“ მიერ ნაკისრი პასუხისმგებლობის მოცულობით,
(ზ) ფასიანი ქაღალდების გამოშვების გზით მოზიდული ნებისმიერი თანხას, თუ ამგვარი ფასიანი ქაღალდები ექვემდებარება გამოსყიდვას,
(თ) წმინდა ვალდებულებებს, რომლებიც გამომდინარეობენ ნებისმიერი სავალუტო ან საპროცენტო განაკვეთის ჰეჯირების ხელშეკრულებიდან, და
(კ) ნებისმიერი სხვა ოპერაციის (მათ შორის, ნებისმიერი ფორვარდული ყიდვის ან გაყიდვის ხელშეკრულებების) ფარგლებში მოზიდული თანხას, რაც ეკონომიკური ან კომერციული შინაარსით სესხის იდენტურია,
და ნებისმიერი „პირის“ ვალდებულების მოცულობა ნებისმიერი თარიღისათვის განისაზღვრება ამ თარიღის მდგომარეობით ზემოთ აღნიშნული ყველა უპირობო ვალდებულების დაუფარავი მოცულობისა, და ყველა პირობადადებული ვალდებულების შესაძლო მაქსიმალური მოცულობის (რაც შეიძლება დადგეს, თუკი მატერიალიზებული იქნება ის პირობა, რაც იწვევს ამ ვალდებულების წარმოშობას) ჯამური ოდენობით.
„კონტროლის ცვლილება“ ნებისმიერი პირი ან ერთობლივად (შეთანხმებით) მოქმედი პირთა ჯგუფი იძენს „ემიტენტის“ „კონტროლს“;
"კონტროლი" , წინამდებარე განმარტებებში გამოყენებული ფორმით, გულისხმობს :
ა) (აქციების ფლობით, განკარგვის ან წარმომადგენლობის უფლებით ან სახელშეკრულებო ურთიერთობით ან სხვაგვარად) იმის ძალაუფლება რომ:
i. შეეძლოს აქციონერთა კრებაზე მისაცემი მაქსიმალური ოდენობის ხმების ნახევარის განკარგვა ან განკარგვის გაკონტროლება; ან
ii. შეეძლოს სამეთვალყურეო საბჭოს, დირექტორთა საბჭოს ან ექვივალენტი ოფიცრების სრული შემადგენლობის ან მისი უდიდესი ნაწილის ნაშიშვნა ან გათავისუფლება; ან
iii. შეეძლოს საოპერაციო და ფინანსურ პოლიტიკებთან მიმართებაში ისეთი განკარგულებების გაცემა, რომელთა შესრულებაც სავალდებულოა კომპანიის სამეთვალყურეო საბჭოსა და დირექტორთა საბჭოსთვის, ან კომპანიაში მისი ექვივალენტი ორგანოსთვის; ან
ბ) კომპანიის გამოშვებული სააქციო კაპიტალის ნახევარზე მეტის ფლობას (კაპიტალის იმ ნაწილის გამოკლებით რომელსაც არ გააჩნია კომპანიის კაპიტალის გამოშვებასა თუ მოგების განაწილებაში მითითებულ ოდენობაზე მეტით მონაწილეობა)
„ერთობლივად (შეთანხმებით) მოქმედი პირები“ ნიშნავს პირთა ჯგუფს, რომლებიც შეთანხმების ან ურთიერთგაგების (ფორმალური თუ არაფორმალური), შესაბამისად, აქტიურად თანამშრომლობენ რომელიმე მათგანის მიერ, პირდაპირ ან ირიბად, „ემიტენტის“ აქციების შეძენის გზით, რომ მოიპოვონ ან გააძლიერონ „კონტროლი“ „ემიტენტზე“.
"მარეგულირებელი კანონმდებლობა" ნიშნავს საქართველოს კანონმდებლობას.

"მთლიანი კონსოლიდირებული აქტივები" ან "კონსოლიდირებული აქტივები" ნიშნავს ნებისმიერ "პირთან" მიმართებით და განსაზღვრის თარიღისთვის, აღნიშნული "პირის" და მისი კონსოლიდირებული "შვილობილებს" კონსოლიდირებულ ჯამურ აქტივებს, როგორც წარმოდგენილია აღნიშნული "პირის" მიერ "ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების" მიხედვით მომზადებულ და გამჟღავნებულ უახლეს ხელმისაწვდომ კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში.
"მნიშვნელოვანი შვილობილი" არის ემიტენტის ნებისმიერი „შვილობილი“:
(ა) რომლის შემოსავლები უკანასკნელი „ფისკალური პერიოდისათვის“ შეადგენდა „ჯგუფის“ კონსოლიდირებული შემოსავლების 5%-ზე მეტს, ან რომელიც უკანასკნელი „ფისკალური პერიოდის“ დასრულებისას ფლობდა „ჯგუფის“ კონსოლიდირებული მთლიანი აქტივებიდან 5%-ზე მეტს (უკანასკნელი „ფისკალური პერიოდისათვის“ „ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების“ შესაბამისად მომზადებული ემიტენტის კონსოლიდირებული ფინანსური უწყისების მიხედვით); ან
(ბ) რომელსაც გადაეცემა პრაქტიკულად ყველა აქტივი და ვალდებულება ემიტენტის იმ „შვილობილისაგან“, რომელიც ამგვარი გადაცემის მომენტამდე წარმოადგენდა „მნიშვნელოვან შვილობილს“.
"შშმზღელი" ნიშნავს ნებისმიერ "პირს", რომლის "შვილობილსაც" წარმოადგენს, ან "გამომშვების თარიღის" შემდგომ გახდება, "ემიტენტი", რის შედეგადაც ასეთ "პირს" აქვს პირდაპირი ან არაპირდაპირი უფლებამოსილება, წარმართოს ან განსაზღვროს "ემიტენტის" მენეჯმენტისა და პოლიტიკის მიმართულება, ხმის მიცემის უფლების მქონე ფასიანი ქაღალდების ფლობის მეშვეობით თუ სხვაგვარად.
"ნებადართული უზრუნველყოფა" არის:
(ა) „გამომშვებისა და განთავსების თარიღისთვის“ არსებული „უზრუნველყოფის ღონისძიება“;
(ბ) „შვილობილის“ მიერ ემიტენტის, ან ემიტენტის სრულ საკუთრებაში მყოფი „შვილობილის“ სასარგებლოდ გაცემული „უზრუნველყოფის ღონისძიება“;
(გ) „პირის“ „ვალდებულების“ „უზრუნველყოფის ღონისძიება“, რომელიც არსებობდა იმ მომენტისათვის, როდესაც მოხდა ამგვარი „პირის“ შერწყმა ემიტენტთან ან მის „შვილობილთან“, ან როდესაც ეს „პირი“ გახდა ემიტენტის „შვილობილი“, ამასთან, იმ პირობით, რომ ასეთი „უზრუნველყოფის ღონისძიება“ (i) არ წარმოქმნილა ამგვარი შერწყმასთან დაკავშირებით, და (ii) არ ვრცელდება ემიტენტის ან მისი „შვილობილის“ რაიმე აქტივზე ან ქონებაზე (გარდა, ამ შემთხვევაში „პირის“ და მისი „შვილობილების“ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) აქტივებისა ან ქონებისა);
(დ) ემიტენტის ან მისი „შვილობილის“ მიერ შეძენილ აქტივებზე ან ქონებაზე არსებული „უზრუნველყოფის ღონისძიება“, იმ პირობით, რომ ასეთი „უზრუნველყოფის ღონისძიება“ არ წარმოქმნილა ამგვარი შეძენასთან დაკავშირებით, და არ ვრცელდება რაიმე სხვა აქტივზე ან ქონებაზე (გარდა, შეძენილი აქტივების ან ქონების ნაყოფისა);
(ე) „უზრუნველყოფის ღონისძიება“, რომელიც გაიცემა „ჯგუფის“ რომელიმე წევრის მიერ შესაძენ ქონებასთან დაკავშირებით, ამგვარი ქონების ნასყიდობის ფასის გადახდის, ან მხოლოდ ამ ქონების შეძენის და შეძენასთან დაკავშირებული ხარჯების დასაფინანსებლად წარმოქმნილი „ვალდებულების“ უზრუნველსაყოფად. ამასთან, ამგვარი „უზრუნველყოფის ღონისძიებით“ უზრუნველყოფილი „ვალდებულების“ მაქსიმალური ოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს ქონების შეძენის ფასის, შეძენასთან დაკავშირებული ხარჯების ან/და ქონების შეძენის დასაფინანსებლად წარმოქმნილი „ვალდებულების“ ოდენობას;
(ვ) ნებისმიერი გაქვითვის მექანიზმი, რომლის მხარესაც წარმოადგენს „ჯგუფის“ რომელიმე წევრი მისი ჩვეულებრივი საქმიანობის ფარგლებში, კრედიტისა და დებიტის ბალანსის ურთიერთ გაქვითვის მიზნით;
(ზ) ნებისმიერი „უზრუნველყოფის ღონისძიება“, ნებისმიერ არსებულ ან სამომავლო აქტივზე ან შემოსავალზე, ასევე მათ ნაწილზე, რომელიც გაიცემა მისაღები თანხებით სექიურითიზაციასთან, ან აქტივებით გამყარებულ დაფინანსებასთან ან მსგავსი ტიპის სხვა დაფინანსებასთან დაკავშირებით, სადაც ყველა გადახდის ვალდებულება დაკმაყოფილებულ უნდა იქნეს მხოლოდ ამ აქტივებიდან ან შემოსავლებიდან იმ პირობით, რომ იმ აქტივებისა და შემოსავლების ჯამური ღირებულება, რომლებზეც ვრცელდება „უზრუნველყოფის ღონისძიება“ არ უნდა აღემატებოდეს უკანასკნელი „ფისკალური პერიოდისთვის“ „ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების“ შესაბამისად მომზადებული „ჯგუფის“ კონსოლიდირებული ბალანსის მიხედვით დაანგარიშებული „ჯგუფის“ „მთლიანი კონსოლიდირებული აქტივების“ 10% (ათ პროცენტს);

(თ) „უზრუნველყოფის ღონისძიება“, არსებულ ან სამომავლო აქტივებზე ან შემოსავლებზე, ან მათი ნაწილზე, რაც შექმნილია „რეპო ოპერაციის“ შესაბამისად;
(ი) „უზრუნველყოფის ღონისძიება“, რომელიც გამომდინარეობს ნებისმიერი შეთანხმებიდან (ან სხვა შესაბამისი პირობიდან), რაც სტანდარტულია ან ჩვეულია შესაბამის ბაზარზე და უკავშირდება საპროცენტო განაკვეთის და სავალუტო რისკის ჰეჯირების ოპერაციებს;
(კ) ნებისმიერი „უზრუნველყოფის ღონისძიება“, რომელიც წარმოიქმნება კანონის ძალით და ჩვეულებრივი საქმიანობის ფარგლებში, მათ შორის საგადასახადო და სხვა არა-ნებაყოფლობითი „უზრუნველყოფის ღონისძიება“;
(ლ) ნებისმიერი „უზრუნველყოფის ღონისძიება“, რომელიც სხვაგვარად არ ყოფილა განსაზღვრული / ნებადართული ზემოთმოყვანილ პუნქტებში (ა)–დან (კ)–ს ჩათვლით, იმ პირობით, რომ ამგვარი „უზრუნველყოფის ღონისძიებით“ უზრუნველყოფილი „ვალდებულების“ ჯამური ძირი თანხა, დროის ნებისმიერ მონაკვეთში, არ აღემატება ჯგუფის მთლიანი კონსოლიდირებული აქტივების 10%-ს (ათ პროცენტს).
(მ) ნებისმიერი „უზრუნველყოფის ღონისძიება“, რომელიც სხვაგვარად არ ყოფილა განსაზღვრული / ნებადართული ზემოთმოყვანილ პუნქტებში (ა)–დან (ლ)–ს ჩათვლით, იმ პირობით, რომ შესაბამისი უზრუნველყოფის საგნების სამართლიანი საბაზრო ღირებულება არ აღემატება უკანასკნელი „ფისკალური პერიოდისთვის“ „ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების“ შესაბამისად მომზადებული კონსოლიდირებული ბალანსის მიხედვით დაანგარიშებული „ჯგუფის“ მთლიანი კონსოლიდირებული აქტივების 10% (10 პროცენტს) პროცენტს.
"ნომინალური მფლობელი" ნიშნავს ფასიანი ქაღალდების ნომინალურ მფლობელს ("ფასიანი ქაღალდების ნომინალური მფლობელი") "ფასიანი ქაღალდების კანონით" განსაზღვრული მნიშვნელობით.
"ობლიგაციონერი" ნიშნავს ობლიგაციების რეგისტრირებულ მესაკუთრეს (როგორც ეს განმარტებულია "ფასიანი ქაღალდების ბაზრის შესახებ კანონით").
"პირი" არის ნებისმიერი ფიზიკური ან იურიდიული პირი, კორპორაცია, ფირმა, ამხანაგობა, ერთობლივი საწარმო, ასოციაცია, სატრასტო გაერთიანება, დაწესებულება, ორგანიზაცია ან სახელმწიფო ორგანო, მიუხედავად იმისა გააჩნია თუ არა მას ცალკე იურიდიული პირის სტატუსი.
"პოტენციური დეფოლტის შემთხვევა" ნიშნავს იმგვარ მოვლენას ან გარემოებას, რომელიც შეტყობინების გაგზავნის/მიღების, დროის გასვლის ან/და სერტიფიკატის/ცნობის გაცემის საფუძველზე შესაძლოა გახდეს "დეფოლტის შემთხვევა".
"პროსპექტს", "წინასწარ პროსპექტს", "საბოლოო პროსპექტს", "შეთავაზების პირობების დოკუმენტს", "საბოლოო შეთავაზების პირობების დოკუმენტს", "შეთავაზებას" (იგივე, რაც საჯარო შეთავაზება) და ნებისმიერ სხვა ტერმინს, რომელიც არ არის განმარტებული წინამდებარე "პირობებში" აქვს "ფასიანი ქაღალდების კანონის" შესაბამისად განსაზღვრული მნიშვნელობა.
"რეპო ოპერაცია" ნიშნავს ფასიანი ქაღალდების გამოსყიდვის ან გადაყიდვის შეთანხმებას, ასევე უკუ-გამოსყიდვის ან უკუ-გადაყიდვის შეთანხმებას, ფასიანი ქაღალდების თხოვების ან სესხების შეთანხმებას, ასევე ნებისმიერ შეთანხმებას, რომელიც უკავშირდება ფასიან ქაღალდებს და გააჩნია ზემოთ აღნიშნულის მსგავსი ხასიათი.
"სამართლიანი საბაზრო ღირებულება" ოპერაციასთან მიმართებით არის ის ღირებულება, რომელიც მიღებული იქნებოდა დაუკავშირებელ პირებს შორის განხორციელებული კომერციული ოპერაციისას ინფორმირებულ და დაინტერესებულ გამყიდველსა (რომელზეც არავითარი იძულება ან ზეწოლა გასხვისებაზე არ ხორციელდება) და ასევე ინფორმირებულ და დაინტერესებულ მყიდველს (რომელზეც არავითარი იძულება ან ზეწოლა ყიდვაზე არ ხორციელდება) შორის.
"სამუშაო დღე" არის ნებისმიერი დღე (შაბათის და კვირის გარდა), როდესაც კომერციული ბანკები ახორციელებენ გადახდებს და აწარმოებენ ჩვეულებრივ საქმიანობას (მათ შორის, სავალუტო ოპერაციებს) თბილისში.

"უზრუნველყოფის ღონისძიება" ნიშნავს ნებისმიერ გირავნობას, იპოთეკას, დატვირთვას, ყადაღას ან სხვა სახის უზრუნველყოფას, იმის მიუხედავად აღნიშნული რეგისტრირებული, დაფიქსირებული ან სხვაგვარად აღრიცხული არის თუ არა მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად, ნებისმიერი პირობითი გაყიდვის ან სხვა საკუთრების შენარჩუნების ხელშეკრულების ჩათვლით, ნებისმიერი იჯარა, ნებისმიერი ოფცია ან სხვა შეთანხმება უზრუნველყოფის უფლების გაყიდვის ან გადაცემის შესახებ და ნებისმიერი განცხადებით მიმართვა ან შეთანხმება ფინანსირების შესახებ (მათ შორის, ნებისმიერ იურისდიქციაში ზემოაღნიშნულის ანალოგიურ სხვა სახის სამართლებრივ უზრუნველყოფას).
"ფასიანი ქაღალდების ბაზრის შესახებ კანონი" ნიშნავს 1998 წლის 24 დეკემბერს მიღებულ საქართველოს კანონს "ფასიანი ქაღალდების ბაზრის შესახებ, მასში შეტანილი ცვლილებების გათვალისწინებით;
"ფასიანი ქაღალდების კანონი" ნიშნავს 1998 წლის 24 დეკემბერს მიღებულ საქართველოს კანონს "ფასიანი ქაღალდების ბაზრის შესახებ", მასში შეტანილი ცვლილებების გათვალისწინებით.
"ფასიანი ქაღალდების შესახებ კანონმდებლობას" აქვს "ფასიანი ქაღალდების კანონის" შესაბამისად განსაზღვრული მნიშვნელობა.
"ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტები" ("IFRS", "ფასს") არის ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტები (ყოფილი საერთაშორისო საბუღალტრო სტანდარტები), რომელიც გამოიცემა საბუღალტრო სტანდარტების საერთაშორისო საბჭოს (IASB) მიერ და ამავე საბჭოს საერთაშორისო ფინანსური ანგარიშგების განმარტების კომისიის მიერ გამოცემული განმარტებები (მასში პერიოდულად შეტანილი ცვლილებებისა და დამატებების გათვალისწინებით).
"ფისკალური პერიოდი" არის ნებისმიერი საანგარიშო პერიოდი, რომელთან მიმართებაშიც "ემიტენტს" მომზადებული აქვს კონსოლიდირებული ან ინდივიდუალური ფინანსური უწყისები "ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების" შესაბამისად.
"შეთავაზების დასრულების თარიღს" აქვს "შეთავაზების ძირითადი პირობებში" განსაზღვრული მნიშვნელობა.
"შვილობილი" ნებისმიერ "პირთან" (შემდგომში "პირველი პირი") მიმართებით ნიშნავს ნებისმიერ მეორე "პირს" (შემდგომში "მეორე პირი") (ა) რომლის საქმიანობა და პოლიტიკა პირდაპირ ან ირიბად კონტროლდება "პირველი პირის" მიერ, ან (ბ) რომელშიც "პირველი პირი" პირდაპირ ან ირიბად ფლობს კაპიტალის, ხმის უფლების მქონე აქციების ან წილის 50 პროცენტზე მეტს;
"ჯგუფი" გულისხმობს "ემიტენტს" და მის "შვილობილებს" ერთობლიობაში.
"გადასახადი" ნიშნავს ნებისმიერი სახის გადასახადს, ბაჟს, მოსაკრებელს ან სხვა მსგავს გადასახდელს, მიუხედავად იმისა, თუ რომელი იურისდიქციით არის იგი წარმოშობილი (მათ შორის, დარიცხული ჯარიმები და საურავები) და რა ფორმით არის დაკისრებული.
"საქართველოს საფონდო ბირჟა" ("GSE") ნიშნავს სს "საქართველოს საფონდო ბირჟას".
"აკრძალული საინვესტიციო საქმიანობა" ნიშნავს რომელიმე ჩამოთვლილთაგანს: (ა) წარმოება ან საქმიანობა, რომელიც მოიცავს იძულებითი შრომის¹ ან ბავშვთა შრომის² მავნე ან ექსპლუატაციურ ფორმებს;   (ბ) ნებისმიერი პროდუქტით წარმოება ან ვაჭრობა ან ქმედება, რომელიც მიჩნეულია უკანონოდ საქართველოს კანონმდებლობით, საერთაშორისო კონვენციებითა და შეთანხმებებით ან ექვემდებარება საერთაშორისო ეტაპობრივ შეწყვეტას ან აკრძალვას, როგორცაა (ა) ფარმაცევტული პროდუქტები³, პესტიციდები და ჰერბიციდები⁴, (ბ) ოზონდამშლელი ნივთიერებები⁵, (გ) პოლიქლორირებული ბიფენილები⁶ და სხვა საშიში ქიმიკატები⁷, (დ) ველური ბუნება ან ველური ბუნების პროდუქტები, რომლებიც რეგულირდება გადაშენების პირას მყოფი ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობების საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ კონვენციით⁸, და (ე) ნარჩენებისა ან ნარჩენი პროდუქტების ტრანსსასაზღვრო ვაჭრობა⁹;   (გ) იარაღისა და საბრძოლო მასალის, მათ შორის პარასამხედრო მასალების წარმოება ან ვაჭრობა;

(დ) ალკოჰოლური სასმელების წარმოება ან ვაჭრობა, ლუდისა და ღვინის გარდა¹⁰;

(ე) თამბაქოს წარმოება და ვაჭრობა¹¹;

(ვ) აზარტული თამაშები, კაზინოები და მათთან მსგავს საქმიანობაში ჩართული საწარმოები¹²;

(ზ) რადიოაქტიური მასალების წარმოება ან ვაჭრობა¹³, ბირთვული რეაქტორების და მათი კომპონენტების ჩათვლით;

(თ) შეუერთებელი აზბესტის ბოჭკოების წარმოება, ვაჭრობა ან გამოყენება¹⁴;

(ი) ხე-ტყის ჭრის კომერციული ოპერაციები ან ხე-ტყის აღჭურვილობის შემენა პირველად ტროპიკულ ტენიან ტყეებში ან ძველ ტყეებში გამოსაყენებლად; და

(კ) საზღვაო და სანაპირო თევზჭერის პრაქტიკა, როგორცაა ფართომასშტაბიანი პელაგიური ბადეებით თევზაობა და წვრილი ბადეებით თევზაობა, რომელიც საზიანოა მოწყვლადი და დაცული სახეობების დიდი რაოდენობისათვის და ზიანს აყენებს საზღვაო ბიომრავალფეროვნებას და ჰაბიტატებს;

¹ იძულებითი შრომა ნიშნავს ყველა სამუშაოს ან მომსახურებას, რომელიც არ არის შესრულებული ნებაყოფლობით, ანუ არის მოპოვებული პირებისგან ძალის ან სასჯელის საფრთხის ქვეშ.

² ბავშვთა შრომა ნიშნავს ბავშვების დასაქმებას, რომელთა ასაკიც არის საქართველოს ნორმატიულ მინიმალურ ასაკზე დაბალი, ან ბავშვების დასაქმება შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის

კონვენცია N 138 „მინიმალური ასაკის კონვენცია“ (www.ilo.org)-ს დარღვევით.

³ ფარმაცევტული პროდუქტების სია, რომლებიც ექვემდებარება ეტაპობრივ შეწყვეტას ან აკრძალვას, ხელმისაწვდომია <http://www.who.int>.

⁴ პესტიციდებისა და ჰერბიციდების სია, რომლებიც ექვემდებარება ეტაპობრივ შეწყვეტას ან აკრძალვას ხელმისაწვდომია <http://www.pic.int>-ზე

⁵ ქიმიური ნაერთების სია, რომლებიც რეაგირებს და ანადგურებს სტრატოსფეროს ოზონს, რის შედეგადაც ჩნდება ფართოდ ცნობილი ოზონის ხვრელები, რომელიც შეყვანილია მონრეალის პროტოკოლში, მიზნობრივი შემცირებისა და ეტაპობრივი ამოღების თარიღებთან ერთად. ინფორმაცია ხელმისაწვდომია <http://www.unep.org/ozone/montreal.shtml>.

⁶ უაღრესად ტოქსიკური ქიმიკატების ჯგუფი, პოლიქლორირებული ბიფენილები, მაღალი ალბათობით გვხვდება ზეთით სავსე ელექტრო ტრანსფორმატორებში, კონდენსატორებში, რომლებიც წარმოებულია 1950 წლიდან 1985 წლამდე.

⁷ საშიში ქიმიკატების სია ხელმისაწვდომია <http://www.pic.int>.

⁸ სია ხელმისაწვდომია <http://www.cites.org>.

⁹ ბაზელის კონვენციით განსაზღვრული; იხილეთ <http://www.basel.int>.

¹⁰ ეს არ ეხება სპონსორებს, რომლებიც არსებითად არ არიან ჩართულნი ამ საქმიანობაში. არსებითად არ არის ჩართული, ნიშნავს, რომ შესაბამისი აქტივობა დამხმარეა სპონსორის პირველადი ოპერაციებისთვის.

¹¹ ეს არ ეხება სპონსორებს, რომლებიც არსებითად არ არიან ჩართულნი ამ საქმიანობაში. არსებითად არ არის ჩართული, ნიშნავს, რომ შესაბამისი აქტივობა დამხმარეა სპონსორის პირველადი

	ოპერაციებისთვის. 12 ეს არ ეხება სპონსორებს, რომლებიც არსებითად არ არიან ჩართულნი ამ საქმიანობაში. არსებითად არ არის ჩართული, ნიშნავს, რომ აღნიშნული აქტივობა დამხმარეა სპონსორის პირველადი ოპერაციებისთვის. 13 ეს არ ვრცელდება სამედიცინო აღჭურვილობის, ხარისხის კონტროლის (გაზომვის) აღჭურვილობისა და ნებისმიერი აღჭურვილობის შესყიდვაზე, რომლისთვისაც ADB რადიოაქტიურ წყაროს ტრივიალურ და ადეკვატურად დაცულად მიიჩნევს. 14 ეს არ ეხება შეკრული აზბესტის ცემენტის ფურცლის შექმნას და გამოყენებას, სადაც აზბესტის შემცველობა 20%-ზე ნაკლებია (ოცი პროცენტი).
	„აკრძალული პირ(ებ)ი“ ნიშნავს ნებისმიერ პირს, ორგანიზაციას ან ორგანიზაციულ წარმონაქმნს, რომელიც (i) არის განსაზღვრული OFAC-ის სპეციალურად განსაზღვრულ მოქალაქეთა და ბლოკირებული პირების სიაში, ევროკავშირის ფინანსურ სანქციებს დაქვემდებარებული პირების, ჯგუფებისა და ერთეულების კონსოლიდირებულ სიაში, ან ფინანსური სანქციების სამიზნე პირთა კონსოლიდირებულ სიაში, რომელიც იწინააღმდეგება მისი უდიდებულესობის ხაზინაში, ან სანქციების განმახორციელებელი სააგენტოს მიერ განსაზღვრული სამიზნე პირების ნებისმიერ სიაში; (ii) არის „სანქცირებული ქვეყნის“ მთავრობა ან მისი ნაწილი; (iii) ფლობს ან აკონტროლებს, ან მოქმედებს რომელიმე ზემოაღნიშნულის სახელით; ან (iv) მდებარეობს ან ოპერირებს „სანქცირებულ ქვეყანაში“/ „სანქციონირებული ქვეყნიდან“;
	„არსებითად უარყოფითი გავლენა“ ნიშნავს არსებით უარყოფით გავლენას: (ა) „ემიტენტის“ ბიზნესზე, ოპერაციებზე, ქონებაზე, ვალდებულებებზე, მდგომარეობაზე (ფინანსური ან სხვაგვარი), პერსპექტივებზე ან „ემიტენტის“ ან „ჯგუფის“ საქმიანობაზე ან ოპერაციებზე; (ბ) „ობლიგაციების“ გადახდაზე ან წინამდებარე „პროსპექტით“ გათვალისწინებული რომელიმე ვალდებულების შესრულებაზე; (გ) „ობლიგაციების“ ან წინამდებარე „პროსპექტით“ გათვალისწინებული რომელიმე ვალდებულების მოქმედებაზე ან აღსრულებადობაზე.
	„პრივილეგირებული აქცია“, როგორც მიემართება ნებისმიერი „პირის“ „კაპიტალის წილს“, ნიშნავს ნებისმიერი კლასის ან კლასების „კაპიტალის წილს“ (როგორც არ უნდა იყოს მითითებული), რომელიც უპირატესია დივიდენდების გადახდასთან მიმართებით ან აქტივების განაწილების შემთხვევაში ნებისმიერი ნებაყოფლობითი თუ სავალდებულო ლიკვიდაციის ან დაშლის დროს, ასეთი „პირის“ ნებისმიერი სხვა კლასის „კაპიტალის წილთან“ მიმართებით..
	„სანქცირებული ქვეყანა“ ნიშნავს ნებისმიერ ქვეყანას ან ტერიტორიას, რომელიც ექვემდებარება ყოვლისმომცველ ან ქვეყნის მასშტაბით სანქციებს; ე.ი. ისეთები, რომლებიც სცილდება ცალკეულ პირებზე ან ერთეულებზე შეზღუდვების დაწესებას და კრძალავს ან ზღუდავს ურთიერთობას ქვეყანასთან ან მის მთავრობასთან ან ზოგადად ინსტიტუტებთან;
	"კაპიტალის წილი" ნიშნავს: (ა) კორპორაციის შემთხვევაში, კორპორაციულ აქციას; (ბ) ასოციაციის ან ბიზნეს საწარმოს შემთხვევაში, ნებისმიერ და ყველა კორპორაციულ აქციას, ინტერესს, მონაწილეობას, უფლებას ან კორპორაციული აქციის სხვა ნებისმიერ ეკვივალენტს (როგორც არ უნდა იყოს მითითებული); (გ) ამხანაგობის ან შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოების შემთხვევაში, ამხანაგობის ინტერესებს (ზოგადი თუ შეზღუდული) ან წევრობის ინტერესებს; და (ე) ნებისმიერ სხვა ინტერესს ან მონაწილეობას, რომელიც ანიჭებს „პირს“ უფლებას მიიღოს ემიტენტი „პირის“ მოგებისა და ზარალის წილი, ან აქტივებიდან განაწილებას, მაგრამ ყველა ზემოაღნიშნულიდან გამოკლებული ნებისმიერი სასესხო ფასიანი ქაღალდი, რომელიც კონვერტირებადია „კაპიტალის წილში“;

მიუხედავად იმისა, შეიცავს თუ არა აღნიშნული სასესხო ფასიანი ქაღალდი „კაპიტალის წილში“ მონაწილეობის უფლებას.
"OFAC" ნიშნავს აშშ-ს სახაზინო დეპარტამენტის საგარეო აქტივების კონტროლის ოფისს.
"EU" ნიშნავს ევროკავშირს.

16. მარეგულირებელი სამართალი და იურისდიქცია

(ა) მარეგულირებელი სამართალი:

„პროსპექტი“ და „ობლიგაციები“, ასევე მათგან გამომდინარე ან მათთან დაკავშირებული ნებისმიერი არასახელშეკრულებო ვალდებულება, წესრიგდება და განიმარტება საქართველოს კანონდებლობის შესაბამისად.

(ბ) იურისდიქცია:

(I) ნებისმიერი დავა, რომელიც გამომდინარეობს ან უკავშირდება წინამდებარე „პროსპექტს“ (მათ შორის, დავა ამ პროსპექტის ან ამ პუნქტის არსებობასთან, მოქმედებას ან შეწყვეტასთან დაკავშირებით, ან რაიმე არასახელშეკრულებო ვალდებულებასთან, რომელიც გამომდინარეობს ამ პროსპექტიდან ან მასთან დაკავშირებით) გადაწყდება არბიტრაჟის მიერ, რომლის ანდგილსამყოფელი (ან იურიდიული ადგილი) იქნება ლონდონი, ინგლისი და რომელიც ჩატარდება ერთი არბიტრის მონაწილეობით, ინგლისურ ენაზე ლონდონის საერთაშორისო საარბიტრაჟო სასამართლოს 2014 წლის წესების (LCIA) შესაბამისად (და არა LCIA-ს მიერ შემდგომში მიღებული შეცვლილი წესების მიხედვით), გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც აღნიშნული წესები იცვლება წინამდებარე პროსპექტის დებულებებით (ასეთ არბიტრაჟი ასევე უნდა ჩატარდეს LCIA-ს მიერ მისი წესების შესაბამისად).

(II) არბიტრთა რაოდენობა უნდა იყოს ერთი.

(III) საარბიტრაჟო განხილვისას გამოყენებული ენა უნდა იყოს ინგლისური.

ნებისმიერი ასეთი არბიტრაჟისას, ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის („ჯანმო“) ან ეროვნული მთავრობის მიერ გამოცხადებული საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის საგანგებო მდგომარეობის შემთხვევაში, რის შედეგადაც მიზანშეუწონელი ან აკრძალულია მხარეთა და/ან მათი კანონიერი წარმომადგენლებისთვის ტრიბუნალის მიერ დადგენილ ნებისმიერ განხილვაზე გამგზავრება ან დასწრება, გავრდევლდება შემდეგი წესები:

- (i) ნებისმიერი ასეთი განხილვა უნდა ჩატარდეს ვიდეო ან სატელეფონო კონფერენციის საშუალებით ტრიბუნალის ბრძანებით;
- (ii) მხარეები თანხმდებიან, რომ სადაო არ გახდება ნებისმიერ ასეთ განხილვაზე მიღებული ტრიბუნალის გადაწყვეტილება ან ბრძანება მხოლოდ იმის საფუძველზე, რომ განხილვა ჩატარდა ვიდეო ან სატელეფონო კონფერენციის გზით; და
- (iii) გამონაკლის შემთხვევებში მხოლოდ ტრიბუნალს აქვს დისკრეცია, რომ მოითხოვოს განხილვის პირისპირ ჩატარება, თუმცა აღნიშნული გადაწყვეტილება მიიღება მხოლოდ ჯანმო-ს უპირატესი მითითებებისა და შესაბამისი სამოგზაურო ან სოციალური დისტანცირების შეზღუდვების ან გაიდლაინების სრული და საფუძვლიანი გათვალისწინების შემდეგ, რომლებიც გავლენას ახდენენ

მხარეებზე ან/და მათ კანონიერ წარმომადგენლებზე, შესაბამისი სამიტიგაციო ღონისძიებების განხორციელებით.

როდესაც დავები წარმოიქმნება წინამდებარე პროსპექტიდან ან მასთან დაკავშირებით, და ასეთი დავები, მათზე დასანიშნი პირველი ტრიბუნალის აბსოლუტური დისკრეციით მიიჩნევა იმდენად მჭიდროდ დაკავშირებულად, რომ მიზანშეწონილია მათი გადაწყვეტა ერთიან პროცესში, საარბიტრაჟო ტრიბუნალს აქვს უფლებამოსილება დაადგინოს, რომ ამ დავის გადასაწყვეტად სამართალწარმოება გაერთიანდეს რომელიმე სხვა დავის წარმოებასთან (მიუხედავად იმისა, დაწყებულია თუ არა სამართალწარმოება ამ სხვა დავების გადასაჭრელად), იმ პირობით, რომ პირველი არბიტრაჟის საბოლოო განხილვის თარიღი არ დაფიქსირებულა. თუ აღნიშნული ტრიბუნალი მიიღებს ასეთ გადაწყვეტილებას, მაშინ მიიჩნევა, რომ განსახილველ გადაწყვეტილებაში მოქცეული ყველა დავის მხარე თანახმაა შესაბამისი დავის საბოლოო გადაწყვეტაზე შემდეგი წესით:

- (i) იმ არბიტრაჟის მიერ, რომელმაც გადაწყვიტა გაერთიანება, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც LCIA მიიჩნევს, რომ არბიტრაჟი არ იქნება შესაფერისი ან მიუკერძოებელი; და
- (ii) იმ პროცედურების შესაბამისად, მითითებულ ადგილსა და ენაზე, რომლიც მითითებულია შესაბამის შეთანხმებასში და რომლის მიხედვითაც დაინიშნა გამაერთიანებელი არბიტრაჟი, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც სხვაგვარი შეთანხმება მიიღწევა გაერთიანებული პროცესის ყველა მხარის მიერ ან, ასეთი შეთანხმების არარსებობისას, დადგინდება არბიტრაჟის მიერ გაერთიანებულ სამართალწარმოებაში.

ზემოთ მოყვანილი IV პუნქტი გამოიყენება მაშინაც კი, როდესაც არსებობს სამართალწარმოების გაერთიანების უფლებამოსილება ნებისმიერი მოქმედი საარბიტრაჟო წესების მიხედვით (მათ შორის, საარბიტრაჟო დაწესებულების წესებით) და ასეთ შემთხვევებში, ზემოთ მოცემული (დ) პუნქტის დებულებები გამოიყენება ამ უფლებამოსილებების დამატებით.

ობლიგაციების დაბეგვრა საქართველოში

ქვემოთ მოცემული ინფორმაცია წარმოადგენს ობლიგაციებთან დაკავშირებული ძირითადი საგადასახადო საკითხების ზოგად აღწერას, თუ აღნიშნული რელევანტურია. აღნიშნული არ წარმოადგენს ობლიგაციებთან დაკავშირებული საგადასახადო საკითხების ამომწურავ შეფასებას. ობლიგაციების პოტენციურმა შემძენებმა კონსულტაციები უნდა გაიარონ საკუთარ საგადასახადო მრჩეველებთან ობლიგაციების შემენასთან, ფლობასთან და გასხვისებასთან დაკავშირებით, ასევე ობლიგაციებიდან პროცენტის, ძირითადი თანხის და/ან სხვა შემოსავლების მიღების შესახებ და ამგვარი ქმედებების საგადასახადო შედეგების თაობაზე. მიმოხილვა ეფუძნება წინამდებარე ემისიის პროსპექტის შედგენის თარიღისთვის მოქმედ კანონმდებლობას, რომელიც შეიძლება შეიცვალოს აღნიშნული თარიღის შემდეგ. ამ თავში წარმოდგენილი ინფორმაცია და ანალიზი შეეხება მხოლოდ საგადასახადო საკითხებს და პოტენციურმა ინვესტორებმა არ უნდა გამოიყენონ ეს ინფორმაცია ან ანალიზი სხვა სფეროებში, მათ შორის ობლიგაციებთან დაკავშირებული ტრანზაქციების ნამდვილობასთან მიმართებით.

პროცენტზე საშემოსავლო გადასახადის დაკავება

საქართველოს საგადასახადო კოდექსის თანახმად, ობლიგაციების მფლობელებისათვის (რეზიდენტი და არარეზიდენტი ფიზიკური და არარეზიდენტი იურიდიული პირები) გადახდილი პროცენტი ექვემდებარება გადახდის წყაროსთან დაბეგვრას საშემოსავლო გადასახადის 5 (ხუთ პროცენტის) პროცენტის განაკვეთით. გარდა ამისა, ზემოთ მითითებული გადახდის წყაროსთან დაბეგრილი საპროცენტო შემოსავალი არ ჩაითვლება მიმღები რეზიდენტი ფიზიკური პირის ერთობლივ შემოსავალში.

ობლიგაციებზე დარიცხული პროცენტი გათავისუფლებულია წყაროსთან საშემოსავლო გადასახადის დაკავებისგან და ის არ ჩაითვლება ობლიგაციის მფლობელის ერთობლივ შემოსავალში, თუ ობლიგაციები გამოშვებულია რეზიდენტი იურიდიული პირის მიერ 2026 წლის 1 იანვრამდე საჯარო შეთავაზების გზით და საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ აღიარებულ ორგანიზებულ ბაზარზე არის სავაჭროდ დაშვებული (საქართველოს საფონდო ბირჟის A ან B კატეგორიის ლისტინგში).

ობლიგაციებზე დარიცხული პროცენტი გათავისუფლებულია წყაროსთან საშემოსავლო გადასახადის დაკავებისგან და ის არ ჩაითვლება ობლიგაციის მფლობელის ერთობლივ შემოსავალში, თუ ობლიგაციები გამოშვებულია საქართველოს რეზიდენტის მიერ და დაშვებულია სავაჭროდ უცხო ქვეყნის აღიარებულ საფონდო ბირჟის ლისტინგში.

ისეთი ობლიგაციების მფლობელებისათვის გადახდილი პროცენტი, რომლებიც რეგისტრირებულნი არიან იმ ქვეყნებში, რომელთაც შეღავათიანი დაბეგვრის რეჟიმი გააჩნიათ და საქართველოს მთავრობის მიერ აღიარებულნი არიან ოფშორულ იურისდიქციებად, დაიბეგრება 15%-იანი (თხუთმეტ პროცენტის) განაკვეთით.

საქართველოში მიღებული საპროცენტო შემოსავლის წყაროსთან დასაკავებელ გადასახადზე შესაძლოა ასევე გავლენა იქონიოს საქართველოსა და არარეზიდენტი ობლიგაციის მფლობელის რეზიდენტობის ქვეყანას შორის არსებულმა ორმაგი დაბეგვრის თავიდან აცილების შესახებ საერთაშორისო შეთანხმებამ.

ობლიგაციების გასხვისების დაბეგვრა

რეზიდენტი იურიდიული პირის მიერ საქართველოში საჯარო შეთავაზების გზით გამოშვებული და საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ აღიარებულ ორგანიზებულ ბაზარზე სავაჭროდ

დაშვებული სასესხო ფასიანი ქაღალდის მიწოდებით მიღებული შემოსავალი გათავისუფლებულია დაბეგვისაგან საქართველოს რეზიდენტი და არარეზიდენტი ფიზიკური და არარეზიდენტი იურიდიული პირებისათვის.

თუ ზემოხსენებული საგადასახადო შეღავათი არ ვრცელდება, ობლიგაციის გასხვისებისას შესაძლოა წარმოიშვას შემდეგი საგადასახადო ვალდებულებები:

ობლიგაციის მფლობელი არარეზიდენტი იურიდიული პირების მიერ ობლიგაციების რეალიზაციით მიღებული ნამეტი შემოსავლის დაბეგვრა

არარეზიდენტი იურიდიული პირების მოგება (დასაბეგრი ობიექტი - საწყის და სარეალიზაციო ფასებს შორის არსებული სხვაობა) 15%-იანი (თხუთმეტ პროცენტის)გადასახადის განაკვეთით იბეგრება (დასაბეგრი თუ ამგვარი რეალიზაცია საგადასახადო ვალდებულებას წარმოშობს, გამყიდველი არარეზიდენტი იურიდიული პირი ვალდებული იქნება სწორად მოახდინოს გადასახადის ანგარიშგება და გადახდა საგადასახადო ორგანოში ან თუ რეალიზაცია ხორციელდება საქართველოში მოქმედი საბროკერო კომპანიის საშუალებით, ეს კომპანია იქნება პასუხისმგებელი ამ გადასახადის წყაროსთან დაკავებაზე. საქართველოში მოგების გადასახადის გადახდაზე შესაძლოა გავლენა იქონიოს ორმაგი დაბეგვის თავიდან აცილების შესახებ საერთაშორისო შეთანხმებამ, რომელიც საქართველოს აქვს გაფორმებული ქვეყანასთან, რომლის რეზიდენტიც არის გამყიდველი პირი.

ობლიგაციის მფლობელი არარეზიდენტი ფიზიკური პირების მიერ ობლიგაციების რეალიზაციით მიღებული ნამეტი შემოსავლის დაბეგვრა

არარეზიდენტი ფიზიკური პირების შემოსავალი (დასაბეგრი ობიექტი - საწყის და სარეალიზაციო ფასებს შორის არსებული სხვაობა) იბეგრება 20%-იანი (ოც პროცენტის) განაკვეთით თუ ამგვარი რეალიზაცია საგადასახადო ვალდებულებას წარმოშობს, გამყიდველი არარეზიდენტი ფიზიკური პირი ვალდებული იქნება სწორად მოახდინოს გადასახადის ანგარიშგება და გადახდა საგადასახადო ორგანოში ან, თუ რეალიზაცია ხორციელდება საქართველოში მოქმედი საბროკერო კომპანიის საშუალებით, ეს კომპანია იქნება პასუხისმგებელი ამ გადასახადის წყაროსთან დაკავებაზე. საქართველოში მოგების გადასახადის გადახდაზე შესაძლოა გავლენა იქონიოს ორმაგი დაბეგვის თავიდან აცილების შესახებ საერთაშორისო შეთანხმებამ, რომელიც საქართველოს აქვს გაფორმებული ქვეყანასთან, რომლის რეზიდენტიც არის გამყიდველი პირი.

გამონაკლისები შეიძლება გავრცელდეს ობლიგაციების ცალკეულ მფლობელებზე, თუ ისინი ობლიგაციებს ფლობენ ორ კალენდარულ წელზე მეტი ხნით და არ იყენებენ მათ ეკონომიკურ საქმიანობაში.

ობლიგაციის მფლობელი რეზიდენტი იურიდიული პირების მიერ ობლიგაციების რეალიზაციით მიღებული ნამეტი შემოსავლის დაბეგვრა

საქართველოს რეზიდენტი იურიდიული პირის მიერ ობლიგაციების გასხვისებისას მიღებული ნამეტი შემოსავალი (საწყის და სარეალიზაციო ფასებს შორის არსებული სხვაობა) იბეგრება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესის შესაბამისად, მოგების განაწილებისას (15%-იანი განაკვეთით).

ობლიგაციის მფლობელი რეზიდენტი ფიზიკური პირების მიერ ობლიგაციების რეალიზაციით მიღებული ნამეტი შემოსავლის დაბეგვრა

რეზიდენტი ფიზიკური პირების შემოსავალი (დასაბეგრი ობიექტი - საწყის და სარეალიზაციო ფასებს შორის არსებული სხვაობა) იბეგრება 20 პროცენტის განაკვეთით თუ რეალიზაცია

ხორციელდება საქართველოში მოქმედი საბროკერო კომპანიის საშუალებით, ის იქნება პასუხისმგებელი წყაროსთან შესაბამისი გადასახადების დაკავებაზე.

გამონაკლისები შეიძლება გავრცელდეს ობლიგაციების ცალკეულ მფლობელებზე, თუ ისინი ობლიგაციებს ფლობენ ორ კალენდარულ წელზე მეტი ხნით და არ იყენებენ მათ ეკონომიკურ საქმიანობაში.

ძირითადი თანხის გადახდის დაბეგვრა

ობლიგაციების გამოსყიდვისას მფლობელების მიერ მიღებული ძირითადი თანხა არ ჩაითვლება დასაბეგრ შემოსავლად და არ დაექვემდებარება საქართველოში დაბეგვრას იმ პირობით, თუ გამოსყიდვის ფასი ვადის დადგომისას არ აღემატება თავდაპირველი გამოშვების ფასს.

დამატებული ღირებულების გადასახადი

ობლიგაციების რეალიზაცია (მიწოდება) თავისუფლდება დამატებული ღირებულების გადასახადისგან საქართველოში.